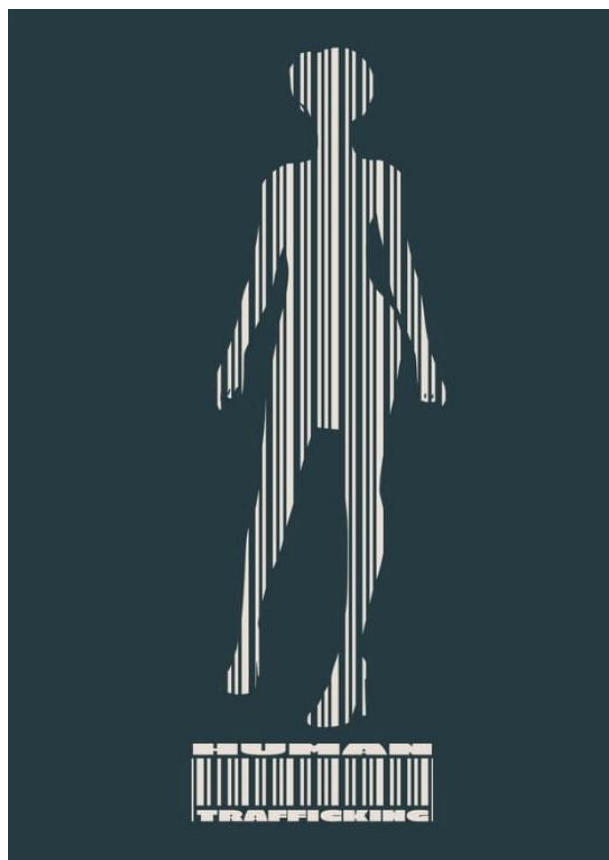

**Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας
Σχολή Επαγγελματών Υγείας
Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο**

ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΙΑ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

[Υπότιτλος εγγράφου]

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ: ΒΟΥΡΤΣΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ – ΚΟΥΤΣΙΚΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΕΡΓΑΣΤ.ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ: ΠΕΛΕΚΙΔΟΥ ΛΙΝΑ**

Ηράκλειο Κρήτης, 2021

ΕΛ.ΜΕ.ΠΑ.

Περίληψη	3
Εισαγωγή	5
ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	8
Κεφάλαιο 1ο: Ορισμοί και έννοιες	8
1.1 Ο Ορισμός της σωματεμπορίας	8
1.2 Ο ορισμός του θύματος σωματεμπορίας.....	9
1.3 Ορισμός του Οργανωμένου Εγκλήματος.....	9
1.4 Διαφοροποίηση της σωματεμπορίας από το δουλεμπόριο	10
1.5 Μορφές σωματεμπορίας σύμφωνα με το είδος της εκμετάλλευσης	10
Κεφάλαιο 2ο: Ιστορική αναδρομή	12
Κεφάλαιο 3ο: Νομικό πλαίσιο για την σωματεμπορία.....	14
3.1 Διεθνές νομικό πλαίσιο	14
3.1.1 Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης	15
3.2 Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο	16
3.2.1 Τα δύο κύρια Νομοθετικά Μοντέλα για την πορνεία στην Ευρώπη	17
3.3 Εθνικό νομικό πλαίσιο	20
Κεφάλαιο 4ο: Η διεθνική σωματεμπορία ως κοινωνικό πρόβλημα	23
4.1 Μορφή καταπάτησης ανθρωπίνων δικαιωμάτων	24
4.2 Μορφή μετανάστευσης – Ο ρόλος της παγκοσμιοποίησης στο φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων	27
4.3 Μορφή οργανωμένου εγκλήματος.....	30
Κεφάλαιο 5ο: Το προφίλ των θυμάτων	33
5.1 Κοινωνικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά των θυμάτων.....	33
5.2 Στρατολόγηση και έλεγχος των θυμάτων	38
5.3 Επιπτώσεις του φαινομένου στα θύματα	42
Κεφάλαιο 6ο: Η συμβολή της Κοινωνικής Εργασίας στην καταστολή του φαινομένου της σωματεμπορίας- Προγράμματα πρόληψης και αντιμετώπισης στην Ελλάδα.....	43
6.1 Οι προτάσεις της Κοινωνικής Εργασίας για το φαινόμενο	43
6.1.1 Παροχή στήριξης στα θύματα.....	45
6.1.2 Ευαισθητοποίηση και πρόληψη.....	46
6.2 Προγράμματα πρόληψης και αντιμετώπισης στην Ελλάδα.....	48
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	51
Κεφάλαιο 7ο: Μεθοδολογία εμπειρικής έρευνας	51
7.1 Σκοπός και επιμέρους στόχοι.....	51
7.2 Ερευνητικά ερωτήματα.....	51

7.3 Μέθοδος και Υλικό.....	52
7.3.1 Μέθοδος.....	52
7.3.2 Δείγμα και Δειγματοληψία	52
7.3.3 Εργαλείο Έρευνας.....	53
7.3.4 Ανάλυση Δεδομένων	57
7.3.5 Ζητήματα Δεοντολογίας	59
7.3.6 Περιορισμοί Έρευνας.....	59
7.4 Αποτελέσματα.....	61
7.4.1 Περιγραφή Δείγματος	61
7.5 Συζήτηση.....	126
7.6 Συμπεράσματα	131
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	137
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	146

Copyright@ 2021 Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, ΣΕΥΠ, ΕΛ.ΜΕ.ΠΑ.
<https://sw.hmu.gr/>

Το περιεχόμενο της συγκεκριμένης Π.Ε. αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία των συγγραφέων Βούρτσα Αικατερίνης και Κούτσικου Αθανασίας, της επιβλέπουσας καθηγήτριας Λίνας Πελεκίδου και του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας και προστατεύονται από τους νόμους περί πνευματικής ιδιοκτησίας (Νόμος 2121/1993 και κανόνες Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα).

Περίληψη

Εισαγωγή: Η σωματεμπορία γυναικών είναι ένα φαινόμενο που υφίσταται σε όλο τον κόσμο και έχει ως βάση του την εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο με στόχο το χρηματικό όφελος, περιλαμβάνει όλες τις μορφές βίας και κανένα ανθρώπινο δικαίωμα.

Σκοπός: η καταγραφή και περιγραφή των παραμέτρων που συμβάλλουν στη διατήρηση του φαινομένου της σωματεμπορίας γυναικών. Επί μέρους στόχοι της παρούσας εργασίας είναι: η ανάδειξη των συνεπειών που έχει το φαινόμενο σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο και οι τρόποι πρόληψης και αντιμετώπισής του σύμφωνα με τις απόψεις των ειδικών που έλαβαν μέρος στην έρευνα.

Μέθοδος και Υλικό: Χρήση της ποιοτικής έρευνας, η οποία έλαβε χώρα μέσω ημι-δομημένων συνεντεύξεων σε 8 επαγγελματίες που έχουν εργαστεί με άμεσο ή έμμεσο τρόπο στο πεδίο της καταπολέμησης ή πρόληψης ή αντιμετώπισης του human trafficking και έλαβε χώρα από τον Δεκέμβριο του 2020 μέχρι και τον Φεβρουάριο του 2021.

Αποτελέσματα: Το human trafficking είναι ένα φαινόμενο το οποίο φαίνεται πως πλήττει κατά κύριο λόγο γυναίκες και κορίτσια, δεν εντοπίζεται εύκολα ούτε γίνεται εύκολα αντιληπτό και βρίσκεται ανάμεσα στα τρία περισσότερο επικερδή εγκλήματα παγκοσμίως. Έγινε αντιληπτό ,από τις απόψεις που παρατέθηκαν κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων, ότι υπάρχει η ανάγκη να οξυνθούν τα αντανακλαστικά των επαγγελματιών πρώτης γραμμής ώστε να καταγράφονται περισσότερα περιστατικά.

Συμπεράσματα: Οι πολιτικές πρόληψης και αντιμετώπισης του κρίνεται πως πρέπει να λειτουργήσουν το πρώτο, με βάση την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του ευρέως κοινού και το δεύτερο, με γνώμονα τα δικαιώματα και την ακεραιότητα του ατόμου-θύματος. Η καταγραφή περισσότερων περιστατικών θα έχει ως αποτέλεσμα μεγαλύτερο εύρος πληροφοριών για το φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων και ως εκ τούτου, να μπορέσουν να αναπτυχθούν αποτελεσματικές πολιτικές καταπολέμησής του.

Λέξεις κλειδιά : Σωματεμπορία, κοινωνική εργασία, ποιοτική ανάλυση, απόψεις ειδικών

ABSTRACT

Introduction: Women trafficking is a phenomenon which exists all over the world and is based on the exploitation of a human being towards another human being, aiming to financial benefit, includes all violence forms and no human right.

Purpose: The recording and account of the parameters which contribute to the continuity of this phenomenon of the trafficking in women. Partly, the purposes of this research are: the emphasis of the consequences which the phenomenon has on social and economic level and the ways of precaution and dealing with it according to the views of the experts who participated in the research.

Method used and Material: Application of the qualitative research which took place through semi- structured interviews from 8 professionals who have worked in a direct or indirect way on the field of combat or precaution or dealing human trafficking and happened from 2020 to February 2021.

Results: Human trafficking is a phenomenon that seems to affect mainly women and girls, it is not easily identified or easily perceived and is among the three most lucrative crimes in the world. It was understood from the views expressed during the interviews that there is a need to sharpen the reflexes of front-line professionals in order to record more incidents.

Conclusions: The prevention and treatment policies are considered to work; the first one based on the information and awareness of the public and the second one, based on the rights and integrity of the victim. The recording of more cases will result in a wider range of information on the phenomenon of trafficking in human beings and, therefore, be able to develop effective anti-trafficking policies.

Keywords: Trafficking, social work, qualitative analysis, expert opinions

Εισαγωγή

Η Kathleen Barry (1995), κοινωνιολόγος και φεμινίστρια υπέρμαχος των δικαιωμάτων των γυναικών είχε πει εύστοχα ότι “το αρχαιότερο επάγγελμα στον κόσμο δεν είναι η πορνεία αλλά η σωματεμπορία”. Πράγματι, πολλοί συγγραφείς έχουν καταδείξει την ύπαρξη τη σωματεμπορίας από τα αρχαία χρόνια (π.χ. Salles, Reinsberg, Λεντάκης, κ.ά.).

Ωστόσο είναι σημαντικό να αναφερθεί πως από τα αρχαία χρόνια έως και το 19ο αιώνα όλα θεωρούνταν πορνεία, δεν είχε τεθεί ποτέ πριν το ζήτημα της σωματεμπορίας στο νομοθετικό τραπέζι, γι’ αυτό και πιθανολογείται ότι έλαβε τόσο μεγάλες διαστάσεις. Συγκεκριμένα, το 1899 στη Διάσκεψη του Παρισιού τέθηκε για πρώτη φορά ο όρος “εμπόριο λευκής σαρκός” που όμως ,όπως αναδεικνύει και η ονομασία του, δεν αναφερόταν σε έγχρωμα θύματα. (Μονζίνι, 2007)

Η σωματεμπορία σύμφωνα με τους κατά τόπους ορισμούς που έχουν προκύψει αφορά στην παράνομη μετακίνηση και εκμετάλλευση των θυμάτων για κερδοσκοπία, τον εγκλεισμό τους και την καταπίεσή τους σε σεξουαλική επαφή ή κάποια άλλης μορφής εργασία. Μάλιστα, αποτελεί σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, σοβαρή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. (Καραδήμα Σ, Παπαντωνίου Ε, Χρυσομάλλης Χ, 2019)

Το ελληνικό κράτος από την πλευρά του, έχει θεσπίσει μία σειρά από νόμους που αφορούν, αρχικά , στην παράνομη διακίνηση ανθρώπων και ύστερα από πιέσεις από τα άλλα κράτη – μέλη της Ευρώπης, και νόμους που εστιάζουν κυρίως στην εμπορία γυναικών με σκοπό την σεξουαλική τους εκμετάλλευση. (Μ.Χ Παπαγιαννοπούλου, 2007)

Ο πληθυσμός που επηρεάζεται από το πρόβλημα είναι -και πάντα ήταν- κατά κύριο λόγο ανήλικα κορίτσια και νεαρές γυναίκες ,χωρίς όμως να αποκλείεται και η σωματεμπορία αγοριών και ανδρών όπως και ατόμων της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας. Η διεθνική σωματεμπορία δεν πρέπει να συγχέεται με την μετανάστευση, ωστόσο όλοι οι επιστήμονες που έχουν ασχοληθεί με το φαινόμενο της διεθνικής σωματεμπορίας συγκλίνουν στο συμπέρασμα πως υπάρχει αιτιατή σχέση μεταξύ μετανάστευσης και σωματεμπορίας. (Ποθουλάκη, 2012 Πολυχρονίου,2019)

Η σωματεμπορία πρέπει να ενταχθεί σ' ένα ευρύτερο κοινωνικό, οικονομικό και πολιτισμικό πλαίσιο, αφού τα δεδομένα που την διαμορφώνουν και την επηρεάζουν είναι πρώτον, η ένταξη των κοινωνιών στην παγκοσμιοποιημένη σύγχρονη πραγματικότητα, η οποία δεν διαγράφει τις διαφορές των ατόμων αλλά τις χτίζει από την αρχή, σύμφωνα με τα καινούρια δεδομένα. (Μ.Χ. Παπαγιαννοπούλου, 2007) Δεύτερον, η πολυπλοκότητα και συνθετότητα της μετανάστευσης των τελευταίων δεκαετιών, αφού εκατομμύρια άνθρωποι επιλέγουν να μεταναστεύσουν για αναζήτηση εργασίας και βελτιστοποιημένη ποιότητα ζωής. Τρίτον, οι αυξητικές τάσεις που έχει αναπτύξει το οργανωμένο έγκλημα και η τεχνογνωσία που έχουν επιδείξει τα εγκληματικά δίκτυα, καθιστούν ακόμη δυσκολότερη την αποστολή των αρμόδιων αρχών να τιμωρήσουν τους δράστες που εμπλέκονται. Και τέλος, η ήδη υπάρχουσα κρίση κοινωνικών, φυλετικών ή έμφυλων διακρίσεων και ανισοτήτων προωθεί έμμεσα την εξάπλωση του φαινομένου της σωματεμπορίας. (Μ.Χ. Παπαγιαννοπούλου, 2007)

Είναι ένα πολυδιάστατο και πολυσύνθετο φαινόμενο που επηρεάζει τα θύματα τόσο σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο όσο και σε σωματικό και ψυχολογικό. Οι γυναίκες που πέφτουν θύματα των διεθνοσωματεμπόρων είναι συνήθως ανυποψίαστες και καταλήγουν μέσω της εκμετάλλευσης και του δόλου να εκδίδονται χωρίς την θέλησή τους, αλλά με το φόβο της βίας, της τιμωρίας, της αίσθησης ότι κάποιος άνθρωπος της οικογένειάς τους θα πάθει κακό, εξαιτίας των θυτών τους. (Ποθουλάκη, 2012) Μέσω του εγκληματικού δικτύου οι γυναίκες αυτές καταλήγουν να βρίσκονται σε χώρες που δεν γνωρίζουν τη γλώσσα, κατακρατούνται σε περιορισμό υπό την επίβλεψη των σωματεμπόρων και δεν έχουν καμία ελπίδα για την ελευθερία τους. Ακόμα και όταν πέφτουν κάποιες φορές στα "χέρια" της αστυνομίας, αρνούνται να συνεργαστούν μαζί τους καθώς φοβούνται για την ακεραιότητα τους. (Ποθουλάκη, 2012)

Η κοινωνική εργασία είναι μία επιστήμη που προάγει τα δικαιώματα, τις επιλογές και την ελευθερία των ανθρώπων, μέσω της βασικής αρχής της κοινωνικής δικαιοσύνης. Ο λόγος που το θέμα της σωματεμπορίας κέντρισε το ενδιαφέρον στις εν λόγω προπτυχιακές φοιτήτριες του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας είναι το γεγονός ότι πρόκειται για μία σύγχρονη μορφή δουλείας που καταπατά πληθώρα βασικών δικαιωμάτων των ανθρώπων, με ουσιαστικότερο όλων την ελευθερία. Εν έτη 2021, κανένας άνθρωπος δεν πρέπει να αποτελεί "δούλο" κανενός· δεν θα έπρεπε άνθρωποι

να μεταχειρίζονται ανθρώπους ως προϊόντα και να τους προωθούν με βασικό όφελος την κερδοσκοπία ,μέσω της εκμετάλλευσης της σεξουαλικότητάς τους και όχι μόνο.

Στην παρούσα εργασία, θα μελετηθεί το φαινόμενο της σωματεμπορίας γυναικών από όλες τις πιθανές οπτικές: ως μορφή καταπάτησης ανθρωπίνων δικαιωμάτων και γενετήσιας ελευθερίας, ως μορφή παράνομης μετανάστευσης, ως μορφή οργανωμένου εγκλήματος που πλήττει τόσο τη δημόσια υγεία όσο και την οικονομία της χώρας.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Κεφάλαιο 1ο: Ορισμοί και έννοιες

1.1 Ο Ορισμός της σωματεμπορίας

Σύμφωνα με το Πρωτόκολλο του Παλέρμο που υπογράφηκε τον Δεκέμβριο του 2000, προέκυψε ο επίσημος ορισμός της σωματεμπορίας (Καραδήμου Σ, Παπαντωνίου Ε, Χρυσομάλλης Χ, 2019)

Με βάση το σχετικό Πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών, ως Παράνομη Διακίνηση Προσώπων με σκοπό τη Σεξουαλική και Οικονομική Εκμετάλλευση νοείται:

“Η στρατολόγηση, μεταφορά ,μετακίνηση, η εγκατάσταση (στέγαση, μέριμνα για τη συνέχιση της παραμονής) ή η παραλαβή προσώπων μέσω της απειλής, της χρήσης βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, της απαγωγής, του δόλου, της εξαπάτησης, της κατάχρησης της δύναμης, της κατάχρησης μιας ευάλωτης ή τρωτής θέσης, της προσφοράς ή της αποδοχής οικονομικού ή άλλου οφέλους για την επίτευξη της σύμφωνης γνώμης ενός προσώπου, το οποίο ασκεί έλεγχο ή εξουσία επί άλλου προσώπου για το σκοπό της εκμετάλλευσης.

Ο όρος εκμετάλλευση περιλαμβάνει, κατ’ ελάχιστο, την εκμετάλλευση της πορνείας τρίτων προσώπων ή άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, την καταναγκαστική εργασία ή υποχρεωτική παροχή υπηρεσιών, τη δουλεία ή πρακτικές που μοιάζουν με εκείνες της δουλείας ή της σκλαβιάς ή την αφαίρεση οργάνων.

Η στρατολόγηση, μεταφορά, μετακίνηση, εγκατάσταση ή παραλαβή ενός παιδιού για το σκοπό της εκμετάλλευσης θα θεωρείται παράνομη διακίνηση προσώπων.

Ως παιδί θεωρείται κάθε άτομο ηλικίας μικρότερης των 18 ετών.” (Καραδήμου Σ, Παπαντωνίου Ε, Χρυσομάλλης Χ, 2019)

1.2 Ο ορισμός του θύματος σωματεμπορίας

Σύμφωνα με τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση κατά της Διακίνησης και Εμπορίας Ανθρώπων που έλαβε χώρα στη Βαρσοβία, δόθηκε το 2005 ο επίσημος ορισμός του θύματος σωματεμπορίας και περιγράφεται στο άρθρο 4 της εν λόγω, η οποία ορίζει:

“οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο (άνδρας, γυναίκα ή παιδί) υφίσταται οποιασδήποτε φύσεως εκμετάλλευση με την προϋπόθεση ότι έχουν χρησιμοποιηθεί συγκεκριμένα μέσα (απειλή, βία ή άλλα εξαναγκαστικά μέσα, απαγωγή ή απάτη, κατάχρηση εξουσίας ή εύλωτης θέσης του θύματος, καθώς και/ ή με παροχές πληρωμών ή ωφελημάτων απόσπαση της συναίνεσης του ατόμου που έχει την επίβλεψη κάποιου άλλου), μέσω των οποίων το συγκεκριμένο άτομο έχει στρατολογηθεί, μεταφερθεί, αποκρυβεί ή παραληφθεί από το δράστη (τα μέσα αυτά ισχύουν μόνο για τους ενήλικες, γιατί για τους ανηλίκους το έγκλημα στοιχειοθετείται σε διεθνές επίπεδο ανεξάρτητα των μέσων που έχουν χρησιμοποιηθεί)”. (Καραδήμου Σ, Παπαντωνίου Ε, Χρυσομάλλης Χ, 2019)

1.3 Ορισμός του Οργανωμένου Εγκλήματος

Στη Σύμβαση του Ο.Η.Ε. για το Οργανωμένο Διακρατικό έγκλημα αναφέρεται σε “οργανωμένες εγκληματικές ενώσεις” (*Organized Criminal Groups*). Οι οποίες ορίζονται από την παράγραφο 2 ως: “οργανωμένη εγκληματική ένωση, ορίζεται η δομημένη ομάδα τριών ή περισσότερων ατόμων με διαρκή δομή και η οποία ενεργεί με σκοπό την τέλεση ενός ή περισσότερων εγκλημάτων με σκοπό να αποκτήσει άμεσα ή έμμεσα οικονομικό ή άλλο υλικό όφελος” και ως “διαρθρωμένη ένωση εννοείται η ένωση που δε συγκροτείται τυχαία για την άμεση τέλεση μιας αξιόποινης πράξης και η οποία δε χρειάζεται να έχει τυπικά καθορισμένους ρόλους για τα μέλη της, συνέχεια στη συμμετοχή των μελών αυτών ή ιεραρχημένη διάρθρωση”.

<https://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2005-0405+0+DOC+XML+V0//EL>

1.4 Διαφοροποίηση της σωματεμπορίας από το δουλεμπόριο

Πολύ συχνά συγχέεται ο όρος “σωματεμπορία” (trafficking) με τον όρο “δουλεμπόριο”, πράγμα που είναι απολύτως φυσικό αφού ακόμη και η νομοθεσία δεν τα ξεχωρίζει με ουσιαστικό τρόπο. (Μπότση,2010) Σύμφωνα με την έρευνα της Μπότση (2010) *‘το δουλεμπόριο υποχρεωτικά εμπλέκει τη χρήση απειλών, βίας, εξαναγκασμού στα θύματα’* όμως, η ειδοποιός διαφορά του trafficking είναι ότι *‘περιλαμβάνει όλα τα βήματα του δουλεμπορίου, με δεδομένο ότι το trafficking περιλαμβάνει και την ακούσια μεταφορά ατόμων με στόχους διαφορετικούς της δουλείας, όπως η σεξουαλική εκμετάλλευση και η καταναγκαστική εργασία’*.

1.5 Μορφές σωματεμπορίας σύμφωνα με το είδος της εκμετάλλευσης

Σεξουαλική εκμετάλλευση: Η πιο διαδεδομένη και συνηθέστερη μορφή εμπορίας ανθρώπων είναι η εξαναγκαστική σεξουαλική εκμετάλλευση, αφού τα ποσοστά της αγγίζουν το 79% του συνόλου των θυμάτων σωματεμπορίας. <http://breakthechain.gr/index.php/morfes-thb/> Το εκάστοτε θύμα εξαναγκάζεται να παρέχει σεξουαλικές υπηρεσίες χωρίς τη θέλησή του, μέσω της εξαπάτησης, της χειραγώγησης, της χρήσης βίας και απειλών. Να σημειωθεί εδώ ότι ο όρος “σεξουαλική εκμετάλλευση” κατευθύνεται προς το πρόσωπο του πελάτη. Ο σωματέμπορος εκμεταλλεύεται οικονομικά την σεξουαλικότητα του ατόμου για να κερδοσκοπήσει. (Λάζος,2002)

Εξαναγκαστική εργασία: Δεύτερη συνηθέστερη μορφή είναι αυτή της εξαναγκαστικής εργασίας με ποσοστά που φτάνουν μέχρι και το 18% των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων. <http://breakthechain.gr/index.php/morfes-thb/> Το θύμα εξαναγκάζεται με μέσα εξαπάτησης να εργαστεί για πάρα πολλές ώρες την ημέρα χωρίς/ ή με ελάχιστη αμοιβή, υπό καθεστώς απειλών, βίας (σωματικής ή ψυχολογικής), εγκλεισμού και κακών συνθηκών διαβίωσης. <https://www.a21.org/content/greece/gnqxx4?permcode=gnqxx4>

Εργασία για αποπληρωμή δεσμού χρέους: Το θύμα χρειάζεται τη βοήθεια του θύτη (συνήθως οικονομικού χαρακτήρα) για προσωπικό του -θύματος- όφελος (π.χ. κάλυψη του κόστους της μεταφοράς από μία χώρα σε μία άλλη), με αντάλλαγμα

την εργασία του θύματος χωρίς αμοιβή για την αποπληρωμή του χρέους που δημιουργήθηκε προς τον θύτη. Συνήθως ο δεσμός χρέους περιλαμβάνει υπέρογκα ποσά, δυσανάλογα προς τη ‘βοήθεια’ που έδωσε στην αρχή ,ο θύτης στο θύμα.
<https://www.a21.org/content/greece/gnqxx4?permcode=gnqxx4>

Εξαναγκαστική οικιακή εργασία: Το θύμα εξαναγκάζεται να μείνει και να εργαστεί εντός κάποιας οικείας, χωρίς /ή με ελάχιστη αμοιβή.
<https://www.a21.org/content/greece/gnqxx4?permcode=gnqxx4>

Εξαναγκαστική επαιτεία-εγκληματικότητα: Το θύμα επαιτεί ή διαπράττει μικροκλοπές ή άλλα διαφόρων τύπων εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας και διακίνηση ναρκωτικών, χωρίς τη θέλησή του αλλά μέσω μεθόδων εξαναγκασμού και χειραγώγησης από τον θύτη. Να σημειωθεί ότι η εξαναγκαστική επαιτεία και η εξαναγκαστική εγκληματικότητα είναι συνηθέστερη εις βάρος ανηλίκων, αλλά συμβαίνει και εις βάρος άλλων ευάλωτων ομάδων (π.χ. άτομα με κινητικές δυσκολίες ή προβλήματα ακρωτηριασμών). <http://breakthechain.gr/index.php/morfes-thb/>

Παιδιά- Στρατιώτες: Ο εξαναγκασμός του παιδιού-θύματος να πάρει μέρος σε ένοπλη πολεμική αποστολή.
<https://www.a21.org/content/greece/gnqxx4?permcode=gnqxx4>

Εμπόριο οργάνων και σωματικών ιστών: Ο δράστης χρησιμοποιεί απατηλά ή εξαναγκαστικά μέσα έτσι ώστε να αφαιρέσει κάποιο όργανο του θύματος ή σωματικό του ιστό με σκοπό να τα χρησιμοποιήσει για να κερδοσκοπήσει. (Κηπουρίδου, 2011)

Κεφάλαιο 2ο: Ιστορική αναδρομή

Το φαινόμενο της σωματεμπορίας, όπως αναφέρθηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, περικλείει ουσιαστικά και το φαινόμενο του δουλεμπορίου που προϋπάρχει εξ αρχαιοτάτων χρόνων.

Η ιστορία δείχνει πως από την αρχαϊκή εποχή ακόμη, το φαινόμενο της σωματεμπορίας είχε ήδη εμφανιστεί και εξαπλωνόταν ραγδαία. Μάλιστα, κατά την αρχαϊκή εποχή, που η δουλεία βρισκόταν σε έξαρση, υπήρχε μία συγκεκριμένη μορφή επονομαζόμενη ως ‘φιλεραστία’. Η φιλεραστία πρακτικά, αποτελούσε τη σημερινή σωματεμπορία γυναικών. Πιο συγκεκριμένα, ανήλικα κορίτσια ,κατά κύριο λόγο κατώτερων κοινωνικο-οικονομικών στρωμάτων , που οι οικογένειές τους αδυνατούσαν να τα μεγαλώσουν, περνούσαν μέσω των σωματεμπόρων στα χέρια μαστροπών. (Salles,1998) Η ιστορική αναδρομή της σωματεμπορίας ξεκινά από την αρχαϊκή εποχή και περνά από την ομηρική εποχή με τις λεγόμενες ‘παλλακίδες’, που απ’ ό τι φαίνεται ήταν αιχμάλωτες πολέμου που εκδίδονταν για να μην τις σκοτώσουν. (Λεντάκης,1986)

Η βιομηχανική επανάσταση ενίσχυσε το μεταναστευτικό κύμα που κατευθυνόταν και εγκαθίσταντο στα μεγάλα αστικά κέντρα. Το μεταναστευτικό κύμα αποτελούνταν και από άνδρες με ‘ανικανοποίητες’ σεξουαλικές ανάγκες, φερόμενους ως ‘πελάτες’. Με τον τρόπο αυτό δημιουργήθηκε διευρυμένη ζήτηση για την πορνεία. Πρώτες απ’ όλες βρέθηκαν στο στόχαστρο των σωματεμπόρων οι γυναίκες μετανάστριες που κατευθύνονταν στα αστικά κέντρα για εύρεση εργασίας και καλύτερων συνθηκών διαβίωσης. (Μονζίνι,2007)

Ένα σκοτεινό κομμάτι της ιστορίας της σωματεμπορίας αφορά η περίπτωση του Κοσσυφοπεδίου. Τον Ιούνιο του 1999 τα στρατεύματα των ειρηνευτικών δυνάμεων του ΟΗΕ και του ΝΑΤΟ είχαν καταφθάσει για να διατηρήσουν την ειρήνη μετά την εμπόλεμη κατάσταση που επικράτησε, μεταξύ της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας και τον Απελευθερωτικό Στρατό του Κοσόβου (UCK, γνωστός ως Ου Τσε Κα). (Τριτάκη,2016)

Σύμφωνα με το άρθρο του Πλοίαρχου Keith J. Allred (Στρατιωτικός Δικαστής στο Δικαστικό Σώμα, του Ναυτικού των ΗΠΑ) στην πρώην Γιουγκοσλαβία της δεκαετίας του 1990, είχε αναπτυχθεί ένα ανεξέλεγκτο κύμα εγκληματικών οργανώσεων διακίνησης και εμπορίας γυναικών με οίκους ανοχής που άνοιγαν

κυριολεκτικά δίπλα στους στρατώνες. Μάλιστα, ο ίδιος, υπογραμμίζει ότι οι εθνικότητες των γυναικών που διακινούνταν στους οίκους ανοχής ήταν αντίστοιχες με την εθνικότητα των στρατιωτών που βρίσκονταν στην πλησιέστερη βάση. Καταλήγει στο γεγονός ότι, η τοποθέτηση στρατευμάτων στην περιοχή αποτέλεσε γνώμονα για την αύξηση της ζήτησης σεξουαλικών υπηρεσιών, κάτι που οι εγκληματικές οργανώσεις εκμεταλλεύτηκαν προς όφελός τους.

<https://www.nato.int/docu/review/2006/issue2/greek/analysis.html>

Η σωματεμπορία όπως έχει αποδειχθεί αποτελεί ένα σημαντικό μέρος του λεγόμενου “σκοτεινού” αριθμού της εγκληματικότητας. Παρά τις συνεχείς προσπάθειες των ερευνητών και των προγραμμάτων αντι- trafficking να καταγράψουν τα ποσοστά των ανθρώπων που διακινούνται ετησίως σε όλη την υφήλιο, τα νούμερα που προκύπτουν είναι πλασματικά. (Μπότση,2010 Δ.Ο.Μ.,2019, κ.ά.) Αυτό συμβαίνει διότι σπάνια τα θύματα σωματεμπορίας καταφέρνουν να ξεφύγουν από τους δράστες, αλλά ακόμη και να ξεφύγουν δεν το καταγγέλλουν στην αστυνομία καθώς φοβούνται για την ακεραιότητά τους και του κοντινού τους περιβάλλοντος ή την πιθανότητα να απελαθούν από την χώρα που βρίσκονται. (Μπότση,2010) Κανείς δεν μπορεί να γνωρίζει πόσοι άνθρωποι διακινούνται στο δίκτυο της σωματεμπορίας. Στην έρευνά της η Μπότση (2010) αναφέρει ότι σύμφωνα με το Υπουργείο Εξωτερικών των Η.Π.Α. 600.000 έως 800.000 άνθρωποι διακινούνται στα διεθνή σύνορα.

Εκτιμάται ότι περίπου 2,5 εκατομμύρια άνθρωποι διακινούνται σε όλη την υφήλιο. Κάποια άλλα στατιστικά αναφέρουν: 1,4 εκατομμύρια στην Ασία και τον Ειρηνικό, 270 χιλιάδες στις βιομηχανικές χώρες της Δύσης, 250 χιλιάδες στη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική, και 130 χιλιάδες στην Υποσαχάρια Αφρική. (Καραδήμα, Παπαντωνίου, Χρυσομάλλης, 2019)

Σύμφωνα με στοιχεία που αξιολόγησε η UNICEF το 1999, εκτιμήθηκε πως μόνο στην Ασία και τον Ειρηνικό οι γυναίκες και τα παιδιά που εμπορευματοποιήθηκαν άγγιζαν τα 30 εκατομμύρια από τη δεκαετία του ‘70 μέχρι και το 1999 (Emke-Poulopoulos,2003). Η Έκθεση Ανθρώπινης Ανάπτυξης το 2000, ανέφερε πως κάθε χρόνο διακινούνται στη βιομηχανία του σεξ 1,2 εκατομμύρια κορίτσια κάτω των 18 ετών. (UNDP, 2000 όπ. αναφ. Emke-Poulopoulos,2003)

Κεφάλαιο 3ο: Νομικό πλαίσιο για την σωματεμπορία

3.1 Διεθνές νομικό πλαίσιο

Το διεθνές δίκαιο καταγράφει σημαντικό αριθμό συμβάσεων για τη διεθνική σωματεμπορία, που δυστυχώς η πλειοψηφία αυτών έμειναν ανεφάρμοστες. Σύμφωνα με το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας, το πρώτο επίσημο κείμενο με διεθνή νομική ισχύ υπογράφηκε το 1904 στο Παρίσι, με τίτλο ‘*η Διεθνής Σύμβαση για την Καταστολή του Εμπορίου της Λευκής Σαρκός*’ (*International Agreement for the Suppression of “White Slave Traffic”*). Αυτό συνέβη, έπειτα από ανησυχία της σωματικής ακεραιότητας των “λευκών” γυναικών για την προστασία τους από το κύκλωμα των σωματεμπόρων. Ωστόσο, η εφαρμογή της συγκεκριμένης σύμβασης δεν έγινε ποτέ δυνατή, καθώς δεν εστίαζε στην τιμωρία των δραστών και θεωρήθηκε μη αποτελεσματική.

Έπειτα από μερικά χρόνια έγινε μια δεύτερη προσπάθεια με την υιοθέτηση της “*Διεθνούς Συνθήκης για την Καταστολή της Διακίνησης Λευκής Σάρκας*” η οποία αυτή τη φορά προέβλεπε την τιμωρία των δραστών. Παρόλα αυτά, οι παραπάνω συμβάσεις αφορούσαν την τιμωρία μόνο για το εμπόριο “λευκών” γυναικών κάτι το οποίο έδινε το “πάτημα” για τη διακίνηση γυναικών από άλλες φυλές.

Το 1933, υπό την αιγίδα της ΚτΕ (Κοινωνίας των Εθνών) υπογράφηκε η “*Σύμβαση για την Καταστολή της Διακίνησης Ενήλικων Γυναικών*” κατά την οποία, τα κράτη μέλη δεσμευόταν να διώκουν και να τιμωρούν τους δράστες που διακινούσαν γυναίκες, ασχέτως αν οι γυναίκες ήταν σύμφωνες ή όχι. Έγινε σκόπιμα η αντικατάσταση του όρου “εμπόριο λευκής σαρκός” με τον όρο “διακίνηση γυναικών” προκειμένου να ξεκαθαριστεί η διαφορά της διεθνικής σωματεμπορίας από την εγχώρια πορνεία. Έτσι, η διεθνική διακίνηση γυναικών θεωρήθηκε παράνομη, χωρίς να γίνει περαιτέρω συζήτηση πάνω στις συνθήκες δουλείας και τη συνεχόμενη εκμετάλλευση γυναικών και παιδιών στα εγχώρια δίκτυα πορνείας και σωματεμπορίας. (Λαζαρή Ν & Λαλιώτου Ι 2001, Τσακλαγκάνου,2001)

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) προβλέπει ορισμένες συμβάσεις για τη σωματεμπορία και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των θυμάτων. Πιο συγκεκριμένα, το Νοέμβριο του 2000 στη συνδιάσκεψη που πραγματοποιήθηκε στο

Παλέρμιο της Ιταλίας, υπογράφηκε ‘η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών Ενάντια στο Υπερεθνικό Οργανωμένο Έγκλημα, μαζί με το Πρωτόκολλο για την Αποτροπή, την Καταστολή και την Τιμωρία της Παράνομης Διακίνησης Προσώπων με Σκοπό την Σεξουαλική και Οικονομική Εκμετάλλευση, ιδιαίτερα των Γυναικών και των Παιδιών’ (a Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime), όπως επίσης και ‘το Πρωτόκολλο Ενάντια στη Λαθρεμπορία Μεταναστών μέσω Ξηράς , Αέρα και Θάλασσας’. (Λαζαρή & Λαλιώτου 2001, Τσακλαγκάνου,2001) Το Πρωτόκολλο του Παλέρμιο είναι το πρώτο νομικά δεσμευτικό κείμενο και τέθηκε σε ισχύ το Δεκέμβριο του 2003. (Κέντρο Γυναικείων Μελετών και Ερευνών, 2018)

3.1.1 Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης

Από τις πιο πρόσφατες νομοθετικές εξελίξεις που συνέβησαν στην Ευρώπη, για το ζήτημα της καταπολέμησης του trafficking, ήταν η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, γνωστή και ως Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης. <https://www.solidaritynow.org/istanbul/>

Η συγκεκριμένη σύμβαση , υπογράφηκε το 2011 και ενσωματώθηκε το 2018 και στο εθνικό δίκαιο. (Γκίνη, 2018) Στο κεφάλαιο 1 και άρθρο 1 της εν λόγω σύμβασης αναφέρονται οι σκοποί της, οι οποίοι είναι:

- Η προστασία των γυναικών ενάντια σε όλες τις μορφές βίας, καθώς και την πρόληψη, την ποινική δίωξη και εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών καθώς και της ενδοοικογενειακής βίας.
- Η συνεισφορά στην εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών και στην προώθηση ουσιαστικής ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών συμπεριλαμβανομένης της παροχής ενδυνάμωσης στις γυναίκες. http://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2017/04/Convention_violence-against-women_2011_el_edited.pdf

- Ο σχεδιασμός ενός ολοκληρωμένου πλαισίου, πολιτικών και μέτρων για την προστασία και την υποβοήθηση όλων των θυμάτων βίας κατά των γυναικών καθώς και της ενδοοικογενειακής βίας.
- Η προαγωγή διεθνούς συνεργασίας με σκοπό την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας.
- Η παροχή υποστήριξης και συνδρομής σε οργανισμούς και φορείς επιβολής του δικαίου για αποτελεσματική συνεργασία τους με στόχο την υιοθέτηση μίας συνεκτικής προσέγγισης που οδηγεί στην εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας.

3.2 Ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο

Η σωματεμπορία αποτελεί, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, σοβαρή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (κύρωση από την Ελλάδα σύμφωνα με το Ν.4216/ ΦΕΚ Α' 266/10.12.2013). Έχει γίνει μια από κοινού συμφωνία μεταξύ των κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να εναρμονίσουν συλλογικά τις νομοθεσίες τους σχετικά με την παράνομη διακίνηση ανθρώπων για σεξουαλική εκμετάλλευση. Σημαντική προσπάθεια έγινε ιδιαίτερα μεταξύ του 2000 και του 2005.

Το 2005 στη Βαρσοβία, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προέβη στην υπογραφή της *“Σύμβασης κατά της Εμπορίας Ανθρώπων”* (*Convention against trafficking in Human Beings*), η οποία συμπληρώνει το πρωτόκολλο του Πατέρμο. Η παραπάνω σύμβαση είχε αναμφίβολα δεσμευτικό χαρακτήρα για τα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς περιλάμβανε και θέματα που σχετίζονται με τα σύνορα των χωρών, όπως επίσης και την αναγνώριση και προστασία των θυμάτων σωματεμπορίας. (Ποθουλάκη, 2012) Οι χώρες που υπήρξαν χαρακτηριστικά παραδείγματα αντιμετώπισης του φαινομένου της σωματεμπορίας είναι η Γερμανία, η Σουηδία και η Ολλανδία. Συγκεκριμένα, στη Γερμανία το 2003 δημιουργήθηκε ένα πρόγραμμα χρηματοδότησης έργων ανάπτυξης στο εξωτερικό για την αντιμετώπιση του trafficking. Επιπλέον για την προστασία θυμάτων είχε θεσπίσει την μηνιαία προθεσμία περίσκεψης, η οποία αναστέλλει την απέλαση των θυμάτων και προβλεπόταν μια γενικότερη προστασία των θυμάτων και προσπάθεια για επαναπατρισμό, την οποία αναλαμβάνει ο Διεθνής Οργανισμός

Μετανάστευσης . Ωστόσο, η εφαρμογή της παραπάνω νομοθεσίας αν και πλήρης ήταν περιορισμένη (Kelly, 2002)

Επίσης, η Σουηδία το 1999 ήταν η πρώτη χώρα που είχε εφαρμόσει μια νομοθεσία η οποία καθιστούσε εξίσου υπεύθυνο του φαινομένου τον πελάτη και αντιμετώπιζε τη σωματεμπορία ως κοινωνικό πρόβλημα. Επιπλέον, η Κυβέρνηση χρηματοδοτούσε και τις σχετικές με το ζήτημα Μ.Κ.Ο, οι οποίες εστίαζαν στην αντιμετώπιση του trafficking σε εσωτερικό και εξωτερικό. (Στεντούμη, 2017)

Η Ολλανδία, νομιμοποίησε τη πορνεία με σκοπό να μπορεί να γίνει πιο ελεγχόμενο το φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων. Μάλιστα, σύμφωνα με τον Ολλανδικό Ποινικό Κώδικα, απαγορεύεται η εμπορία και η σεξουαλική εκμετάλλευση των ανθρώπων και η φυλάκιση που προβλέπεται είναι μέχρι 10 έτη. Σχετικά με τα θύματα, προβλέπεται τρίμηνη προθεσμία περίσκεψης για τη συνεργασία τους με τις αρχές. Εάν αρνηθούν, η κυβέρνηση προβαίνει στον επαναπατρισμό τους.

Αξίζει να γίνει μια αναφορά και στα Ευρωπαϊκά προγράμματα Daphne και STOP που εστιάζουν στη καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και τη διακίνηση παιδιών για σεξουαλική εκμετάλλευση, με τη χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση. (Λαζαρή & Λαλιώτου 2001, Τσακλαγκάνου,2001)

3.2.1 Τα δύο κύρια Νομοθετικά Μοντέλα για την πορνεία στην Ευρώπη

Την διαφορά έκανε η Ολλανδία για πρώτη φορά με την ψήφιση του νόμου αποποινικοποίησης της πορνείας το έτος 2000. Στόχος του νομοθετήματος ήταν να δημιουργήσει ένα ασφαλές περιβάλλον για το χώρο της πορνείας, όπως για παράδειγμα το γεγονός ότι οι οίκοι ανοχής έπρεπε να έχουν πιστοποιητικά υγειονομικής ασφάλειας αλλά και να έχουν συγκεκριμένα υγειονομικά κριτήρια για να διατηρήσουν την άδεια λειτουργίας τους, να παρέχουν στο προσωπικό τους υγειονομική κάλυψη όπως και συνταξιοδότηση, το κράτος φορολογούσε αμφοτέρους ,δηλαδή και τους οίκους ανοχής αλλά και τον εκάστοτε εκδιδόμενο. Ακόμη, απαγόρευε την πορνεία ατόμων κάτω των 18 ετών (Πολυχρονίου,2019).

Όπως αναφέρεται στο Πόρισμα της Ελληνικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων (2018) το εν λόγω νομοθέτημα ήταν πλήρως αναποτελεσματικό αφού “μόνο στο Άμστερνταμ ανάμεσα σε 750.000 κάτοικους τα εκδιδόμενα άτομα υπολογίζονταν από 20.000 έως 35.000 τη στιγμή που στη Στοκχόλμη με 1,3 εκατομμύρια κατοίκους τα εκδιδόμενα άτομα υπολογίζονταν σε 200” (Πολυχρονίου, 2019). Όπως φάνηκε, το εν λόγω νομοθέτημα δεν πραγματοποίησε όσα υποσχόταν, αφού υπήρχε αυξητική τάση τόσο στους μη-αδειοδοτημένους οίκους ανοχής όσο και στο “ξέπλυμα μαύρου χρήματος” κάτι που αναπόφευκτα συνδέθηκε και με την αύξηση της σωματεμπορίας. (Πολυχρονίου, 2019)

Το Γερμανικό μοντέλο θεσπίστηκε το 2001 από την Γερμανική Κυβέρνηση, ακολουθώντας πιστά το μοντέλο της Ολλανδίας και αποσκοπούσε στην παραδοχή ότι η πορνεία είναι επάγγελμα καθώς και στο ότι οι λεγόμενοι “εργάτες του σεξ” θα έπρεπε να δικαιούνται πλήρη ασφαλιστική κάλυψη και γενικότερα η εν λόγω νομοθεσία κανονικοποιεί την πορνεία και στοχεύει στον έλεγχο και τη ρύθμισή της. Συνεπώς, το μοντέλο στοχεύει στη νομιμοποίηση/αποποινικοποίηση της πορνείας. (Πολυχρονίου, 2019) Όπως διαφαίνεται οι χώρες που ακολουθούν το Γερμανο-ολλανδικό πρότυπο διαθέτουν πολύ μεγαλύτερα ποσοστά σωματεμπορίας, απ’ ότι οι χώρες που προ τυποποίησαν το Σκανδιναβικό μοντέλο για την πορνεία. <http://www.isotita.gr/wpcontent/uploads/2018/02/%CE%A0%CF%8C%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%B1-%CE%9F%CE%94%CE%95-%CE%93.%CE%93.%CE%99.%CE%A6-%CE%A0%CE%BF%CF%81%CE%BD%CE%B5%CE%AF%CE%B1.pdf> (Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την χάραξη στρατηγικής για την καταπολέμηση των Έμφυλων Διακρίσεων για την περίοδο 2014-2020 από την Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων σε συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών)

Αναφορικά με την αποποινικοποίηση της πορνείας και την δυσανάλογα “χαλαρή” και φιλελεύθερη διάθεση της Γερμανίας, σε σύγκριση με την αυστηρή κυβερνητική της πολιτική, αιτιολογία ήταν το γεγονός ότι στόχευε παράλληλα και στην μείωση της εγκληματικότητας στο πεδίο της σωματεμπορίας και της εξαναγκαστικής σεξουαλικής εργασίας όπως και στη μείωση των παράνομων οίκων ανοχής (από τους οποίους και έχανε έσοδα). Παρ’ όλα αυτά δεν φάνηκε καμία σχετική μείωση της εγκληματικότητας, όπως φάνηκε από τις αξιολογήσεις των σχετικών νομοθετημάτων. <http://www.isotita.gr/wpcontent/uploads/2018/02/%CE%A0%CF%8C%CF%81%CE>

[%B9%CF%83%CE%BC%CE%B1-%CE%9F%CE%94%CE%95-](#)

[%CE%93.%CE%93.%CE%99.%CE%A6.-](#)

[%CE%A0%CE%BF%CF%81%CE%BD%CE%B5%CE%AF%CE%B1.pdf](#) (Εθνικό

Σχέδιο Δράσης για την χάραξη στρατηγικής για την καταπολέμηση των Έμφυλων Διακρίσεων για την περίοδο 2014-2020 από την Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων σε συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών)

Μάλιστα είναι σημαντικό να αναφερθεί, ότι η Γερμανική Κυβέρνηση παραδέχτηκε το 2007 ότι ο νόμος περί νομιμοποίησης της πορνείας αύξησε την εξαναγκαστική πορνεία καθώς και την πορνεία ανηλίκων, διεύρυνε το φαινόμενο του “sex-tourism” αφού υπήκοοι των γειτονικών χωρών επισκέπτονταν τη Γερμανία λόγω της νομιμοποίησης του εν λόγω φαινομένου και επίσης, δεν έδινε καμία εναλλακτική επιλογή στα εκδιδόμενα άτομα να βγουν από αυτό το χώρο ή έστω να βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσής τους σε αυτόν (Πολυχρονίου,2019) Σαν όλα αυτά να μην ήταν αρκετά, το ένα τρίτο των Γερμανών δικαστών ανέφερε ότι η εν λόγω νομοθεσία “έχει δυσχεράνει το έργο τους όσον αφορά τη δίωξη της εμπορίας ανθρώπων και τη μαστροπεία.”(Αιτιολογική Έκθεση σχετικά με τη σεξουαλική εκμετάλλευση και την πορνεία καθώς και τον αντίκτυπό τους στην ισότητα των φύλων (2013/2103 (INI)) της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ισότητας των Φύλων, όπ. αναφ. σε Πολυχρονίου,2019)

Όσον αφορά το Σκανδιναβικό μοντέλο ,ψηφίστηκε για πρώτη φορά το 1999 από τη Σουηδία και είχε ως απώτερο σκοπό την προστασία της προσωπικότητας της γυναίκας. Μάλιστα ο εν λόγω Νόμος έφερε την ονομασία “Περί Ειρήνης για τις Γυναίκες” και σε ένα γενικότερο επίπεδο αφορά στην πλήρη ποινικοποίηση της πορνείας και οποιασδήποτε “αγοράς” σεξουαλικής υπηρεσίας. Αντιμετωπίζει τον “πελάτη” ως θύτη και την εκδιδόμενη γυναίκα ως θύμα της έμφυλης βίας. Συνεπώς, το Σκανδιναβικό μοντέλο αποσκοπούσε στην καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών. Ωστόσο, παρά τα θετικά αποτελέσματα που επέφερε το συγκεκριμένο νομοθέτημα όσον αφορά την εξαναγκαστική σεξουαλική εργασία, τίθεται υπό γενικό προβληματισμό το ζήτημα της καταπάτησης της ελεύθερης βούλησης και ελεύθερης επιλογής του ατόμου που εκδίδεται. (Πολυχρονίου,2019)

3.3 Εθνικό νομικό πλαίσιο

Σύμφωνα με το Κ.Ε.Θ.Ι. (Λαζαρή & Λαλιώτου 2001, Τσακλαγκάνου,2001) η Ελλάδα αποτελεί κυρίως από το 1990 και μετά χώρα εισαγωγής χιλιάδων θυμάτων σωματεμπορίας. Ωστόσο, παρά τις ευρωπαϊκές νομοθεσίες που προαναφέρθηκαν, η πρώτη εγχώρια νομοθετική προσπάθεια ενάντια στο ζήτημα της παράνομης διακίνησης ανθρώπων, έγινε το 2002.

Ωστόσο, είναι σημαντικό να αναφερθεί πως το 1999, ψηφίστηκε ο νόμος 2734/1999: *‘Εκδιδόμενα με αμοιβή άτομα και άλλες διατάξεις’* ο οποίος έμεινε περισσότερο στην επαγγελματική μορφή του θέματος της πορνείας, αγνοώντας όλους τους κινδύνους που εγκυμονούν πίσω από τον χαρακτηρισμό ως *‘επάγγελμα’*, τη μείωση του ορίου ηλικίας για ένταξη στην πορνεία (18 ετών έναντι 21 που ίσχυε με τον προηγούμενο Νόμο του ’81 . Ο Γρηγόρης Λάζος (2002) αναφέρει μεταξύ άλλων το *‘παράδοξο’* της ψήφισης του εν λόγω νόμου τη συγκεκριμένη χρονιά, αφού το 1999 η διεθνική σωματεμπορία βρισκόταν σε ακμάζουσα κατάσταση στη χώρα μας. Στο νόμο 2734 δεν υπάρχουν διατάξεις για τα άτομα, που αποτελούν προϊόν εκμετάλλευσης και εξαναγκασμού από οργανωμένα δίκτυα σωματεμπορίας, όπως επίσης δεν προβλέπεται τίποτα για τους *‘πελάτες’*, τα άτομα δηλαδή που κάνουν χρήση των υπηρεσιών των εξαναγκαστικά εκδιδόμενων. Ακόμη, δεν προβλέπεται από τον ίδιο νόμο , ούτε υπονοείται κάπου , το ζήτημα της διαφθοράς δημοσίων λειτουργών, που υποβοηθούν την οργανωμένη εγκληματική δραστηριότητα .(Λάζος, 2002)

Πιο συγκεκριμένα, τον Οκτώβριο του 2002 εκδόθηκε ο Ν. 3064/2002, *‘Καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, των εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας, της πορνογραφίας ανηλίκων και γενικότερα της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής και αρωγή στα θύματα των πράξεων αυτών’*. Ο συγκεκριμένος νόμος προβλέπει ότι διαπράττει ποινικό αδίκημα: *‘Όποιος με τη χρήση βίας, απειλής ή άλλου εξαναγκαστικού μέσου ή την επιβολή ή κατάχρηση εξουσίας προσλαμβάνει, μεταφέρει ή προωθεί εντός ή εκτός της επικράτειας, κατακρατεί, υποθάλλει, παραδίδει με ή χωρίς αντάλλαγμα σε άλλον ή παραλαμβάνει από άλλο πρόσωπο με σκοπό να προβεί ο ίδιος ή ο άλλος στη γενετήσια εκμετάλλευσή του και όποιος εν γνώσει ενεργεί ασελήγη πράξη με πρόσωπο το οποίο τελεί υπό τις συνθήκες που περιγράφονται παραπάνω’*. Πριν από τον παραπάνω νόμο, το εθνικό νομοθετικό πλαίσιο ήταν ελλειμματικό, καθώς

δεν τιμωρούνταν η παράνομη διακίνηση ανθρώπων αυτοτελώς και τα θύματα δεν δεχόντουσαν ψυχολογική και ιατρική υποστήριξη. (Ποθουλάκη, 2012)

Παρ' όλα αυτά η παραπάνω νομοθετική προσέγγιση είχε σκοπό την αντιμετώπιση του φαινομένου από την πλευρά της ποινικής καταστολής και όχι τόσο την προστασία και υποστήριξη των θυμάτων. Αυτό συνέβη με την επόμενη νομοθετική ρύθμιση, το 2003: *‘‘το Π.Δ. 233/2003 (ΦΕΚ Α’ 204/28-8-2003) περί προστασίας και αρωγής στα θύματα των εγκλημάτων των άρθρων 323, 323Α, 349, 351 και 351Α του Ποινικού Κώδικα, όπως είχε προβλεφθεί στο άρθρο 12 του νόμου 3064/2002. Ιδίως ρυθμίστηκε, με το άρθρο 7 του Π.Δ., η παροχή άμεσης και δωρεάν ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης από τις υπηρεσίες του Εθνικού Συστήματος Υγείας για όσο χρονικό διάστημα διαρκούν τα μέτρα προστασίας και αρωγής, αλλά και η συγκρότηση και λειτουργία συμβουλευτικών κέντρων, στο Παράρτημα του Προεδρικού Διατάγματος’’* (Κέντρο Γυναικείων Μελετών και Ερευνών, 2018)

Έπειτα, με τον νόμο που θεσπίστηκε το 2005, Ν. 3386/2005 (άρθρο 46), προβλέπεται η χορήγηση άδειας διαμονής σε θύματα εμπορίας ανθρώπων, για την οποία δεν απαιτείται καταβολή παραβόλου. Μια βασική, για την χώρα, καινοτομία αποτέλεσε η καθιέρωση προθεσμίας περίσκεψης για τα θύματα εμπορίας.

Αναλυτικότερα, για την προθεσμία περίσκεψης ο Ν.3386/2005 ,όπως τροποποιήθηκε με το Ν.4251/2014 προβλέπει ότι το άτομο το οποίο έχει λάβει την εισαγγελική πράξη αναγνώρισής του ως ‘‘θύμα εμπορίας ανθρώπων’’, έχει στη διάθεσή του διάστημα τριών μηνών για να συνέλθει από τα γεγονότα βίας και κακοποίησης που έζησε, καθώς και να ξεφύγει από την επιρροή του εγκληματικού δικτύου σωματεμπορίας και να συνεργαστεί με τις αστυνομικές αρχές ,ώστε να γίνει η δίωξη των δραστών. Με την προθεσμία περίσκεψης οποιαδήποτε πράξη απέλασης ή επιστροφής του θύματος στη χώρα του τίθεται σε αναστολή. Ακόμη, τα άτομα που βρίσκονται σε διάστημα προθεσμίας περίσκεψης δικαιούνται πρόσβαση στην αγορά εργασίας και μπορεί να υπάρξει μέριμνα για στέγαση, ασφάλεια και προστασία τους αν αυτό κρίνεται αναγκαίο και εφόσον το θύμα το επιθυμεί. https://drive.google.com/file/d/0B7Jb_n_W6q6bdHdHczJsLXRGdGs/edit , <https://www.forin.gr/laws/law/2912/eisodos-diamonh-kai-koinwnikh-entaksh-uphkown-tritwn-xwrwn-sthn-ellhnikh-epikrateia>

Έπειτα, σημαντική υπήρξε η ψήφιση του Ν. 3625/2007 , για την αποκατάσταση των ανήλικων θυμάτων για την *“Κύρωση και εφαρμογή του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνογραφία και άλλες διατάξεις”*.

Το 2010 με τον Ν. 3875/2010 έγινε τροποποίηση του τότε νόμου Ν. 3064/2002, όπου με τη *“Σύμβαση του Παλέρμο”* και άλλων Πρωτόκολλων σχετικά με την εμπορία ανθρώπων έγινε τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα. Με τον νόμο αυτό, του 2010, υπήρξαν αρκετές αλλαγές στο φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων, όπως η προστασία μαρτύρων πράξεων εμπορίας ανθρώπων και παράνομης διακίνησης μεταναστών. Συγκεκριμένα χορηγείται άδεια παραμονής και στα θύματα που δεν επιθυμούν να συνεργαστούν με τις διωκτικές αρχές, η περίοδος περίσκεψης επιμηκύνεται από τον ένα μήνα στους τρεις, και η εμπορία ανθρώπων αποτελεί πλέον μορφή οργανωμένου εγκλήματος που συμπεριλαμβάνεται στο άρθρο 187 Α' ΠΚ. (Κέντρο Γυναικείων Μελετών και Ερευνών ,2018)

Η χώρα, όσον αφορά την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ανθρώπων εξελίχθηκε λίγο περισσότερο το 2013, με τον Ν. 4198/2013 για την *“Πρόληψη και καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και προστασία των θυμάτων αυτής και άλλες διατάξεις”*. Ο συγκεκριμένος νόμος θεμελίωσε την ευθύνη νομικών προσώπων για πράξεις οργάνων τους που σχετίζονται με το οργανωμένο αυτό έγκλημα, προβλέπεται η μαρτυρική κατάθεση του θύματος χωρίς την παρουσία του κατηγορουμένου, εάν φυσικά αυτό κριθεί απαραίτητο, καθίσταται δυνατή η ανακριτική διείδυση, η άρση του απορρήτου και άλλες ανακριτικές πράξεις για τη διαπίστωση τέλεσης εγκλημάτων εμπορίας και σωματεμπορίας και προβλέπεται ρητά το δικαίωμα των θυμάτων σε εύλογη αποζημίωση από το Ελληνικό Δημόσιο. (Γκίνη, 2018)

Τέλος, σύμφωνα με το Κέντρο Γυναικείων Μελετών και Ερευνών (2018) μια ακόμα πρόσφατη και σημαντική τροποποίηση του νομικού πλαισίου της Ελλάδας, σημειώθηκε με το Ν. 4531/2018 που προβαίνει στην κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας, όπου με το άρθρο 2 παρ. 3, προστίθεται στους σκοπούς του δράστη της εμπορίας ο εξαναγκασμός του προσώπου σε τέλεση γάμου.

Κεφάλαιο 4ο: Η διεθνική σωματεμπορία ως κοινωνικό πρόβλημα

Η διεθνική σωματεμπορία μπορεί να είναι ένα πολυπαραγοντικό κοινωνικό φαινόμενο-πρόβλημα ,όμως στην παρούσα εργασία θα μελετηθεί α) ως μορφή καταπάτησης ανθρωπίνων δικαιωμάτων, β) ως μορφή μετανάστευσης και ο ρόλος που έπαιξε η παγκοσμιοποίηση στη διεθνοποίηση του φαινομένου και γ) ως μορφή οργανωμένου εγκλήματος.

Ο Λάζος (2001) στην έρευνά του μιλά για ευαισθητοποίηση του κόσμου μονάχα στο άκουσμα των στατιστικών για την σωματεμπορία γυναικών και ανήλικων. Όπως αναφέρει και ο ίδιος: *‘Το πόσα άτομα υπέφεραν στο καθεστώς εξαναγκασμού αποδείχθηκε πιο σημαντικό από το τι υπέφεραν στο καθεστώς αυτό’*. Οι παρουσιάσεις περιστατικών εξαναγκαστικά εκδιδόμενων ατόμων και τα βιώματά τους, δεν φάνηκε να ευαισθητοποιούν ποιοτικά τον κόσμο. Αυτό που ευαισθητοποίησε την κοινή γνώμη ήταν τα στατιστικά στοιχεία και η ποσότητα των εξαναγκαστικά εκδιδόμενων ατόμων.

Σε αυτό το σημείο σκόπιμο είναι να αναφερθεί ότι μπορεί τα φαινόμενα της πορνείας και της σωματεμπορίας να μην έχουν κοινά σημεία μεταξύ τους, όμως σε κάθε περίπτωση η νομοθεσία τα συνδέει με ουσιαστικό τρόπο. (Πολυχρονίου,2019)

Τα στοιχεία της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Ελλάδος ,έως το έτος 2018, δείχνουν ότι η πλειονότητα των θυμάτων είναι αλλοδαποί- ές . Μάλιστα από το 2016 έως το 2018 σε 72 υποθέσεις που διερευνήθηκαν από την Αστυνομία, ο αριθμός των θυμάτων ανήλθε στα 115, από τα οποία τα 95 ήταν αλλοδαποί -ές, τα 93 από τα 115 ήταν γυναίκες και 91 από τα 115 είχαν υποστεί σεξουαλική εκμετάλλευση ,πράγμα το οποίο αποδεικνύει ότι η επικρατούσα μορφή trafficking στην Ελλάδα είναι η σεξουαλική εκμετάλλευση. Να σημειωθεί ότι τα νούμερα αυτά δεν αντικατοπτρίζουν σε καμία περίπτωση την πραγματικότητα των αριθμών των ατόμων που πέφτουν θύματα trafficking. Υπολογίζεται ότι είναι τουλάχιστον πενταπλάσια τα νούμερα, αλλά τα περισσότερα περιστατικά δεν φτάνουν ποτέ στις Αρχές ή στις υπηρεσίες που παρέχουν βοήθεια στα θύματα. (Ενημέρωση από τον Εθνικό Εισηγητή και την Ειδική Υποεπιτροπή για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων, Ημερομηνία Συνεδρίασης: 8 Οκτωβρίου 2019)

Γενικότερα τα στατιστικά που αφορούν στο πλήθος των γυναικών ή ανηλίκων θυμάτων σωματεμπορίας, που προωθούνται σε μία άλλη χώρα για σεξουαλική εκμετάλλευση επηρεάζονται από πέντε βασικούς παράγοντες:

- α) τη μορφολογία της πορνείας όπως έχει αναπτυχθεί στην εκάστοτε χώρα,
- β) το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο,
- γ) σε τι σημείο ανάπτυξης βρίσκεται η εκάστοτε κοινωνία των πολιτών,
- δ) σε τι επίπεδο ανάπτυξης βρίσκεται η κοινωνική αλληλεπίδραση ανδρών - γυναικών (γυναικείο ζήτημα),
- ε) η κυβερνητική πολιτική του κράτους και οι προτεραιότητες που έχει θέσει. (Λάζος,2001)

Τα δύο πρώτα, δηλαδή η μορφή ,καθώς και το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο της πορνείας στη χώρα που προωθούνται τα θύματα ,παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στο πόσο μεγάλο θα είναι το πλήθος των ατόμων-θυμάτων που θα προωθηθούν στην εκάστοτε χώρα υποδοχής για σεξουαλική εκμετάλλευση και οι συνθήκες κάτω από τις οποίες το πλήθος αυτό θα μετακινηθεί, θα εγκατασταθεί και θα προωθηθεί στην αγορά της πορνείας. (Λάζος,2001)

4.1 Μορφή καταπάτησης ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Έως το 2002 , δεν υπήρχε κάποιος νόμος ο οποίος να προστατεύει με ολιστικό τρόπο τα θύματα σωματεμπορίας, παρόλο που από το 1990 και μετά, το φαινόμενο είχε λάβει ανεξέλεγκτες διαστάσεις και στην Ελλάδα. Οι σχετικές νομοθεσίες κρίθηκαν ελλιπείς έως και ακατάλληλες μέχρι το 1999 ,αφού δεν διαχωριζόταν με ουσιαστικό τρόπο το ζήτημα της πορνείας από το ζήτημα της σωματεμπορίας, με αποτέλεσμα οι παθούσες να μην μπορούν εύκολα να αναγνωριστούν ως θύματα, να μην μπορούν να απολαμβάνουν κάποιων προνομίων, να μην διώκονται οι υπεύθυνοι για εμπορία ανθρώπων και, φυσικά, να μην διώκονται διεφθαρμένοι δημόσιοι λειτουργοί που χωρίς αυτούς δεν υφίσταται οργανωμένο έγκλημα. (Μπότση,2010 Λάζος,2002 Μ.Χ. Παπαγιαννοπούλου, 2007 κ.ά.)

Όπως έχει αναφερθεί και σε προηγούμενα κεφάλαια, το οργανωμένο έγκλημα που ονομάζεται “σωματεμπορία” ή αλλιώς “Human trafficking” , αποτελεί σοβαρή καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στα ανθρώπινα δικαιώματα που καταπατώνται συμπεριλαμβάνονται το δικαίωμα στην ελευθερία, στη γενετήσια ζωή, στη ζωή συνολικά ,στην ελευθερία σκέψης και έκφρασης, στην ισότητα ενώπιον του νόμου,

κ.α.

<https://unric.org/el/%CE%B1%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%8E%CF%80%CE%B9%CE%BD%CE%B1-%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%8E%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-2/>

Η πρώτη προσπάθεια να οριστούν και να προστατευτούν επίσημα, τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, έγινε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις 10 Δεκεμβρίου του 1948, στο Παρίσι. Εκεί συντάχθηκε για πρώτη φορά, η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Universal Declaration of Human Rights), από διάφορους εκπροσώπους, διαφόρων κρατών του κόσμου, με μεγάλο νομικό και πολιτιστικό υπόβαθρο. Η ανάγκη της σύνταξης της συγκεκριμένης διακήρυξης προέκυψε από τις συνέπειες που επέφερε ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος. Έτσι, η διεθνής κοινότητα και ο ΟΗΕ αποφάσισαν να δραστηριοποιηθούν προκειμένου να μην ξανασυμβούν τόσο άγριες και απάνθρωπες πράξεις, σαν αυτές που συνέβησαν κατά τη διάρκεια του πολέμου, με κοινό στόχο να τεθεί η παραπάνω Διακήρυξη, πρότυπο επιτευγμάτων για όλα τα έθνη. <https://www.amnesty.gr/universal-declaration-of-human-rights>

Σύμφωνα με την έρευνα της Αντωνίου (2018), τα περισσότερα κράτη του κόσμου, έχουν επικυρώσει την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και επομένως δέχονται τις αναγράφουσες ελευθερίες και δικαιώματα που εμπεριέχονται σε αυτή. Όσον αφορά την εμπορία ανθρώπων με στόχο τη σεξουαλική εκμετάλλευση, αρκετά από τα άρθρα της Διακήρυξης, την αφορούν άμεσα. Μελετώντας την εν λόγω Διακήρυξη, από το προοίμιο ακόμη, αναγράφονται τα εξής: *“αναγνώριση της έμφυτης αξιοπρέπειας και των ίσων και αναφαίρετων δικαιωμάτων όλων των μελών της ανθρώπινης οικογένειας είναι το θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο.”* και *“ η παραβίαση και η περιφρόνηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων οδήγησαν σε βάρβαρες πράξεις που έχουν εξοργίσει τη συνείδηση της ανθρωπότητας.”*

Πιο συγκεκριμένα, μελετώντας τα άρθρα της Διακήρυξης θα δούμε σε ορισμένα από αυτά να αναγράφονται τα εξής, παραδείγματος χάρη:

- στο άρθρο 1 αναφέρεται: “*Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα.*”
- στο άρθρο 3 “*Ο καθένας έχει το δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία και την ασφάλειά του.*”
- στο άρθρο 4 “*Κανείς δεν θα υποβάλλεται σε δουλεία. Η δουλεία και το δουλεμπόριο απαγορεύονται σε όλες τις μορφές τους.*”
- στο άρθρο 5 “*Κανείς δεν πρέπει να υφίσταται βασανιστήρια ή σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία.*”

Σε μια γενικότερη ανάλυση, με την εν λόγω Διακήρυξη, μπορεί κανείς να απαριθμήσει αμέτρητες ελευθερίες και δικαιώματα, οι οποίες καταπατώνται σοβαρά μέσα από την ταχύτερα αναπτυσσόμενη εγκληματική βιομηχανία του κόσμου, την εμπορία ανθρώπων.

<https://www.a21.org/content/greece/gnqxx4?permcode=gnqxx4&site=true>

Ωστόσο, παρόλο που η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αποτελεί ίσως ένα ιδανικό πρότυπο, για όλα τα κράτη, δεν έχει καμία νομική ισχύ. <https://gr.humanrights.com/what-are-human-rights/international-human-rights-law/international-human-rights-law-continued.html> Έτσι, το 1966 συντάχθηκε, πάλι από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, το Διεθνές Σύμφωνο για Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (International Covenant on Civil and Political Rights) το οποίο τέθηκε και σε ισχύ στις 23 Μαρτίου του 1976. <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/ccpr.aspx> Σύμφωνα με την έρευνα της Αντωνίου (2018), το εν λόγω Σύμφωνο, “*χτίστηκε στη βάση της απαγόρευσης της δουλείας, της υποτέλειας και του δουλεμπορίου που υπάγονται στο άρθρο 4 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, προσθέτοντας την καταναγκαστική ή την υποχρεωτική εργασία.*” (Κάτι τέτοιο, είναι πιο εμφανές, στο άρθρο 8 του Διεθνές Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα)

Ωστόσο, για τη μέγιστη παρακολούθηση της εφαρμογής του Διεθνούς Συμφώνου των Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων, εγκαθιδρύθηκε η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών. Η εν λόγω Επιτροπή αποτελείται

από 18 μέλη και έχει την αρμοδιότητα της εξέτασης των εκθέσεων των κρατών, καθώς και των διακρατικών και ατομικών καταγγελιών. Σκοπός τους είναι, να διερευνηθεί, κατά πόσο τα κράτη τηρούν και θέτουν σε εφαρμογή το Διεθνές Σύμφωνο των Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων, και κατ' επέκταση κατά πόσο δραστηριοποιούνται για την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών. Έτσι, τα κράτη οφείλουν να συμπεριλαμβάνουν στις εν λόγω εκθέσεις πληροφορίες και μέτρα που πάρθηκαν, για την προστασία των δικαιωμάτων των θυμάτων και την εξάλειψη της εμπορίας γυναικών και παιδιών. (Αντωνίου, 2018)

Όσον αφορά πιο συγκεκριμένα, το ζήτημα της εμπορίας ανθρώπων, η Επιτροπή συνιστά να παρθούν μέτρα που αποσκοπούν στην προστασία των θυμάτων με απώτερο όμως στόχο, την διερεύνηση και τον εντοπισμό των σωματεμπόρων (traffickers). Έτσι, η προστασία των θυμάτων αποτελεί προϋπόθεση προκειμένου να χτιστεί μια σχέση εμπιστοσύνης η οποία θα τους δώσει ένα αίσθημα ασφάλειας. Ωστόσο, κάτι τέτοιο δεν μπορεί να θεωρηθεί απόλυτα ορθό μέτρο για την αντιμετώπιση του φαινομένου, καθώς θα πρέπει να τίθεται προτεραιότητα η ψυχική και σωματική υγεία, αλλά και η στήριξη όλων των θυμάτων, και όχι μόνο να αντιμετωπίζονται και να χρησιμοποιούνται ως “μέσο” που θα οδηγήσει τις αρχές στον εντοπισμό και την τιμωρία των θυτών. (Αντωνίου, 2018)

4.2 Μορφή μετανάστευσης – Ο ρόλος της παγκοσμιοποίησης στο φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων

Ένας άξονας που αξίζει να διερευνηθεί είναι αυτός της παγκοσμιοποίησης. Όπως ο Keohane (2002) την ορίζει, η παγκοσμιοποίηση είναι: *“ο αυξανόμενος όγκος και ταχύτητα ροών κεφαλαίων, αγαθών, πληροφοριών, ιδεών, ανθρώπων και δυνάμεων που συνδέουν φορείς μεταξύ χωρών”* (Keohane, 2002 όπ. αναφ. σε Zhidkova,2011). Έχουν εντοπιστεί 4 τύποι παγκόσμιας αλληλεπίδρασης:

1. Επικοινωνία και μεταφορά πληροφοριών όπως και πεποιθήσεων και δογμάτων
2. Μετακίνηση φυσικών αντικειμένων (ιδιωτική περιουσία), συμπεριλαμβανομένων των προσωπικών αντικειμένων και των εμπορευμάτων
3. Χρηματοδότηση και κυκλοφορία χρηματοπιστωτικών μέσων

4. Ταξίδι και μετακίνηση προσώπων για οποιοδήποτε σκοπό (Keohane & Nye,1971 όπ. αναφ. σε Zhidkova,2011)

Γενικότερα η παγκοσμιοποίηση έδωσε χώρο σε μη κρατικούς φορείς να αναλάβουν δράση και να διευρύνουν τις δραστηριότητές τους (π.χ. Μ.Κ.Ο., πολυεθνικές εταιρίες, κοινωνικά κινήματα κ.ά.) Όμως, όπως αναφέρει η Zhidkova (2011) η παγκοσμιοποίηση υποβοήθησε να αναπτύξουν τις δραστηριότητές τους και οι βίαιοι μη κρατικοί φορείς (Violent non-State Actors) (π.χ. μαφίες, καρτέλ, τρομοκρατικές ομάδες, οργανωμένα εγκληματικά δίκτυα κ.ά.). Ο παρακάτω πίνακας παρέχει σύνοψη και ομαδοποίηση των **βίαιων** και των **μη βίαιων μη κρατικών φορέων**:

	ΣΚΟΠΟΣ	ΤΥΠΟΣ	ΚΙΝΗΤΡΑ	ΕΦΑΡΜΟΓΗ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
Μη Βίαιοι Μη κρατικοί Φορείς	Προώθηση κοινών ιδεών και αρχών για την επίτευξη των στόχων τους	Διακρατικές Εταιρίες (TNCs)	Παρακινούνται από το οικονομικό όφελος /συμφέρον	Πολυεθνικές Εταιρίες	Microsoft, Google, Pfizer
		Διεθνείς Οργανώσεις Διεκδίκησης Συμφερόντων ή Υπεράσπισης Ευάλωτων Ομάδων	Παρακινούνται από κοινές αρχές και αξίες	Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις	UNICEF, A21, Γιατροί Χωρίς Σύνορα
				Διεθνή Κοινωνικά Κινήματα	Εργατικό Κίνημα, Κίνημα των Χίπις, Φεμινιστικό Κίνημα
				Θρησκευτικές Ομάδες	Προτεσταντική Κοινότητα, Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία
				Διεθνής Διασπορά	Εβραϊκή Διασπορά, Απόδημος Ελληνισμός, κ.ά.
Βίαιοι Μη Κρατικοί Φορείς	Καταφεύγουν στη βία για την επίτευξη των στόχων τους	Διακρατικά Δίκτυα Βίας	Παρακινούνται και από το οικονομικό όφελος/συμφέρον αλλά και από κοινές αρχές και αξίες (π.χ. εξτρεμιστικά/εθνικιστικά /θρησκευτικά συμφέροντα)	Εθνικά Απελευθερωτικά Κινήματα	ΟυΤσεΚα (UCK) Απελευθερωτικός Στρατός του Κοσόβου, Απελευθερωτικός Στρατός της Λιβύης (LNA), Ζαπατίστας
				Ομάδες Ανταρτών/Οργανώσεις Πολέμαρχων	IRA (Ιρλανδικός Δημοκρατικός Στρατός), Χεζμπολάχ, Ταλιμπάν
				Τρομοκρατικές Ομάδες/ Παραστρατιωτικές Οργανώσεις	Αλ Κάιντα, HAMAS, Three Percenters (3%)
				Παράνομες Ένοπλες Ομάδες	Μουτζαχεντίν , Αλ Σεμπάμπ (Νότια Σομαλία)
				Διεθνείς Εγκληματικές Οργανώσεις	Διεθνή Δίκτυα Σωματεμπορίας , Καρτέλ Ναρκωτικών (Μεξικό), Μαφίες

Πίνακας 1. Πηγή: Zhidkova (2011) *State's Response to Transnational Human Trafficking: The Cases of Russia and Turkey*

Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να δημιουργηθεί η λανθασμένη εντύπωση, ότι η παγκοσμιοποίηση δημιούργησε την εμπορία ανθρώπων. Η εμπορία ανθρώπων προϋπάρχει από τα αρχαία χρόνια, απλώς η ένταξη των κοινωνιών στην παγκοσμιοποιημένη πραγματικότητα της σύγχρονης εποχής, έδωσε διεθνικό χαρακτήρα στο φαινόμενο της σωματεμπορίας. (Van Liempt ,2006 όπ. αναφ. σε Zhidkova,2011)

Οι μεταναστευτικοί ή προσφυγικοί πληθυσμοί συνιστούν μία ιδιαίτερα ευάλωτη ομάδα προς εκμετάλλευση από τους traffickers. Φυσικά, τα παιδιά και οι έφηβοι αποτελούν την πιο ευάλωτη ομάδα , καθώς -λόγω της ηλικίας τους- σπάνια βρίσκονται υπό το καθεστώς του μετανάστη. (Δ.Ο.Μ.,2019)

Η επόμενη περισσότερο ευάλωτη ομάδα είναι οι πρόσφυγες, καθώς συνήθως δεν προστατεύονται από κανένα καθεστώς, δεν έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας ή επιβολής του νόμου και σε κάποιες περιπτώσεις δεν γνωρίζουν τη γλώσσα της χώρας στην οποία βρίσκονται, συνεπώς και να καταφέρουν να ζητήσουν βοήθεια, οι νομικές διαδικασίες για εκείνους καθίστανται ιδιαίτερα δύσκολες. Ακόμη, σε ό,τι αφορά την ομάδα των προσφύγων, ακόμα και όταν γίνονται θύματα εμπορίας ανθρώπων και τους ανακαλύψουν οι αστυνομικές αρχές , δεν συνεργάζονται μαζί τους διότι (λόγω των τραυματικών εμπειριών) δυσκολεύονται να εμπιστευτούν τον οποιονδήποτε και απλά το μόνο που θέλουν είναι να απεμπλακούν από την κατάσταση. Άλλη περίπτωση, είναι να μπορούν να ζητήσουν βοήθεια, αλλά να μην το κάνουν διότι φοβούνται τόσο τους διακινητές όσο και τον κίνδυνο της απέλασης από τη χώρα που βρίσκονται. (Δ.Ο.Μ.,2019)

Μερικοί παράγοντες που οξύνουν την ευαλοτότητα των μεταναστευτικών-προσφυγικών πληθυσμών μπορεί να είναι επίσης ότι:

- Οι αρμόδιες αρχές δεν είναι σε θέση να προστατεύσουν τους πληθυσμούς αυτούς, λόγω έλλειψης εφαρμοστέων νόμων ή και παραμέλησης
- Υπάρχουν περιοριστικές πολιτικές που εφαρμόζουν διάφορα κράτη σε σχέση με τη μετανάστευση (π.χ. απαγόρευση εγκατάστασης σε υπηκόους συγκεκριμένων χωρών)
- Οι μετανάστες εργαζόμενοι αποκλείονται ή δεν εμπίπτουν στην προστασία της οργανωμένης εργασίας, όπου αυτή υπάρχει. (π.χ. έλλειψη οργανωμένων σωματείων για τη διεκδίκηση δικαιωμάτων ,κ.λπ.).

- Η περιορισμένη πρόσβαση των μεταναστών σε νομικές υπηρεσίες, συστήματα επιβολής του νόμου, σε δίκτυα, πληροφορίες ή πόρους αναγκάζουν τους μετανάστες να αναζητήσουν πηγές βοήθειας από τρίτους μη κρατικούς φορείς ,οι οποίοι μπορεί να συνιστούν κίνδυνο και για την ακεραιότητα των ίδιων των μεταναστών αλλά και για την κρατική ασφάλεια. (ΔΟΜ,2019)

4.3 Μορφή οργανωμένου εγκλήματος

Ελάχιστη γνώση υπάρχει για τους διακινητές-traffickers. Όσο τα χρόνια περνάνε οι μέθοδοι που χρησιμοποιούν για να στρατολογούν ,προωθούν και να εξαναγκάζουν τα θύματά τους, έχουν σταθερά μειωμένες πιθανότητες να εκτεθούν (οι διακινητές) ενώπιον της δικαιοσύνης. Πάντως, το βασικό κίνητρο της προσφυγής σε αυτή την εγκληματική δραστηριότητα φαίνεται πως είναι το κέρδος . Σε κάθε περίπτωση όμως, οι μελέτες που αφορούν την δράση και οργάνωση των διακινητών, βρίσκονται σε έλλειψη όσον αφορά το υπόβαθρό τους, τα κίνητρα (εκτός από αυτό του κέρδους) και τις μεθόδους στρατολόγησης και εξαναγκασμού που χρησιμοποιούν εις βάρος των θυμάτων. (Δ.Ο.Μ,2019)

Σε έρευνα που διενεργήθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο (Δ.Ο.Μ.,2019) ,μελετήθηκε το ζήτημα της σωματεμπορίας από τέσσερις διαστάσεις: τη στρατολόγηση, την οργάνωση, το κέρδος και τις μεθόδους ελέγχου. Αυτή η έρευνα κατέδειξε (όπως πολλές άλλες) την άμεση σχέση που έχει η μετανάστευση με την εμπορία ανθρώπων, καθώς όπως διαφάνηκε ,πάρα πολλά θύματα είχαν στρατολογηθεί εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου. Κάθε περίπτωση θύματος ταξινομούταν από τους διακινητές σε τρία επίπεδα κέρδους: το υψηλό κέρδος, το περιορισμένο κέρδος και το χαμηλό κέρδος.

Άλλη έρευνα ,αυτή τη φορά στην Αυστραλία (Δ.Ο.Μ.,2019), θέλησε να μελετήσει τους ίδιους τους διακινητές, δηλαδή το προφίλ τους με τέσσερις βασικούς άξονες: το επίπεδο της οργάνωσης, τη σχέση μεταξύ του διακινητή και του θύματος, πώς διενεργήθηκε ο έλεγχος εις βάρος του θύματος και το ποινικό ιστορικό του δράστη (π.χ. άλλες αξιόποινες πράξεις σχετιζόμενες με λαθραία μετακίνηση μεταναστών ή προσφύγων, ή το “ξέπλυμα μαύρου” χρήματος). Η εν λόγω έρευνα υπογράμμισε το γεγονός, ότι όσον αφορά τη σχέση διακινητή-θύματος ,πολύ συχνά ήταν του ίδιου

φύλου και μοιράζονταν παρόμοιες εμπειρίες και παρελθοντικά γεγονότα (π.χ. διακινητής ο οποίος πρώτα έχει περάσει από τη θέση του θύματος). Συνεπώς, ήταν πιο εύκολη η εξαπάτηση του θύματος λόγω συναισθηματικής σύνδεσης με το δράστη, άρα καθίσταντο πιο εύκολη και η εκμετάλλευσή του. (Δ.Ο.Μ.,2019)

Οι περισσότεροι δράστες που εμπλέκονται σε δίκτυα σωματεμπορίας είναι άνδρες κατά γενική ομολογία. Όμως υπάρχει υπολογίσιμη δύναμη της γυναικείας συνεισφοράς στα δίκτυα διεθνικής σωματεμπορίας. (Μπότση, 2010) Μάλιστα σύμφωνα με στοιχεία του UNODC (United Nations Office on Drugs and Crime ,2009) το ποσοστό γυναικών που καταδικάστηκαν για εγκλήματα που σχετίζονται με το trafficking είναι πολύ μεγαλύτερο σε πολλές χώρες της Ευρώπης από το ποσοστό των γυναικών που καταδικάστηκαν για όλα τα υπόλοιπα αδικήματα. Ενδεικτικά αναφέρονται, Λετονία: 53% για εγκλήματα που σχετίζονται με το trafficking έναντι 9% για όλα τα υπόλοιπα αδικήματα, Γαλλία : 32% έναντι 10% για όλα τα υπόλοιπα αδικήματα, Κύπρος: 30% έναντι 9%, Τσεχία: 28% έναντι 13% , Ουγγαρία: 26% έναντι 14%, Πορτογαλία: 23% έναντι 8 % , Ρουμανία: 23% έναντι 9%, Σλοβακία: 22% έναντι 13%, Γερμανία: 21% έναντι 18% και Ολλανδία: 18% έναντι 12%. (UNODC,2009)

Η συνεισφορά των γυναικών στο οργανωμένο έγκλημα της εμπορίας ανθρώπων με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση, οφείλεται ίσως στο γεγονός ότι πολλές γυναίκες που ήταν ήδη θύματα για μεγάλο χρονικό διάστημα ,εκλογικεύουν τη σκέψη ότι εάν πείσουν τους σωματέμπορους πως μπορούν να στρατολογήσουν οι ίδιες νέα θύματα ,οι σωματέμποροι θα αποσύρουν κάποιες από τις μεθόδους ελέγχου (π.χ. κακοποιήσεις, βιασμοί, κατακράτηση χρημάτων, εγκλεισμός, κ.λπ.). Συνεπώς, τα ίδια τα θύματα πράττουν πλέον, σύμφωνα με το γεγονός ότι ο μόνος τρόπος να διασφαλίσουν την ακεραιότητά τους, είναι να μπουν στη θέση του ίδιου του διακινητή-σωματέμπορου. Από την οπτική της εκμετάλλευσης του καινούριου θύματος ,η γυναίκα η οποία στρατολογεί, ξέρει ακριβώς ποιους τρόπους να χρησιμοποιήσει για να την εμπιστευθεί το θύμα και εν τέλει να το φέρει σε θέση που να είναι εύκολα εκμεταλλεύσιμο. Συνεπώς, οι γυναίκες που διακινούν γυναίκες εκμεταλλεύονται το συναισθηματικό δέσιμο του θύματος μαζί τους, λόγω παρόμοιων εμπειριών και μεγαλύτερης εμπιστοσύνης στο ίδιο φύλο. (Μπότση,2010)

Σύμφωνα με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (2019), οι traffickers έχουν συγκεκριμένες ιδεολογικές πεποιθήσεις με τις οποίες εκλογικεύουν/δικαιολογούν την εκμετάλλευση προς τα θύματα που διακινούν:

- Η γνώμη πως οι συμφωνίες που διενεργούν τα θύματα με τους ίδιους -παρά το γεγονός ότι βρίσκονται σε άνιση θέση ισχύος- είναι σε κάθε περίπτωση νόμιμες και έγκυρες.
- Η γνώμη ότι (οι διακινητές) κάνουν χάρη στα θύματα με ένα προτυποποιημένο τρόπο, παρέχοντάς τους στέγη και τροφή.
- Η γνώμη ότι η πατριαρχική δομή της κοινωνίας, αυτομάτως δίνει περισσότερα δικαιώματα στους άνδρες εις βάρος των γυναικών.
- Η γνώμη πως οι εργαζόμενοι στον τομέα του σεξ καθίστανται αυτομάτως ανάξιοι συμπάθειας ,συνεπώς και η εκμετάλλευσή τους καθίσταται νόμιμη.

Σύμφωνα με έρευνα του Γραφείου Μελέτης και Αντιμετώπισης του Trafficking (2019) ,τα έσοδα ετησίως από δραστηριότητες που σχετίζονται με την εμπορία ανθρώπων ανέρχονται σε 36 δισεκατομμύρια δολάρια παγκοσμίως. Ακόμη ένα ενδιαφέρον δεδομένο που παραθέτει η ίδια έρευνα είναι τα νούμερα των ποινικών διώξεων (5.808) που οδήγησαν σε καταδικαστική απόφαση (3.160), εγκλημάτων που σχετίζονταν με την εμπορία ανθρώπων για το έτος 2006 σε παγκόσμιο επίπεδο. Αυτό το ποσοστό σημαίνει πως για κάθε 800 άτομα που διακινούνται καταδικάζεται 1 σωματέμπορος, κάτι το οποίο δείχνει ολοφάνερα πως η εμπορία ανθρώπων αποτελεί μία εγκληματική δραστηριότητα με τεράστιο κέρδος και πολύ χαμηλό ρίσκο. (Καραδήμα Σ, Παπαντωνίου Ε, Χρυσομάλλης Χ, 2019)

Κεφάλαιο 5ο: Το προφίλ των θυμάτων

5.1 Κοινωνικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά των θυμάτων

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου των Ηνωμένων Εθνών για την πρόληψη, την καταστολή και την τιμωρία της εμπορίας ανθρώπων, ο OSCE (Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη συνεργασία στην Ευρώπη), έχει δώσει για την εμπορία ανθρώπων τον εξής ορισμό: είναι η πρόσληψη, η μεταφορά, ή παραλαβή προσώπων, μέσω της απειλής ή της χρήσης βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, απαγωγής, απάτης, εξαπάτησης, κατάχρησης εξουσίας ή θέσης ευπάθειας ή η παροχή ή λήψη πληρωμών ή παροχών προκειμένου να συγκαταθέσει ένα άτομο που έχει στον έλεγχό του ένα άλλο άτομο, με σκοπό την εκμετάλλευση. Η εκμετάλλευση μπορεί να υπάρξει σε πολλές μορφές, όπως, την εκμετάλλευση της πορνείας ή άλλων μορφών σεξουαλικής εκμετάλλευσης, καταναγκαστικής εργασίας ή υπηρεσιών δουλείας ή πράξεις παρόμοιες με τη δουλεία ή την αφαίρεση οργάνων. <https://www.osce.org/secretariat/69028>

Επιπλέον, σύμφωνα με το Πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών για την εμπορία ανθρώπων, για να στοιχειοθετηθεί μια υπόθεση ως υπόθεση εμπορίας ανθρώπων πρέπει να πληρούνται τρία βασικά κριτήρια: η πράξη, το μέσο και ο σκοπός.

- Η πράξη αφορά στον τρόπο μεταφοράς του θύματος, στην στρατολόγησή του, στη διακίνησή του, στην υπόθαλψη ή παραλαβή του κ.ά.
- Τα μέσα που ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν συμπεριλαμβάνουν τη χρήση βίας, την επιβολή εξουσίας, την εξαπάτηση του θύματος και την εκμετάλλευση της τρωτής ή ευάλωτης θέσης του.
- Ο σκοπός αφορά στον τρόπο της εκμετάλλευσης του θύματος από τον θύτη. (Ενημέρωση από τον Εθνικό Εισηγητή και την Ειδική Υποεπιτροπή για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων, Ημερομηνία Συνεδρίασης: 8 Οκτωβρίου 2019)

Η εμπορία ανθρώπων είναι ένα σοβαρό έγκλημα και μια σοβαρή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η οποία μπορεί να χαρακτηριστεί και ως μια σύγχρονη μορφή δουλείας. Δυστυχώς, υπάρχει σε όλο τον κόσμο και επηρεάζει σχεδόν κάθε

χώρα, είτε αυτή είναι χώρα προέλευσης, διέλευσης- προορισμού ή μερικές φορές , ο συνδυασμός όλων. https://ec.europa.eu/anti-trafficking/citizens-corner/trafficking-explained_en

Τα θύματα εμπορίας ανθρώπων είναι κατά βάση “ευάλωτα άτομα”. Αν και πάντα τα στοιχεία σε κάθε περίπτωση είναι διαφορετικά, οι traffickers στοχεύουν σε άτομα τα οποία ζουν σε αντίξοες συνθήκες (οι διακινητές γενικά χρησιμοποιούν αυτές τις αντιξοότητες για να χειραγωγήσουν τα θύματα). Τα άτομα που πέφτουν θύματα trafficking μπορεί να αντιμετωπίζουν οικογενειακά προβλήματα, έλλειψη ευκαιριών απασχόλησης, εκπαίδευσης κ.λπ. (ορισμένα από αυτά, έρχονται αντιμέτωπα με φυλετικές διακρίσεις στο χώρο εργασίας τους). https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/situational_report_trafficking_in_human_beings-europol.pdf

Άλλες “ευάλωτες ομάδες” που διακινούνται σύμφωνα με τον A. Aronowitz, είναι άτομα με σωματικά ή διανοητικά προβλήματα, οι άστεγοι ή τοξικοεξαρτημένα άτομα, τα οποία σαφώς είναι λιγότερο ικανά να προστατεύσουν ή να υπερασπιστούν τον εαυτό τους. (Για παράδειγμα, στη Νέα Υόρκη δυο κατηγορούμενοι καταδικάστηκαν για λαθρεμπόριο ατόμων με ειδικές ανάγκες). Σύμφωνα με την Αντωνίου (2018), μπορούν να πέσουν “θύματα” διακίνησης με στόχο την σεξουαλική εκμετάλλευση, και μη ευάλωτα άτομα, με υψηλό επίπεδο μόρφωσης τα οποία αναζητούν περισσότερες εργασιακές ευκαιρίες για τα ίδια , ή ενδεχομένως για να στηρίξουν οικονομικά κάποιο άλλο μέλος της οικογένειάς τους.

Με την πάροδο του χρόνου, σε παγκόσμιο επίπεδο, οι χώρες αναφέρουν όλο και περισσότερα ταυτοποιημένα θύματα και καταδικάζουν περισσότερους θύτες/εμπόρους ανθρώπων. Αυτό αποδίδεται είτε στην αύξηση της ικανότητας των κρατών ως προς τον εντοπισμό, είτε πάλι στην αύξηση των περιστατικών σωματεμπορίας. Η εν λόγω αύξηση του αριθμού των θυμάτων, για το διάστημα από το 2007 έως και το 2016, από περιφερειακή σκοπιά, παρατηρήθηκε να είναι ιδιαίτερα έντονη στην Αφρική και στην Ασία. Γενικότερα, μέσα στα 13 χρόνια που ξεκίνησε ο ΟΗΕ να συλλέγει δεδομένα γύρω από το φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων (δηλαδή από το 2003), το 2016 καταγράφηκε ο μεγαλύτερος αριθμός θυμάτων. Ωστόσο, είναι σημαντικό να αναφερθεί, το γεγονός ότι παρόλο που μπορεί σε κάποιες χώρες να υπάρχει μικρός αριθμός αναγνωρισμένων θυμάτων και λίγες καταδίκες, δεν σημαίνει πως οι διακινητές

δεν δραστηριοποιούνται σε αυτές. https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/glotip/2018/GLOTiP_2018_BOOK_web_small.pdf

Σε μια ανάλυση των αγγλικών δημοσιεύσεων που υπάρχουν γύρω από την εμπορία ανθρώπων, βρέθηκαν 218 άρθρα περιοδικών, εκ των οποίων, το 79% (173) αναφέρουν ως θύματα trafficking, γυναίκες. Συνεπώς, βλέπουμε, και έπειτα από επίσημα στοιχεία του ΟΗΕ, ότι οι διακινητές στοχεύουν κυρίως σε γυναίκες και κορίτσια. Η πλειοψηφία των θυμάτων εμπορίας για σεξουαλική εκμετάλλευση, που εντοπίζονται σε όλο τον κόσμο είναι κυρίως ενήλικες γυναίκες, αλλά και όλο και περισσότερο ανήλικα κορίτσια. Το 35% των θυμάτων που διακινούνται για καταναγκαστική εργασία είναι επίσης γυναίκες και κορίτσια, ενώ πάνω από το 50% των θυμάτων εμπορίας καταναγκαστικής εργασίας είναι άνδρες.

https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/glotip/2018/GLOTiP_2018_BOOK_web_small.pdf

Οι ελάχιστες εθνικές μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί σε διάφορες χώρες της Ευρώπης, για το προφίλ των θυμάτων σωματεμπορίας, αποκαλύπτουν ότι η πιο διαδεδομένη μορφή εμπορίας, είναι η εμπορία για σεξουαλική εκμετάλλευση.

Όσον αφορά τις χώρες προέλευσης, η πλειοψηφία των θυμάτων εμπορίας για σεξουαλική εκμετάλλευση, που καταγράφηκαν στη βάση δεδομένων της EUROPOL το 2014, ήταν υπήκοοι χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (περίπου το 71%). Τα θύματα προέρχονταν κυρίως από χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, ιδίως από τη Βουλγαρία, την Ουγγαρία, τη Ρουμανία, και τη Σλοβακία. Αργότερα, προστέθηκε και η Λιθουανία στις πιο συνηθισμένες χώρες προέλευσης των ατόμων – θυμάτων trafficking. https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/situational_report_trafficking_in_human_beings-europol.pdf

Παρόλο που η πλειονότητα των θυμάτων σεξουαλικής εκμετάλλευσης προέρχονται από κράτη – μέλη της ΕΕ, ένας σημαντικός αριθμός των θυμάτων είναι υπήκοοι τρίτων χωρών, όπως είναι η Νιγηρία, η Αλβανία, η Βραζιλία, η Κίνα και το Βιετνάμ (κάτι τέτοιο αποδεικνύει και την διακρατική διάσταση του τραγικού αυτού φαινομένου). Πιο συγκεκριμένα, η EUROPOL το 2013 ανέφερε την Νιγηρία ως τη δεύτερη πιο συνηθισμένη εθνικότητα των θυμάτων εμπορίας για σεξουαλική εκμετάλλευση. Ο εκτιμώμενος αριθμός διακίνησης παγκοσμίως, σύμφωνα με το

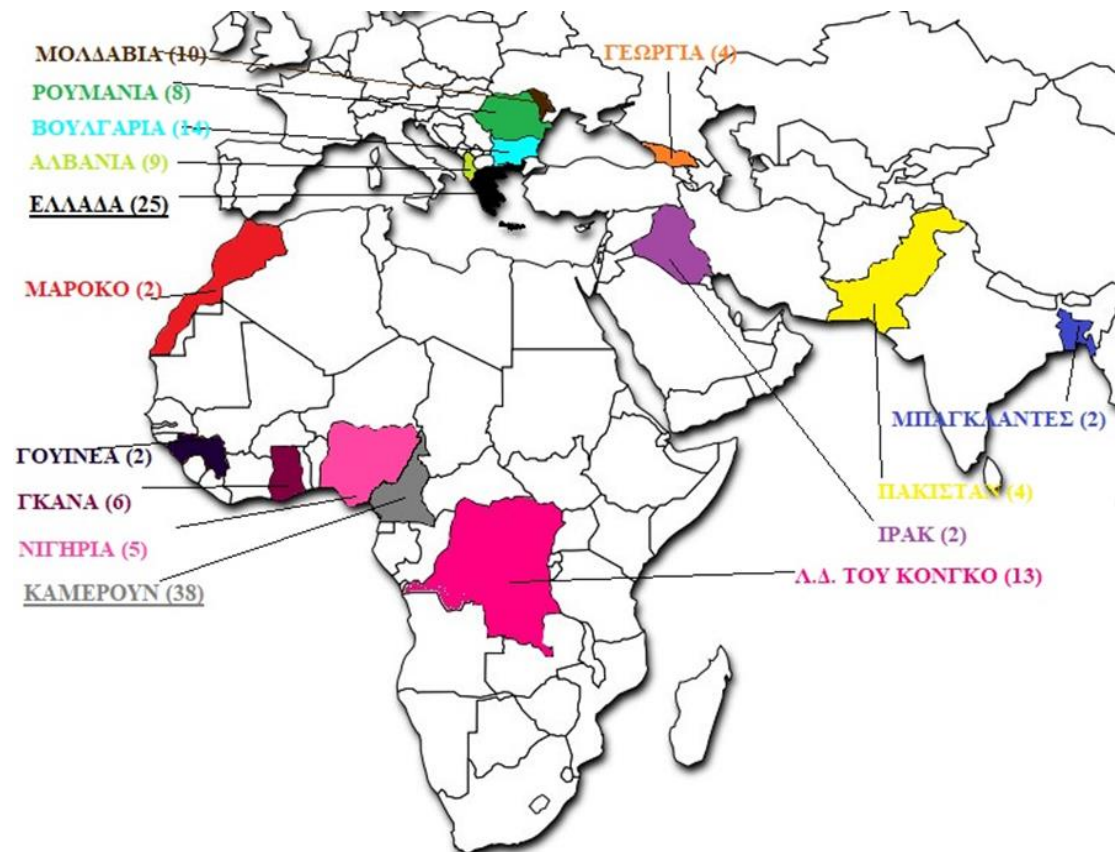
Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα ναρκωτικά και το έγκλημα, είναι 2,5 εκατομμύρια, ανά χρονιά. https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/Global_Report_on_TIP.pdf

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών για τα ναρκωτικά και το έγκλημα, στην Παγκόσμια Έκθεση για την εμπορία ανθρώπων, για το 2016, κατέγραψε τον αριθμό εμπορίας των θυμάτων που εντοπίστηκαν εκτός της περιοχής καταγωγής τους, ανά περιοχή ιθαγένειας. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρει 901 καταγεγραμμένα θύματα από την Ανατολική Ασία, 855 από την Υποσαχάρια Αφρική, 449 από τη Νότια Ασία, 109 από την Ευρώπη και την Κεντρική Ασία, 94 από τη Βόρεια Αφρική και τη Μέση Ανατολή, και 67 από την Αμερική. https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/glotip/2018/GLOTiP_2018_BOOK_web_small.pdf

Τα θύματα που προέρχονται από κράτη μέλη της ΕΕ, συνήθως διακινούνται με γνήσια έγγραφα σε αυτή, ενώ τα άτομα εκτός ΕΕ, χρησιμοποιούν πλαστά, τα οποία φυσικά παρέχονται από τους διακινητές, οι οποίοι τους εξαναγκάζουν μάλιστα να αιτηθούν άσυλο. Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα θύματα τοποθετούνται σε καταφύγια προσφύγων, από τα οποία εξαφανίζονται αργότερα και μεταφέρονται σε άλλα κράτη, από τους διακινητές τους. https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/situational_report_trafficking_in_human_beings_europol.pdf

Συγκεκριμένα για την Ελλάδα, σχετικά με τις ταυτοποιημένες περιπτώσεις σωματεμπορίας, που καταγράφηκαν το 2018, ο αριθμός αυτών ανέρχεται στις 28, εκ των οποίων οι 26 ήταν με στόχο τη σεξουαλική εκμετάλλευση, και 2 με στόχο την εργασιακή εκμετάλλευση. Στις περιπτώσεις αυτές καταγράφηκαν 31 θύματα, με χώρες προέλευσης τις εξής: Αλβανία, Βουλγαρία, Ελλάδα, Ρωσία, Ρουμανία, Καζακστάν, Πακιστάν, Λευκορωσία, Ουκρανία και Γεωργία.

Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς για το έτος 2019 στην Ελλάδα, καταγράφηκαν 154 θύματα trafficking εκ των οποίων η συντριπτική πλειοψηφία (120) αφορούσε γυναίκες και κορίτσια. Παρακάτω παρατίθεται ο χάρτης των χωρών προέλευσης των θυμάτων εμπορίας που έλαβαν υπηρεσίες αρωγής ή/και προστασίας στην Ελλάδα μέσα στο έτος 2019. Σημαντικό είναι να επισημανθεί, ότι σε 10 περιπτώσεις από τις 154 δεν έχει καταγραφεί η χώρα προέλευσης του θύματος.

Εικ. 1: *Τα στοιχεία για τις χώρες προέλευσης των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων αντλήθηκαν από την ετήσια έκθεση του Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς για θύματα trafficking της Ελλάδας για το έτος 2019 και σύμφωνα με αυτά δημιουργήθηκε ο παραπάνω πίνακας. Σημείωση: Τα στατιστικά αφορούν όλες τις μορφές εκμετάλλευσης και όχι μόνο κάποια συγκεκριμένη.

Σύμφωνα με την ίδια έκθεση 105 από τα 154 θύματα ήταν ενήλικοι με εύρος ηλικιών από 18 έως 65 ετών. Η πλειοψηφία φαίνεται να συνίσταται στις ηλικίες μεταξύ 18 έως 35 ετών (86 θύματα). Ωστόσο, τα ανήλικα θύματα ,δηλαδή έως 17 ετών, για το έτος 2019 ,ήταν 49 και είναι σημαντικό να αναφερθεί πως τα 11 από αυτά ήταν ασυνόδευτα ανήλικα. Συνεπώς είναι φανερό πως το 31% του συνόλου των θυμάτων αφορά ανήλικους. Κάτι που πρέπει να επισημανθεί είναι το γεγονός ότι αυτά τα στατιστικά αφορούν μόνο τις περιπτώσεις που καταφέρνουν να ξεφύγουν ,να ζητήσουν βοήθεια ή και να καταγγείλουν τους δράστες. Άρα, τα στατιστικά αυτά αφορούν την ‘κορυφή του παγόβουνου’. (Ετήσια Έκθεση Ε.Μ.Α.,2019) Πρόκειται για ένα ιδιαίτερα κρυφής φύσεως έγκλημα, το οποίο έχει λάβει τεράστια έκταση αλλά όπως και στην παγκόσμια κλίμακα έτσι και στην Ελλάδα, είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθεί το φαινόμενο με αξιόπιστο τρόπο. Οι αριθμοί μπορεί πολλές φορές να είναι βασισμένοι σε αντικρουόμενα στοιχεία και ορισμούς ή να συλλέγονται για

διαφορετικούς σκοπούς και σπάνια είναι συγκρίσιμοι. https://ec.europa.eu/anti-trafficking/citizens-corner/trafficking-explained_en

Συχνά, στις χώρες προέλευσης των θυμάτων επικρατεί το “κοινωνικό στίγμα” και η κατακραυγή και επομένως, η εξαναγκαστική σεξουαλική εκμετάλλευση είναι ενδεχομένως πιο επικριτική. Έτσι, οι κοπέλες είναι συχνά φοβισμένες και λόγω ακριβώς του κοινωνικού αυτού στίγματος, καθίσταται πολύ πιο δύσκολη η επανένταξή τους στις αρχικές τους κοινότητες. Ωστόσο, υπάρχουν καταγραφές περιπτώσεων όπου οι κοπέλες θέλησαν να γυρίσουν στις χώρες προέλευσής τους και σε συνεννόηση της αστυνομικής αρχής με το Ε.Κ.Κ.Α κατάφεραν να επαναπατριστούν. <https://amitos.library.uop.gr/xmlui/handle/123456789/5445>

5.2 Στρατολόγηση και έλεγχος των θυμάτων

Ένας κοινός παράγοντας που είναι και ο λόγος που άνθρωποι με διαφορετικό υπόβαθρο οδηγούνται να πέσουν θύματα εμπορίας, είναι η εξαπάτηση από τους διακινητές. Συνήθως, τους δίνεται η υπόσχεση για μια καλύτερη απασχόληση, με καλύτερες συνθήκες εργασίας, με μισθό που δεν υπάρχει και γενικότερα ένα καλύτερο βιοτικό επίπεδο, στη χώρα προορισμού. <https://www.osce.org/secretariat/78849> Ωστόσο, έχει σημειωθεί σημαντικός αριθμός περιπτώσεων εσωτερικής εμπορίας, ο οποίος τείνει και να αυξάνεται τα τελευταία χρόνια και στην Ελλάδα). Στις περιπτώσεις εσωτερικής εμπορίας, η μετανάστευση συμβαίνει από αγροτικές προς αστικές περιοχές, με υψηλότερη ποιότητα ζωής και πλούτο. <https://eujournal.org/index.php/esj/article/view/10244>

Επίσης, ένας άλλος τρόπος να ελέγχονται τα θύματα από τους traffickers είναι με την αφαίρεση των εγγράφων τους, διαβατήριο, ταυτότητα και όποια άλλα στοιχεία με τα οποία αυτόματα τους αφαιρούν και το νομικό τους καθεστώς.

Όσον αφορά την πηγή εξαπάτησης, είναι πάρα πολύ συχνό φαινόμενο τα θύματα να παραδίδονται στους traffickers από συγγενείς τους ή τις ίδιες τις οικογένειές τους ενώ υπάρχουν αναφορές όπου τα άτομα – θύματα trafficking εξαπατώνται και παραδίδονται ακόμη και από τους ίδιους τους συντρόφους τους. Πολλές γυναίκες και κορίτσια προσεγγίστηκαν για αυτό το σκοπό από φίλες/ φίλους ή άλλες γνωριμίες που τους οδήγησαν στην παράδοσή τους στους traffickers.

Υπάρχουν αναφορές όπου οι διακινητές – θύτες ήταν πρώην θύματα trafficking. Το φαινόμενο αυτό συμβαίνει και οφείλεται ορισμένες φορές στο λεγόμενο “Σύνδρομο της Στοκχόλμης”. Οι traffickers έχουν αποκτήσει άλλου είδους σχέση με το θύμα, και προσπαθούν να αποκτήσουν ένα άλλο συμφέρον. Παρακινώντας το θύμα να παραμείνει υπάκουο στις εντολές του, καταφέρνει να κερδίσει την εμπιστοσύνη της κοπέλας – θύμα trafficking, και μακροπρόθεσμα κερδίζει άλλα προνόμια μέχρι που αυτή η σχέση καταφέρνει να φτάσει το θύμα να σκεφτεί πως υπάρχει πραγματικό οικονομικό όφελος και συμφέρον στην εμπορία ανθρώπων. Έτσι, σε πολλές περιπτώσεις οι κοπέλες επιλέγουν να εμπλακούν στο οργανωμένο αυτό έγκλημα, παίρνοντας τη θέση του θύτη και στη συνέχεια καταφεύγουν στην εξαπάτηση δικών τους προσώπων (φίλων, συγγενών κ.λπ.). (Μπότση, 2010)

Η Ποθουλάκη (2012) αναφέρει, ακόμη και περίπτωση στην οποία τα “θρησκευτικά πιστεύω” κοπέλας, η οποία κατάγεται από μια φυλή σε ένα μακρινό υποανάπτυκτο χωριό της Αφρικής, την κράτησαν δέσμια και αναγκασμένη να προστατεύσει αυτά τα πιστεύω, και να μην σπάσει τον “όρκο” που είχε δώσει, καθώς ο διακινητής ομοεθνής της την απείλησε, πως θα κινδυνεύσει η ζωή της, αλλά και των δικών της εάν σπάσει τον “όρκο” που είχε δώσει και φέρει αντίρρηση στους διακινητές της ή ακόμη χειρότερα μιλήσει σε αστυνομικούς που ενδεχομένως να συναντήσει στο ταξίδι της.

Οι θύτες προβαίνουν στη χειραγώγηση των θυμάτων κυρίως με την άσκηση οξείας βίας (ψυχολογικής και σωματικής), ψυχολογικού εκφοβισμού και απειλών τόσο για τα άτομα όσο και για τις οικογένειές τους. Επιπροσθέτως, σε περιπτώσεις που κάποια κοπέλα συλλάβει, την εξαναγκάζουν να διακόψει την κύηση της, η οποία έχει προκληθεί ενδεχομένως από κάποιον “πελάτη”. Συχνά, η διακοπή αυτή της κύησης προκαλείται από πολύ έντονο ξυλοδαρμό από τον θύτη – trafficker. Μέσα από τα στοιχεία μιας μελέτης για το Κοσσυφοπέδιο που πραγματοποίησε ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης, η οποία βασίζεται στις περιπτώσεις 322 γυναικών, περίπου το 60% αυτών, δήλωσαν πως υπέστη και πολύ έντονη σεξουαλική κακοποίηση – βιασμό και από τους ίδιους τους traffickers. (Τριτάκη, 2016)

Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια, παρατηρείται μείωση της χρήσης βίας για την χειραγώγηση και τον έλεγχο των θυμάτων εμπορίας, και όλο και περισσότερες υποθέσεις αναφέρουν τη χρήση πιο ήπιων και “μαλακών” μεθόδων εξαναγκασμού. Για

παράδειγμα, σε περιπτώσεις θυμάτων εμπορίας από την Αφρική, οι θύτες χρησιμοποιούν παραδοσιακές πρακτικές, όπως τελετουργίες βουντού, προκειμένου να αναγκάσουν τα θύματα να “συμμορφωθούν”. Η πλειοψηφία αυτών, χειραγωγούνται χωρίς σωματική βία, αλλά κυρίως με ψυχολογικό εκφοβισμό. https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/situational_report_trafficking_in_human_beings-europol.pdf

Συχνά, τα άτομα που βρίσκονται υπό την εκμετάλλευση των εμπόρων, εκτός από το γεγονός ότι μπορεί να μην αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους ως θύματα, έχουν την πεποίθηση ότι μόλις καταφέρουν να “αποπληρώσουν” το χρέος τους έπειτα από “συμφωνία” με τους εμπόρους, οι δεύτεροι θα τις/τους αφήσουν ελεύθερες/ους. Όταν πρόκειται για τη διακίνηση των ατόμων, υπάρχουν περιπτώσεις που τα ίδια τα άτομα “προπληρώνουν” ένα ποσό στους διακινητές τους, για τη μεταφορά τους, και στη συνέχεια οι δεύτεροι βασίζονται πάνω σε αυτό το ποσό για να συνεχίσουν να εκμεταλλεύονται τα άτομα. Έτσι, επαναπαύονται και πιστεύουν ότι έχουν κάνει μια συμφωνία με τους traffickers και πρέπει να εργαστούν και να μην φέρνουν αντίρρηση προκειμένου να κερδίσουν την ελευθερία τους. (Μπότση, 2010)

Τα θύματα ή “οι επιβίωσαντες” πολλές φορές αρνούνται να συνεργαστούν με τις αρχές, ή ακόμη και με ερευνητές για τη διεξαγωγή ερευνών γύρω από το φαινόμενο, στις χώρες προορισμού. Οι λόγοι, που τα άτομα πολλές φορές φοβούνται να αντιδράσουν και να κάνουν καταγγελία στις αρχές, είναι πολλοί. Αρχικά, έρχονται σε μια τέτοια κατάσταση, χωρίς έγγραφα, σε μια ξένη χώρα, μη γνωρίζοντας τη γλώσσα, και βρισκόμενες υπό την πίεση και την βία. Έχει δημιουργηθεί μέσα τους το αίσθημα του φόβου, έπειτα από εκβιασμό και απειλές από τους traffickers και για τα ίδια τα άτομα, αλλά πολλές φορές και για τα μέλη των οικογενειών τους.

Μάλιστα πολλές φορές, αισθάνονται ενοχή καθώς οι δράστες τους έχουν τονίσει επανειλημμένα πως εκτός από τις οικογένειές τους, θα “τιμωρηθούν” και οι υπόλοιπες κοπέλες – θύματα trafficking, που θα μείνουν πίσω, εάν μια από αυτές καταφέρει “να το σκάσει”. Παράλληλα, υπάρχει έντονο πρόβλημα γλωσσικής επικοινωνίας, καθώς τα άτομα δεν γνωρίζουν τη γλώσσα στη χώρα προορισμού, και πολλές φορές με τη βοήθεια μεταφραστή χάνεται η ποιότητα και η αμεσότητα των πληροφοριών. Επίσης, συχνά τα θύματα έχουν μια αρνητική και εχθρική συμπεριφορά

κάτι το οποίο είναι απόρροια της βίας και της κακοποίησης που έχουν υποστεί από τους σωματεμπόρους.

Κάτι που επίσης συμβαίνει και συμβάλει στην καταστολή της αναγνώρισης των θυμάτων είναι ότι υπάρχουν περιπτώσεις, στις οποίες τα άτομα δεν αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους ως “θύματα”, αλλά αισθάνονται περισσότερο παράνομοι μετανάστες/στρίες που “ατύχησαν” από δικές τους κακές επιλογές ή κακή συνεννόηση. Πολλές φορές μάλιστα δεν θεωρούν ότι ξέφυγαν από τους σωματεμπόρους αλλά ότι τους συνέλαβαν οι αρχές (σε περίπτωση που μιλάμε για άτομο το οποίο έχει προέλθει από κάποια άλλη χώρα). Ωστόσο σε πολλές χώρες έχει διαπιστωθεί και το φαινόμενο τα άτομα να συλλαμβάνονται ως “παράνομοι μετανάστες χωρίς έγγραφα” και να μην ταυτοποιούνται ως θύματα trafficking. Έτσι, τους διακατέχει και ο φόβος απέλασης και δίωξής τους, ακόμη και εάν γίνει η ταυτοποίηση τους ως “θύματα trafficking”. (Μπότση, 2010)

Είναι πολύ σημαντικό, για τη προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των θυμάτων εμπορίας, να υπάρχει ορθή ενημέρωσή ως προς τα δικαιώματά τους. Άλλος ένας λόγος που τα άτομα ορισμένες φορές δεν αντιλαμβάνονται ότι έχουν πέσει θύματα trafficking (και κατ’ επέκταση ότι έχουν παραβιαστεί τα ανθρώπινα δικαιώματά τους), είναι διότι ενδεχομένως να έχουν μεγαλώσει σε οικογένειες στις οποίες υπάρχει ενδοοικογενειακή βία, είτε στους/ις ίδιους/ες, είτε στις μητέρες τους. Επιπλέον, συχνά οι χώρες προέλευσης των ατόμων αυτών είναι μέρη στα οποία, τέτοιες συμπεριφορές στο οικογενειακό περιβάλλον, “επιβάλλονται” και θεωρούνται απολύτως φυσιολογικές. <https://www.osce.org/secretariat/78849>

Συχνά, τα άτομα που έχουν πέσει θύματα εμπορίας ανθρώπων, έρχονται αντιμέτωπα με την τοξικοεξάρτηση. Ένας τρόπος να ελέγχουν οι δράστες, τα θύματα είναι με το να τους παρέχουν ναρκωτικές ουσίες, έτσι ώστε οι δεύτεροι να εξαρτώνται από τους πρώτους και να μην αντιδρούν, διασφαλίζοντας τη συμμόρφωσή τους και αυξάνοντας τις αντοχές τους, έτσι ώστε να εργάζονται περισσότερες ώρες κλπ. (Ποθουλάκη, 2012)

5.3 Επιπτώσεις του φαινομένου στα θύματα

Οι επιπτώσεις της εμπορίας των ανθρώπων είναι τρομακτικές. Από τη σωματική κακοποίηση και τα βασανιστήρια των θυμάτων, έως το ψυχολογικό και συναισθηματικό τραύμα, τις οικονομικές και πολιτικές συνέπειες του βίαιου αυτού εγκλήματος, ο αντίκτυπος στα άτομα και την κοινωνία είναι σαφώς καταστροφικός και απάνθρωπος. Σε μια έρευνα του Γραφείου των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα, σχετικά με τις συνέπειες και την γενικότερη κατάσταση της υγείας των γυναικών/ θυμάτων που διέφυγαν από την εμπορία για σεξουαλική εκμετάλλευση, μερικά από τα σωματικά συμπτώματα, αναφέρονται τα εξής: πονοκέφαλοι, κόπωση και απώλεια βάρους, πόνος σε στομάχι, στήθος, πλάτη και κόλπο, καθώς και οδοντικά και οφθαλμικά, και δερματικά προβλήματα. Επιπλέον, ένα μεγάλο ποσοστό ανέφερε κολπική απόρριψη και γυναικολογικές λοιμώξεις. Συχνά, ορισμένες υποφέρουν και από σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, όπως ηπατίτιδα Α και Β, HIV κ.ά. (UNODC, 2008) Επίσης, λόγω του εξαναγκασμού τους να χρησιμοποιούν και να καταναλώνουν ναρκωτικά και αλκοόλ, πολλές διέφευγαν στην κατάχρηση προκειμένου να ξεφύγουν από τον πόνο της κατάστασης. Επομένως, σε πολλές περιπτώσεις οδηγούνται στον εθισμό, σε βλάβη οργάνων, ακόμα και σε λοιμώξεις από βελόνες, υπερβολική δόση και θάνατο.

Γενικότερα τα άτομα που διακινούνται, αντιμετωπίζουν ψυχιατρικές και ψυχωτικές διαταραχές. Ο φόβος, ο εκφοβισμός, η σωματική βία και γενικότερη κακοποίηση, έχουν τεράστιες επιπτώσεις στη ψυχική υγεία των θυμάτων εμπορίας. Τα ψυχολογικά τραύματα που αναφέρονται για άτομα που έχουν διακινηθεί, είναι: μετατραυματικό στρες, άγχος, κατάθλιψη, αποξένωση και αίσθημα έντονης θλίψης και απελπισίας για το μέλλον. Επιπλέον, μπορεί να εμφανίσουν απώλεια μνήμης, δυσκολία συγκέντρωσης, καθώς και θυμό και επιθετικότητα. Μελέτες αναφέρουν πως το τραύμα γίνεται όλο και πιο έντονο καθ' όλη τη διάρκεια της εμπορίας και διακίνησης. Όσο περισσότερο παραμείνουν τα θύματα υπό τον έλεγχο των δραστών τόσο πιο έντονα και μακροχρόνια θα είναι τα τραύματα που θα τους προκληθούν. Έτσι, κρίνεται απαραίτητη η ιατρική περίθαλψη των ανθρώπων αυτών, καθώς και η ψυχολογική υποστήριξη και συμβουλευτική. (UNODC, 2008)

Κεφάλαιο 6^ο: Η συμβολή της Κοινωνικής Εργασίας στην καταστολή του φαινομένου της σωματεμπορίας- Προγράμματα πρόληψης και αντιμετώπισης στην Ελλάδα

6.1 Οι προτάσεις της Κοινωνικής Εργασίας για το φαινόμενο

Η εμπορία ανθρώπων αποτελεί σοβαρή παραβίαση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και εκδήλωση κοινωνικής αδικίας. (Muco, 2017) Το εν λόγω φαινόμενο, επιδεινώνεται συνήθως από κοινωνικοοικονομικά προβλήματα, ή φυσικές καταστροφές οι οποίες αναγκάζουν τους ανθρώπους να προβούν στην αναζήτηση εργασίας μακριά από το σπίτι τους ή να μεταναστεύσουν προκειμένου να επιβιώσουν. (ISW, 2011) Έτσι οι διακινητές, εκμεταλλεζόμενοι αυτή την κατάσταση, παραπλανούν τα εύαλτα αυτά άτομα, με σκοπό την σεξουαλική εκμετάλλευση και αώτερο στόχο το οικονομικό κέρδος. Σαφώς, η εμπορία ανθρώπων, και όσες πράξεις περιλαμβάνει, αποτελούν ρητή απαγόρευση στο Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A12016P%2FTXT>

Οι επαγγελματίες, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών λειτουργών, συχνά δεν είναι εξοικειωμένοι με την εμπορία ανθρώπων και δεν είναι διατεθειμένοι να αντιμετωπίσουν τις ιδιαίτερες ανάγκες των θυμάτων εμπορίας. (ISW, 2011)

Σύμφωνα με τον Hodge (2014), το φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων αφορά άμεσα το επάγγελμα της κοινωνικής εργασίας. Οι κοινωνικοί λειτουργοί όπως και οι άνθρωποι της επιβολής του νόμου και οι ιατροί, παίζουν καθοριστικό ρόλο, στο εν λόγω ζήτημα. Ειδικότερα, η ταυτοποίηση των θυμάτων αποτελεί καθήκον το οποίο βαρύνει τους κοινωνικούς λειτουργούς, το προσωπικό επιβολής του νόμου και άλλους ανθρώπους πρώτης γραμμής που έρχονται σε επαφή μαζί τους.

Ο εντοπισμός και η ταυτοποίηση των θυμάτων σεξουαλικής εκμετάλλευσης, αποτελούν το ουσιαστικό πρώτο μεγάλο βήμα για τη διαδικασία στήριξης και αποκατάστασης των ατόμων, και για την καταπολέμηση της εμπορίας. Πολλά από τα θύματα δεν αναγνωρίζονται από τους επαγγελματίες, κάτι το οποίο έχει ως αποτέλεσμα να μην καταφέρνουν να αποκτήσουν πρόσβαση σε υπηρεσίες και να ξεφύγουν από τους εμπόρους. Σύμφωνα με έρευνα περίπου το 30% των γυναικών που πέφτουν θύματα διακίνησης, έχουν έρθει σε επαφή, έστω και με έναν επαγγελματία υγείας, στην

διάρκεια της εμπορίας τους. Συχνά, είναι εφικτό να γίνει ταυτοποίηση των θυμάτων από κοινωνικούς λειτουργούς, σε μέρη όπως κλινικές υγείας, αίθουσες έκτακτης ανάγκης σε νοσοκομεία αλλά και καταφύγια, ξενώνες κλπ. Κάτι τέτοιο συμβαίνει καθώς, τα θύματα πολύ συχνά εμφανίζουν προβλήματα υγείας, καθώς ζουν σε άθλιες συνθήκες και αναγκάζονται να έρχονται σε σεξουαλική επαφή με 10 έως 20 άντρες την ημέρα. (Hodge, 2014)

Είναι σημαντικό, να δοθεί μεγάλη προσοχή από τους κοινωνικούς λειτουργούς, σε πολλές ενδείξεις, τις οποίες θα εμφανίσουν τα άτομα που διακινούνται. Για παράδειγμα, τα άτομα αυτά, συχνά έχουν σημάδια σωματικής κακοποίησης, ουλές, μώλωπες, εγκαύματα, πληγές στα γεννητικά όργανα κλπ (σε περίπτωση που υποβληθούν σε εξετάσεις, συχνά τα άτομα έχουν κάποιο σεξουαλικά μεταδιδόμενο νόσημα). Επιπλέον, βρίσκονται συνεχώς υπό την παρουσία ενός άλλου ακόμη ατόμου (πιθανό του διακινητή), δεν έχουν ελευθερία έκφρασης του λόγου, είναι διστακτικά και παρουσιάζουν περίεργη συναισθηματική συμπεριφορά (φόβο, κατάθλιψη κ.ά.). (Hodge, 2014)

Φυσικά, σε περίπτωση που ο επαγγελματίας αντιληφθεί μια τέτοια κατάσταση, θα πρέπει να λειτουργήσει με πολύ προσεγμένο τρόπο. Είναι σημαντικό να προβεί στη χρήση έμμεσης διατύπωσης, για όσο το δυνατόν καλύτερη επικοινωνία με το συναισθηματικά ασταθές άτομο, χωρίς το ίδιο να νιώσει πίεση, καθώς κάτι τέτοιο θα οδηγήσει στα αντίθετα από τα επιθυμητά αποτελέσματα. Ωστόσο, η διαδικασία της αναγνώρισης του θύματος, δεν παύει να αποτελεί μια πάρα πολύ δύσκολη διαδικασία, καθώς πολλές φορές, παρόλο που ο κοινωνικός λειτουργός είναι πρόθυμος να βοηθήσει το άτομο που διακινείται, ίσως το ίδιο να μη το επιθυμεί, (πχ εξαιτίας του φόβου αντιποίνων σε δικά του άτομα, ή συνδρόμου Στοκχόλμης), όπως έχει αναλυθεί και σε προηγούμενο κεφάλαιο. Πολύ συχνά μάλιστα, λόγω της διαφθοράς διαφόρων προσώπων της εξουσίας, που συμμετέχουν στο απάνθρωπο αυτό έγκλημα, δυσκολεύει τα άτομα να εμπιστευτούν τις αρχές και τους επαγγελματίες. Είναι σημαντικό να αναπτυχθεί μια σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ του κοινωνικού λειτουργού και του θύματος, έτσι ώστε το ίδιο να καταφέρει να ξεφύγει από τους εμπόρους και να αποκατασταθεί η ψυχική και σωματική του κατάσταση. Τέλος, οι επαγγελματίες της κοινωνικής εργασίας θα πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με τις σχετικές νομοθεσίες και τους διαθέσιμους πόρους, έτσι ώστε να μπορούν να εξηγήσουν και να κατευθύνουν

όσο το δυνατόν καλύτερα, με γνώση και ευαισθησία, τα άτομα που διακινούνται, προκειμένου να καταφέρουν να ξεφύγουν από την εμπορία. (Hodge, 2014)

6.1.1 Παροχή στήριξης στα θύματα

Το επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού βασίζεται στον σεβασμό της αξιοπρέπειας και των αξιών όλων των ανθρώπων και στην υπεράσπιση των δικαιωμάτων τους. Μάλιστα, η Εθνική Ένωση Κοινωνικών Λειτουργών (NASW), η Βρετανική Ένωση Κοινωνικών Λειτουργών (BASW) και η Διεθνής Ομοσπονδία Κοινωνικών Λειτουργών (IFSW), τονίζουν την ευθύνη των κοινωνικών λειτουργών να επιδιώκουν κοινωνικές αλλαγές ιδιαίτερα εκ μέρους των ευάλωτων και καταπιεσμένων ομάδων, αλλά και να προλαμβάνουν συνθήκες που περιορίζουν τα δικαιώματά τους. (Mucso, 2017)

Βασική εστίαση των επαγγελματιών κοινωνικής εργασίας, μετά την ταυτοποίηση των θυμάτων, είναι και η παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης. (Mucso, 2017) Συγκεκριμένα, μια προσέγγιση με επίκεντρο τα θύματα πρέπει να είναι μια πολιτική που θα αφορά οποιοδήποτε νόμο, πολιτική απόφαση, επιστήμη υγείας κλπ. Μια τέτοια προσέγγιση, έχει επίσης αποδειχθεί ότι αυξάνει την πιθανότητα συνεργασίας των θυμάτων με τους ερευνητές και τις αρχές. Ωστόσο, τα δικαιώματα των θυμάτων πρέπει να προστατεύονται, ανεξαρτήτως εάν τα θύματα επιθυμούν να συνεργαστούν με τις αρχές επιβολής του νόμου, για την δίωξη των διακινητών τους. <https://www.osce.org/secretariat/69028>

Οι κοινωνικοί λειτουργοί, θα πρέπει χρησιμοποιούν διάφορες προσεγγίσεις, στην προσπάθεια παροχής στήριξης και βοήθειας. Μερικές από αυτές είναι η *“παρέμβαση σε κρίση, η ψυχολογική υποστήριξη, η βοήθεια με τις κρατικές αρχές, η συνοδεία σε διαδικαστικές διαδικασίες, βοήθεια για την εξεύρεση κατοικίας, παραπομπή σε αρμόδιες υπηρεσίες, ενημέρωση και κατάρτιση κ.ά.”*. Επίσης, πρέπει να βασίζονται στην *“προσέγγιση αποδοχής”*, και στην ενσυναίσθηση, αφήνοντας το άτομο να πει οτιδήποτε θελήσει και να εκφραστεί, χωρίς να νιώθει ότι θα κριθεί γι’ αυτό. (Mucso, 2017)

Φυσικά, οι επαγγελματίες της κοινωνικής εργασίας, θα πρέπει να λειτουργούν με σεβασμό απέναντι στις αξίες και την κουλτούρα των εκάστοτε θυμάτων, τα οποία

ενδέχεται να προέρχονται από χώρες με διαφορετικές πρακτικές και αξίες. Επομένως, η κρίση του εκάστοτε επαγγελματία θα προσαρμόσει ανάλογα και τις προσεγγίσεις που θα επιλέξει ο ίδιος να πραγματοποιήσει στα άτομα που έχουν ξεφύγει από την εμπορία. (Hodge, 2014)

Πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη παροχή στήριξης και την αντιμετώπιση των αναγκών των θυμάτων, καθώς, όπως έχει αναφερθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο, είναι σημαντικό να καταφέρουν να ανακτήσουν τις δυνάμεις τους. Η ψυχολογική κατάσταση των θυμάτων, έπειτα από την γενικότερη κακοποίηση που υπέστησαν, είναι πολύ εύθραυστη. Τα άτομα που καταφέρνουν να διαφύγουν από τους εμπόρους, τείνουν να εμφανίζουν κατάθλιψη, άγχος, μετατραυματικό στρες, απώλεια μνήμης, ντροπή, μοναξιά, απώλεια αυτοεκτίμησης κ.α. (Hodge, 2014)

Μια ακόμη παρέμβαση είναι η γνωστική- συμπεριφορική θεραπεία, η οποία έχει αποδειχθεί αποτελεσματική στη μείωση των συμπτωμάτων της κατάθλιψης και του άγχους και στην αλλαγή των αρνητικών σκέψεων σε πιο ρεαλιστικές και θετικές σκέψεις. Επομένως, πολλοί πιστεύουν ότι αποτελεί ενδιαφέρουσα θεραπεία και για τα άτομα που έχουν υποστεί σωματεμπορία και σεξουαλική εκμετάλλευση. <https://scholarworks.smith.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1841&context=theses> Είναι προφανές ότι, οι κοινωνικοί λειτουργοί, αλλά και οι άλλοι επαγγελματίες υγείας, όπως τονίζει και το Υπουργείο Εξωτερικών των Η.Π.Α, παίζουν καθοριστικό ρόλο στην αποκατάσταση της ευεξίας των θυμάτων. (Hodge, 2014)

6.1.2 Ευαισθητοποίηση και πρόληψη

Σύμφωνα με τον Οργανισμό για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (2010), η πρόληψη στοχεύει στην ανάλυση και αντιμετώπιση των τακτικών των εμπόρων, προτού οι ίδιοι τις πραγματοποιήσουν. Είναι ένας τομέας στον οποίο οι διεπιστημονικές συνεργασίες μπορούν να είναι αποτελεσματικές.

Η ευαισθητοποίηση και η ενημέρωση πρέπει να γίνεται τόσο σε επαγγελματίες υγείας, σε ανθρώπους “της πρώτης γραμμής” αλλά και γενικότερα σε προσωπικό που εργάζεται σε υπηρεσίες και ενδέχεται να έρθει σε επαφή με θύματα εμπορίας. Κάτι τέτοιο παίζει καθοριστικό ρόλο όχι μόνο στην πρόληψη του φαινομένου, αλλά κυρίως στην αναγνώριση των ανθρώπων που διακινούνται.

Επίσης είναι σημαντικό να υπάρχουν προγράμματα και εκστρατείες, που στοχεύουν στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση και στα άτομα που κινδυνεύουν να παραπλανηθούν από τους διακινητές. Έτσι, η ενημέρωση των γυναικών για τη φύση της σωματεμπορίας και με την παροχή επιλογών απασχόλησης, καθιστά δυσκολότερο το “έργο” των εμπόρων. (OSCE, 2010)

Η φύση της επιστήμης της κοινωνικής εργασίας, αποδεικνύει τη σημαντική θέση που κατέχει στον καθορισμό των κοινωνικών προβλημάτων αλλά και στην εξεύρεση πιθανών λύσεων. (Mucso, 2017) Μια μεγάλη πρόκληση για τους κοινωνικούς λειτουργούς, είναι να διευθετηθούν οι λόγοι που οδηγούν τις γυναίκες στην παράνομη μετακίνηση, που όμως εν τέλει καταλήγουν στα “δίχτυα” των εμπόρων. Είναι σημαντικό να αντιμετωπιστούν οι “παράγοντες ώθησης”, όπως είναι η φτώχεια, η ανεργία και η άγνοια, που επικρατούν στις φτωχότερες χώρες προέλευσης, οι οποίες αναγκάζουν τα άτομα να καταφεύγουν σε άλλες χώρες και ευνοούν τους διακινητές να στρατολογούν τα θύματα. Οι κοινωνικοί λειτουργοί βρίσκονται σε ευνοϊκή θέση, για την αντιμετώπιση των “παραγόντων ώθησης.” Κάτι τέτοιο συμβαίνει καθώς συμμετέχουν εκτενώς στη διεθνή κοινωνική εργασία. Έτσι, πρέπει να συντονίζονται μεταξύ τους, στις χώρες προέλευσης και διέλευσης, προκειμένου να διασφαλίζεται, η ασφάλεια στη διαδικασία εύρεσης εργασίας των διεθνών αιτούντων εργασίας. (ISW, 2011)

Συνίσταται ευαισθητοποίηση και στα άτομα “πελάτες”, που αξιοποιούν τις σεξουαλικές υπηρεσίες που τους παρέχουν οι διακινητές. Πρωτοπόρος, σε αυτή την πρωτοβουλία αποτέλεσε η Σουηδία όπου σύμφωνα με το “Σουηδικό μοντέλο”, η σεξουαλική εκμετάλλευση αποτελεί αδίκημα από τους ίδιους τους “πελάτες” και αντιμετωπίζεται ως μορφή σεξουαλικής βίας. Επομένως, οι ίδιοι που “αγοράζουν” αυτές τις “υπηρεσίες” θεωρούνται εγκληματίες. Κάτι τέτοιο έχει αποδειχθεί αποτελεσματικό απέναντι στο φαινόμενο, καθώς ένα μεγάλο ποσοστό, ειδικότερα αντρών, είναι υποστηρικτές αυτού του νόμου. <https://academic.oup.com/sw/article-abstract/53/2/143/1933000?redirectedFrom=fulltext>

6.2 Προγράμματα πρόληψης και αντιμετώπισης στην Ελλάδα

Πέραν από τις διατάξεις της νομοθεσίας της χώρας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων στο επίπεδο της καταστολής (δηλ. της αναζήτησης και τιμωρίας των δραστών) , η Ελλάδα έχει θεσπίσει -όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο κεφάλαιο- μία σειρά από νομοθετήματα για την προστασία των θυμάτων ,την πρόληψη αλλά και τον έλεγχο του φαινομένου.

Ένα από αυτά τα νομοθετήματα ήταν σύσταση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων στο Υπουργείο Εξωτερικών ,με επικεφαλής τον Εθνικό Εισηγητή (Ηρακλή Μοσκόφ), που επιτεύχθηκε βάσει της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2011/36 (ν. 4198/2013). Η ως άνω Επιτροπή είναι υπεύθυνη για τον συντονισμό των εμπλεκόμενων φορέων ,αλλά και τον στρατηγικό σχεδιασμό ενός Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την καταπολέμηση του φαινομένου και την αρωγή και προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων. <http://www.helpis.gr/apopsis/ethniko-schedio-drasis-gia-tin-katapolemisi-tis-eborias-anthropon-tou-irakli-moskof/>

Σύμφωνα με το Γραφείο του Εθνικού Εισηγητή για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων ,το Εθνικό Σχέδιο Δράσης 2019-2023 σχεδιάστηκε βάσει 5 βασικών αξόνων:

- “1. Η Πρόληψη, Ευαισθητοποίηση και ο Περιορισμός της Ευαλοτότητας,*
- 2. Η Εκπαίδευση και Κατάρτιση Ανθρώπινου Δυναμικού και η ανάπτυξη Θεσμικού πλαισίου,*
- 3. Η Προστασία, Αρωγή και η Κοινωνική επανένταξη των Θυμάτων,*
- 4. Η Δίωξη εγκλημάτων εμπορίας ανθρώπων και η Απονομή Δικαιοσύνης, και*
- 5. Η Προώθηση της συνέργειας μεταξύ αρμόδιων Εθνικών και Διεθνών φορέων.”* <http://www.helpis.gr/apopsis/ethniko-schedio-drasis-gia-tin-katapolemisi-tis-eborias-anthropon-tou-irakli-moskof/>

Το ως άνω Εθνικό Σχέδιο Δράσης περιλάμβανε μεταξύ άλλων και τη δημιουργία του Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς (στο εξής Ε.Μ.Α.). Ο Ε.Μ.Α. συστάθηκε λόγω της ανάγκης συνεργασίας των εμπλεκόμενων φορέων στο ζήτημα της εμπορίας ανθρώπων ,ώστε να καθίσταται δυνατό:

α) να καταγράφονται όλα τα πιθανά θύματα που καταφέρνουν να φτάσουν σε υπηρεσίες ή φορείς για βοήθεια (π.χ. σε μη κυβερνητικές οργανώσεις, σε φορείς προστασίας κακοποιημένων γυναικών-ανηλίκων, σε υπηρεσίες υποδοχής προσφύγων ή μεταναστών, στις αστυνομικές αρχές, κ.ά.). Αυτό καθίσταται δυνατό με τη συμπλήρωση (από τους επαγγελματίες των υπηρεσιών -φορέων) μιας ειδικής φόρμας αναφοράς, που διερευνά κάποια από τα εξατομικευμένα χαρακτηριστικά των θυμάτων και των υπηρεσιών φροντίδας που λάβανε με σκοπό: την πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου μέσω της ανάδειξης ευάλωτων ομάδων, ή ευάλωτων περιοχών ,καθώς και τη συνολική προστασία των θυμάτων

β) να λαμβάνουν όλα τα θύματα εμπορίας υπηρεσίες προστασίας, αρωγής, καθώς και νομικής βοήθειας

γ) να συνεργάζονται όσο το δυνατόν περισσότεροι φορείς του πεδίου ώστε να γίνεται με πιο ολιστικό τρόπο η αντιμετώπιση του φαινομένου. <https://sway.office.com/FQFfWWBpChjuImzm> (Ετήσια Έκθεση του Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς για τα θύματα trafficking που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2019)

Εκτός από την εμπλοκή του κράτους στην αντιμετώπιση και πρόληψη του φαινομένου, σημαντικό ρόλο φαίνεται πως έχουν και οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις στο έργο αυτό.

Η A21 είναι μία από αυτές τις οργανώσεις που οραματίζεται ένα κόσμο δίχως το απάνθρωπο αυτό εγκληματικό φαινόμενο. Μέσα από ενημερωτικές καμπάνιες προσπαθεί να ευαισθητοποιήσει τόσο επαγγελματίες του πεδίου όσο και τον καθένα πολίτη ξεχωριστά για το φαινόμενο. Μία από αυτές τις καμπάνιες αφορά και την ευαισθητοποίηση των μελλοντικών πολιτών της κοινωνίας ,δηλαδή τους μαθητές άνω των 14 ετών. Στόχος των ενημερωτικών προγραμμάτων είναι τόσο η ενημέρωση των πολιτών και των μαθητών στο πώς μπορούν να προστατευθούν, όσο και η παρακίνησή τους να αναφέρουν ύποπτα περιστατικά στους αρμόδιους φορείς. <https://www.a21.org/content/greece/gr4wco>

Στο πλαίσιο των δράσεων της, η A21 καθιέρωσε και την Εθνική Γραμμή Πληροφόρησης για την Εμπορία Ανθρώπων 1109 . Η εν λόγω οργάνωση διαθέτει ξενώνα φιλοξενίας για την προστασία των θυμάτων, παρέχει βοήθεια στους

διασωθέντες για τον επαναπατρισμό ή την μετεγκατάστασή τους, καθώς και υπηρεσίες αποκατάστασης και στέγασης. <https://www.a21.org/content/greece/gr4wco>

Άλλη μία οργάνωση που έχει συμβάλει στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων είναι η ανεξάρτητη ανθρωπιστική οργάνωση “PRAKSIS”, η οποία μέσω δράσεων προσπαθεί να επιτύχει την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη ευάλωτων ομάδων καθώς και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους. Βασικό χαρακτηριστικό που πρέπει να αναφερθεί για την εν λόγω οργάνωση, είναι το γεγονός ότι -μεταξύ άλλων- έχει εγκατασταθεί σε επίμαχες περιοχές εισόδου μεταναστών και προσφύγων (οι οποίοι αποτελούν και ευάλωτους πληθυσμούς ως προς την εκμετάλλευσή τους ως θύματα εμπορίας) σε Λέρο, Κω, Λέσβο και Χίο, πράγμα το οποίο συντελεί στην ύπαρξη επαγγελματιών που δύνανται να αναγνωρίσουν πιθανά θύματα εμπορίας. <https://praksis.gr/>

Το Κέντρο Γυναικείων Ερευνών και Μελετών “Διοτίμα” έχει πάρει και αυτό θέση στην καταπολέμηση του φαινομένου, μέσω προγραμμάτων βοήθειας σε γυναίκες που έχουν υποστεί έμφυλη βία. Το 2017 διοργάνωσε, σε συνεργασία με το Γραφείο του Εθνικού Εισηγητή για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων, μία εκστρατεία ευαισθητοποίησης για την έμφυλη διάσταση του φαινομένου του trafficking γυναικών: “Break The Chain”. <https://diotima.org.gr/our-services/>

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Κεφάλαιο 7ο: Μεθοδολογία εμπειρικής έρευνας

7.1 Σκοπός και επιμέρους στόχοι

Σκοπό της έρευνας αποτελεί η καταγραφή και περιγραφή των παραμέτρων που συμβάλλουν στη διατήρηση του φαινομένου της σωματεμπορίας γυναικών.

Επί μέρους στόχοι της παρούσας εργασίας είναι: η ανάδειξη των συνεπειών που έχει το φαινόμενο σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο και οι τρόποι πρόληψης και αντιμετώπισής του σύμφωνα με τις απόψεις των ειδικών που θα λάβουν μέρος στην έρευνα.

7.2 Ερευνητικά ερωτήματα

Τα ερευνητικά ερωτήματα στην ποιοτική έρευνα είναι ευρύτερα από τις υποθέσεις στην ποσοτική έρευνα. Χρειάζεται να είναι ανοιχτά και να προσανατολίζονται σε μια γενική κατεύθυνση, και όχι συγκεκριμένες απαντήσεις. Αποσκοπούν σε λεπτομερείς περιγραφές ή και εξηγήσεις και επιτρέπουν τη σύλληψη απρόσμενων πτυχών του υπό διερεύνηση φαινομένου. Είναι ευέλικτα και σε αντίθεση με την ποσοτική έρευνα, μπορούν να διατυπωθούν ή και να τροποποιηθούν από τους ερευνητές εφόσον χρειαστεί κατά τη διάρκεια της ερευνητικής διαδικασίας (Τσιώλης, 2014). Κατά αυτόν τον τρόπο τα ερευνητικά ερωτήματα της εν λόγω μελέτης θα αποτελούν ένα σημείο επαναξιολόγησης και επαναπροσδιορισμού κατά τη διάρκεια της παραγωγής των δεδομένων (συλλογής των δεδομένων). Κάποια από αυτά που σχεδιάστηκαν για να ξεκινήσουν οι ερευνήτριες τη μελέτη είναι τα εξής παρακάτω:

- Πως κατανοούν την έννοια της σωματεμπορίας οι ειδικοί;
- Ποιες οι συνέπειες της σωματεμπορίας σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο σύμφωνα με την άποψη των ειδικών;
- Ποια μπορούν να είναι τα μέτρα πρόληψης και αντιμετώπισης της σωματεμπορίας κατά την άποψη των ειδικών;

7.3 Μέθοδος και Υλικό

7.3.1 Μέθοδος

Σύμφωνα με την Ίσαρη (2015), μέθοδοι λέγονται οι τεχνικές ή οι διαδικασίες που χρησιμοποιούνται για τη συλλογή και ανάλυση των δεδομένων που σχετίζονται με κάποιο ερευνητικό ερώτημα ή υπόθεση. Στην παρούσα έρευνα χρησιμοποιήθηκε η ποιοτική μέθοδος έρευνας. Για την καλύτερη οριοθέτηση της ποιοτικής έρευνας, πολλοί την συγκρίνουν με την ποσοτική. Η ποιοτική έρευνα λειτουργεί με τεχνικές που δεν βασίζονται σε μαζικές καταγραφές και ποσοτικά δεδομένα. Μερικές από τις διαφορές της ποιοτικής και της ποσοτικής έρευνας είναι οι εξής: Η ποιοτική έρευνα είναι πιο υποκειμενική, στοχεύει στην κατανόηση, στην ερμηνεία αλλά και στη διερεύνηση. Από την άλλη, η ποσοτική είναι πιο αντικειμενική με στόχο την διεξαγωγή μετρήσιμων αποτελεσμάτων και μεταβλητών, που οδηγούν όχι στη διερεύνηση αλλά στην επιβεβαίωση. Γενικότερα, η ποιοτική έρευνα στοχεύει στην ανάλυση, περιγραφή, κατανόηση και ερμηνεία διαφόρων κοινωνικών δεδομένων, καταστάσεων αλλά και υποκειμενικών νοημάτων. (Ιωσηφίδης, 2008)

Στην παρούσα εργασία χρησιμοποιήθηκε η ποιοτική μέθοδος έρευνας. Η ποιοτική έρευνα στοχεύει στην περιγραφή, ανάλυση, ερμηνεία και κατανόηση κοινωνικών φαινομένων, καταστάσεων και χαρακτηριστικών των κοινωνικών ομάδων, απαντώντας στα ερωτήματα "πως" και "γιατί". (Ιωσηφίδης, 2008) Οι σπουδάστριες ασχολήθηκαν με το φαινόμενο της σωματεμπορίας γυναικών, με συνεντεύξεις σε άτομα-κλειδιά ,δηλαδή ειδικούς που έχουν ασχοληθεί με το ζήτημα της σωματεμπορίας.

7.3.2 Δείγμα και Δειγματοληψία

Η ποιοτική μέθοδος έρευνας, περιλαμβάνει διαφορετικές δειγματοληπτικές τεχνικές. Μια από αυτές είναι και η δειγματοληψία χιονοστιβάδας (η οποία χρησιμοποιήθηκε και στην παρούσα έρευνα.) Η δειγματοληψία χιονοστιβάδας χρησιμοποιείται στην ποιοτική έρευνα, και σχετίζεται με την επιλογή συμμετεχόντων ατόμων ή πληθυσμών, στους οποίους υπάρχει δυσκολία ή περιορισμένη πρόσβαση. Ο ερευνητής ξεκινά με κάποια αρχικά άτομα που πιθανόν να συμμετάσχουν στην έρευνα,

και στη συνέχεια ζητά από τα ίδια να τους προτείνουν τον επόμενο υποψήφιο συνεντευξιαζόμενο. Έτσι, ο ερωτώμενος οδηγεί τον ερευνητή και σε άλλους πιθανούς συμμετέχοντες, σύμφωνα με τα δικά του δίκτυα και γνωριμίες. (Ιωσηφίδης, 2008)

Ο όρος «χιονοστιβάδα» αναφέρεται στη διαδικασία της συσσώρευσης, καθώς κάθε άτομο συστήνει άλλα άτομα κ. ο. κ. Η στρατηγική αυτή εφαρμόζεται συνήθως όταν υπάρχει δυσκολία να εντοπιστούν τα μέλη ενός συγκεκριμένου πληθυσμού ή όταν ο ερευνητής δεν γνωρίζει ποιος έχει τις πληροφορίες που είναι σημαντικές για τη μελέτη του. (Ιωσηφίδης, 2008) Έτσι, ο πρώτος ειδικός οδήγησε τις ερευνήτριες στον δεύτερο, ο δεύτερος στον τρίτο κ.ο.κ. Προσεγγίστηκαν 8 επαγγελματίες που έχουν ασχοληθεί με το φαινόμενο της σωματεμπορίας. Ωστόσο, πρέπει να υπογραμμιστεί το γεγονός ότι οι επαγγελματίες που πήραν μέρος στην έρευνα δεν ήταν απαραίτητο να έχουν εργαστεί άμεσα με το κομμάτι της σωματεμπορίας, αλλά μπορεί να είχαν διεξάγει ή να είχαν συμμετάσχει σε κάποια έρευνα ή να είχαν γνώση του θέματος λόγω του αντικειμένου του επαγγέλματός τους, κ.λπ. (π.χ. αστυνομικοί, ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, κ.λπ. που ενδεχομένως σχετίζονται με το θέμα της παρούσας έρευνας λόγω του επαγγελματικού τους καθήκοντος, καθώς και δικηγόροι και κοινωνικοί επιστήμονες που εργάστηκαν σε τομείς που σχετίζονται με τα ανθρώπινα δικαιώματα).

7.3.3 Εργαλείο Έρευνας

Σύμφωνα με τον Ιωσηφίδη (2008), η συνέντευξη αποτελεί την πιο διαδεδομένη μέθοδο συλλογής πληροφοριών στις κοινωνικές επιστήμες. Η συνέντευξη, ως εργαλείο έρευνας, χωρίζεται σε τρεις κατηγορίες. Αυτές είναι η ημι-δομημένη συνέντευξη, η μη δομημένη συνέντευξη και η πλήρως δομημένη συνέντευξη. Αυτές που χρησιμοποιούνται συνήθως στην ποιοτική έρευνα, είναι η ημι-δομημένη και η μη δομημένη συνέντευξη. (Ισαρη, 2015) Η ημι-δομημένη συνέντευξη χρησιμοποιήθηκε και στην εν λόγω έρευνα.

Η ημι-δομημένη συνέντευξη χαρακτηρίζεται από ένα σύνολο προκαθορισμένων ερωτήσεων, αλλά παρουσιάζει μια ευελιξία, όσον αφορά τη σειρά των ερωτήσεων, και την τροποποίηση του περιεχομένου των ερωτήσεων, σύμφωνα με τις απαντήσεις του ερωτώμενου. Γενικότερα, δίνει στον ερευνητή τη δυνατότητα

προσθαφαίρεσης ερωτήσεων και θεμάτων αλλά και μια γενικότερη ευελιξία στη συζήτηση. (Ιωσηφίδης, 2008)

Η συνέντευξη παρουσιάζει μερικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Μερικά πλεονεκτήματα είναι τα εξής παρακάτω:

- Επιτρέπει στον ερευνητή να κατανοήσει κοινωνικές συμπεριφορές και αντιλήψεις των υποκειμένων, δηλαδή να δει τον κοινωνικό κόσμο μέσα από τις εμπειρίες τους.
- Επιτρέπει στον ερευνητή να αντλήσει σε βάθος ορισμένες πληροφορίες, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για την ανάλυση και διερεύνηση πολύπλοκων κοινωνικών διαδικασιών και φαινομένων.

Ωστόσο μερικά από τα μειονεκτήματα είναι:

- Πρόκειται για μια αρκετά χρονοβόρα μέθοδο ως προς την υλοποίησή της
- Απαιτεί ευελιξία, επικοινωνιακές δεξιότητες και ευαισθησία από τη μεριά του ερευνητή
- Πολλές φορές ένα μεγάλο κομμάτι πληροφορίας που προκύπτει από τη συνέντευξη, εν τέλει δεν αποτελεί χρήσιμο αντικείμενο ανάλυσης. (Ισαρη, 2015)

Τέλος, αναφορικά με τα στάδια από τα οποία περνάει η διαδικασία της συνέντευξης είναι: η διατύπωση του ερευνητικού προβλήματος/ ενδιαφέροντος, ο σχεδιασμός ενός απαραίτητου οδηγού συνέντευξης, φυσικά η διεξαγωγή των συνεντεύξεων, η προετοιμασία του υλικού προς ανάλυση, η ανάλυση, ο έλεγχος και η δημοσιοποίηση. (Ιωσηφίδης, 2008)

Η συλλογή των στοιχείων της εργασίας έλαβε χώρα υπό τη μορφή ημι-δομημένων συνεντεύξεων με τους επαγγελματίες. Η διαδικασία διενέργειας των συνεντεύξεων έλαβε χώρα από τον Δεκέμβριο του 2020 μέχρι τον Φεβρουάριο του 2021. Έγινε η επιλογή των ημι-δομημένων συνεντεύξεων, καθώς πρόκειται για μια πιο ευέλικτη μορφή συνέντευξης, η οποία βοηθά τον συνεντευκτή να εμβαθύνει περισσότερο, και να καθοδηγήσει τη συζήτηση, σύμφωνα με τις απαντήσεις του ερωτώμενου. Μπορεί να περιλαμβάνει ερωτήσεις κλειστού τύπου, αλλά και ανοιχτές ερωτήσεις για την καλύτερη κατανόηση των απαντήσεων. (Robson C, 2010)

Παρακάτω παραθέτονται οι **άξονες** της ημι-δομημένης συνέντευξης ,καθώς και οι ερωτήσεις που χρησιμοποίησε η ομάδα εργασίας για να λάβει τις πληροφορίες από τους συνεντευξιαζόμενους.

α) Δημογραφικά στοιχεία συνεντευξιαζόμενων: Η συνέντευξη ξεκινούσε με την αναφορά σε κάποια δημογραφικά στοιχεία των συνεντευξιαζόμενων (ημερομηνία γέννησης, τόπος διαμονής, ειδικότητα, κ.λπ.)

β) Γενικές πληροφορίες για το φαινόμενο της σωματεμπορίας: Επίκεντρο του ενδιαφέροντος είναι να εξεταστούν οι γενικές πληροφορίες που έχουν οι συνεντευξιαζόμενοι για το φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων σύμφωνα με τη γνώση και την επαγγελματική τους εμπειρία. Οι ερωτήσεις που συνήθως χρησιμοποιούνταν σε αυτό τον άξονα ήταν οι εξής:

- Ποια είναι η γενικότερη εικόνα που έχετε για το φαινόμενο της σωματεμπορίας;
- Ποια είναι η αντιμετώπιση των θυμάτων, στον τομέα σας;
- Ποιες είναι κυρίως οι ηλικίες – το προφίλ των θυμάτων σωματεμπορίας, που έχετε συναντήσει;

γ) Νομικό πλαίσιο για την εμπορία ανθρώπων και την πορνεία στην Ελλάδα

Σε αυτό τον άξονα η ομάδα εργασίας θέλει να αποσπάσει τις απόψεις των επαγγελματιών για το Νομικό πλαίσιο της εμπορίας ανθρώπων στην Ελλάδα όπως και αυτό της πορνείας , τα προβλήματα που προκύπτουν στην εφαρμογή του νόμου ,καθώς και αν υπάρχει δυνατότητα επί μέρους βελτιώσεων σύμφωνα με τις απόψεις των επαγγελματιών.

- Ποια είναι η άποψή σας για το Νομικό Πλαίσιο της σωματεμπορίας στην Ελλάδα; Πιστεύετε ότι βρίσκεται “πίσω” συγκριτικά με άλλες χώρες της Ευρώπης;
- Ποιες αλλαγές μπορούν να γίνουν στη νομοθεσία της σωματεμπορίας, κατά τη γνώμη σας, έτσι ώστε να υπάρχει καλύτερη καταστολή του φαινομένου;
- Όπως αναφέρεται και στην πλειονότητα των βιβλιογραφικών πηγών, η σωματεμπορία γυναικών έτσι όπως έχει διαμορφωθεί επηρεάζει-εται από την πορνεία. Πιστεύετε ότι το νομοθετικό μοντέλο που ακολουθεί η

Ελλάδα όσον αφορά την πορνεία συμβάλλει στη διατήρηση της σωματεμπορίας; Ποια είναι η γνώμη σας για τα δύο νομοθετικά μοντέλα της πορνείας που ακολουθούν οι χώρες της Ευρώπης (Γερμανο-Ολλανδικό μοντέλο- Σκανδιναβικό ή Σουηδικό μοντέλο);

δ) Συνέπειες σωματεμπορίας και χρήστες υπηρεσιών trafficking

Σε αυτό τον άξονα μελετήθηκαν οι απόψεις των επαγγελματιών για τις συνέπειες της σωματεμπορίας γυναικών σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο, ο ρόλος που παίζουν οι χρήστες των υπηρεσιών trafficking όπως και το εάν υπάρχουν συνέπειες στη δημόσια υγεία λόγω της ύπαρξης του φαινομένου.

- Ποιες είναι κατά τη γνώμη σας οι συνέπειες της σωματεμπορίας σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο;
- Σύμφωνα με τις γνώσεις και την εμπειρία σας, πώς η σωματεμπορία μπορεί να επηρεάσει τη δημόσια υγεία;
- Πιστεύετε ότι οι “χρήστες” των υπηρεσιών του trafficking επηρεάζουν την εξάπλωση του φαινομένου; Θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην καταστολή του ; Με ποιο τρόπο;

ε) Μετανάστευση και σωματεμπορία

Στον άξονα αυτό μελετήθηκε η πιθανότητα συσχέτισης της εμπορίας ανθρώπων με την μετανάστευση και το πώς αυτή μπορεί να αποτελέσει παράγοντα ευαλοτότητας για ένα άτομο στο να πέσει θύμα εμπορίας.

- Θεωρείτε ότι θα μπορούσε να υπάρχει συσχετισμός μεταξύ της λαθραίας μετανάστευσης και της σωματεμπορίας;
- Οι γυναίκες/άνδρες που επιδιώκουν να μεταναστεύσουν λαθραία με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους, είναι ένας “εύκολος στόχος” για τους εμπόρους trafficking;
- Πόσο εφικτό είναι για μια γυναίκα/άνδρας-θύμα που βρίσκεται σε μια ξένη χώρα και δε γνωρίζει τη γλώσσα να καταφέρει να καταγγείλει τους δράστες;

στ) Διεθνική σωματεμπορία ως εγκληματικό φαινόμενο

Εδώ η ομάδα εργασίας μέσω των ερωτήσεων στους επαγγελματίες προσπάθησε να αποσπάσει τις απόψεις τους σχετικά με τους παράγοντες διατήρησης του φαινομένου έως και σήμερα, το προφίλ των διακινητών-traffickers καθώς και το ρόλο που έχει παίζει το διαδίκτυο στην εξάπλωση ή στην καταστολή του φαινομένου.

- Ποιες πιστεύετε ότι είναι οι παράμετροι που συμβάλλουν στη διατήρηση της σωματεμπορίας μέχρι και σήμερα;
- Υπάρχει συγκεκριμένο προφίλ εκμεταλλευτή-τριας; (trafficker)
- Γνωρίζουμε ότι το trafficking αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα οργανωμένα εγκληματικά δίκτυα παγκοσμίως και λόγω της εξελιγμένης τεχνογνωσίας και ευρηματικότητάς τους καθίσταται δύσκολο να εξαρθρωθούν από τις αρμόδιες αρχές. Πως θεωρείτε λοιπόν ότι επηρεάζει η εξέλιξη της τεχνολογίας το φαινόμενο; (καταστολή ή εξάπλωση)

ζ) Πρόληψη και ενημέρωση γύρω από το θέμα

Τέλος, η ομάδα εργασίας επιδίωξε να λάβει πληροφορίες για τις απόψεις των συνεντευξιαζόμενων γύρω από τα προγράμματα πρόληψης- αντιμετώπισης του φαινομένου που λειτουργούν στην Ελλάδα ,όπως και τις δικές τους προτάσεις για την καλύτερη πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου.

- Πως θα μπορούσαν τα κράτη και οι κυβερνήσεις να προλάβουν αυτό το φαινόμενο;
- Εσείς γνωρίζετε κάποια προγράμματα στη χώρα που λειτουργούν για την ενημέρωση των πολιτών σχετικά με την σωματεμπορία;
- Ποια είναι η δική σας πρόταση για την πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου;

7.3.4 Ανάλυση Δεδομένων

Τηρήθηκε η μέθοδος της ανάλυσης περιεχομένου. Επιλέχθηκε η συγκεκριμένη μέθοδος καθώς χρειάστηκε οι συνεντεύξεις με τους ειδικούς να ηχογραφηθούν και

μετά να αναλυθούν από τις φοιτήτριες με τη διαδικασία της απομαγνητοφώνησης για να καταλήξουν- μέσω των τεκμηρίων των συνεντεύξεων – στην κατηγοριοποίηση των δεδομένων και στην εξαγωγή των συμπερασμάτων. (Robson C, 2010)

Η ανάλυση των δεδομένων, και στην συγκεκριμένη περίπτωση των ποιοτικών δεδομένων, είναι μια διαδικασία που περιλαμβάνει όλες τις διαδικασίες κατηγοριοποίησης του ποιοτικού υλικού, με στόχο να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα αλλά και την ερμηνεία και κατανόηση των διαφόρων φαινομένων και δράσεων. Σύμφωνα με τον Ιωσηφίδη (2008), βασικό κομμάτι στην ανάλυση του ποιοτικού υλικού, αποτελεί η αποτελεσματική διαχείριση των δεδομένων. Μέσα σε αυτή περιλαμβάνονται όλα τα βήματα αποθήκευσης και ανάκτησης των δεδομένων, οι οποίες διακρίνονται και σε πέντε λειτουργίες. Αυτές αναφορικά είναι: η δόμηση, η σύνδεση των διαφορετικών κατηγοριών του υλικού, η καταλογογράφηση, η αφαίρεση και η εύρεση και πρόσβαση.

Ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά στην διαδικασία ανάλυσης δεδομένων είναι, ότι πρόκειται για μια κυκλική διαδικασία. Είναι μια συνεχής και συστηματική προσπάθεια να ερμηνευθεί η ποιότητα των δεδομένων. Επίσης, θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από μια συστηματικότητα αλλά και ευελιξία, καθώς ειδικότερα το δεύτερο θεωρείται απαραίτητο στην ποιοτική έρευνα. Φυσικά, θα πρέπει να υπάρχει μια ισορροπία όσον αφορά την τμηματοποίηση των δεδομένων και την λεπτομερή ανάλυση, που ενδεχομένως να της δίνεται, έτσι ώστε να μην υπάρχει κίνδυνος αποσύνδεσης από το ευρύτερο πλαίσιο. (Ιωσηφίδης, 2008)

Όσον αφορά τα είδη της ανάλυσης, διακρίνεται από μια σειρά από τύπους, χωρίς να σημαίνει ότι να είναι απόλυτα ξεχωριστοί μεταξύ τους. Πολλές φορές μάλιστα συναντάται και ο συνδυασμός πολλών από αυτών. Αυτοί είναι οι εξής:

- Τυπολογική ανάλυση
- Ταξινομική ανάλυση
- Συνεχής σύγκριση
- Αναλυτική επαγωγή
- Λογική/ ποινικοποιημένη ανάλυση
- Οιονεί στατιστική ανάλυση
- Ανάλυση γεγονότων
- Ανάλυση πεδίου

- Ερμηνευτική ανάλυση
- Ανάλυση λόγου

7.3.5 Ζητήματα Δεοντολογίας

Η ομάδα θέλοντας να δημιουργήσει μια σχέση διαφάνειας και εμπιστοσύνης με τους ειδικούς και επαγγελματίες που προσέγγιζε, φρόντισε έτσι ώστε να συνταχθεί ένα έγγραφο συναίνεσης το οποίο δινόταν στους ίδιους μερικές ημέρες πριν από κάθε συνέντευξη. Στο εν λόγω έγγραφο αναγράφονται όλες οι απαραίτητες πληροφορίες όσον αφορά την έρευνα, τους τρόπους πραγματοποίησής της (πχ. μαγνητοφώνηση της συνέντευξης), τους άξονες των συνεντεύξεων αλλά και μερικά στοιχεία επικοινωνίας, σε περίπτωση που κάποιος ειδικός – επαγγελματίας επιθυμούσε να κάνει κάποια διευκρινιστική ερώτηση, ή να του απαντηθεί κάποια απορία. Πολλές φορές μάλιστα, δινόταν και μια βεβαίωση σπουδών των σπουδαστριών, από τη γραμματεία του πανεπιστημίου, έτσι ώστε να πιστοποιείται κατά αυτό τον τρόπο και η γνησιότητα της εργασίας.

Επιπλέον, σε κάθε συνέντευξη η συζήτηση συνήθως ξεκινούσε με μερικά δημογραφικά στοιχεία των συνεντευξιζόμενων. Παρόλα αυτά, η ομάδα φρόντιζε πάντα έτσι ώστε να γίνεται ξεκάθαρο απέναντι στους ίδιους ότι δεν επρόκειτο να δημοσιευθεί κανένα τέτοιο στοιχείο, καθώς είναι απόρρητα και ζητούνται απλώς για τους λόγους της έρευνας. Επίσης, οποιοδήποτε στοιχείο ή πληροφορία δεν επιθυμούσαν να μοιραστούν, γινόταν ξεκάθαρο ότι ήταν απόλυτα σεβαστό από τις σπουδάστριες και δεν υπήρξε καμία πίεση ως προς αυτό.

Εκτός από το ζήτημα των δημογραφικών στοιχείων (που περιλαμβάνουν πληροφορίες όμως ημερομηνία γέννησης, οικογενειακή κατάσταση κ.λπ.), υπάρχει και το ζήτημα της αναφοράς των υπηρεσιών. Πιο συγκεκριμένα, πολλοί από τους συνεντευξιζόμενους είναι εργαζόμενοι είτε σε διάφορες ΜΚΟ, είτε σε νοσοκομεία, ξενώνες κλπ. Επομένως, οι σπουδάστριες θα φροντίσουν ώστε να μην υπάρχει στην αναφορά ο κίνδυνος συσχέτισης με πρόσωπα.

7.3.6 Περιορισμοί Έρευνας

Στα πλαίσια της εκπόνησης του ερευνητικού πρωτοκόλλου, διαπιστώθηκαν ορισμένοι περιορισμοί σχετικοί με την έρευνα οι οποίοι εκτιμούμε ότι στο σύνολο μπορεί να κάλυψε τον σκοπό της μελέτης αλλά σίγουρα δεν ανταποκρίθηκε σε ικανοποιητικό βαθμό στις επιμέρους διαστάσεις της (στόχοι και ερευνητικά ερωτήματα, συζήτηση). Η επιμέλεια αυτών σε δεύτερο χρόνο με στόχο ενδεχόμενα τη δημοσίευση κάποιων αποτελεσμάτων και τη σύνδεση αυτών με το θεωρητικό εκτιμούμε ότι μπορεί να καλύψει τα κενά της εν λόγω

Η απαγόρευση της κυκλοφορίας αλλά και η γενικότερη κατάσταση και διασπορά του ιού, αποτέλεσε εν τέλει μεγάλο εμπόδιο και στην πραγματοποίηση των συνεντεύξεων με τους ειδικούς και επαγγελματίες που συμμετείχαν στην έρευνα. Ένας μεγάλος αριθμός συνεντεύξεων πραγματοποιήθηκε μέσω τηλεδιάσκεψης (έξι από τις 8 συνεντεύξεις), ενώ μόνο ένας μικρός αριθμός αυτών, έγινε δια ζώσης (δύο από τις 8). Κάτι τέτοιο καθιστούσε την έρευνα δυσκολότερη, καθώς υπήρχε μεγάλη πιθανότητα να υπάρξουν ορισμένες αντιξοότητες κυρίως, όσον αφορά την μαγνητοφώνηση των συγκεκριμένων συνεντεύξεων και ίσως στην ανάπτυξη ενο πιο οικείου και έμπιστου κλίματος.

Τέλος, το θέμα που επιλέχθηκε είναι ιδιαίτερο και όχι αρκετά γνωστό στην χώρα, ακόμη και για πολλούς επαγγελματίες υγείας, κοινωνικούς λειτουργούς, κλπ. Επομένως, υπήρξε ένας περιορισμός όσον αφορά τις συμμετοχές ειδικών και επαγγελματιών στην έρευνα (από τους 10 συνεντευξιαζόμενους που η ομάδα επιθυμούσε να προσεγγίσει ,κατέστη δυνατό να προσεγγίσει 8). Μάλιστα πολλοί, συχνά δεν έχουν γνώση επί του θέματος ή δεν έχει τύχει να συναντήσουν περιπτώσεις trafficking, οπότε δεν μπορούσαν ή δεν ήθελαν να λάβουν μέρος στην έρευνα καθώς έκριναν ότι δεν έχουν κάποια πληροφορία να παραθέσουν. Επομένως, υπήρξε μια γενικότερη δυσκολία ως προς την εύρεση ειδικών και επαγγελματιών, για την συμπλήρωση του κατάλληλου αριθμού συνεντεύξεων έτσι ώστε να επιτευχθεί ένα επίπεδο “κορεσμού” της πληροφορίας.

Επιπλέον, το φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων ήταν ένα πολύ ευαίσθητο θέμα προς συζήτηση και ανάλυση μέσω του διαδικτύου και οι επαγγελματίες ίσως να μην μοιράστηκαν σημαντικές πληροφορίες. Τέλος, ήταν η πρώτη επαφή που είχαν οι σπουδάστριες με την ποιοτική ανάλυση δεδομένων και η έλλειψη εμπειρίας σίγουρα

αποτελέσει πρόβλημα κατά την ανάλυση αυτών και την πιστή ακολουθήσει όλων των σταδίων της.

7.4 Αποτελέσματα

7.4.1 Περιγραφή Δείγματος

Το δείγμα των ειδικών που έλαβε μέρος στην έρευνα αποτελείται από 8 επαγγελματίες που είτε έχουν εργαστεί άμεσα για την πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου, είτε έχουν δει περιστατικά θυμάτων εμπορίας ανθρώπων λόγω του τομέα εργασίας τους, είτε έχουν εργαστεί έμμεσα με τον σχεδιασμό πολιτικών ή δράσεων πρόληψης του φαινομένου σε εθνικό ή ακόμη και σε διεθνές επίπεδο.

Σε κάθε περίπτωση η ομάδα εργασίας ήθελε να προσκομίσει τις απόψεις των επαγγελματιών για τη μορφή του φαινομένου στην Ελλάδα και διεθνώς, τις απόψεις τους για την αντιμετώπιση των θυμάτων στον τομέα εργασίας τους καθώς και στο Νομικό Πλαίσιο του θέματος και τέλος, τις απόψεις και τις ιδέες τους για την πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου.

Συνεντευξιαζόμενος 1: Διαμένει στη Κρήτη, είναι γεννηθείς τη δεκαετία του 1960 και έχει υπάρξει για πολλά χρόνια άτομο υψηλής βαθμίδας στις ένοπλες δυνάμεις με αρκετή εμπειρία στο κομμάτι του trafficking, ειδικότερα κατά τη δεκαετία του 90'.

Συνεντευξιαζόμενος 2: Γεννήθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 90', διαμένει στη Βόρεια Ελλάδα, έχει την ειδικότητα εκπαιδευτικού και εργάζεται τα τελευταία 4 χρόνια σε οργάνωση που ασχολείται με θέματα trafficking.

Συνεντευξιαζόμενος 3: Είναι κοινωνικός λειτουργός περίπου 30 χρόνια, ζει και εργάζεται στην Κρήτη, έχει συναντήσει κάποιες περιπτώσεις θυμάτων trafficking λόγω της επαγγελματικής του προϋπηρεσίας στον τομέα της υγείας.

Συνεντευξιαζόμενος 4: Γεννήθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1980 και απασχολείται τα τελευταία 13 χρόνια ως κοινωνικός λειτουργός σε ξενώνα φιλοξενίας γυναικών, σε ένα νησί της Ελλάδος. Έχει συναντήσει κάποιες περιπτώσεις σωματεμπορίας.

Συνεντευξιαζόμενος 5: Απασχολείται τα τελευταία 7 χρόνια ως κοινωνικός λειτουργός ,διαμένει στην Αθήνα όπου και εργάζεται σε υπηρεσία που λειτουργεί για την πρόληψη και καταπολέμηση του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων.

Συνεντευξιαζόμενος 6: Απασχολείται ως δικηγόρος τα τελευταία 16 χρόνια ,ζει στην Αθήνα και εργάζεται ως νομικός σύμβουλος σε εθνική υπηρεσία που λειτουργεί για την πρόληψη και καταπολέμηση του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων.

Συνεντευξιαζόμενος 7: Έχει ειδικότητα δικαστικού ψυχολόγου και τα τελευταία 16 χρόνια εργάζεται σε οργάνωση που λειτουργεί για την στήριξη των ευπαθών ομάδων αλλά και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

Συνεντευξιαζόμενος 8: Γεννηθείς τη δεκαετία του 70, με καταγωγή από τη Βόρεια Ελλάδα, έχει 25 χρόνια εργασιακής εμπειρίας ως εμπειρογνώμων του Υπουργείου Εξωτερικών. Τα τελευταία 8 χρόνια έχει τον ρόλο του Εθνικού Εισηγητή για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων στην Ελλάδα.

7.4.2 Αποτελέσματα

ΑΞΟΝΑΣ 1: Γενικές πληροφορίες για το φαινόμενο του trafficking

Στον πρώτο θεματικό άξονα η ομάδα εργασίας είχε ως στόχο να καταγράψει την γενική άποψη/εικόνα των επαγγελματιών για το φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων, τις μορφές σωματεμπορίας σύμφωνα με το είδος της εκμετάλλευσης και τα στατιστικά στοιχεία του φαινομένου. Κατά τον άξονα αυτό θα περιγράψουν τα παραπάνω στοιχεία σύμφωνα με τα λόγια των συνεντευξιαζόμενων, καθώς επίσης θα αναδειχθούν και οι υποκατηγορίες που δημιουργήθηκαν κατά το στάδιο της κωδικοποίησής και θα πραγματοποιηθούν οι πρώτες εκτιμήσεις/υποθέσεις για τα εν λόγω ζητήματα.

1.1 Η γενική άποψη του επαγγελματία για το φαινόμενο

Μερικοί από τους επαγγελματίες που έλαβαν μέρος στην έρευνα έδωσαν απάντηση για την εικόνα που έχουν για το trafficking, σύμφωνα με την εμπειρία τους

στο πεδίο. Κάποιοι από αυτούς περιέγραψαν μία κατάσταση κατά την οποία δεν είχαν αντιληφθεί εξ αρχής ότι πρόκειται για σωματεμπορία και ότι αρχικά πίστευαν πως είναι σεξ εργάτριες, όμως αργότερα κατάλαβαν ότι πρόκειται για ένα τελείως διαφορετικό φαινόμενο από αυτό της πορνείας, λόγω των συνθηκών εκμετάλλευσης και των δεσμεύσεων που περιλάμβανε.

Από τις απαντήσεις κάποιων άλλων επαγγελματιών διατυπώθηκε η άποψη ότι κανείς δεν μπορεί να έχει μία σίγουρη και πλήρη εικόνα για το φαινόμενο καθώς είναι ένα έγκλημα το οποίο είναι κρυφό, με ανθρώπους που μένουν στην αφάνεια και τα περιστατικά σπανίως καταφέρνουν να ζητήσουν βοήθεια, οπότε δεν καταγράφονται.

(Σ1)«Είχε γεμίσει σωματεμπορία ...γιατί στην αρχή το βλέπαμε λίγο με την κακή έννοια ... και μετά βρεθήκαμε σ' ένα κόσμο που υπήρχε καθαρή σωματεμπορία,... όλα αυτά τα κορίτσια ήταν παγιδευμένα σε δραστηριότητες που τις είχαν εγκλωβίσει. και στα χωριά να φανταστείτε....έβλεπες σε κάθε γωνιά άνοιγε κι ένα μαγαζί... τα μπαράκια γεμίσανε ...και είχανε μέσα κοπέλες οι οποίες προέρχονταν από υποθέσεις σωματεμπορίας...δεν μπορούσε να το αντιληφθεί ο καθένας!» (Σ2)«Δυστυχώς αυτό που αναφέρουμε πάντα είναι ότι η σωματεμπορία είναι ένα κρυφό έγκλημα...». (Σ3) «Δεν είναι αρκετές οι περιπτώσεις δύο με τρία περιστατικά.Δεν είναι πολλά...ή δεν έχουν πέσει στην αντίληψή μας,».(Σ6)«Εγώ πιστεύω ότι κανείς δεν πρέπει να έχει εμπειριστατωμένη και πλήρη εικόνα του φαινομένου, γιατί πάντα λειτουργούμε με την παραδοχή ότι βλέπουμε ένα πολύ μικρό μέρος του φαινομένου, την κορυφή του παγόβουνου... αλλά σε καμία περίπτωση δεν μπορούμε να πούμε ποια είναι η εικόνα ακριβώς.»

1.2 Μορφές σωματεμπορίας

1.2.1 Σεξουαλική εκμετάλλευση

Η μορφή trafficking που συζητήθηκε περισσότερο από τους επαγγελματίες ήταν αυτή της σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Οι συνεντευξιαζόμενοι περιέγραψαν ένα φαινόμενο κατά το οποίο τα θύματα εξαπατώνται αρχικά από τους εκμεταλλευτές τους ,συνήθως με το πρόσχημα της προσφοράς εργασίας και καταλήγουν σε μία συνθήκη καθαρής εκμετάλλευσης, όπου βρίσκονται εγκλωβισμένα και οι εκμεταλλευτές τους τα κακοποιούν και τα αναγκάζουν να εκδίδονται χωρίς τη θέλησή τους, κρατώντας οι ίδιοι το χρηματικό όφελος.

(Σ2) «... στην Ελλάδα οι πιο συχνές μορφές, δηλαδή αυτές που συναντούμε πιο συχνά είναι αυτή της σεξουαλικής εκμετάλλευσης γυναικών και της εργασιακής εκμετάλλευσης ανδρών» (Σ5) «...συνηθέστερη μορφή η σεξουαλική εκμετάλλευση.» (Σ6) «...και στην εργασιακή εκμετάλλευση είναι πολύ μεγάλος ο σκοτεινός αριθμός»

(Σ1) «κοπέλες οι οποίες προέρχονταν από υποθέσεις σωματεμπορίας» (Σ2) «Πολύ συνηθισμένο μπορεί να είναι μία προσφορά εργασίας που είτε μπορεί να είναι η ίδια που θα συναντήσουν αλλά με εντελώς διαφορετικές συνθήκες, πιο άσχημες συνθήκες, είτε να είναι μία άλλη δουλειά... Τώρα που εγώ σε βοήθησα μου χρωστάς 5 χιλιάδες ευρώ και για να μου τα ξεπληρώσεις θα μου κάνεις αυτή τη δουλειά, η οποία δουλειά στην περίπτωση γυναίκας ...είναι να εκδίδεται...» (Σ3) «φέρνουνε γυναίκες μόνο και μόνο για να τις χρησιμοποιήσουν για σωματεμπορία» (Σ4) «Οι περιπτώσεις που είδα εγώ, αρχικά εξαναγκάστηκαν... ένα κορίτσι που εκπορνεύτηκε στα 15....» (Σ5) «συνηθέστερη μορφή η σεξουαλική εκμετάλλευση ...είναι κυρίως γυναίκες κλεισμένες σε ένα σπίτι που τις κακομεταχειρίζονται όλη μέρα και όλη νύχτα και τις εκμεταλλεύονται σεξουαλικά....» (Σ6) «Τα υψηλότερα νούμερα καταγραφής ανά μορφή εκμετάλλευσης συνδέονται με την σεξουαλική εκμετάλλευση»

1.2.2 Εργασιακή εκμετάλλευση

Άλλη μία μορφή που συζητήθηκε ως πολύ συχνή είναι η εργασιακή εκμετάλλευση ,που σύμφωνα με τις εμπειρίες που περιέγραψαν οι επαγγελματίες, είναι ένα φαινόμενο το οποίο αφορά κατά κύριο λόγο εργάτες γης. Βρίσκονται σε εντελώς απομονωμένες περιοχές όπου δεν μπορούν να ζητήσουν βοήθεια και εργάζονται υπό κακές καιρικές συνθήκες και άθλιες συνθήκες διαβίωσης.

(Σ2) «η εργασιακή εκμετάλλευση, είναι αρκετά συχνό φαινόμενο... οι άνθρωποι (ενν.: τα θύματα) είναι απομονωμένοι... άνδρες που δουλεύουν πάρα πολλές ώρες στον ήλιο κάθε μέρα και λαμβάνουν ελάχιστες θρεπτικές ουσίες με το φαγητό που τους προσφέρουν οι σωματέμποροι». (Σ6) «...και στην εργασιακή εκμετάλλευση είναι πολύ μεγάλος ο σκοτεινός αριθμός, δηλαδή οι περιπτώσεις που δεν καταγράφονται» (Σ8) «...εκμετάλλευση της εργασίας με φαινόμενα όπως οι εργάτες γης».

1.2.3 Εμπόριο οργάνων

Το εμπόριο οργάνων αναφέρθηκε από κάποιον επαγγελματία ως μία από τις μορφές που μπορεί να πάρει η σωματεμπορία. Όπως μας το περιέγραψε ο συνεντευξιαζόμενος που είδε το φαινόμενο στο εξωτερικό, ήταν ένα έγκλημα που γινόταν με εκδικητικό σκοπό και αφορούσε στην αφαίρεση οργάνων από ανηλίκους.

(Σ1)« Δηλαδή αφαιρούσανε όργανα από παιδιά , από ανήλικους βασικά το οποίο το κάνανε με εκδικητικό σκοπό.»

1.2.4 Εμπόριο βρεφών

Σε αυτό τον άξονα κάποιος από τους συνεντευξιαζόμενους αναφέρθηκε και στο εμπόριο βρεφών, το οποίο γίνεται με σκοπό το χρηματικό όφελος, ο εν λόγω επαγγελματίας αναφέρθηκε σε ένα ολόκληρο κύκλωμα το οποίο εξαρθρώθηκε πριν από κάποιο διάστημα στη Θεσσαλονίκη.

(Σ6) «έφερναν γυναίκες από τη Βουλγαρία για να γεννήσουν σε νοσοκομεία της Θεσσαλονίκης και μετά να πουληθούν τα παιδιά κ.λπ. (...) Εμπόριο βρεφών ,δηλαδή.»

1.2.5 Παιδιά- στρατιώτες

Μόνο ένας από τους συνεντευξιαζόμενους αναφέρθηκε σε αυτή τη μορφή εμπορίας ανθρώπων δηλαδή τη στρατολόγηση και εκπαίδευση ανηλίκων ώστε να πάρουν μέρος σε ένοπλη πολεμική αποστολή.

(Σ8)« Σκεφτείτε σε άλλες χώρες για παράδειγμα, είναι παιδιά στρατιώτες πηγαίνουν και σκοτώνουν. Τα παίρνουνε 15 χρονών και τα κάνουνε φονικές μηχανές.»

1.2.6 Εξαναγκαστική Εγκληματικότητα

Μία ακόμα μορφή σωματεμπορίας που επίσης αφορά κατά κύριο λόγο ανήλικους είναι η εξαναγκαστική εγκληματικότητα. Όπως μας το περιέγραψαν οι συνεντευξιαζόμενοι που αναφέρθηκαν σε αυτή τη μορφή εκμετάλλευσης, μίλησαν για ένα φαινόμενο εξαναγκασμού ανηλίκων σε εγκληματικές ενέργειες, μικρού ή μεγαλύτερου βεληνεκούς που σε κάθε περίπτωση εάν πιαστούν από τις αρχές θα κατηγορηθούν οι ίδιοι οι ανήλικοι για τα εγκλήματα αυτά.

(Σ2)« ...έχει συμβεί και περίπτωση ανηλίκου που το εξανάγκαζαν σε εγκληματικές ενέργειες...Από το να κάνει *smuggling* άλλους μέχρι μικροκλοπές ή διακίνηση ναρκωτικών και ουσιαστικά όταν το παιδί αυτό πιαστεί από τις αστυνομικές αρχές ,θα κατηγορηθεί γι' αυτό που κάνει.» (Σ8)« Μια άλλη μορφή είναι η εξαναγκαστική εγκληματικότητα δηλαδή το *forced criminality*. Πολλά από αυτά τα παιδιά στρατολογούνται στο μικρό έγκλημα. Δηλαδή γίνονται κλέφτες, συμμορίες του δρόμου ή βαποράκια ναρκωτικών... Εμάς είναι στο μικρό έγκλημα»

1.2.7 Νέες Μορφές Εμπορίου ανθρώπων

Σε αυτό το σημείο κρίθηκε αναγκαίο να σημειωθεί ότι πλέον η εμπορία ανθρώπων έχει λάβει εντελώς διαφορετική μορφή από αυτή που είχε στο παρελθόν. Η μορφή αυτή ονομάζεται *happy trafficking* το οποίο ως φαινόμενο περιλαμβάνει και κάποιες ελευθερίες που δίνονται από τους εκμεταλλευτές στα θύματα, όμως η εκμεταλλευτική συνθήκη δεν παύει να ισχύει.

(Σ5)« Έχει αλλάξει η μορφή του από το πώς ήταν παλιότερα με το πώς είναι σήμερα...Πλέον μιλάμε και για "*happy trafficking*" που μπορεί τα θύματα να έχουν κάποιες ελευθερίες και έτσι οι εκμεταλλευτές τους μπορούν να τους ελέγχουν πιο εύκολα. Δηλαδή, δίνοντάς τους κάποιο μικρό αντίτιμο, ή παρέχοντας τους ένα σπίτι στο οποίο μπορούν να μπαίνουν και να βγαίνουν όποτε θέλουν να μην είναι δηλαδή κλειδωμένες μέσα. Έχει αλλάξει η μορφή του από το πώς ήταν παλιότερα με το πώς είναι σήμερα...»

1.3 Στατιστικά στοιχεία για το εμπόριο ανθρώπων στην Ελλάδα και τον διεθνή χώρο

Στον παρακάτω υποάξονα γίνεται μία αναφορά στα στατιστικά στοιχεία του εμπορίου ανθρώπων ,τόσο αυτά που αφορούν την Ελλάδα, όσο και αυτά που αφορούν σε παγκόσμια κλίμακα ,καθώς επίσης αναλύονται οι απόψεις των συνεντευξιαζόμενων για τα στατιστικά της Ελλάδας. Όλοι οι επαγγελματίες φάνηκε να συγκλίνουν στο συμπέρασμα ότι τα στατιστικά στοιχεία που έχουν προκύψει στην Ελλάδα δεν έχουν καμία σχέση με την πραγματικότητα του φαινομένου.

(Σ2)« Υπάρχει μία εκτίμηση στη χώρα μας για 89.000 ανθρώπους... σε διεθνές επίπεδο μιλάνε για 27.000.000 έως 40.200.000 ανθρώπους» (Σ6) «...τα στατιστικά στοιχεία του φαινομένου πάντα προσπαθούμε να τα παρουσιάσουμε ως ότι αυτό καταγράφεται κι όχι ως ότι αυτό είναι» (Σ8) «...και βεβαίως έχουμε αποτύχει γιατί τελικά διασώζουμε 100 ανθρώπους το χρόνο που σίγουρα δεν είναι το πρόβλημα στους 100.... έχουνε μία εμμονή με τα στατιστικά. Δυστυχώς εμείς δεν μπορούμε να το υποστηρίξουμε αυτό διότι δεν έχουμε μεγάλα στατιστικά, δεν έχουμε μεγάλους αριθμούς.»

Σε ότι αφορά τα διεθνή στατιστικά ο μέσος όρος ηλικίας των θυμάτων που πλήττονται από το φαινόμενο είναι τα 14 έτη, κάτι το οποίο μπορεί να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι ένα μεγάλο μέρος των θυμάτων παγκοσμίως είναι είτε ανήλικοι είτε νεαροί άνθρωποι. Σημαντική είναι η πληροφορία που δόθηκε για πολλά εκατομμύρια θύματα παγκοσμίως, κάτι που υποδεικνύει την σοβαρότητα του φαινομένου.

(Σ2)«Υπάρχουν έρευνες και εκτιμήσεις σε διεθνές επίπεδο που μιλάνε για 27.000.000 έως 40.200.000 ανθρώπους που ζούνε υπό το καθεστώς δουλείας ή υπό καθεστώς εμπορίας ανθρώπων ...Ένα στατιστικό που αφορά σε παγκόσμια κλίμακα και είναι ο μέσος όρος της ηλικίας των θυμάτων που υπολογίζεται στα 14 έτη. Αυτό βέβαια είναι εξαιρετικά γενικό γιατί υπάρχουν περιοχές που πλήττονται κατά βάση ανήλικα»

(Σ2) «και δυστυχώς δεν έχουμε επίσημα στατιστικά για τη χώρα μας. Υπάρχει μία εκτίμηση στη χώρα μας για 89.000 ανθρώπους, αλλά δεν παύει να είναι μία εκτίμηση και κάτι που συνεχώς αλλάζει.»

1.4 Απόψεις των επαγγελματιών για τα καταγεγραμμένα στατιστικά του φαινομένου στην Ελλάδα

Όλοι οι επαγγελματίες που μοιράστηκαν την άποψή τους για τα στατιστικά του φαινομένου της σωματεμπορίας στην Ελλάδα φάνηκε να καταλήγουν σ' ένα κοινό συμπέρασμα μεταξύ τους: ότι δηλαδή δεν έχουμε ως χώρα την ασφάλεια να μιλήσουμε με στατιστικά που να προσεγγίζουν την πραγματικότητα του φαινομένου.

(Σ6)«...τα στατιστικά στοιχεία του φαινομένου πάντα προσπαθούμε να τα παρουσιάσουμε ως ότι αυτό καταγράφεται κι όχι ως ότι αυτό είναι...Υπάρχουν διάφορα μοντέλα ανάλυσης που προσπαθούν να εικάσουν το σκοτεινό κομμάτι, αυτό που δεν φαίνεται και δεν καταγράφεται, αλλά σε καμία περίπτωση δεν μπορούμε να πούμε ποια

είναι η εικόνα ακριβώς.» (Σ7) «Τα στατιστικά λοιπόν που έχουν καταγραφεί αυτή τη στιγμή από τον Εθνικό Μηχανισμό Αναφοράς επουδενί δεν αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα στην Ελλάδα. ...και αυτό έχει να κάνει γιατί πάρα πολύ απλά δεν γίνονται identify πάρα πολλά περιστατικά.» (Σ8)« Δηλαδή άμα στεκόμαστε μόνο περιμένοντας το έγκλημα να συντελεστεί και να εμφανιστεί λίγο-πολύ έχουμε αποτύχει, και βεβαίως έχουμε αποτύχει γιατί τελικά διασώζουμε 100 ανθρώπους το χρόνο που σίγουρα δεν είναι το πρόβλημα στους 100.... έχουνε μία εμμονή με τα στατιστικά»

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ/ ΠΡΩΤΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ- ΣΧΟΛΙΑ ΑΞΟΝΑΣ 1: Γενικές πληροφορίες για το φαινόμενο του trafficking

Η τάση που διακρίνεται σύμφωνα με τα λεγόμενα των συνεντευξιαζόμενων για το φαινόμενο του trafficking ,είναι πως δεν μπορεί κανείς να έχει μία πλήρη και εμπειριστατωμένη εικόνα για το φαινόμενο, διότι είναι ένα εγκληματικό φαινόμενο που τα θύματά του σπάνια καταγράφονται. Πιθανότατα, μπορεί να εκτιμηθεί, ότι το γεγονός της μη καταγραφής περιστατικών σχετίζεται με το γεγονός ότι το trafficking γυναικών δεν γίνεται συχνά αντιληπτό διότι συγχέεται με την πορνεία.

Όσον αφορά τις μορφές εκμετάλλευσης που μπορεί να λάβει η εμπορία ανθρώπων φάνηκε από τα λεγόμενα των συνεντευξιαζόμενων ότι οι πιο συχνές μορφές που έχουν συναντήσει είναι αυτές της σεξουαλικής εκμετάλλευσης γυναικών και της εργασιακής εκμετάλλευσης ανδρών.

Η μορφή σωματεμπορίας που συζητήθηκε περισσότερο από τους επαγγελματίες ήταν αυτή της σεξουαλικής εκμετάλλευσης γυναικών. Άρα, μπορούμε να πιθανολογήσουμε σύμφωνα με ό,τι έχει ειπωθεί από τους επαγγελματίες πως, η πιο ευάλωτη ομάδα όσον αφορά τη σωματεμπορία, είναι αυτή των γυναικών. Το παραπάνω μπορεί να συνδεθεί και με το γεγονός της αύξησης της ζήτησης σεξουαλικών υπηρεσιών στις μέρες μας, όπως αναλύεται και σε παρακάτω υποάξονα.

Η επόμενη πιο συχνή μορφή μετά τη σεξουαλική εκμετάλλευση γυναικών, όπως μοιράστηκαν μαζί μας οι συνεντευξιαζόμενοι, είναι αυτή της εργασιακής εκμετάλλευσης ανδρών. Βέβαια, μπορούμε να υποθέσουμε ότι στην εργασιακή εκμετάλλευση είναι πιο δύσκολο να καταγραφούν περιστατικά αφού -όπως

περιέγραψαν και οι συνεντευξιαζόμενοι- τα θύματα είναι σε εντελώς απομονωμένες περιοχές, χωρίς τη δυνατότητα να ζητήσουν βοήθεια από κάποιον, σε αντίθεση με τη σεξουαλική εκμετάλλευση που τα θύματα βλέπουν δεκάδες πελάτες την ημέρα, οπότε είναι πιο εφικτό το να καταφέρουν να ζητήσουν βοήθεια. Συνεπώς, μπορούμε να εικάσουμε ότι η εργασιακή εκμετάλλευση είναι μία μορφή εμπορίας ανθρώπων που τα θύματά του δεν είναι τόσο εύκολο να βρεθούν και να καταγραφούν.

Το εμπόριο οργάνων, το εμπόριο βρεφών και τα παιδιά-στρατιώτες φάνηκε πως είναι μορφές σωματεμπορίας που ,σύμφωνα με τα λεγόμενα των συνεντευξιαζόμενων, μπορούμε να εικάσουμε ότι δεν είναι τόσο συχνές μορφές σωματεμπορίας στην Ελλάδα. Μόνο για το εμπόριο βρεφών μπορούμε να υποθέσουμε ότι λαμβάνει χώρα και στην Ελλάδα, αφού ο συνεντευξιαζόμενος που μίλησε για το εν λόγω φαινόμενο, αναφέρθηκε συγκεκριμένα σε κύκλωμα εμπορίου βρεφών που εξαρθρώθηκε πριν λίγα χρόνια στη Θεσσαλονίκη.

Άλλη μία μορφή σωματεμπορίας στην οποία αναφέρθηκαν οι συνεντευξιαζόμενοι ήταν η εξαναγκαστική εγκληματικότητα. Με βάση τις πληροφορίες που λάβαμε από τους συνεντευξιαζόμενους που την ανέφεραν ,μπορούμε να εικάσουμε ότι μάλλον αυτή η μορφή εκμετάλλευσης αφορά περισσότερο στον εξαναγκασμό ανηλίκων σε εγκληματικές ενέργειες. Μπορούμε να υποθέσουμε ότι η εξαναγκαστική εγκληματικότητα αφορά περισσότερο ανήλικα θύματα, διότι ακόμα και να πιαστούν από τις αστυνομικές αρχές ,θα έχουν μικρότερη και πιο ήπια ποινή λόγω της ηλικίας τους και μόλις η ποινή αυτή ολοκληρωθεί ,οι εκμεταλλευτές θα κατορθώσουν να εξαναγκάσουν και πάλι τους ανήλικους σε παρόμοιες ενέργειες.

Ένας από τους συνεντευξιαζόμενους αναφέρθηκε στο γεγονός ότι η εμπορία ανθρώπων έχει αλλάξει μορφή σήμερα και η μορφή αυτή ονομάζεται happy trafficking. Από τις πληροφορίες που μοιράστηκε ο επαγγελματίας για το φαινόμενο του happy trafficking ,το γεγονός ότι οι εκμεταλλευτές παραχωρούν κάποιες ελευθερίες στα θύματα, παρέχοντάς τους σπίτι και δίνοντάς τους κάποιο μερίδιο χρημάτων για τη δουλειά που πρόσφεραν, μπορούμε να υποθέσουμε ότι αναφέρεται κατά κύριο λόγο στη σεξουαλική εκμετάλλευση γυναικών. Η εν λόγω υπόθεση βασίζεται στο γεγονός ότι ο συνεντευξιαζόμενος μας πληροφόρησε ότι οι ελευθερίες που δίνονται στα θύματα έχουν ως στόχο τον αποτελεσματικότερο έλεγχο των θυμάτων για να μην εκθέσουν τους εκμεταλλευτές. Η μόνη μορφή που το θύμα έχει τη δυνατότητα να εκθέσει τους

εκμεταλλευτές του είναι η σεξουαλική εκμετάλλευση, ακριβώς γιατί το θύμα έχει καθημερινές επαφές με πολλούς ανθρώπους, κάτι το οποίο στις υπόλοιπες μορφές δεν ισχύει.

Όσον αφορά τα καταγεγραμμένα στατιστικά της εμπορίας ανθρώπων τόσο στην Ελλάδα όσο και στο διεθνή χώρο, από το γεγονός ότι μόνο ένας συνεντευξιαζόμενος αναφέρθηκε σε μία εκτίμηση του αριθμού των θυμάτων ,μπορεί να βγει το συμπέρασμα ότι τα στατιστικά στοιχεία του εμπορίου ανθρώπων δεν αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα ,οπότε και οι επαγγελματίες δεν μπορούν να μιλήσουν με ασφάλεια για τους πραγματικούς αριθμούς που έχουν να κάνουν με το φαινόμενο.

Οι απόψεις των επαγγελματιών σχετικά με τα στατιστικά του φαινομένου στην Ελλάδα φαίνεται πως κατευθύνονται προς την άποψη ότι είναι ελλειμματικά και αυτό σχετίζεται με το γεγονός ότι δεν εντοπίζονται αρκετά περιστατικά. Αυτό μπορεί να μας οδηγήσει στην υπόθεση ότι, πιθανότατα δεν μπορούμε να γνωρίζουμε ποιους ανθρώπους πρέπει να προστατεύσουμε όσον αφορά τους παράγοντες ευαλωτότητας, σε ποιες περιοχές της χώρας οι επαγγελματίες πρέπει να είναι σε μεγαλύτερη εγρήγορση όσον αφορά το ζήτημα και τέλος ,δεν είναι εφικτό να σχεδιαστούν αποτελεσματικές πολιτικές πρόληψης του φαινομένου.

ΑΞΟΝΑΣ 2: Θύματα και τρόπος αντιμετώπισης των θυμάτων

Κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων, η συζήτηση πέρασε και στο κομμάτι των θυμάτων, και διατυπώθηκαν ορισμένες απόψεις για το προφίλ των θυμάτων, τους διάφορους παράγοντες ευαλωτότητας, αλλά και τρόπους αντιμετώπισης των θυμάτων στους διάφορους εργασιακούς τομείς των συνεντευξιαζόμενων.

2.1 Προφίλ και χαρακτηριστικά των θυμάτων

Στον παρακάτω άξονα, αναγράφονται οι πληροφορίες που συλλέχθηκαν από τους ειδικούς, για τα χαρακτηριστικά των θυμάτων και οι απόψεις τους σχετικά με τη δημιουργία του προφίλ του θύματος.

Όταν έγινε η ερώτηση για τα χαρακτηριστικά των θυμάτων, οι ειδικοί έδωσαν ένα ενδεικτικό ηλικιακό φάσμα, τις χώρες προέλευσης των θυμάτων που έτυχε να συναντήσουν και το φύλο που συναντάται πιο συχνά στα θύματα εμπορίας ανθρώπων. Παρόλα αυτά ανέφεραν ότι δεν υπάρχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και ένα συγκεκριμένο προφίλ (πχ φύλο, ηλικία, επίπεδο μόρφωσης κ.ά.).

(Σ1) «...Στην ουσία είσαι ένας προσωρινός κρατούμενος και αφορούσε κυρίως κοπέλες. Μόνο ενήλικες και οι οποίες κατά βάση είχανε εξαπατηθεί, ξεγελαστεί στο πώς θα έρθουν στην Ελλάδα.» (Σ2) «..έχουν έρθει περιστατικά όλων των ηλικιών, από μικρά παιδιά μέχρι και 40+ και 50+.» Σ4: «Από 20 μέχρι 30, τουλάχιστον στη δική μου εμπειρία. Δηλαδή μπορεί ένα κοριτσάκι να το εξανάγκασαν σε πορνεία στα 15 αλλά σε εμάς να έχει φτάσει στα 22 της.» (Σ5) «Αφορά τους πάντες ,δεν έχει να κάνει ούτε με το φύλο ,ούτε με την ηλικία, ούτε με τη μόρφωση, ούτε με τον τόπο καταγωγής. Θα έλεγα ότι δεν υπάρχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. » (Σ7) «..δεν έχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά...συνήθως είναι πάνω από 20 μέχρι και 45 περίπου, σε αυτό το ηλικιακό φάσμα. Περιστατικά από Μολδαβία, από Πακιστάν, Αφγανιστάν, και από Νιγηρία.»

Κάτι που αναλύθηκε εν συνεχεία, από κάποιον από τους ειδικούς, είναι ο λόγος για τον οποίο δεν υπάρχει και δεν θα έπρεπε να υπάρχει, ένα συγκεκριμένο προφίλ θυμάτων. Αρχικά, όπως αναφέρθηκε και στον άξονα 1, κανείς δεν μπορεί να έχει μια ολοκληρωμένη εικόνα και άποψη για το φαινόμενο της εμπορίας και κατ' επέκταση για τα θύματα και τα χαρακτηριστικά τους και μάλιστα θεωρήθηκε η ύπαρξη ενός συγκεκριμένου προφίλ, παρακινδυνευμένη.

(Σ6) «...πρέπει να έχουμε επίγνωση του κινδύνου προσπαθώντας να σχηματίσουμε κάποια προφίλ, να έχουμε επίγνωση του κινδύνου ότι μπορεί να παράγουμε ή να αναπαραγάγουμε στερεότυπα. Οπότε το να πούμε ότι το προφίλ είναι φτωχοί άνθρωποι ,χαμηλού μορφωτικού επιπέδου ,αυτό μπορεί να ακουγότανε πάρα πολύ εύλογο. Δεν ισχύει όμως απαραίτητα και επανέρχομαι και στο αρχικό που ανέφερα ότι δεν θεωρώ ότι κανείς μπορεί να θεωρεί ότι έχει εικόνα του φαινομένου οπότε εγώ δεν θα έλεγα ότι υπάρχει προφίλ. Άρα, το να μιλήσει κανείς για προφίλ είναι παρακινδυνευμένο και γιατί μπορεί να παραβλέψουμε ανθρώπους που δεν ταιριάζουν σε αυτό το προφίλ. Άρα, τελικά

να μην κάνουμε τη δουλειά που θέλουμε που είναι να αυξηθεί ο εντοπισμός.»

2.2 Παράγοντες ευαλωτότητας των θυμάτων

Επιπλέον συζητήθηκαν από τους συνεντευξιαζόμενους οι παράγοντες κινδύνου και ευαλοτότητας των θυμάτων. Συγκεκριμένα αναφέρθηκαν η φτώχεια, η ηλικία. Πιο συνηθισμένο, είναι κάποια προσφορά εργασίας που θα καταλήξει σε κάτι εντελώς διαφορετικό από αυτό που τους υποσχέθηκαν (πχ οι δράστες) ότι θα συναντήσουν. Τέλος, η διαφθορά των αρχών και η ελλιπή εφαρμογή της νομοθεσίας και απονομή της δικαιοσύνης, συμβάλλουν στην επιδείνωση των παραπάνω.

(Σ2) «... και η ηλικία συνιστά παράγοντα ευαλοτότητας.» (Σ6) «Είναι κάποιοι παράγοντες κινδύνου , όταν έχεις ελλιπή εφαρμογή της νομοθεσίας, υψηλά επίπεδα διαφθοράς στις αρχές ,προβλήματα γενικά στην απονομή της δικαιοσύνης, και γενικά μία ανομία είναι πιο εύφορο το έδαφος... η φτώχεια αποτελεί έναν παράγοντα κινδύνου και αυξάνεται η ευαλοτότητα του θύματος, άλλοι παράγοντες είμαι σε μία χώρα που δεν γνωρίζω τη γλώσσα ,που δεν έχω νόμιμη παραμονή.»

2.3 Τρόπος αντιμετώπισης των θυμάτων

Σε αυτό το σημείο, έγινε μια συζήτηση με τους ειδικούς για τους τρόπους αντιμετώπισης των θυμάτων στους τομείς τους. Στους παρακάτω υποάξονες καταγράφονται οι πληροφορίες που συλλέχθηκαν για τις αρχές επιβολής του νόμου, τις κοινωνικές υπηρεσίες και οργανώσεις, αλλά και τρόπους αντιμετώπισης μέσω ερευνών και υποστήριξης των ίδιων των επαγγελματιών που παρέχουν υπηρεσίες στα θύματα.

2.3.1 Αρχές επιβολής του νόμου/ απονομής της δικαιοσύνης

Όσον αφορά τους τρόπους αντιμετώπισης των θυμάτων, στους τομείς των συνεντευξιαζόμενων, υπάρχουν δύο διαστάσεις. Ένας από τους συνεντευξιαζόμενους, έχοντας δουλέψει αρκετές δεκαετίες πριν, απέναντι στην εμπορία, μίλησε για μια εντελώς λανθασμένη διαχείριση των κοριτσιών που είχαν διασωθεί από τους εκμεταλλευτές τους, και πως οι ίδιες αντιμετωπίζονταν από τις αρχές σαν εγκληματίες. Από την άλλη, υπάρχει και η διάσταση της πολυσύνθετης αντιμετώπισης του θύματος, τόσο ως φορέα δικαιωμάτων, μάρτυρα, αλλά και δικαιούχου αποζημίωσης.

(Σ1) «Γινόντουσαν και οι ίδιες κομμάτι της δικογραφίας. Υπάρχει η διάσταση της δίωξης των δραστών, και η κατοχύρωση του σεβασμού των δικαιωμάτων των θυμάτων εμπορίας. Υπάρχει η εμπλοκή του θύματος ως φορέα δικαιωμάτων, και ως μάρτυρα αλλά και ακόμη περισσότερο ως δικαιούχος αποζημίωσης.»

2.3.2 Κοινωνικές υπηρεσίες και οργανώσεις για την προστασία θυμάτων

Αρκετοί από τους ειδικούς, ανέφεραν στους τρόπους αντιμετώπισης των θυμάτων, την φροντίδα των δεύτερων και τη συνεχή παρακολούθηση της πορείας και των αναγκών των περιστατικών προκειμένου να καλυφθούν και να αντιμετωπιστούν. Επίσης, μίλησαν και για το πόσο σημαντική είναι η άμεση ανταπόκριση των οργανώσεων απέναντι στα πιθανολογούμενα θύματα, στην υποστήριξή τους, την αποκατάσταση αλλά και την επανένταξή τους.

(Σ2) «...ασχολούμαστε με τη φροντίδα των διασωθέντων θυμάτων και την παροχή προγραμμάτων αποκατάστασης...ψυχολογική υποστήριξη, γίνονται μαθήματα ελληνικών, δημιουργικά εργαστήρια, μαθήματα μαγειρικής, εκμάθηση δεξιοτήτων και φροντίζουμε για ιατρικές εξετάσεις...» (Σ3) «..έχουμε συνεργασία με υπηρεσίες στην Αθήνα, και ειδοποιούνται...γίνεται η παραπομπή και η παρακολούθηση των γυναικών.» (Σ4) «...γίνεται υποστήριξη, ενδυνάμωση και η επανένταξη των θυμάτων trafficking.» (Σ5) «...λαμβάνουμε αναφορές από όλη τη χώρα. Σε όποιο σημείο δηλαδή κάποιος επαγγελματίας εντοπίσει ένα θύμα και συνεργάζεται μαζί του, το αναφέρει σε εμάς. Στον μηχανισμό υπάρχουν διάφοροι φορείς προστασίας στους οποίους μπορούν να γίνουν παραπομπές...παρακολουθούμε την πορεία της κάθε περίπτωσης, όπου βλέπουμε ότι υπάρχει κάποια δυσκολία προσπαθούμε να το ξεπεράσουμε...από συμβουλευτική υποστήριξη, ψυχολογική, ψυχοκοινωνική, ξενώνες για γυναίκες θύματα βίας όπου φιλοξενούνται και γυναίκες θύματα εμπορίας και γίνονται και παραπομπές για οποιαδήποτε άλλη υπηρεσία χρειάζεται το άτομο.» (Σ7) «Ο επαγγελματίας βλέπει το περιστατικό, κάνει τη διερεύνηση, και από εκεί και πέρα ακολουθείται μια διαδικασία. Είναι το λεγόμενο referral pathway.»

2.3.3 Έρευνες και Πολιτικός σχεδιασμός

Κάτι που επίσης συζητήθηκε, στο κομμάτι σχετικά με τους τρόπους αντιμετώπισης των θυμάτων στους τομείς των συνεντευξιαζόμενων, ήταν και η αντιμετώπιση μέσω ερευνών, συγκεκριμένα με τη βοήθεια του Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς. Επιπλέον, ένας συνεντευξιαζόμενος ανέφερε την εκπροσώπηση της χώρας στο εξωτερικό, τον πολιτικό σχεδιασμό, την ανάγκη συντονισμού φορέων για την ορθή εφαρμογή του νομικού πλαισίου και κυρίως το γεγονός ότι στον τομέα του υποβάλλονται προτάσεις για την χρηματοδότηση από τα Ευρωπαϊκά ταμεία.

(Σ5) «...βάσει των αναφορών βγάζουμε και τα εθνικά στατιστικά. Ο Εθνικός Μηχανισμός λειτουργεί από το 2019. Οπότε από τότε τα στατιστικά που βγάζουμε σαν χώρα βγαίνουν από τον ΕΜΑ.» (Σ6) «είναι η συλλογή στατιστικών και την συλλογή ,επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων ,έχει να κάνει με το να δημιουργεί μία εικόνα για το φαινόμενο ,με τρόπο που μπορεί να χτιστούν εκεί πρωτοβουλίες, πολιτικές παρέμβασης ,πρόληψης και προστασίας ,πάταξης ,δίωξης κ.λπ.» (Σ8) «Είναι ο πολιτικός σχεδιασμός και ο συντονισμός μεταξύ συναρμόδιων φορέων, υπουργείων, διεθνών οργανισμών και κοινωνίας των πολιτών, σε σχέση με την εφαρμογή του Νομικού πλαισίου με καλές πρακτικές για την καλύτερη κατανόηση και του Νομικού πλαισίου και των προκλήσεων γύρω από αυτό.»

2.3.4 Υποστήριξη επαγγελματιών που παρέχουν υπηρεσίες στα θύματα

Ένας ακόμη τρόπος αντιμετώπισης που αναφέρθηκε από τους ειδικούς είναι και μέσω της υποστήριξης και ενίσχυσης των ίδιων των επαγγελματιών που αναλαμβάνουν το έργο της παροχής υπηρεσιών στα θύματα. Αυτό σύμφωνα με τα λεγόμενα των προαναφερθέντων συμβαίνει με τεχνογνωσία αλλά και με οποιονδήποτε δυνατό τρόπο.

(Σ6) «Έμμεσα ενισχύει την προστασία των θυμάτων, ενισχύοντας τους επαγγελματίες του πεδίου γιατί είμαστε κοντά τους και τους υποστηρίζουμε με τεχνογνωσία και με οποιοδήποτε τρόπο μπορούμε.»

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ/ΠΡΩΤΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ-ΣΧΟΛΙΑ ΑΞΟΝΑΣ 2: Θύματα και τρόπος αντιμετώπισης των θυμάτων

Οι επαγγελματίες λοιπόν, ανέφεραν κάποιες χώρες προέλευσης, οι οποίες είναι

η Μολδαβία, το Πακιστάν, το Αφγανιστάν, η Αφρική και η Τουρκία. Επίσης έδωσαν ένα ενδεικτικό ηλικιακό φάσμα, σύμφωνα πάντα με τις δικές τους προσωπικές εμπειρίες. Ωστόσο, οι περισσότεροι συμφώνησαν ότι πρόκειται για ένα φαινόμενο το οποίο αφορά τους πάντες και δεν έχει να κάνει με το φύλο, τη μόρφωση κλπ.

Σύμφωνα με τα παραπάνω εκτιμούμε ότι θα πρέπει να λαμβάνεται πάντα υπόψη από τους επαγγελματίες, το περιβάλλον και η κατάσταση από την οποία προέρχονταν τα άτομα, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι θα πρέπει να σχηματίζονται συγκεκριμένα στερεότυπα ως προς τα θύματα και τα χαρακτηριστικά τους, καθώς οι επαγγελματίες που θα συναντήσουν θύματα εμπορίας, ενδεχομένως να μην τους δώσουν την κατάλληλη προσοχή, επειδή τα συγκεκριμένα άτομα μπορεί να μην ταιριάζουν σε ένα συγκεκριμένο προφίλ. Υπάρχουν, παρόλα αυτά ορισμένοι παράγοντες που καθιστούν κάποιες ομάδες ανθρώπων πιο ευάλωτες στην εμπορία, οι οποίοι είναι η φτώχεια και η ηλικία, καθώς αυτά αποτελούν σημαντικούς παράγοντες κινδύνου. Τα άτομα - θύματα είναι πιο ευάλωτα σε καταστάσεις απελπισίας, χωρίς εναλλακτικές και έτσι είναι επιρρεπή στην εκμετάλλευση, συμπεριλαμβανομένου του νεαρού της ηλικίας ορισμένων από αυτά.

Σχετικά με τους τρόπους αντιμετώπισης, διαπιστώνεται μια αλλαγή η οποία έχει γίνει με την πάροδο των χρόνων, ως προς την αντιμετώπιση των θυμάτων, καθώς παλαιότερα τα θύματα σωματεμπορίας αντιμετωπιζόταν από τις αρχές ως εγκληματίες. Πλέον, φαίνεται ότι οι υπηρεσίες και οι οργανώσεις από τη μεριά τους έχουν επικεντρωθεί στο άτομο, μέσω παροχής μια προσωρινής διαμονής (ξενώνες φιλοξενίας), ψυχολογικής υποστήριξης, ενδυνάμωσης, βασικών ιατρικών εξετάσεων και ιατρικής περίθαλψης. Επιπλέον, αναφέρθηκε από τους ειδικούς, η ύπαρξη διαφόρων προγραμμάτων (μαθήματα ελληνικών, δημιουργικά εργαστήρια, μαθήματα μαγειρικής, εκμάθηση δεξιοτήτων) τα οποία θα βοηθήσουν τα άτομα να αποκατασταθούν, να επανενταχθούν κλπ. Επίσης, διαπιστώθηκε ότι ένας έμμεσος τρόπος αντιμετώπισης είναι και η στήριξη των ίδιων των επαγγελματιών που αναλαμβάνουν αυτό το έργο. Επιπλέον, τα τελευταία χρόνια γίνεται και μια έμμεση προσπάθεια αντιμετώπισης μέσω των εθνικών στατιστικών, τα οποία καταγράφονται. Ο EMA λοιπόν, έχει αναλάβει την συλλογή και καταγραφή των εθνικών στατιστικών εμπορίας ανθρώπων και πάνω σε αυτά τα στατιστικά, δημιουργείται μια εικόνα για το φαινόμενο και έτσι μπορούν με βάση αυτά, σε ένα δεύτερο χρόνο να μελετηθούν και να σχεδιαστούν μελλοντικές πολιτικές παρεμβάσεις, τακτικές πρόληψης για την

εμπορία ανθρώπων κ.α.

Σύμφωνα με τα παραπάνω υποθέτουμε ότι είναι ιδιαίτερα σημαντική η εστίαση και η άμεση ανταπόκριση στα θύματα, με την παροχή ψυχολογικής υποστήριξης και ιατρικής περίθαλψης. Πιο συγκεκριμένα, εκτιμούμε ότι οι επαγγελματίες μέσω μιας ανθρωποκεντρικής προσέγγισης και εστίασης στο άτομο, θα βοηθήσουν στην γενικότερη αντιμετώπιση του φαινομένου, διότι μέσω της στήριξης των συγκεκριμένων ατόμων, τα ίδια θα μπορέσουν να ανακάμψουν και να στραφούν στη διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους, και ενδεχομένως και στη δίωξη των δραστών, με τη σωστή καθοδήγηση σε συνεργασία με τις αρχές.

Επίσης, αντιλαμβανόμαστε ότι με τις παραπάνω πρακτικές, θα γίνεται και ορθή καταγραφή των στατιστικών, λόγω της αναγνώρισης και ταυτοποίησης των θυμάτων, κάτι το οποίο θα ευνοήσει το σχεδιασμό και τη πραγματοποίηση μελλοντικών πολιτικών και δράσεων, για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

ΑΞΟΝΑΣ 3: Νομικό πλαίσιο για την πορνεία και τη σωματεμπορία

Στον παρακάτω άξονα προσεγγίστηκαν οι απόψεις των επαγγελματιών για το νομικό πλαίσιο της σωματεμπορίας και της πορνείας. Η κωδικοποίηση έγινε με βάση τρεις υποάξονες α) το νομοθετικό πλαίσιο για την σωματεμπορία στην Ελλάδα, β) το νομοθετικό πλαίσιο της πορνείας στην Ελλάδα και την Ευρώπη και γ) τη στάση που κρατούν για το φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων οι αρχές επιβολής του νόμου.

3.1 Νομικό πλαίσιο της Ελλάδας για την εμπορία ανθρώπων

Σε αυτό το σημείο συζητήθηκαν τα ευνοϊκά σημεία του νομοθετικού πλαισίου που αφορά το trafficking στην Ελλάδα ,τα προβλήματα που προκύπτουν στην εφαρμογή του ,καθώς και οι απόψεις των επαγγελματιών για το εάν το νομοθετικό πλαίσιο του φαινομένου στην Ελλάδα είναι επαρκές.

3.1.1 Ευνοϊκά σημεία του Νομικού Πλαισίου.

Υπάρχουν πολλά σημεία του νομοθετικού πλαισίου της Ελλάδας τα οποία είναι πολύ ευνοϊκά σε θεωρητικό επίπεδο όσον αφορά τα θύματα, την προστασία και την αναγνώρισή τους καθώς και τον πολιτικό σχεδιασμό του φαινομένου. Οι επαγγελματίες

στάθηκαν περισσότερο στις ρυθμίσεις του πλαισίου που προστατεύουν τα θύματα ως ανθρώπους που έχουν υποστεί σωματική και ψυχολογική βία, αλλά και στις ρυθμίσεις του νομοθετικού πλαισίου που αναγνωρίζουν τα θύματα ως μάρτυρες του εγκληματικού φαινομένου της σωματεμπορίας.

Ένα από τα βασικά σημεία που στάθηκαν οι επαγγελματίες φάνηκε να είναι η προθεσμία περίσκεψης (χρονικό διάστημα 3 μηνών) που παραχωρείται στο θύμα, ώστε να καταφέρει να λάβει βοήθεια, να φροντιστεί, ώστε να έχει μαζέψει τις απαραίτητες δυνάμεις για να καταθέσει στις αστυνομικές αρχές. Ακόμη, άλλο ένα σημαντικό και πολύ ευνοϊκό σημείο που μοιράστηκαν οι συνεντευξιαζόμενοι, είναι η πράξη χαρακτηρισμού του θύματος που μπορεί να συμβεί με δύο τρόπους, ακριβώς γιατί αφορά και το συνεργαζόμενο με τις αρχές θύμα αλλά και το μη-συνεργαζόμενο θύμα. Ο πρώτος τρόπος χαρακτηρισμού συμβαίνει μέσω της κατάθεσης του θύματος στον εισαγγελέα (συνεργαζόμενο θύμα) και ο δεύτερος τρόπος χαρακτηρισμού αφορά στην σύνταξη κοινωνικών εκθέσεων με βάση τα λεγόμενα του θύματος, από δύο επιστήμονες -1 ψυχολόγου και 1 κοινωνικού λειτουργού- που αποστέλλεται στον εισαγγελέα και στην συνέχεια ο εισαγγελέας αποφασίζει για την έκδοση ή μη της πράξης χαρακτηρισμού ως θύμα εμπορίας (μη-συνεργαζόμενο θύμα).

Σε κάθε περίπτωση όμως, βλέπουμε από τα λεγόμενα των επαγγελματιών ότι υπάρχει η επιλογή να μην συνεργαστεί το θύμα με τις αρχές, όμως αυτό δεν αποτελεί (σε θεωρητικό επίπεδο τουλάχιστον) τροχοπέδη για την αναγνώρισή του ως θύμα εμπορίας και το να απολαμβάνει τα δικαιώματα που απορρέουν από την αναγνώριση αυτή.

(Σ2)« Υπάρχουν κάποια πράγματα που έχουν θεσμοθετηθεί και σ' ένα θεωρητικό πλαίσιο είναι πολύ ευνοϊκά. Δύο απ' αυτά είναι η προθεσμία περίσκεψης, όπως λέγεται, και ο τρόπος αναγνώρισης του θύματος.» (Σ6) «Σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο το θύμα προστατεύεται και έχει δικαιώματα από τη στιγμή που είναι θύμα του εγκλήματος της εμπορίας ανθρώπων. Άρα, ανεξαρτήτως αν έχει αναγνωριστεί επίσημα ως τέτοιο, μιλάμε λοιπόν για το πιθανό θύμα. Το θύμα που στο ιστορικό του συγκεντρώνονται τα στοιχεία της εμπορίας. Ουσιαστικά, αυτή είναι και η μεγάλη διαφορά, αλλά η έκδοση της πράξης χαρακτηρισμού επίσης προβλέπεται από το νόμο 4251/2014 άρθρο 1, στην περίπτωση ΙΑ' που ρυθμίζει την έκδοση πράξης χαρακτηρισμού. Η πράξη χαρακτηρισμού εκδίδεται ανεξαρτήτως του πότε ασκείται η ποινική δίωξη και του αν ασκείται ποινική δίωξη. Από

εκεί προκύπτει ότι και το θύμα που δεν συνεργάζεται με τις αστυνομικές αρχές, έχει πρόσβαση σε αυτή τη διαδικασία...»

Επιπλέον, οι επαγγελματίες αναφέρθηκαν στα δικαιώματα που έχουν τα θύματα ως μάρτυρες και όπως φάνηκε στηρίζονται κατά κύριο λόγο στην προστασία τους, τόσο τη σωματική όσο και την ψυχολογική. Ακόμα, αναφέρθηκαν και στο γεγονός ότι έχουν το δικαίωμα για παρουσία ψυχολόγου κατά τη διάρκεια των καταθέσεων στις αστυνομικές αρχές, όπως στάθηκαν και στο γεγονός ότι το έγκλημα της εμπορίας εμπίπτει και σε άλλα άρθρα προστασίας ή απολαβής δικαιωμάτων οπότε τα θύματα μπορούν να απολαμβάνουν τα δικαιώματα και αυτών των άρθρων. Τέλος, στη νομοθεσία προβλέπεται και η ενημέρωση του θύματος για το πότε αποφυλακίζεται ο δράστης.

(Σ5) «Επίσης, μέσα στη νομοθεσία προβλέπονται συγκεκριμένα δικαιώματα για τα θύματα ως θύματα, τα οποία μπορούν για παράδειγμα να προστατευθούν από την απέλαση, έχουν δικαιώματα ως μάρτυρες. Όταν δηλαδή θα πάνε να καταθέσουν να υπάρχει παρουσία ψυχολόγου για την υποστήριξή τους. (...) Επίσης υπόκειται στις διατάξεις για θύματα εγκληματικών πράξεων στα οποία άρθρα προβλέπεται το να μάθει ο μάρτυρας -το θύμα δηλαδή- πότε αποφυλακίζεται ο δράστης. (...) Οπότε υπάρχουν και δικαιώματα για τα θύματα εμπορίας, αλλά το άρθρο της εμπορίας ανήκει και σε κατηγορίες άλλων άρθρων που μπορούν να απολαμβάνουν και δικαιώματα αυτών, γιατί σε αυτά τα άρθρα εμπίπτει στις κατηγορίες των εγκλημάτων και η εμπορία ανθρώπων.»

Τέλος, οι επαγγελματίες αναφέρθηκαν σε κάποια σημεία του Νομικού Πλαισίου τα οποία υιοθετήθηκαν βάσει ευρωπαϊκών οδηγιών ή βάσει διεθνών συμβάσεων για την αντιμετώπιση του εγκλήματος της εμπορίας ανθρώπων. Κάποια από αυτά είναι η σύσταση του Γραφείου του Εθνικού Εισηγητή για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων, το οποίο υπάγεται στο Υπουργείο Εξωτερικών, έπειτα είναι η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την αντιμετώπιση του Οργανωμένου εγκλήματος που κυρώθηκε και από την Ελλάδα και αφορά τόσο το trafficking όσο και το smuggling και τέλος, είναι η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης που αφορά και στη σύσταση της επιτροπής εμπειρογνομόνων GRETA, η οποία διενεργεί αξιολογήσεις των χωρών και εφαρμόζει συστάσεις για τον σχεδιασμό πολιτικών πάταξης τέτοιων εγκλημάτων.

(Σ7) «Έχει πλέον υιοθετηθεί η οδηγία, έχουμε πλέον το γραφείο του Εθνικού εισηγητή έχουμε τον Εθνικό μηχανισμό αναφοράς που έχει συσταθεί, έχουμε τη δυνατότητα να

προχωρήσουμε σε διαδικασίες μέσω κοινωνικών εκθέσεων με την εισαγγελία χωρίς να γίνει απαραίτητα καταγγελία. Δηλαδή έχουν γίνει πάρα πολύ σημαντικά βήματα. Θεωρώ ότι έχουμε ένα πολύ σημαντικό οπλοστάσιο, για να είμαι ειλικρινής, που δεν είχαμε στο παρελθόν. » (Σ8) «Είναι τρία βασικά νομικά εργαλεία. Το ένα είναι η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος, το οποίο έχει τρία συμπληρωματικά πρωτόκολλα . Ένα εκ των οποίων είναι και για το trafficking το άλλο είναι και για το smuggling, και το άλλο είναι η σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης η οποία μάλιστα έχει και μία ομάδα εργασίας, η οποία αξιολογεί τις χώρες για το πώς εφαρμόζουν τις συστάσεις τους, τη λεγόμενη ομάδα GRETA του Συμβουλίου της Ευρώπης.»

3.1.2 Προβλήματα που προκύπτουν στην εφαρμογή του Ν.Π. της εμπορίας ανθρώπων στην Ελλάδα

Σε αυτό το σημείο σκόπιμο είναι να επισημανθούν ορισμένα σημεία του νομοθετικού πλαισίου που μπορεί σε θεωρητικό επίπεδο να ακούγονται ιδανικά, στην εφαρμογή τους όμως αποδεικνύονται περισσότερο πολύπλοκα ,κάτι το οποίο δημιουργεί προβλήματα. Οι επαγγελματίες αναφέρθηκαν σε πολλά σημεία τα οποία πάσχουν στην εφαρμογή τους.

(Σ6) «δεν εφαρμόζουμε με σωστό τρόπο το ήδη υπάρχον...Ας μάθουμε να εφαρμόζουμε την υπάρχουσα, δεν είναι κακή (ενν.: νομοθεσία) Άρα τι να πούμε να αλλάξει ο ορισμός στον Ποινικό Κώδικα; Μα δεν ερμηνεύεται σωστά, οπότε υπάρχει μία σειρά περιπτώσεων που και επισήμως έχει επισημανθεί η ελλιπής εφαρμογή της υπάρχουσας νομοθεσίας» (Σ8)«(...) υπάρχει μία μεγάλη αναντιστοιχία ανάμεσα στο νομικό πλαίσιο και στην εφαρμογή του...είναι ένα φαινόμενο το οποίο έχει να κάνει πάρα πολύ και με τα πιθανά θύματα και με την εκμετάλλευση ανθρώπων η οποία δεν στοιχειοθετείται εύκολα ποινικά. Αυτό όχι επειδή υπάρχει αδιαφορία, επειδή και τεχνικά είναι δύσκολο δηλαδή είναι αυτά τα νομικά κενά.»

Πρώτο και σημαντικότερο είναι η προθεσμία περίσκεψης του θύματος που αναφέρθηκε και σε προηγούμενο υποάξονα. Όπως μοιράστηκαν μαζί μας οι επαγγελματίες η προθεσμία περίσκεψης λειτουργεί και αρνητικά από την άποψη ότι ,το θύμα μέσα σε αυτό το διάστημα περίσκεψης , τυχαίνει να φεύγει ,να μην θέλει δηλαδή να μπει στη διαδικασία της κατάθεσης και μάλιστα αυτό συμβαίνει ακόμη πιο έντονα στις περιπτώσεις του επαναπατρισμού. Αντιστοίχως ,η νομοθεσία σχετικά με

το μη συνεργαζόμενο με τις αρχές θύμα , πρέπει να μελετηθεί και να αρχίζει να εφαρμόζεται περισσότερο διότι έχει συμβεί μόνο μία φορά μια τέτοια αναγνώριση και μάλιστα σε αδίκημα εμπορίας που έλαβε χώρα πριν πάνω από 20 χρόνια , ήταν ήδη παραγεγραμμένο το αδίκημα δηλαδή.

(Σ2) «Η προθεσμία περίσκεψης... στην πράξη δεν μπορεί να λειτουργήσει ιδιαίτερα αποτελεσματικά, για πολλούς και διάφορους λόγους... πάρα πολλές φορές μέσα σε αυτό το διάστημα (της προθεσμίας περίσκεψης) έχει συμβεί να χαθεί το περιστατικό, να φύγει. Ειδικά αν είναι σε κάποια δομή που είναι ανοιχτή ή ακριβώς επειδή ηρέμησε και κατάφερε να τακτοποιηθεί ή να σκεφτεί τα επόμενά του βήματα, δεν το ενδιαφέρει (ενν.: το θύμα) να μπει στη διαδικασία της αστυνομίας, θα πρέπει να ξαναδώσει κατάθεση, να τα ξαναπεί όλα αυτά δύο και τρεις φορές ,θέλει απλά να προχωρήσει. Ιδιαίτερα στις περιπτώσεις του επαναπατρισμού που επιθυμούν να γυρίσουν πίσω στη χώρα τους, βιάζονται (ενν.: τα θύματα), δεν θέλουν να μπουν σε μία τέτοια διαδικασία.» (Σ6) «Και ήδη έχει εκδοθεί στα ελληνικά χρονικά μία πράξη χαρακτηρισμού ,πρόσφατα μάλιστα, που το θύμα δεν συνεργάστηκε με την αστυνομία.. Βέβαια, είχε μία ιδιομορφία η συγκεκριμένη περίπτωση, διότι επρόκειτο για παραγεγραμμένα αδικήματα, δηλαδή το αδίκημα της εμπορίας είχε λάβει χώρα πριν πάνω από 20 χρόνια. Γι' αυτό και ο εισαγγελέας το είδε λίγο διαφορετικά. Δεν ξέρουμε τι θα γινόταν σε μία άλλη περίπτωση που είναι μη παραγεγραμμένο το αδίκημα. ...αλλά αυτό τι μας λέει;; ότι στην πράξη δεν εφαρμόζεται εύκολα αυτό το πλαίσιο.»

Επίσης, οι συνεντευξιαζόμενοι στάθηκαν και στο κομμάτι της εκπαίδευσης των επαγγελματιών, ότι δηλαδή σύμφωνα με τη νομοθεσία θα έπρεπε να εκπαιδεύονται και να ενημερώνονται πολύ συχνά οι επαγγελματίες ιδίως αυτοί που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή (π.χ. προσωπικό νοσοκομείων και κλινικών ή αστυνομία κ.λπ.) όμως όπως φάνηκε αυτό δεν εφαρμόζεται στην πράξη.

(Σ3) «Πρέπει να ασχοληθείς για να το μάθεις (ενν.: το νομικό πλαίσιο). Δεν υπάρχουν κατευθυντήριες οδηγίες ουσιαστικά στις υπηρεσίες. Να υπάρχει ένας οδηγός με το τι κάνεις, τα βήματα που κάνεις ,όταν θα έρθει σε μια υπηρεσία ένα τέτοιο περιστατικό.» (Σ7)«...ένα νομικό κομμάτι έτοιμο να μπορεί να υποστηριχτεί αλλά δεν υλοποιείται ουσιαστικά. Δηλαδή βάσει της νομοθεσίας θα έπρεπε να γίνονται συνέχεια εκπαιδεύσεις, θα έπρεπε να δίνονται αποζημιώσεις, θα έπρεπε να γίνονται μία σειρά από πράγματα. Αυτά όταν νομικά τα έχεις κατοχυρωμένα, άλλα δεν έχεις ούτε μία τέτοια περίπτωση που

να έχει προχωρήσει, σημαίνει ότι υπάρχει πρόβλημα. Άρα θεωρώ ότι έχουμε μία καλή βάση νομικού οπλοστασίου όσον αφορά το *sex trafficking* σε αυτή τη φάση, αλλά δεν υλοποιείται.»

Τέλος, ένας από τους συνεντευξιζόμενους αναφέρθηκε στο γεγονός ότι υπάρχει ρήξη σε ορισμένα σημεία ανάμεσα στη νομοθεσία που αφορά το εργασιακό *trafficking* και την εργασιακή νομοθεσία.

(Σ7) «*Ενώ η νομοθεσία για το εργασιακό trafficking λέει ξεκάθαρα πράγματα υπάρχει και ένα άλλο κομμάτι που έχει να κάνει με την εργασιακή νομοθεσία όπου κάποια από αυτά έρχονται σε ρήξη... Οπότε εκεί έχουμε ακόμα κενό. Άρα ναι μεν έχουμε μία βάση, όμως έχουμε δουλειά ακόμα...*»

3.1.3 Αποψη των επαγγελματιών για την επάρκεια του νομοθετικού πλαισίου στην Ελλάδα

Στον υποάξονα αυτό βλέπουμε πως οι επαγγελματίες που μοιράστηκαν την άποψή τους συγκλίνουν σε ένα κοινό σημείο, ότι δηλαδή μπορεί η Ελλάδα να έχει ένα επαρκές νομοθετικό πλαίσιο για τη σωματεμπορία, το ζήτημα όμως που προκύπτει, αφορά καθαρά στην εφαρμογή του. Βέβαια αυτό που επισημάνθηκε είναι επίσης το γεγονός ότι πάντα υπάρχει χώρος για βελτιώσεις ,ιδίως όσον αφορά την εκπαίδευση κάποιων επαγγελματιών πρώτης γραμμής για την καλύτερη ερμηνεία της νομοθεσίας σχετικά με το ζήτημα.

(Σ3) «*Θα πρέπει να γίνει κάποια αναδιαμόρφωση στο σύστημα και να επικαιροποιηθούν κάποια πράγματα.*» (Σ5) «*Σκεπτόμενη το πλαίσιο που υπάρχει εδώ, σίγουρα θα μπορούσαν να γίνουν κάποιες τροποποιήσεις ή όχι απαραίτητα τροποποιήσεις, αλλά να εξασφαλίζουμε ότι προβλέπεται γίνεται και στην πράξη γιατί μπορεί να υπάρχουνε νομοθετικές ρυθμίσεις αλλά να μην εφαρμόζονται απόλυτα.*» (Σ6) «*...πάντα υπάρχει χώρος για βελτιώσεις, δεν το συζητάω.. για πολλά θέματα όχι μόνο γι' αυτό. Συνηθίζουμε να λέμε στην Ελλάδα ότι πάσχουμε ως προς την εφαρμογή του νομικού πλαισίου... Οπότε πιο αποτελεσματική θα ήταν μία προσπάθεια προς την κατεύθυνση της εκπαίδευσης των επαγγελματιών, δηλαδή κυρίως της αστυνομίας και του δικαστικού σώματος. Το πώς πρέπει να ερμηνεύεται η υπάρχουσα νομοθεσία »*

3.2 Νομικό πλαίσιο για την πορνεία στην Ελλάδα και την Ευρώπη

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η σωματεμπορία γυναικών τείνει να αφορά μάλλον συχνότερα στη σεξουαλική εκμετάλλευση και γι' αυτό το λόγο πολλές φορές δεν γίνεται αντιληπτή και συγχέεται με την πορνεία. Αυτό που προβληματίσε την ομάδα εργασίας αφορούσε στο γιατί είναι τόσο εύκολο στην Ελλάδα να μπερδεύουμε την πορνεία με το human trafficking που αφορά στη σεξουαλική εκμετάλλευση. Αναμφισβήτητα, σημαντικό ρόλο σε αυτό παίζει η νομοθεσία, που συχνά εκπαιδεύει ή και αλλάζει συνειδήσεις. Όμως στο ζήτημα της σεξουαλικής εργασίας στην Ελλάδα η νομοθεσία φαίνεται -και από τις απόψεις των επαγγελματιών- να δημιουργεί τα κατάλληλα περιβάλλοντα για εκμετάλλευση των εργαζομένων του σεξ και λειτουργεί ιδανικά για να ευνοεί την εμπορία ανθρώπων.

(Σ6) «Τώρα συγκεκριμένα για την σεξουαλική εκμετάλλευση, είναι αδύνατο να μιλήσει κανείς είτε για το πλαίσιο είτε για το κοινωνικό φαινόμενο του trafficking ,αφήνοντας απ' έξω την πορνεία...Εν πάση περιπτώσει, όντως την πορνεία δεν μπορείς να την αφήσεις απ' έξω... οι άνθρωποι που το εξασκούν το επάγγελμα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως εργαζόμενοι, αλλά ταυτόχρονα να υπάρχει και προσπάθεια να έχουν εναλλακτικές επιλογές...Δηλαδή το να ρυθμίσω εγώ, ως νομοθέτης ας πούμε τον τομέα της πορνείας και αυτό να το "πουλήσω" λέγοντας ότι ορίστε εδώ γίνονται κατανοητά τα δικαιώματα των εργατών του σεξ, ενώ στην πραγματικότητα τους έχω στερήσει κάθε άλλη εναλλακτική επιλογή και είναι υποκριτικό, διότι παρουσιάζω ως επιλογή κάτι που οι συνθήκες διαβίωσης εξανάγκασαν τα άτομα να καταφύγουν σε αυτή τη δραστηριότητα(και δεν εννοώ κάποιος τρίτος τα εξανάγκασε, αυτό είναι άλλο πράγμα).»

Με βάση τα προβλήματα που προκύπτουν όσον αφορά τη νομοθεσία της πορνείας στην Ελλάδα ,κρίθηκε σημαντικό να μελετηθούν τα δύο κύρια μοντέλα νομοθέτησης της πορνείας στην Ευρώπη (το Γερμανο-ολλανδικό μοντέλο και το Σκανδιναβικό μοντέλο) σε αντιπαραβολή με το μοντέλο που ακολουθεί και εφαρμόζει η Ελλάδα για τον τομέα αυτό.

(Σ7) «Επίσης, ένα άλλο κομμάτι που συνδέεται με το sex trafficking, είναι λόγω του ότι υπάρχουν αυτά τα δυο ρεύματα (ενν.: Σκανδιναβικό μοντέλο για την πορνεία και Γερμανο-Ολλανδικό μοντέλο) τα οποία είναι σε μεγάλη ρήξη μεταξύ τους, σχετικά με το κατά πόσο πρέπει να υπάρχει πορνεία, ή όχι , αν υπάρχει αυτοδιάθεση ή όχι, και κατά

πόσο η πορνεία είναι σεξουαλική εργασία και αν θα πρέπει αναγνωρίζεται ως δουλειά στην εκάστοτε χώρα.»

Σε αυτό τον υποάξονα λοιπόν, εξετάστηκε το νομικό πλαίσιο που ισχύει για την πορνεία στην Ελλάδα, τα προβλήματα που προκύπτουν στην εφαρμογή του ,οι απόψεις των επαγγελματιών για τα δύο κύρια νομοθετικά μοντέλα της πορνείας που επικρατούν στην Ευρώπη και τέλος, οι απόψεις τους για την πορνεία όπως έχει διαμορφωθεί στην Ελλάδα.

3.2.1 Νομικό Πλαίσιο για την πορνεία στην Ελλάδα

Σε αυτό τον υποάξονα οι συνεντευξιαζόμενοι μας έδωσαν μερικές πληροφορίες για το Νομοθετικό Πλαίσιο όσον αφορά την πορνεία στην Ελλάδα και τόνισαν κάποιες πρόσφατες τροποποιήσεις του Ποινικού Κώδικα όσον αφορά το ζήτημα της μαστροπείας.

Όπως μοιράστηκαν μαζί μας κάποιοι συνεντευξιαζόμενοι ,γίνονται προσπάθειες να νομοθετήσει η Ελλάδα υπέρ της εργασίας στο σεξ διότι ούτως ή άλλως είναι μία νόμιμη εργασία, υπάρχει ρύθμιση παροχής υπηρεσιών ιερόδουλου ως έναρξη στην εφορία με ΚΑΔ, οι εργαζόμενοι σε αυτό τον τομέα περνούν από υγειονομικό έλεγχο, κ.ο.κ. Συνεπώς, στο νομικό σύστημα της Ελλάδας η πορνεία αντικατοπτρίζεται ως νόμιμη εργασία.

Το ζήτημα που προκύπτει αφορά στο κατά πόσο είναι μία δουλειά όπως όλες οι άλλες, πιθανότατα διότι λόγω εγγενών χαρακτηριστικών που έχει ο κλάδος, αναμφισβήτητα θα υπάρξουν περιστατικά εκμετάλλευσης παρά το γεγονός ότι στη νομοθεσία της Ελλάδας δεν υπάρχει καμία ταύτιση της σεξουαλικής εργασίας με την σεξουαλική εκμετάλλευση.

(Σ1) «όπως γίνεται στην περίπτωση της πορνείας ,όπου οι εκδιδόμενες κοπέλες δύο φορές την εβδομάδα περνούσαν από υγειονομικό έλεγχο. ...που είχε οίκους ανοχής τότε, εκείνη την εποχή, και που συνεχίζει να έχει μέχρι και σήμερα ,περνάνε δύο φορές την εβδομάδα (ενν.: από υγειονομικό έλεγχο).» (Σ2) «...η πορνεία επιτρέπεται και μάλιστα γίνονται προσπάθειες στο πώς θα προστατευθούν τα δικαιώματα των εργατών του σεξ όπως λέγονται» (Σ6) «Στην Ελλάδα , έχουμε νομοθεσία ρύθμισης της πορνείας... είναι υπό εξέταση τώρα και η μεταρρύθμιση αυτού του νόμου(...) δεν αποτυπώνεται ως τέτοια

(δηλ.: η τάση ταύτισης της σεξουαλικής εργασίας ,με την σεξουαλική εκμετάλλευση) στο δικό μας νομικό σύστημα και σε αρκετές άλλες χώρες. Δηλαδή, για παράδειγμα, στην Ελλάδα, υπάρχει η ρύθμιση της παροχής υπηρεσίας ιερόδουλου και υπάρχει και ΚΑΔ ,έναρξη στην εφορία κ.λπ. κ.λπ. .» (Σ8) «Προσπαθούμε να νομοθετήσουμε, σχετικά με την επαγγελματική κατοχύρωση αυτής της δραστηριότητας (ενν.: της πορνείας) και να μπορεί ένας εργαζόμενος του σεξ να προστατευθεί -όπου αυτό είναι ένα επάγγελμα-, αλλά βεβαίως επειδή είναι ένα ιδιαίτερο επάγγελμα υπάρχουν μεγάλες αντιφάσεις εκεί.»

Κάτι το οποίο κρίθηκε σημαντικό να αναφερθεί από κάποιον επαγγελματία είναι ότι το καλοκαίρι του 2019 αποποινικοποιήθηκε το έγκλημα της μαστροπείας ,μετά από αίτημα κάποιων εργατριών στον τομέα του σεξ που βασιζόταν στο επιχείρημα ότι σε μία κακόφημη γειτονιά μία κοπέλα δεν μπορεί να κυκλοφορεί μόνη, χρειάζεται κάποιον τον οποίο να τον μισθώνει για να την προστατεύει. Όμως, στην περίπτωση που υπάρχουν ενδείξεις βίας ή απειλών τότε ο μαστροπός θα διώκεται ποινικά με βάση αδικήματα άλλων άρθρων.

(Σ6)« Από εκεί και πέρα υπήρχε στον Ποινικό Κώδικα, μέχρι την τελευταία τροποποίηση το καλοκαίρι του 2019, το έγκλημα της μαστροπείας το οποίο ήταν η κερδοφορία από την εκπόρνευση γυναίκας, την προαγωγή γυναικών για να είμαι ακριβής , ο συγκεκριμένος νόμος μιλούσε μόνο για γυναίκες. Και με την τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα καταργήθηκε αυτό ως αδίκημα (..) η αιτιολογική έκθεση του νόμου ,δηλαδή η σκέψη της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής ήταν ότι εάν υπάρχει κάποιο στοιχείο παράνομης βίας ή απειλών ή οτιδήποτε στη σχέση μαστροπού με την ιερόδουλη ,τότε πάμε σε άλλα αδικήματα που καλύπτονται ήδη από τον Ποινικό Κώδικα. Άρα, θεώρησαν ότι δεν υπάρχει λόγος η μαστροπεία να είναι ένα ξεχωριστό αδίκημα μέσα στον Ποινικό Κώδικα .Αυτό έχει ως βάση το επιχείρημα ότι και κάποιες εργάτριες του σεξ και αυτές λένε ότι “σε μία κακόφημη περιοχή χρειάζομαι έναν προστάτη τον οποίο φυσικά, τον πληρώνω, γι’ αυτή την υπηρεσία που μου παρέχει δηλαδή την προστασία”. Άρα, δεν δικαιολογείται η ποινικοποίηση αυτής της σχέσης, είναι μία επαγγελματική συναλλαγή.»

3.2.2 Προβλήματα στην εφαρμογή του Ν.Π της πορνείας

Παρά το γεγονός ότι η νομοθεσία όσον αφορά τον κλάδο της πορνείας στην Ελλάδα περιεγράφηκε ως ιδανική σε ένα θεωρητικό επίπεδο, οι επαγγελματίες τόνισαν πως αυτό δεν σχετίζεται με την πραγματικότητα. Βλέπουμε δηλαδή ,ότι και σε αυτό το

φαινόμενο η νομοθεσία στην πρακτική της εφαρμογή δεν λειτουργεί και αυτό έχει επιπτώσεις σε πολλά σημεία, μεταξύ των οποίων και στο ζήτημα του εμπορίου ανθρώπων.

Οι συνεντευξιαζόμενοι αναφέρθηκαν κατά βάση στην περίπτωση της Αθήνας, που όπως περιέγραψαν λειτουργούσε τριψήφιος αριθμός οίκων ανοχής και από αυτούς ελάχιστοι ήταν δηλωμένοι. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο παρανομίας των ίδιων των οίκων, τα πρόσωπα που εργάζονται εκεί δεν μπορούν να έχουν άδεια άσκησης επαγγέλματος, ούτε υποχρεούνται να περνάνε από υγειονομικούς ελέγχους, ούτε ασφαλίζονται. Συνεπώς, είναι άνθρωποι που κρύβονται και μένουν στην αφάνεια. Μάλιστα, ένας από τους συνεντευξιαζόμενους αναφέρθηκε σε ένα συγκεκριμένο περιστατικό θύματος trafficking, το οποίο εργαζόταν σε νόμιμο οίκο ανοχής και είχε κανονικά όλα τα απαιτούμενα χαρτιά άσκησης του επαγγέλματος, όμως παρ' όλα αυτά, το είχαν εξαναγκάσει σε αυτή τη δραστηριότητα.

Γενικότερα οι απόψεις των συνεντευξιαζόμενων σχετικά με τα προβλήματα που προκύπτουν στην εφαρμογή της νομοθεσίας όσον αφορά την πορνεία, κινήθηκαν προς τη μελέτη και μεταρρύθμιση του νόμου του 1999 για την πορνεία, ενώ αναφέρθηκε επίσης πως το νομικό πλαίσιο της πορνείας στην Ελλάδα δημιουργεί το κατάλληλο πλαίσιο για την άνθιση του εγκλήματος της εμπορίας ανθρώπων.

(Σ2) «Στην Αθήνα ειδικά, είναι πολύ τραγική η κατάσταση, μιλάμε για ένα εξαιρετικά μικρό ποσοστό (ενν.: νόμιμων οίκων ανοχής), νομίζω η αστυνομία υπολογίζει ότι υπάρχουν πάνω από 600 οίκοι και από αυτούς οι 30 είναι οι νόμιμοι! Δηλαδή μπορείς να καταλάβεις τι συμβαίνει σε όλους τους υπόλοιπους παράνομους οίκους ανοχής(...)περιστατικό που εργαζόταν σε νόμιμο οίκο ανοχής και ήταν θύμα και είχε νόμιμα και κανονικά όλα τα προαπαιτούμενα χαρτιά. Αυτό όμως δεν είναι κάτι που σημαίνει εν τέλει ότι ένας νόμιμος οίκος ανοχής μας εξασφαλίζει ότι όλες οι κοπέλες εκεί λειτουργούνε εκούσια. Αλλά παρ' όλα αυτά θα είναι περισσότερο βοηθητικό γιατί θα μπορέσουμε να ελέγξουμε περισσότερο τους οίκους και να μπορέσουν να κάνουν πιο διαφανείς και νόμιμες τις διαδικασίες. » (Σ6) «Ωστόσο, δεν έχουμε εφαρμογή της νομοθεσίας μας ... δεν είχαμε ούτε έναν οίκο που να έχει άδεια λειτουργίας, άρα αρκεί να πούμε πως έχουμε ένα νομικό πλαίσιο που δεν εφαρμόζεται. Συνεπώς, τι να πω ότι είναι ρυθμισμένη η πορνεία; Δεν είναι ρυθμισμένη όταν έχεις οίκους ανοχής χωρίς άδεια και όταν τα πρόσωπα που έχουν άδεια ασκήσεως επαγγέλματος ουσιαστικά, πρέπει να

κρύβονται... ή που για να πάρεις άδεια άσκησης επαγγέλματος πολλές φορές δεν μπορείς... Τέλος πάντων, από τη στιγμή που δεν εφαρμόζεται η νομοθεσία του '99 της Ελλάδας, θα έλεγα ότι δεν μπορώ να μιλήσω για ρυθμισμένη πορνεία. Αυτό είναι το ένα πρόβλημα.» (Σ7) « Στην Ελλάδα αυτή τη στιγμή η νομοθεσία που υπάρχει από το 1999 δεν έχει ακόμα τροποποιηθεί και λειτουργεί πάρα πολύ ωραία προκειμένου να δημιουργεί τα κατάλληλα περιβάλλοντα, για να ενισχύει και την εμπορία. » (Σ8) «...μπορεί να γίνονται πιο εύκολα παρανομίες που σημαίνει και καταπάτηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων. Άρα με αυτή την έννοια το καθεστώς όπως είναι τώρα, ευνοεί την εκμετάλλευση ανθρώπων.»

3.2.3 Απόψεις των επαγγελματιών για τα 2 κύρια νομοθετικά μοντέλα για την πορνεία στην Ευρώπη

Σε αυτό το σημείο αναλύθηκαν οι απόψεις των επαγγελματιών για τα δύο κύρια νομοθετικά μοντέλα που ακολουθούνται στην Ευρώπη για την πορνεία (Σκανδιναβικό και Γερμανο-ολλανδικό). Όπως αναλύθηκε και στο θεωρητικό μέρος, τα δύο αυτά μοντέλα είναι τα δύο άκρα όσον αφορά τη νομοθέτηση για το φαινόμενο της πορνείας. Το σκανδιναβικό ποινικοποιεί πλήρως κάθε μορφής πορνεία παρουσιάζοντάς την ως φαινόμενο έμφυλης βίας και το γερμανο-ολλανδικό την κανονικοποιεί και την χρίζει ως επάγγελμα με δικαιώματα και υποχρεώσεις στα άτομα που το ασκούν.

Κανένας από τους επαγγελματίες δεν πήρε πλήρως θέση για το ποιο μοντέλο είναι πιο αποτελεσματικό, όμως αυτό που ειπώθηκε είναι κατά βάση ότι η Ελλάδα δεν μπορεί παρά να νομοθετήσει υπέρ της εργασίας στο σεξ. Όσον αφορά τα δύο μοντέλα ειπώθηκε για το σκανδιναβικό ότι οδεύει προς την καταπάτηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, να διαθέτει τον εαυτό του με τον τρόπο που επιθυμεί ο ίδιος και για το γερμανο-ολλανδικό ότι έχει κανονικοποιήσει και προωθήσει με πολύ ιδανικό τρόπο το φαινόμενο της πορνείας, ότι δηλαδή είναι μία εργασία όπως όλες οι υπόλοιπες, πράγμα το οποίο είναι αναληθές στην πραγματικότητα.

Σ6 «Δεν μπορώ να πω ότι έχω άποψη για το ποιο μοντέλο είναι πιο αποτελεσματικό, υπάρχουν επιχειρήματα και προς τη μία και προς την άλλη κατεύθυνση, δηλαδή ότι το Σκανδιναβικό μοντέλο πάει προς την καταπάτηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων ... Αλλά βέβαια αυτό δεν είναι απαραίτητο... Υπάρχει μια κριτική ότι η ρύθμιση της πορνείας και το να έχεις νομικό πλαίσιο που να την ελέγχει, φέρνει στην ορατότητα τους ανθρώπους

ως εργαζόμενους, άρα μπορούνε να διεκδικήσουνε όχι μόνο εργασιακά δικαιώματα κ.λπ. και ότι το Σκανδιναβικό μοντέλο ,σπρώχνει στην αφάνεια τους ανθρώπους που εκπορνεύονται. Εγώ τα ακούω όλα αυτά και νομίζω ότι όλα έχουν τη βάση τους και το τι μοντέλο θα ακολουθήσει κάθε χώρα εξαρτάται από το κλειδί που αναφέραμε και πριν ,δηλαδή το να δίνεις εναλλακτικές επιλογές στους ανθρώπους ,δηλαδή να πας στο ένα βήμα πιο πίσω και δευτερευόντως, το πως ρυθμίζεις αυτόν τον τομέα αγοράς. Διότι αν πούμε ότι η αγορά του σεξ παράγει φαινόμενα έμφυλης βίας ,που σημαίνει ότι δεν είναι να πιάσουμε μόνο την πορνογραφία ή την εκπόρνευση και όλα αυτά, θα πρέπει να πιάσουμε τους αισθησιακούς χορούς ,τα στριптиζάδικα, θα πιάσουμε τα καλλιστεία... Είναι πάρα πολλά..... Αν μας πειράζει πραγματικά η έμφυλη βία- ή να το πούμε διαφορετικά- η γυμνή αναπαράσταση του γυναικείου σώματος -θα πρέπει να μας πειράζει και σε πολλά άλλα. Άρα, θέλει μία επίγνωση του ποιο είναι το ζητούμενο και τι μπορεί να είναι και αποτελεσματικό.» (Σ7) «αυτά τα δυο ρεύματα τα οποία είναι σε μεγάλη ρήξη μεταξύ τους, σχετικά με το κατά πόσο πρέπει να υπάρχει πορνεία, ή όχι , αν υπάρχει αυτοδιάθεση ή όχι, και κατά πόσο η πορνεία είναι σεξουαλική εργασία και αν θα πρέπει αναγνωρίζεται ως δουλειά στην εκάστοτε χώρα. Σε πρόσφατη δουλειά που είχε γίνει από την αστυνομία, αν δει κανείς το χάρτη των κρατών – μελών που το αναγνωρίζουν ως επάγγελμα, και το χάρτη των κρατών – μελών που δεν το αναγνωρίζουν ως επάγγελμα, θα δεις ότι χρειάζεται περισσότερη δουλειά και στη μια και στην άλλη πλευρά.»(Σ8) «Αυτό όλο είναι μία τεράστια παγκόσμια κουβέντα η οποία έχει να κάνει με δύο σχολές και δύο φιλοσοφίες γύρω από αυτό το θέμα της πορνείας και του trafficking. Η μία είναι η λεγόμενη σκανδιναβική η οποία δεν δέχεται ότι η ανθρώπινη φύση και αξιοπρέπεια μπορεί να είναι παρεχόμενη υπηρεσία και στρέφεται εναντίον του πελάτη, εναντίον της ζήτησης προστατεύοντας οποιονδήποτε βρίσκεται σε κατάσταση εκδιδόμενου, αλλά βεβαίως έχουν και τα κονδύλια και τη φιλοσοφία γενικότερα να το κάνουν αυτό.»

3.2.4 Απόψεις των επαγγελματιών για την πορνεία στην Ελλάδα

Στον παρακάτω υποάξονα έγινε η προσπάθεια να προσεγγιστούν οι απόψεις των επαγγελματιών για την πορνεία όπως έχει διαμορφωθεί στην Ελλάδα βάσει του νομικού πλαισίου που την καλύπτει και πώς θα μπορούσαν να προληφθούν φαινόμενα σεξουαλικής εκμετάλλευσης σε αυτό τον τομέα.

Οι επαγγελματίες φάνηκε να συγκλίνουν και πάλι σε ένα κοινό συμπέρασμα: ότι δηλαδή ο τομέας της πορνείας στην Ελλάδα πρέπει να ρυθμιστεί αποτελεσματικότερα και οι άνθρωποι που εργάζονται σε αυτόν να έχουν δικαιώματα, να μην βρίσκονται στην αφάνεια (όπως φαίνεται να συνέβαινε κατά βάση μέχρι πρότινος) ώστε να μπορούν να προστατευθούν, να τους δίνονται εναλλακτικές επιλογές και τελικά, να είναι άνθρωποι με αξιοπρέπεια.

Κάποιος από τους συνεντευξιζόμενους χαρακτήρισε υποκριτικό το να νομοθετήσει μία χώρα υπέρ της εργασίας στο σεξ και να υπερηφανεύεται πως βρίσκεται σε ένα προοδευτικό στάδιο όσον αφορά το ζήτημα, διότι υποστηρίζει και προάγει τα δικαιώματα των εργατών του σεξ, ενώ στην πραγματικότητα δεν τους έχει δώσει καμία άλλη εναλλακτική επιλογή ώστε να βγουν από αυτό το χώρο ή να εργαστούν σε κάποιο άλλο κλάδο εργασίας.

Ακόμη, σχετικά με το εάν η Ελλάδα πρέπει να ακολουθήσει ένα από τα δύο κύρια μοντέλα που επικρατούν στην Ευρώπη για την πορνεία, αναφέρθηκε πως το να υιοθετήσει μία χώρα ένα μοντέλο που εξ' αρχής στήθηκε για τα δεδομένα μιας άλλης χώρας (κοινωνικο-πολιτικές συνθήκες, οικονομικά δεδομένα, κουλτούρα, κ.λπ.) μπορεί τελικά να έχει χειρότερα αποτελέσματα από το να αξιολογήσει τα δεδομένα που έχει η ίδια για το ζήτημα και να νομοθετήσει σύμφωνα με αυτά.

(Σ6)« (...) , η άποψή μου είναι ότι στα δεδομένα τα ελληνικά καλώς πρέπει να ρυθμιστεί αυτός ο τομέας με τρόπο που και να παίρνουν άδεια άσκησης επαγγέλματος οι άνθρωποι που το εξασκούν το επάγγελμα να αντιμετωπίζονται ως εργαζόμενοι, αλλά ταυτόχρονα να υπάρχει και προσπάθεια να έχουν εναλλακτικές επιλογές. ...Τότε μπορούμε να μιλάμε για επιλογή και μετά μιλάμε και για δικαιώματα. Αλλά στην Ελλάδα που δεν μπορούμε να εγγυηθούμε καμία εναλλακτική επιλογή σε ανθρώπους που εντάσσονται σε περιθωριοποιημένες ομάδες ή βρίσκονται σε κακή οικονομική κατάσταση κ.λπ.(...) κάθε χώρα θα πρέπει για να νομοθετεί αποτελεσματικά θα πρέπει να εξετάζει το πώς μπορεί να εφαρμοστεί αυτή η νομοθεσία, όχι μόνο να εξετάζει το ποια είναι η στάση της κοινωνίας απέναντι γενικά σε ένα φαινόμενο αλλά και τη στάση των αστυνομικών, των δικαστών κ.λπ. που σημαίνει ότι το να "φορέσεις" ένα ξενόφερτο μοντέλο σε μία οποιαδήποτε χώρα μπορεί να είναι και κακό...Δηλαδή το να ρυθμίσω εγώ, ως νομοθέτης ασ πούμε τον τομέα της πορνείας και αυτό να το "πουλήσω" λέγοντας ότι ορίστε εδώ γίνονται κατανοητά τα δικαιώματα των εργατών του σεξ, ενώ στην πραγματικότητα τους

έχω στερήσει κάθε άλλη εναλλακτική επιλογή και είναι υποκριτικό, διότι παρουσιάζω ως επιλογή κάτι που οι συνθήκες διαβίωσης εξανάγκασαν τα άτομα να καταφύγουν σε αυτή τη δραστηριότητα(και δεν εννοώ κάποιος τρίτος τα εξανάγκασε, αυτό είναι άλλο πράγμα).» (Σ7) (...)Όσον αφορά την Ελλάδα ...ο μοναδικός τρόπος που μπορεί αυτό το πράγμα να υπάρξει και να λειτουργήσει, είναι αναγνωρίζοντάς το ως επάγγελμα και έτσι προστατεύοντας και τους ανθρώπους που το ασκούν.» (Σ8) Άρα με αυτή την έννοια το καθεστώς όπως είναι τώρα, εννοεί την εκμετάλλευση ανθρώπων... Νομίζω ότι εδώ που βρισκόμαστε αυτό που πρέπει να κάνουμε είναι διαχείριση του λιγότερο κακού και με δεδομένο το τι μπορεί να γίνει στην Ελλάδα και πώς μπορούμε να υπερασπιστούμε δικαιώματα νόμους και τα λοιπά.» (Σ8) «...αν τελικά νομοθετήσουμε υπέρ της εργασίας του σεξ και απελευθερωθεί λίγο-πολύ αυτό, θα δοθούν άδειες και τα λοιπά θεωρώ ότι πάλι ο σωματέμπορας θα θελήσει να κάνει αυτό που κάνει, γιατί ακριβώς είναι οικονομικοί λόγοι. Δεν συμφέρει να το κάνει ας πούμε με γυναίκες ή άνδρες οι οποίοι έχουν αξιοπρέπεια. Όσο πιο αναξιοπρεπής η δουλειά τόσο πιο μεγάλο το κέρδος. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, το πόσοι άνθρωποι μπορούν να πηγαίνουν με μία κοπέλα που είναι θύμα trafficking. »

3.3 Στάση των αρχών επιβολής του νόμου απέναντι στο φαινόμενο του trafficking

Στον τελευταίο υποάξονα αυτού του κεφαλαίου προσεγγίστηκαν οι σκέψεις των επαγγελματιών για τη στάση που κρατούν οι αρχές επιβολής του νόμου σχετικά με το φαινόμενο του trafficking. Σχεδόν όλοι οι συνεντευξιαζόμενοι ανέφεραν μία τουλάχιστον σκέψη σχετικά με τη στάση που κρατούν οι αστυνομικές ή οι δικαστικές αρχές σχετικά με το ζήτημα. Το πολύ ενδιαφέρον είναι ότι αναφέρθηκαν κατά κύριο λόγο αρνητικές στάσεις ,όμως δεν έλειψαν και οι θετικές.

Αρχικά, κάποιοι από τους επαγγελματίες ανέφεραν τη διαφθορά δημόσιων λειτουργών ή κρατικών υπαλλήλων ,που ήταν αναμενόμενο διότι -όπως αναφέρθηκε και στο θεωρητικό μέρος- δεν μπορεί ανθίσει εύκολα το οργανωμένο έγκλημα χωρίς τη διαφθορά λειτουργών σε καίριες υπηρεσιακές θέσεις. Παράλληλα αναφέρθηκαν και στις κακές πρακτικές που συχνά εφαρμόζουν οι ελληνικές αρχές, με αποκορύφωμα την καταγγελία από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Ακόμα, έγινε λόγος για το γεγονός ότι η αστυνομία στη χώρα μας λειτουργεί με έναν συμβατικό

τρόπο και το trafficking ως εγκληματική δραστηριότητα απαιτεί εγρήγορση και ετοιμότητα.

(Σ1) « ήταν πιο εύκολος τρόπος και πιο αφύλαχτα τα σύνορα και επίσης πέφτανε και τα ‘πακετάκια’ ... Εννοείται ότι πληρωνόντουσαν κάποιοι υπηρεσιακοί λειτουργοί για να γίνει αυτό. (...) το σύστημα να έχει πάρει και αυτό τη ‘μίζα’ του...» (Σ6) « Αλλά όταν βλέπουμε περίπτωση προς περίπτωση κακές πρακτικές των αρχών αλλά και παραβίαση της νομοθεσίας... γιατί κακή πρακτική είναι κάτι άλλο από την μη εφαρμογή της νομοθεσίας. (...) αν δούμε και τις καταδικαστικές αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο Στρασβούργο, έχει καταλογίσει στις ελληνικές αρχές, εσφαλμένη ερμηνεία των όρων, της εμπορίας για παράδειγμα...» (Σ7) «και μάλιστα έχουμε καταγγελθεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, για την υπόθεση της Μανωλάδας, και η ΕΔΑ έχει γράψει για το συγκεκριμένο κομμάτι ,και ανεξάρτητες αρχές.» (Σ8) «Η οποία έχει να κάνει με το ότι δεν είναι μόνο ένα έγκλημα το οποίο απαιτεί εγρήγορση από την αστυνομία από τις διωκτικές αρχές (...) Η Ελληνική αστυνομία έχει μάθει να λειτουργεί με έναν συμβατικό τρόπο, σου λέει ‘πάω αλλά για να πιάσω κάποιον πρέπει να τον πιάσω επ αυτοφώρω που σημαίνει ότι πρέπει να σπάσω μία πόρτα σε ένα ξενοδοχείο’ και λοιπά. Αυτό απαιτεί μία επιχειρησιακή να το πω έτσι, ετοιμότητα, και δεν το κάνουν εύκολα... δεν το έχουν κάνει σχεδόν ποτέ.»

Άλλο ένα ζήτημα το οποίο αφορά στη στάση των αρχών απέναντι στη σωματεμπορία, είναι το γεγονός ότι δεν είναι σίγουρο ότι όλοι οι αστυνομικοί ανά τη χώρα μπορούν να αναγνωρίσουν ένα θύμα σωματεμπορίας όταν το δουν. Κάποιος από τους επαγγελματίες ανέφερε πως μετά από εκπαιδεύσεις σε αστυνομικά τμήματα -που αναλάμβανε η οργάνωση στην οποία εργάζεται να διενεργήσει- συχνά καταγραφόταν και υπόθεση εμπορίας.

(Σ6) «Για παράδειγμα, η Αστυνομία έχει τα ειδικά Τμήματα Καταπολέμησης έχεις Εμπορίας Ανθρώπων που είναι εκπαιδευμένοι αστυνομικοί κ.λπ. ,ωστόσο το θύμα μπορεί να βρεθεί σε ένα χωριό που να είναι μακριά και να πρέπει να απευθυνθεί σε ένα τμήμα που να είναι τοπικό.... Δεν μπορούμε να έχουμε αυτή τη στιγμή την ασφάλεια ότι όλοι οι αστυνομικοί που υπηρετούν σε όλα τα Α.Τ ανά τη χώρα δεν θα έχει διαφύγει της προσοχής του μία περίπτωση που μπορεί να έχει από πίσω εμπορία ανθρώπων.» (Σ7) «Δεν θεωρώ ότι στην Ελλάδα αν δούνε ένα θύμα μπορούν να το αναγνωρίσουν. Εμείς είχαμε κληθεί κάποια στιγμή να πάμε στην Ακαδημία στην αστυνομία και να μιλήσουμε σε

αστυνομικούς που μόλις είχαν ξεκινήσει, είναι πάρα πολύ σημαντική η πληροφορία που αντλείται και πως μετά αξιοποιείται. Όπου, έχει υπάρξει ειδική εκπαίδευση σε αστυνομικά τμήματα, φαίνεται να έχει καταγραφεί μετά και υπόθεση.»

Μία σημαντική πληροφορία όσον αφορά τη στάση των αρχών για το φαινόμενο ήταν ότι βιάζονται να πάρουν κατάθεση από το θύμα, πιθανότατα χωρίς να σέβονται το διάστημα περίσκεψης που του έχει χορηγηθεί ως θύμα εμπορίας ανθρώπων. Από την άλλη μεριά, θα λέγαμε πως το γεγονός ότι πιέζουν τα θύματα να καταθέσουν όσο πιο σύντομα γίνεται, συμβαίνει ώστε να ξεκινήσει πιο άμεσα η δίωξη των δραστών.

(Σ2) Φαίνεται να υπάρχει και μία διαφορετική έμφαση από την πλευρά των αστυνομικών αρχών. Δηλαδή, θα λέγαμε πως πιέζουν στο να είναι όσο το δυνατόν πιο άμεση η κατάθεση, που απ' τη δική τους οπτική γωνία έχουν δίκιο, στο πλαίσιο που το τοποθετούν...

Ακόμη, κάποιιοι από τους επαγγελματίες μίλησαν για κακή -ή και καθόλου- συνεργασία μεταξύ των αστυνομιών κάποιων χωρών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα που αναφέρθηκε ήταν η Τουρκία.

(Σ2) «κατά την προσεχή κρίση και μέσα σε έχεις ανθρώπους που το trafficking έχει γίνει στην Τουρκία. Έτσι λοιπόν, σε αυτές έχεις περιπτώσεις ατόμων (ενν.: που διακινήθηκαν στην Τουρκία) δεν ανακατεύεται η αστυνομία... δεν στοιχειοθετείται εύκολα υπόθεση και δημιουργούνται προβλήματα αλλά και το πώς λειτουργεί η μία και η άλλη χώρα και το ότι δεν μπορεί να υπάρχει συνεργασία μεταξύ των δύο αστυνομιών.» (Σ6) «δεν είναι στο ίδιο επίπεδο η αστυνομική συνεργασία όλων των χωρών, έτσι ώστε να έχεις μία γρήγορη ανταλλαγή πληροφοριών και συντονισμένη δράση»

Μία θετική πληροφορία που μοιράστηκε μαζί μας κάποιος από τους επαγγελματίες όσον αφορά τη στάση των αρχών, ήταν σε μία υπόθεση εμπορίας ωαρίων που υπήρξε πολύ καλή συνεργασία μεταξύ του προσωπικού της κλινικής και του αντίστοιχου Τμήματος Καταπολέμησης της Εμπορίας Ανθρώπων της Αστυνομίας και τελικά, η υπόθεση είχε αίσιο τέλος και το κύκλωμα εξαρθρώθηκε.

(Σ6) «Ένα πρόσφατο παράδειγμα, φετινό νομίζω, ήταν η εξάρθρωση τις κυκλώματος στη Βόρεια Ελλάδα με εμπορία ωαρίων, παράνομες υιοθεσίες παιδιών κ.λπ. κ.λπ. που έφερναν γυναίκες από τη Βουλγαρία για να γεννήσουν σε νοσοκομεία τις Θεσσαλονίκης και μετά να πουληθούν τα παιδιά κ.λπ. (...) Εμπόριο βρεφών, δηλαδή. Ήταν η επιχείρηση

‘‘ΛΗΤΩ’’ του Τμήματος Καταπολέμησης τις Εμπορίας Ανθρώπων στη Θεσσαλονίκη. Έγινε λοιπόν μία συντονισμένη προσπάθεια με συλλογή στοιχείων, σε συνεργασία με το προσωπικό των νοσοκομείων όπου αν δεν υπήρχε συνεργασία του προσωπικού δεν θα μπορούσε η αστυνομία να έχει πρόσβαση στην πληροφορία ότι ‘‘ο τις άνθρωπος συνοδεύει τις κοπέλες που είναι από τη Βουλγαρία, Ρομά, έγκυες και έρχονται και γεννάνε. Κάποιες πρώτες ενδείξεις που τις βλέπανε τις μαιευτικές κλινικές και δεν τις προσπεράσανε και που οδήγησαν τελικά και στην εξάρθρωση του κυκλώματος.»

Τέλος, αναφέρθηκε από κάποιον επαγγελματία ότι δεν υπήρχε αντίστοιχη αντιμετώπιση του εγκλήματος του εμπορίου ναρκωτικών και της εμπορίας ανθρώπων από την αστυνομία. Ο συνεντευξιζόμενος που έδωσε τη συγκεκριμένη πληροφορία αναφέρθηκε χαρακτηριστικά στο γεγονός ότι η Δίωξη Ναρκωτικών αριθμούσε 12 άτομα, χωρίς να γίνεται ουσιαστική δουλειά και να λύνεται το πρόβλημα του εμπορίου ναρκωτικών, τη στιγμή που το γραφείο σωματεμπορίας αριθμούσε 2 άτομα προσωπικό και είναι ένα έγκλημα το οποίο είναι πολύπλευρο και έχει πολύ μεγάλες επιπτώσεις στα θύματα.

(Σ1)« Το κατασταλτικό είναι απαραίτητο, από ένα σημείο και μετά διότι αν δεν υπάρχει η αστυνόμευση , εάν δεν υπάρχει η καταστολή ,δεν σταματάει κάπου η εγκληματικότητα. Όταν ήμουν εδώ (...) και υπηρετούσα ήμουν εγώ ,η συνάδελφος μου και τους δύο αστυνομικούς που τους τους φέρνανε δύο φορές την εβδομάδα για να κάνουμε ελέγχους, κ.λπ. και την ίδια στιγμή η Δίωξη Ναρκωτικών είχε 12 άτομα προσωπικό. Δηλαδή, καταλαβαίνετε πόσο μεγάλη βαρύτητα δίνανε στο κομμάτι των ναρκωτικών και πόσο παραπεταμένο ήταν το κομμάτι τους σωματεμπορίας, διότι είχαμε στην αρμοδιότητά τους όλα τα αδικήματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης, ήταν μέσα και η σωματεμπορία, είχαμε το τζόγο, την πορνεία, τους οίκους ανοχής και όλα αυτά, συν το γραφείο ανηλίκων. Δηλαδή τέσσερα αντικείμενα για έναν-δύο αστυνομικούς και αντίστοιχα η δίωξη Ναρκωτικών είχε 12 άτομα...»

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ/ΠΡΩΤΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ-ΣΧΟΛΙΑ ΑΞΟΝΑΣ 3: Νομικό πλαίσιο για την πορνεία και την εμπορία ανθρώπων

Από τις πληροφορίες που μας δόθηκαν από τους συνεντευξιαζόμενους για τα ευνοϊκά σημεία του νομικού πλαισίου της Ελλάδας για το φαινόμενο της σωματεμπορίας, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι όσον αφορά την προθεσμία επίσκεψης, για το θύμα είναι μία αποτελεσματική ρύθμιση που στόχο έχει να δημιουργήσει δυνατούς “μάρτυρες”, διότι δεν πρέπει να ξεχνάμε το γεγονός ότι η εμπορία ανθρώπων είναι ένα εγκληματικό φαινόμενο που έχει δράστες και θύματα. Ένας από τους τρόπους που μπορούν να συλληφθούν οι δράστες είναι μέσω των καταθέσεων και των κατευθύνσεων που θα δώσουν τα θύματα στις αστυνομικές αρχές για τους εκμεταλλευτές τους. Πρακτικά, οι καταθέσεις που δίνουν τα θύματα στις αστυνομικές αρχές για τους δράστες, ίσως να είναι και η μοναδική πηγή πληροφοριών που μπορεί να υπάρχει για τη δίωξή τους. Ακόμη, σύμφωνα με τα λεγόμενα των επαγγελματιών μπορούμε να εικάσουμε ότι η Ελλάδα έχει εναρμονιστεί και έχει κυρώσει ευρωπαϊκές οδηγίες και διεθνείς συμβάσεις όσον αφορά την καταπολέμηση τόσο του οργανωμένου εγκλήματος συνολικά, όσο και της εμπορίας ανθρώπων ακόμη πιο συγκεκριμένα.

Σχετικά με τα προβλήματα που προκύπτουν στην εφαρμογή του Νομοθετικού πλαισίου που διέπει το φαινόμενο της σωματεμπορίας στην Ελλάδα, οι επαγγελματίες στάθηκαν στα ίδια σημεία που στον παραπάνω υποάξονα τα παρουσίασαν ως πολύ ευνοϊκά, δηλαδή στην προθεσμία επίσκεψης και στους τρόπους χαρακτηρισμού των θυμάτων. Όσον αφορά την προθεσμία επίσκεψης, κάποιος από τους επαγγελματίες είπε ότι τα περιστατικά μέσα σε αυτό το διάστημα (3 μηνών) έχει τύχει να φύγουν, δηλαδή να μην θέλουν να συνεργαστούν με την αστυνομία. Από την άλλη, σχετικά με τον τρόπο χαρακτηρισμού του μη συνεργαζόμενου θύματος, δηλαδή με τη σύνταξη έκθεσης από ένα ψυχολόγο και έναν κοινωνικό λειτουργό, κάποιος από τους επαγγελματίες είπε πως έχει συμβεί μόνο μία φορά στα ελληνικά χρονικά να αναγνωριστεί θύμα με αυτό τον τρόπο. Συνεπώς, μπορούμε να υποθέσουμε, ότι μπορεί να έχουν γίνει σημαντικά βήματα όσον αφορά το εμπόριο ανθρώπων στην Ελλάδα σε νομοθετικό επίπεδο -στη θεωρία δηλαδή- αλλά στην εφαρμογή τους δεν λειτουργούν σωστά και με αποτελεσματικό τρόπο, κάτι που αναμφισβήτητα θα πρέπει να μελετηθεί περισσότερο διεξοδικά.

Ακόμη, οι απόψεις που παρατέθηκαν από τους επαγγελματίες σχετικά με την επάρκεια του νομοθετικού πλαισίου της Ελλάδας για την εμπορία ανθρώπων συνέκλιναν προς ένα κοινό συμπέρασμα: ότι δηλαδή σε θεωρητικό επίπεδο το νομικό

πλαίσιο είναι επαρκές ,αλλά στην ουσία του πάσχει, δηλαδή ότι αυτά που σε θεωρητικό επίπεδο προβλέπονται, δεν εφαρμόζονται στη πράξη. Εν ολίγοις, μπορούμε να υποθέσουμε πως η νομοθεσία της εμπορίας ανθρώπων στην Ελλάδα είναι επαρκής, όμως σε τέτοια φαινόμενα συχνά δεν είναι αρκετό μόνο αυτό, για την αποτελεσματική καταπολέμησή τους. Η σωστή εφαρμογή του Νομικού Πλαισίου μπορούμε να υποθέσουμε ότι παίζει καίριο ρόλο τόσο στην αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων ,όσο και στην προστασία των θυμάτων και την δίωξη των δραστών. Πιθανότατα, θα μπορούσαμε να εικάσουμε ,βάσει των λεγόμενων των επαγγελματιών, ότι μερικές επιμέρους διορθώσεις και αποσαφηνίσεις στη νομοθεσία να βελτίωναν την εφαρμογή της.

Επιπλέον μπορούμε να πιθανολογήσουμε σύμφωνα με τα λεγόμενα των επαγγελματιών, ότι σχετικά με το νομικό σύστημα της Ελλάδας γύρω από τον τομέα της εργασίας στο σεξ ,γίνονται προσπάθειες -σε ένα θεωρητικό επίπεδο τουλάχιστον- στο πώς θα προστατευθούν τα δικαιώματα και η ακεραιότητα των ατόμων που εργάζονται σε αυτό τον κλάδο, χωρίς όμως να κατευθύνεται το νομικό πλαίσιο της Ελλάδας προς την πλήρη κανονικοποίηση της σεξουαλικής εργασίας.

Παρά τις προσπάθειες που γίνονται για να ενισχυθεί η προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων στον τομέα της εργασίας στο σεξ, σύμφωνα με τα λεγόμενα των επαγγελματιών, αυτή τη στιγμή έτσι όπως έχει διαμορφωθεί το Νομικό Πλαίσιο για την πορνεία στην Ελλάδα, μπορούμε να εικάσουμε ότι περιλαμβάνει κενά που δημιουργούν προβλήματα και πάσχει στην εφαρμογή του. Επίσης, έγινε απολύτως ξεκάθαρο από τους επαγγελματίες ,ότι έτσι όπως είναι διαμορφωμένη η πορνεία δημιουργεί τα κατάλληλα περιβάλλοντα για την ενίσχυση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Συνεπώς, μπορούμε να υποθέσουμε ότι εάν μελετηθεί και εφαρμοστεί η μεταρρύθμιση του νόμου του '99 που ισχύει για την πορνεία στην Ελλάδα, θα μπορούσε να ελεγχθούν οι οίκοι ανοχής και να προστατευθούν τα άτομα που εργάζονται στον τομέα του σεξ.

Όσον αφορά τα δύο κύρια νομοθετικά μοντέλα που ακολουθούνται στην Ευρώπη για την πορνεία, οι επαγγελματίες έκριναν πως τελικά κανένα από τα δύο μπορεί να μην είναι ιδανικό για να εφαρμοστεί στη χώρα μας. Σύμφωνα με τα λεγόμενα των επαγγελματιών εικάζουμε ότι και τα δύο νομοθετικά μοντέλα (Σκανδιναβικό - Γερμανο-ολλανδικό) έχουν σχεδιαστεί βάσει της νοοτροπίας και του πολιτισμού των

πολιτών τους και φυσικά, σύμφωνα με τα κονδύλια που μπορεί να διαθέσει η εκάστοτε χώρα για να ρυθμίσει ή να απαγορεύσει αυτό τον τύπο εργασίας.

Σχετικά με τις απόψεις που παρέθεσαν οι επαγγελματίες για την πορνεία στην Ελλάδα, θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι συνεντευξιαζόμενοι προτείνουν να ρυθμιστεί με αποτελεσματικότερο τρόπο ο τομέας αυτός, διότι έτσι όπως έχει διαμορφωθεί τώρα, ευνοεί την εκμετάλλευση των ανθρώπων που εργάζονται σε αυτό τον κλάδο. Το σημαντικότερο από όλα όπως μας είπαν, είναι να δημιουργήσεις πολίτες με αξιοπρέπεια, διότι σε ανθρώπους που έχουν αξιοπρέπεια τα περιστατικά εκμετάλλευσης δεν είναι εύκολο να ανθίσουν. Για να διαμορφώσει όμως, μία χώρα πολίτες που έχουν αξιοπρέπεια πρέπει να τους προστατεύει και να προάγει τα δικαιώματά τους -πρώτα- ως ανθρώπους. Άρα, μπορούμε να υποθέσουμε ότι σε μία χώρα όπως η Ελλάδα που η φτώχεια και η ανέχεια είναι φαινόμενα που δεν είναι σπάνια, δεν μπορεί κανείς να πει με σιγουριά ότι ένας άνθρωπος ο οποίος εργάζεται στον τομέα του σεξ, το έχει επιλέξει και επιθυμεί να ασκεί αυτό το επάγγελμα, γιατί τον ευχαριστεί και ότι οι οικονομικές συνθήκες δεν τον έχουν σπρώξει προς αυτή τη δραστηριότητα. Έτσι λοιπόν, υποθέτουμε ότι οι επαγγελματίες είναι υπέρ της ρύθμισης της πορνείας, όμως με τρόπο που να δίνονται εναλλακτικές επιλογές στους ανθρώπους που την ασκούν.

Τέλος, όσον αφορά τη στάση που κρατούν οι αρχές επιβολής του νόμου για το φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων, μπορούμε υποθέσουμε ότι σύμφωνα με τα λεγόμενα των συνεντευξιαζόμενων, αυτό που φαίνεται να ισχύει είναι ότι η στάση των διωκτικών αρχών είναι μία στάση που δεν αρμόζει στη σοβαρότητα του φαινομένου και πρέπει να γίνουν άμεσα προσπάθειες για την εκπαίδευση των αστυνομικών και του δικαστικού σώματος, ώστε να εφαρμοστούν καλύτερες πρακτικές για την καταπολέμηση και πάταξη του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων.

Κεφάλαιο 4: Συνέπειες του φαινομένου και γρήστες υπηρεσιών trafficking

Στον 4ο άξονα, οι σπουδάστριες επιχείρησαν να συλλέξουν ορισμένες πληροφορίες, σχετικά με τις συνέπειες του φαινομένου αλλά και το ρόλο των χρηστών των υπηρεσιών απέναντι στο φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων

4.1 Συνέπειες του φαινομένου

Όσον αφορά τις συνέπειες του φαινομένου, στους παρακάτω υποάξονες παρατίθενται και αναλύονται οι απόψεις των ειδικών για τις συνέπειες συγκεκριμένα στο άτομο- θύμα, σε οικονομικό επίπεδο, σε κοινωνικό επίπεδο, αλλά και στη δημόσια υγεία.

4.1.1 Άτομο- θύμα

Σχετικά με τις συνέπειες του φαινομένου της εμπορίας στο άτομο-θύμα, αρκετοί από τους ειδικούς μίλησαν για ακραία βιώματα κακοποίησης τα οποία τραυματίζουν τα άτομα σωματικά αλλά και ψυχικά, προκαλώντας έτσι σοβαρές, ακόμη και ανεπανόρθωτες βλάβες στη σωματική, τη σεξουαλική την αναπαραγωγική αλλά και φυσικά την ψυχική τους υγεία.

(Σ1) « υπήρχανε και διάφορες συνέπειες ψυχολογικού χαρακτήρα.» (Σ3) «...για την ίδια τη γυναίκα, σε ψυχολογικό και συναισθηματικό επίπεδο, η σωματική της υγεία, η συναισθηματική της φόρτιση βρίσκεται σε μια τέτοια κατάσταση με όλες τις επιπτώσεις στη σωματική και ψυχική της υγεία.» (Σ4)«...νέοι άνθρωποι γίνονται αντικείμενο εκμετάλλευσης, αποδυναμώνονται.» (Σ5) «...στη σεξουαλική εκμετάλλευση τα θύματα υφίστανται συνέπειες και στην σεξουαλική και αναπαραγωγική τους υγεία.»

4.1.2 Οικονομικό επίπεδο

Έπειτα, μερικοί επαγγελματίες αναφέρθηκαν στις συνέπειες του trafficking και σε οικονομικό επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα, μίλησαν για την υπέρμετρη επιβάρυνση του συστήματος υγείας αλλά και διάφορα έξοδα ασφάλισης που επωμίζεται το ελληνικό κράτος. Μερικοί επίσης μίλησαν και για περιπτώσεις “ξεπλύματος μαύρου χρήματος” των οργανωμένων δικτύων, οι οποίες επηρεάζουν την οικονομία, αλλά και για μια γενικότερη πολιτική οικονομία και νοοτροπία που στηρίζεται στην εκμετάλλευση ανθρώπων.

(Σ3) «...το σύστημα υγείας φορτώνεται με περιπτώσεις οι οποίες δεν ανήκουν στο χώρο της Ελλάδας, τα οποία πρέπει να επωμιστεί το σύστημα υγείας. Επίσης είναι άτομα χωρίς ασφάλιση και το κράτος επωμίζεται έξοδα τα οποία δεν του ανήκουν.» (Σ5) «στις περιπτώσεις που υπάρχει οργανωμένο κύκλωμα πίσω από το έγκλημα της

σωματεμπορίας, συνήθως το ίδιο κύκλωμα είναι μπλεγμένο και σε υποθέσεις ‘‘ζεπλύματος μαύρου χρήματος’’, αλλά αυτό στις περιπτώσεις που υπάρχει οργανωμένο δίκτυο από πίσω.» (Σ6) «Σε οικονομικό επίπεδο κάποια στιγμή θα προσφύγουν σε υπηρεσίες υγείας και θα είναι σε προχωρημένο στάδιο ,οπότε θα επιβαρυνθεί το σύστημα υγείας ,υπέμετρα...διευρύνεται η ανομία που έχεις μέσα στην έννομη τάξη σου και μετά έχεις και διάφορα άλλα συμπαρομαρτούντα όταν έχεις ένα πεδίο παρανομίας αυτό σου διαταράσσει συνολικά και το αίσθημα ασφάλειας, οι δράστες δεν μένουν μόνο στη σεξουαλική εκμετάλλευση γυναικών...μία πολυεπίπεδη εγκληματικότητα και μία σφαίρα που όσο διευρύνεται πλήττει συνολικά την έννομη τάξη.» (Σ8) «..ο αγώνας είναι κατά μιας οικονομίας και μιας πολιτικής οικονομίας και μιας νοοτροπίας, η οποία στηρίζεται στην εκμετάλλευση ανθρώπων για να μπορεί να εξυπηρετεί δικές μας ανάγκες οι οποίες όμως δεν μπορούν να εξυπηρετηθούν με νόμιμο τρόπο γιατί δεν είναι αποδεκτό.»

4.1.3 Κοινωνικό επίπεδο

Το human trafficking, σύμφωνα με τους ειδικούς, έχει και συνέπειες σε κοινωνικό επίπεδο, καθώς προσβάλλει τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα. Επιπλέον, ως μορφή οργανωμένου εγκλήματος λειτουργεί ‘‘παρασιτικά’’ σε σχέση με την κοινωνία, και ωθεί κάποιους ανθρώπους στη διαφθορά και στη παρανομία.

(Σ5) «Μια βασική συνέπεια είναι ότι καταπατώνται βασικά ατομικά δικαιώματα.» (Σ6) «..σε κοινωνικό επίπεδο , έχεις μια κατηγορία θυμάτων που περιθωριοποιείται που μένει στην αφάνεια, που καταπατώνται τα δικαιώματά τους κατάφορα.» (Σ8) «Το οργανωμένο έγκλημα λειτουργεί παρασιτικά σε σχέση και με την κοινωνία την ίδια, και υποθάλλει αυτή τη διαφθορά πέρα από το ότι θύματα του είναι αθώοι άνθρωποι - συνάνθρωποι. Ένα άλλο είναι το θέμα της συμμετοχής του κόσμου, και ο ίδιος ο κόσμος λίγο-πολύ πρέπει να έχει μία ανοχή και να είναι κάπως εκμαυλισμένος για να μπει σε αυτή τη διαδικασία. Διαβρώνει τις αξίες της αλληλεγγύης του ανθρωπισμού (...)Άρα είναι μία μάχη εναντίον της παρανομίας.»

4.1.4 Δημόσια υγεία

Όσον αφορά τις συνέπειες της σωματεμπορίας στη δημόσια υγεία, μερικοί ανέφεραν πως στις περισσότερες περιπτώσεις εμπορίας ανθρώπων, οι

διακινητές δεν φροντίζουν έτσι ώστε να γίνεται ο απαραίτητος ιατρικός έλεγχος στα άτομα- θύματα, και πολλές φορές δεν φροντίζουν έτσι ώστε να υπάρχουν προφυλάξεις κατά τη σεξουαλική επαφή με τους “πελάτες”, κάτι το οποίο οδηγεί και στη διασπορά διαφόρων σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων. Από την άλλη, συζητήθηκε και η άποψη ότι δεν υπάρχουν τα κατάλληλα δεδομένα, έτσι ώστε να τεκμηριωθεί η άποψη ότι η εμπορία ανθρώπων προσβάλλει και προκαλεί προβλήματα στη δημόσια υγεία.

(Σ1) «..αμφιβάλλω αν γινότανε κάποιος ιατρικός έλεγχος. Τα κορίτσια αυτά δεν είχανε καμία ιατρική κάλυψη. Είχε υπάρξει και η μεσολάβηση χρήσης ναρκωτικών ουσιών, είχαμε δηλαδή και άλλα αδικήματα μέσα στην σωματεμπορία, αυτό επηρέαζε την υγεία και από πλευράς πελατών. Μάλιστα τις ανάγκαζαν τις κοπέλες να έρχονται σε επαφή και χωρίς προφυλακτικό ...και λόγω διάδοσης των διαφόρων ιών μεταξύ αυτών και το AIDS είχαμε πάρα πολλές περιπτώσεις που για κάποια κοπέλα είχε βγει η φήμη ότι είναι φορέας του ιού.» (Σ2) «..σίγουρα στην περίπτωση των γυναικών αλλά και των ανδρών ή παιδιών που εκδίδονται το ενδεχόμενο των ΣΜΝ και όταν μιλάμε για θύματα εμπορίας ανθρώπων συνηθέστερα δεν λαμβάνουν ιατρική φροντίδα. Δεν υπάρχει μέριμνα καν για τους κοινούς ελέγχους, απλώς να τσεκάρουν ότι είναι καλά. Πόσο μάλλον το να λάβουν φροντίδα μετά από κάποιο τραυματισμό ή μετά από κάτι σοβαρό που έχει συμβεί στο άτομο.» (Σ3) «εάν δεν έρθουν στο νοσοκομείο και φέρουν κάποια μεταδοτικά νοσήματα πιθανόν αυτά να μεταδοθούν και στον υπόλοιπο πληθυσμό. Άρα θα πρέπει με κάποιο τρόπο αυτό να ελεγχτεί. Είναι δύσκολο, εάν δεν έρθουν στο χώρο της υγείας να ελεγχτεί αυτό.» (Σ5) «...για τους εκμεταλλευτές τα θύματα είναι αναλώσιμα, δεν επενδύουν στην ιατροφαρμακευτική τους περίθαλψη οπότε λόγω του όγκου των πελατών που δέχονται καθημερινά, εάν κάποιο θύμα νοσήσει δεν θα το φροντίσουν με αποτέλεσμα να την χρησιμοποιούν για όσο αντέχει ακόμα σωματικά, ώσπου να την πετάξουν...δεν τους ενδιαφέρει εάν παίρνουν τις κατάλληλες προφυλάξεις...δεν τηρούνται βασικά μέτρα προστασίας και δεν λαμβάνουν και τα θύματα την απαραίτητη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη είναι πολύ εύκολο να υπάρξει διασπορά σε ένα ενδεχόμενο αφροδίσιο νόσημα, οπότε επηρεάζεται αρκετά η δημόσια υγεία.» (Σ7) «Δεν θεωρώ ότι υπάρχει θέμα με την προστασία της Δημόσιας Υγείας επειδή υπάρχει η εμπορία. Δεν έχω και τα δεδομένα για να κάνω μια τέτοια διασύνδεση κατά πόσο στη διαδικασία της εμπορίας χρησιμοποιείται προφύλαξη ,αυτό είναι μία τεράστια συζήτηση.

Δεν υπάρχουν τα κατάλληλα ερευνητικά δεδομένα έτσι ώστε να το πάω προς τη μία ή προς την άλλη κατεύθυνση.»

4.2 Ρόλος χρηστών: Διαιώνιση και καταστολή του φαινομένου

Σε αυτό το σημείο, παρατίθενται και αναλύονται οι απόψεις των ειδικών, όσον αφορά τον ρόλο των χρηστών των υπηρεσιών trafficking, απέναντι στην διαιώνιση, αλλά και την καταστολή του φαινομένου.

4.2.1 Διατήρηση του φαινομένου

Στο κομμάτι του ρόλου των χρηστών στη διατήρηση του φαινομένου της εμπορίας, μερικοί από τους επαγγελματίες ανέφεραν ότι έχει παρατηρηθεί μια γενικότερη διαστροφή στους πελάτες, και πολλοί από αυτούς αδιαφορούν για τα άτομα με τα οποία έρχονται σε συνεύρεση. Επίσης, ανέφεραν ότι οι πελάτες φέρουν ευθύνη, ωστόσο, κάποιος από τους επαγγελματίες τόνισε τη δυσκολία στο να μπορέσουν οι εν λόγω χρήστες των υπηρεσιών να αναγνωρίσουν εάν ένα άτομο συνευρίσκεται με τη θέλησή του ή είναι θύμα trafficking.

(Σ1) «...ο πελάτης, έχει ήδη θέματα ψυχικής διαταραχής... ο πελάτης δεν το ξέρει στις περισσότερες περιπτώσεις. Δε δίνει σημασία στο αν είναι σωματεμπορία ή όχι, ή αν είναι πορνεία. Στο μυαλό του πελάτη, είναι το να έχει πολύ καλύτερη ποιότητα υπηρεσιών, εχεμύθεια...δεν γνωρίζανε, εκτός και αν καταλαβαίνανε από κάποια στοιχεία, ότι ένα θύμα τέτοιο είναι τρομαγμένο, δεν μπορεί να μιλήσει.. και δεν έδινε σημασία.» (Σ2) «Άρα, περισσότερο υπεύθυνοι για αυτό θα έπρεπε να θεωρούνται οι πελάτες.» (Σ3) «Ναι σίγουρα θεωρώ ότι έχουν ευθύνη. Τόσο όσοι χρησιμοποιούν αυτές τις γυναίκες πόσο μάλλον όταν είναι και παιδιά. » (Σ4) «Προφανώς εννοείται. Η ζήτηση συντηρεί το φαινόμενο, ο τελικός αποδέκτης αυτός είναι για να εισπράξουν οι άνθρωποι που εκμεταλλεύονται τους ανθρώπους σαν αντικείμενα.» (Σ5) «Βέβαια υπάρχει η δυσκολία στο να αναγνωρίσουν ότι πρόκειται για ένα θύμα εμπορίας και υπάρχει και νομική πρόβλεψη για αυτό ...απλά εκεί θα πρέπει να αποδειχθεί ότι ο πελάτης γνώριζε ότι βρισκόταν με θύμα εμπορίας...έχουν τύχει περιπτώσεις που τα θύματα ζήτησαν βοήθεια από τους πελάτες και ότι δεν βρίσκονται εκεί με τη θέλησή τους και ότι τις εκμεταλλεύονται και πελάτες δεν έδιναν σημασία» (Σ8) «Βέβαια αν δείτε έρευνες και για

τους πελάτες , μάλιστα πρόσφατα είδαμε ένα ξενόγλωσσο, συνήθως δεν είναι τόσο ευαίσθητοι.»

4.2.2 Καταστολή του φαινομένου

Από την άλλη, όσον αφορά τον ρόλο των χρηστών στην καταστολή του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων, οι επαγγελματίες ανέφεραν ότι είναι εφικτό να συμβάλλουν σε αυτό, μάλιστα έχουν υπάρξει περιπτώσεις στις οποίες τα άτομα αντιλήφθηκαν τι συμβαίνει και βοήθησαν κάποιο θύμα. Επομένως έχουν καταγραφεί περιπτώσεις στις οποίες οι ίδιοι οι χρήστες φαίνεται να έχουν υπάρξει κομμάτι της διάσωσης.

(Σ5) *«Μπορούν να βοηθήσουν στην καταστολή του φαινομένου με το να μην κάνουν χρήση των υπηρεσιών αυτών. »* (Σ6) *«έχουμε αρκετές περιπτώσεις που πελάτες βοηθούν θύματα να ξεφύγουν, είναι κάπως μπερδεμένο...έχουν υπάρξει περιπτώσεις που απέδρασαν με τη βοήθεια πελάτη, επίσης ότι πελάτες έχουν τηλεφωνήσει στην αστυνομία για να ενημερώσουν για θύμα κ.λπ. Οπότε μπορούν να παίζουν και έχουν παίξει ρόλο στην απομάκρυνση θυμάτων από τη συνθήκη την εκμεταλλευτική...το 80% των πελατών δεν είναι εγκληματικές προσωπικότητες ... έχεις υψηλή πιθανότητα να εμπλακούν οι πελάτες στον εντοπισμό θυμάτων εμπορίας.»* (Σ8) *«Με έναν τρόπο και οι ίδιοι οι πελάτες είναι και κομμάτι της διάσωσης δηλαδή σε ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό διασώσεων έχουν εμπλακεί πελάτες οι οποίοι κάτι είδαν και δεν τους άρεσε και καταλάβανε ότι πρόκειται για κάτι άσχημο και το κατήγγειλαν.»*

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ/ ΠΡΩΤΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ- ΣΧΟΛΙΑ ΑΞΟΝΑΣ 4:

Συνέπειες του φαινομένου και χρήστες των υπηρεσιών trafficking

Σύμφωνα με τις απόψεις που αναφέρθηκαν παραπάνω, μπορεί κανείς να αντιληφθεί ότι η εμπορία ανθρώπων επιβαρύνει σημαντικά την υγεία των ατόμων-θυμάτων που διακινούνται, τόσο σωματικά όσο και ψυχικά, προκαλώντας ανεπανόρθωτες βλάβες ακόμη και στο αναπαραγωγικό τους σύστημα. Οι διακινητές αναγκάζουν τα άτομα να έρχονται σε επαφή με μεγάλο αριθμό πελατών καθημερινά, και δεν φροντίζουν έτσι ώστε να κάνουν τις απαραίτητες ιατρικές εξετάσεις.

Αυτό μας οδηγεί και στο κομμάτι των συνεπειών της εμπορίας σε οικονομικό επίπεδο, καθώς τα άτομα δεν εξετάζονται συστηματικά και δεν τους παρέχεται η απαραίτητη ιατρική περίθαλψη. Έτσι, οδηγούνται σε προχωρημένο στάδιο και σε κακή κατάσταση στα ιατρικά κέντρα, με αποτέλεσμα να επιβαρύνεται το σύστημα υγείας.

Επιπλέον, φαίνεται ότι πρόκειται για μια γενικότερη πολιτική οικονομία στην οποία εμπλέκονται και τακτικές “ξεπλύματος μαύρου χρήματος”, και πίσω από την οποία κρύβονται μεγάλα συμφέροντα. Επίσης, από τις περισσότερες πληροφορίες που συλλέχθηκαν, καταλαβαίνουμε και ότι η εμπορία με στόχο τη σεξουαλική εκμετάλλευση, φαίνεται να επηρεάζει και τη δημόσια υγεία. Αυτό εκτιμάται ότι συμβαίνει, καθώς τα άτομα-θύματα αναγκάζονται να έρχονται σε σεξουαλική επαφή με μεγάλο αριθμό ατόμων καθημερινά, και πολλές φορές χωρίς τη χρήση προφυλακτικού. Επομένως, κάτι τέτοιο ενδέχεται να ευνοεί τη μετάδοση ΣΜΝ και στον ευρύτερο πληθυσμό.

Τέλος, από τα λεγόμενα των επαγγελματιών, μιλώντας σε κοινωνικό επίπεδο, καταλαβαίνουμε ότι δεν μιλάμε μόνο για μια μορφή οργανωμένου εγκλήματος, αλλά για μια πράξη η οποία διχάζει τη κοινωνία και διαλύει το αίσθημα της αλληλεγγύης και της ανθρωπιάς. Αντιλαμβανόμαστε, ότι πρόκειται για ένα φαινόμενο, το οποίο έχει πάρει τεράστιες διαστάσεις, και προσβάλλει τα ανθρώπινα δικαιώματα. Πρόκειται για ένα έγκλημα το οποίο πηγάζει από πολλά σημεία και πολλές πλευρές της κοινωνίας, εμπλέκοντας διαφορετικές ομάδες ανθρώπων. Κάτι τέτοιο μας οδηγεί στην εκτίμηση ότι όλοι έχουν την ίδια ατομική ευθύνη και χρειάζεται να υπάρξει κατανόηση και προσπάθεια από την ευρύτερη κοινωνία των πολιτών, για την καταπολέμηση του εν λόγω φαινομένου.

Σχετικά με το κομμάτι των χρηστών, φαίνεται να υπάρχει μια τάση ως προς την άποψη ότι οι χρήστες των υπηρεσιών trafficking, οι λεγόμενοι “πελάτες”, έχουν μεγάλο κομμάτι ευθύνης απέναντι τόσο στα ίδια τα άτομα-θύματα αλλά και στην γενικότερη εξέλιξη του εν λόγω φαινομένου. Πιο συγκεκριμένα, μιλώντας για τους χρήστες, οι επαγγελματίες ανέφεραν πως πρόκειται για άτομα τα οποία έχουν κάποια διαστροφή αλλά πως είναι συνήθως απλοί καθημερινοί άνθρωποι, και όχι πρόσωπα που εμπλέκονται στο έγκλημα.

Σχετικά με το ρόλο τους απέναντι στην εμπορία, αρκετοί από τους ειδικούς, ανέφεραν ότι έχουν υπάρξει πολλά περιστατικά στα οποία ακόμη και αν οι χρήστες –

πελάτες αντιληφθούν ότι πρόκειται για εμπορία ανθρώπων, ή ακόμη και αν το ίδιο το θύμα έχει ζητήσει βοήθεια, αδιαφορούν, δεν φροντίζουν έτσι ώστε να το καταγγείλουν και έτσι δεν βοηθούν το θύμα να ξεφύγει και να διασωθεί. Πολλοί από την άλλη, αναφέρθηκαν και σε αρκετές περιπτώσεις στις οποίες, το στοιχείο της εμπορίας και της εκμετάλλευσης έγινε αντιληπτό από τους χρήστες- πελάτες, και οι ίδιοι αντέδρασαν, διέφυγαν στις αρχές, κατήγγειλαν το περιστατικό και βοήθησαν να διασωθεί το άτομο-θύμα. Γενικότερα, καθώς η ζήτηση συντηρεί το φαινόμενο, μερικοί ανέφεραν σαν ιδανικό σενάριο για την καταστολή της εμπορίας και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης, το να μην γίνεται χρήση των υπηρεσιών trafficking.

Από τα παραπάνω, εκτιμούμε ότι πρόκειται για ένα φαινόμενο το οποίο συντηρείται και εξελίσσεται μέσω της ζήτησης και της εχεμύθειας. Υποθέτουμε λοιπόν, πως το κομμάτι των χρηστών- πελατών είναι αρκετά σημαντικό, η ευθύνη τους είναι μεγάλη, και με τη ορθή και στοχευμένη ενημέρωση, αποκλειστικά στη συγκεκριμένη ομάδα ανθρώπων, ίσως να μπορέσουν να γίνουν βήματα, να “χτυπηθεί” η ζήτηση και να καταπολεμηθεί ένα κομμάτι του απάνθρωπου αυτού εγκλήματος, που κακοποιεί ένα τεράστιο αριθμό ανθρώπων ετησίως.

ΑΞΟΝΑΣ 5: Μετανάστευση και σωματεμπορία

Στον παρακάτω άξονα προσεγγίστηκαν οι απόψεις των επαγγελματιών όσον αφορά τη μετανάστευση ως παράγοντα ευαλοτότητας και επιδιώχθηκε μία εκτίμηση της δυσκολίας που θα αντιμετώπιζε ένα άτομο- θύμα που εμπίπτει στην κατηγορία του πρόσφυγα ή του μετανάστη ώστε να καταφέρει να λάβει βοήθεια.

5.1 Η μετανάστευση ως παράγοντας ευαλοτότητας

Στον υποάξονα αυτό αναφέρθηκε ο ρόλος που παίζει η -συχνά αυστηρή- μεταναστευτική πολιτική των κρατών στην επιλογή των μεταναστευτικών πληθυσμών να αναγκαστούν να μετακινηθούν με παράτυπους τρόπους, ώστε να καταφέρουν να φτάσουν στη χώρα που επιθυμούν. Παράλληλα, έγινε μία προσπάθεια εκτίμησης από τους επαγγελματίες για το κατά πόσο εύκολο είναι για ένα άτομο που εμπίπτει στην κατηγορία του πρόσφυγα ή του μετανάστη να καταφέρει να λάβει βοήθεια.

5.1.1 Μεταναστευτική πολιτική

Οι δύο συνεντευξιαζόμενοι που αναφέρθηκαν στη μεταναστευτική πολιτική, μίλησαν για την πολιτική μετανάστευση και για την μεταναστευτική πολιτική σε επίπεδο Ευρώπης. Αρχικά, σε ότι αφορά στην πολιτική μετανάστευση αναφέρθηκε ότι έχει λίγες διόδους νομιμοποίησης πράγμα που έχει ως αποτέλεσμα να μένουν στην αφάνεια άνθρωποι, των οποίων καταπατώνται εργασιακά δικαιώματα. Σε ό,τι συζητήθηκε όσον αφορά τη μεταναστευτική πολιτική σε επίπεδο Ευρώπης φάνηκε ότι ο συνεντευξιαζόμενος δε συνέδεσε ακριβώς την μεταναστευτική πολιτική με την εμπορία ανθρώπων, απλώς ανέφερε ότι η μεταναστευτική πολιτική μπορεί να λειτουργήσει υποστηρικτικά ως προς το φαινόμενο του trafficking ή να μην λειτουργήσει υποστηρικτικά.

(Σ6) «Συσχετίζεται πάρα πολύ με την πολιτική μετανάστευση γιατί όσο πιο αυστηρή είναι και όσο λιγότερες διόδους νομιμοποίησης έχει, τόσο πιο πολλοί άνθρωποι μένουν στην αφάνεια και δουλεύουν με τα εργασιακά δικαιώματά τους υπό παραβίαση...» (Σ7) «...Ένα κομμάτι έχει να κάνει με το πως η μεταναστευτική πολιτική σε επίπεδο Ευρώπης, έρχεται και μετουσιώνεται σε επίπεδο κρατών – μελών. Τι ακριβώς συμβαίνει. Δεν συνδέω την μετανάστευση με την εμπορία, απλά λέω ότι η μεταναστευτική πολιτική και η νομοθεσία γύρω από αυτή, έρχεται να υποστηρίξει ή να μην υποστηρίξει (ενν.: την εμπορία ανθρώπων). Στην παρούσα φάση όπως γίνεται και όπως υλοποιείται, θεωρώ πως δεν έχουμε φτάσει σε ένα επίπεδο στο οποίο μπορούμε πραγματικά να προστατεύουμε (ενν.: τους μεταναστευτικούς/προσφυγικούς πληθυσμούς)»

5.1.2 Εκτίμηση της δυσκολίας που θα αντιμετωπίσει ένα θύμα που είναι πρόσφυγας ή μετανάστης ώστε να κατορθώσει να ζητήσει βοήθεια

Σε αυτό το σημείο έγινε μία προσπάθεια να εκτιμηθεί από τους επαγγελματίες το πόσο δύσκολο είναι για ένα θύμα που εμπίπτει στην κατηγορία του πρόσφυγα ή του μετανάστη, να καταφέρει να λάβει βοήθεια. Οι συνεντευξιαζόμενοι φάνηκε να συμφωνούν στην άποψη ότι είναι ιδιαίτερα δύσκολο να λάβουν βοήθεια τέτοιοι άνθρωποι, οι οποίοι μπορεί να μην έχουν και καθόλου χαρτιά, συνεπώς οι διαδικασίες είναι πολύ δύσκολες.

Κάποιος επαγγελματίας ανέφερε ένα μείζον ζήτημα που σχετίζεται με τη διαμονή ενός πιθανού θύματος το οποίο έχει αίτημα ασύλου, κάτι το οποίο είναι πολύ χρονοβόρο διότι η διαμονή θα πρέπει να παραχωρηθεί με άδεια του Υπουργείου

Μεταναστευτικής. Αυτό ,όπως μας είπε και ο ίδιος ο συνεντευξιαζόμενος, αποτελεί μεγάλο πρόβλημα καθώς ,μέχρι να δοθεί η άδεια για διαμονή, το θύμα δεν έχει που να πάει, που να ενταχθεί και πώς να προστατευθεί.

Ακόμη, οι συνεντευξιαζόμενοι αναφέρθηκαν και στο γεγονός ότι δύσκολα στοιχειοθετείται υπόθεση όταν το έγκλημα της εμπορίας έχει συμβεί στην αλλοδαπή και αυτό έχει ως αποτέλεσμα το γεγονός ότι άνθρωποι οι οποίοι έπεσαν θύματα κατά την προσπάθειά τους να μεταναστεύσουν σε μία άλλη χώρα και βρέθηκαν στην Ελλάδα, δεν μπορούν εύκολα να έχουν τα προνόμια της αναγνώρισης, παρόλη την συναισθηματική φόρτιση και τη σωματική κούραση που έχουν ήδη υποστεί.

(Σ2) «Γενικότερα όταν το έγκλημα έχει συμβεί στην αλλοδαπή δεν στοιχειοθετείται εύκολα υπόθεση και δημιουργούνται προβλήματα αλλά και το πώς λειτουργεί η μία και η άλλη χώρα και το ότι δεν μπορεί να υπάρχει συνεργασία μεταξύ των δύο αστυνομιών. Είναι απλά χαμένα περιστατικά. Πρακτικά, οι άνθρωποι αυτοί βρίσκονται στη χώρα μας και κουβαλούνε όλο αυτό που τους έχει συμβεί και δεν μπορούν να έχουν τα προνόμια της αναγνώρισης» (Σ5) «Καθόλου εύκολο, θα πω. Δηλαδή το τραύμα από όλη αυτή την κατάσταση που έχει ζήσει είναι πολύ μεγάλος ο φόβος τους (...)Οπότε είναι πολύ δύσκολο. Χρειάζονται πολλή υποστήριξη για να μπορέσουν να φτάσουν σε αυτό το σημείο.» (Σ7) «Δηλαδή μπορεί να είναι περιστατικό ..το οποίο έχει καταγραφεί, έχει αίτημα ασύλου και είναι πιθανολογούμενο θύμα. Εκεί πέρα η διαμονή θα πρέπει να πάει μέσω του Υπουργείου μεταναστευτικής. Αυτό δεν γίνεται αυτόματα, δεν γίνεται την ίδια μέρα, και αυτό είναι σημαντικό. Αν το περιστατικό δεν έχει καθόλου χαρτιά υπάρχει απίστευτα μεγάλο πρόβλημα. Δεν υπάρχει κάπου να ενταχθεί. Γίνονται διαφόρων ειδών προσπάθειες υποστήριξης, οι οποίες μπορεί να είναι με κάλυψη κόστους ξενοδοχείων, για τρεις μέρες από συγκεκριμένο οργανισμό»

Ένας συνεντευξιαζόμενος ωστόσο, αναφέρθηκε στο γεγονός ότι βάσει του νομικού πλαισίου που έχουμε στην Ελλάδα, υπάρχουν τρόποι για να προστατευθεί ένας μετανάστης ή πρόσφυγας που είναι θύμα εμπορίας. Παραταύτα, ο συνεντευξιαζόμενος συμφώνησε ότι είναι δύσκολο το να κατορθώσει να ζητήσει βοήθεια ένας άνθρωπος ο οποίος βρίσκεται παράνομα σε μία χώρα, λόγω του ότι είναι στην αφάνεια και πρακτικά, είναι δράστης εγκλήματος. Συνεπώς, είναι άνθρωποι οι οποίοι είναι εκτεθειμένοι και πολύ ευάλωτοι από πολλές απόψεις.

(Σ6) «Αν μιλάμε για την Ελλάδα έχουμε νομικό πλαίσιο που μπορεί να προστατευθεί. Ακόμα κι αν δεν έχει έγγραφα διαμονής. Μπορεί να εντοπιστεί, να αναγνωριστεί, να προστατευθεί κ.λπ. Και νομίζω ότι και στην πράξη με μία στοιχειώδη υποστήριξη θα μπορούσε και να διαφύγει και να καταφέρει να λάβει προστασία. Σίγουρα όμως τα ίδια τα θύματα αισθάνονται τελείως εκτεθειμένα και ευάλωτα. Άρα, αυτό είναι ένα κομμάτι που καθιστά αρκετά ευάλωτα τα θύματα. Υπάρχει μία παραπάνω ευαλοτότητα, είσαι αόρατος, είσαι δράστης εγκλήματος, διότι όταν μετακινείσαι παράνομα διαπράττεις παράνομη είσοδο στο έδαφος μιας χώρας, οπότε κατευθείαν πας ένα βήμα πιο πίσω σχετικά με το αν μπορείς να ζητήσεις βοήθεια από τις αρχές κ.λπ.»

5.2 Απόψεις των επαγγελματιών για τη σύνδεση της εμπορίας ανθρώπων και της μετανάστευσης

Σε αυτό τον υποάξονα αναλύθηκαν οι απόψεις των επαγγελματιών για τη σύνδεση ή μη σύνδεση της μετανάστευσης με την εμπορία ανθρώπων. Όλοι οι επαγγελματίες συμφώνησαν στο γεγονός ότι υπάρχει συσχετισμός όταν πρόκειται για παράτυπη μετανάστευση ή -όπως ανέφεραν αρκετοί- σε ό,τι αφορά το προσφυγικό που και εκεί οι άνθρωποι καθίστανται ιδιαίτερα ευάλωτοι. Ακόμη, ανέφεραν ότι υπάρχει συσχέτιση με τα παράνομα δίκτυα μεταφοράς μεταναστών που διενεργούν smuggling και των εγκληματικών δικτύων που ασχολούνται με το human trafficking. Γενικότερα, όπως ειπώθηκε και από κάποιον συνεντευξιαζόμενο ‘είναι η κατεξοχήν δεξαμενή θυμάτων’.

(Σ1) «...μπορούσε ένα ολόκληρο λεωφορείο να ήτανε μετανάστες οι οποίοι ταξιδεύανε, υπό κατάσταση κράτησης, υπό συνθήκες άθλιες και ένα λεωφορείο ολόκληρο πακεταρισμένο με μισθωμένους οδηγούς κ.λπ.... Δηλαδή, προσπαθείς να έρθεις στην Ελλάδα και σου λένε ‘έλα εσύ, εμείς θα σου πληρώσουμε τα εισιτήρια... αλλά θα πρέπει να κάνεις αυτό σε αυτή την οικογένεια...’ και ξαφνικά βρισκόσουν χωρίς διαβατήρια, χωρίς τίποτα... σε έχουν πουλήσει και δεν το έχεις καταλάβει.» (Σ2) «Μπορεί να υπάρξει συσχετισμός αλλά συνεχίζουν να είναι δύο διαφορετικά πράγματα..., γιατί πολλές φορές υπάρχει σύγχυση ή ταύτιση, ότι δηλαδή σημαίνουν το ίδιο πράγμα. Υπάρχει συσχετισμός στο πλαίσιο ότι μπορεί μία υπόθεση να ξεκινήσει ως υπόθεση smuggling και καταλήγει σε trafficking... Όμως, αυτό που και εμείς το παρατηρήσαμε, κυρίως μέσα από το προσφυγικό ήταν στα πλαίσια του smuggling δηλαδή :θα σε βοηθήσω να φτάσεις στην

Ελλάδα, λίγο θολό το τοπίο για το πώς θα σε βοηθήσω και τι ακριβώς θα γίνει, περνάει (ενν.: το θύμα) στην Ελλάδα. Τώρα που εγώ όμως σε βοήθησα μου χρωστάς 5 χιλιάδες ευρώ... και για να μου τα ξεπληρώσεις θα μου κάνεις αυτή τη δουλειά, η οποία δουλειά στην περίπτωση γυναίκας που έρχεται μαζί με παιδιά, να είναι να εκδίδεται...Επομένως, να είναι κάτι που μπορεί να ξεκινήσει ως λαθραία μετανάστευση και να καταλήξει ως trafficking. Σε καμία περίπτωση όμως δεν ταυτίζονται αυτά τα δύο.» (Σ4) «... Η λαθραία μετανάστευση και η σωματεμπορία συνδέονται υπό την έννοια ότι όταν ταξιδεύεις με ένα τέτοιο τρόπο γίνεται πιο ευάλωτο το θύμα. Όταν μπαίνει στη διαδικασία να ταξιδέψει χωρίς χαρτιά, δε φαίνεται πουθενά, καθιστά τις ίδιες τις γυναίκες πιο ευάλωτες. Αντί να κάνουν δηλαδή μια κανονική διαδικασία είτε να βγάλουν Visa είτε οτιδήποτε.» (Σ5) «Από ότι έχουμε παρατηρήσει και εμείς, η αλήθεια είναι ότι έχουν αυξηθεί οι περιπτώσεις εκμετάλλευσης με όλες αυτές τις μεταναστευτικές ροές. Μπορεί να ξεκινάνε ως παράτυπη μετακίνηση δηλαδή smuggling και στην πορεία να γίνει trafficking ... έχουν παρατηρηθεί αρκετές περιπτώσεις που ξεκινούν ως smuggling καταλήγει να γίνει trafficking.» (Σ6) «Ναι, η παράνομη μεταφορά ανθρώπων διασταυρώνεται πολλές φορές με την σεξουαλική εκμετάλλευσηΥπάρχει ένας σημαντικός αριθμός γυναικών που θα αναφέρει σεξουαλική εκμετάλλευση στη διαδρομή, το οποίο σημαίνει ότι κάπου αυτά τα δίκτυα συναντώνται, απαντώνται, δεν ταυτίζονται απαραίτητα αλλά να είναι ένας κίνδυνος... » (Σ8) «Είναι η κατεξοχήν δεξαμενή θυμάτων (ενν.: οι μεταναστευτικοί πληθυσμοί) είναι οι ευάλωτοι άνθρωποι οι οποίοι βρίσκονται εδώ σε μία κατάσταση εξαθλίωσης χωρίς προοπτική, χωρίς διέξοδο, έχοντας κάνει και ένα τεράστιο άλμα ξεριζώματος από τις χώρες τους. Δηλαδή δεν έχουν να χάσουν και κάτι με αυτή την έννοια, δηλαδή είναι -αν θέλετε- πρόθυμοι να κάνουν ακραία πράγματα για να τα καταφέρουν.»

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ/ ΠΡΩΤΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ- ΣΧΟΛΙΑ ΑΞΟΝΑΣ 5: Μετανάστευση και σωματεμπορία

Βάσει των λεγόμενων των συνεντευξιαζόμενων, υποθέτουμε ότι η μεταναστευτική πολιτική σε ορισμένα κράτη της Ευρώπης έχει ιδιαίτερα αυστηρούς όρους νομιμοποίησης κι αυτό συχνά αναγκάζει, τους ανθρώπους που επιθυμούν να

μεταναστεύσουν , στο να επιλέγουν παράτυπους τρόπους για να εισέλθουν σε μία χώρα. Αυτοί οι παράνομοι τρόποι εισαγωγής μπορεί να συσχετίζονται με εγκληματικά δίκτυα μεταφοράς μεταναστών (smuggling) τα οποία, όπως αναφέρεται και στο θεωρητικό μέρος, συχνά συνδέονται και με το trafficking. Πέρα όμως από αυτό, το γεγονός ότι είναι άνθρωποι οι οποίοι βρίσκονται παράτυπα σε μία άλλη χώρα, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι είναι στην αφάνεια, δεν μπορούν να διεκδικήσουν δικαιώματα και συμφέροντα , συνεπώς γίνονται ακόμη πιο ευάλωτοι στην εκμετάλλευση, άρα και στο να πέσουν θύματα σωματεμπορίας αφότου φτάσουν στη χώρα προορισμού.

Από τις απαντήσεις που λάβαμε από τους συνεντευξιαζόμενους φάνηκε να υπάρχει η συμφωνία στις γνώμες τους ότι είναι πολύ δύσκολο για ένα άτομο- θύμα το οποίο είναι πρόσφυγας ή μετανάστης να κατορθώσει να ζητήσει βοήθεια από τις αρχές. Αρχικά, είναι δράστης εγκλήματος εφόσον έχει εισέλθει παράτυπα σε μία χώρα, από την άλλη, είναι πιθανό να μη γνωρίζει ούτε τη γλώσσα της χώρας στην οποία βρίσκεται και να μην μπορεί να επικοινωνήσει ούτε με Αγγλικά ,λόγω του σοκ που ενδεχομένως υφίσταται. Τέλος, όπως και να έχει είναι άνθρωποι οι οποίοι δεν είναι καταγεγραμμένοι κάπου, είναι στην αφάνεια και εάν κάποιος δεν θέλει να βρεθούν ,πολύ πιθανό να μην βρεθούν και ποτέ.

Συνεπώς, από τα λεγόμενα των συνεντευξιαζόμενων αντιλαμβανόμαστε ότι υπάρχει συσχέτιση του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων και της μετανάστευσης (μόνο στο μέτρο που αυτή διενεργείται με παράτυπους τρόπους) ή του προσφυγικού ζητήματος ,καθώς αποτελούν παράγοντες που κάνουν τους ανθρώπους περισσότερο ευάλωτους στην εκμετάλλευση, άρα και στο trafficking.

ΑΞΟΝΑΣ 6: Η σωματεμπορία ως εγκληματικό φαινόμενο

Σε αυτό τον άξονα έγινε αρχικά, μια προσπάθεια να προσεγγιστούν οι απόψεις των επαγγελματιών όσον αφορά την εμπορία ανθρώπων ως εγκληματική δραστηριότητα. Με βάση αυτό έγινε και η κωδικοποίηση των υποαξόνων σε α) παράγοντες διατήρησης του φαινομένου, β) το προφίλ των εκμεταλλευτών/τριών και οι μέθοδοι ελέγχου ,γ) ο ρόλος που παίζει το διαδίκτυο και γενικά η τεχνολογία στην διατήρηση ή καταστολή του φαινομένου.

6.1 Παράγοντες διατήρησης του φαινομένου

Σε αυτό το σημείο περιεγράφηκαν από τους συνεντευξιαζόμενους, τρεις από τους βασικούς παράγοντες που συμβάλλουν στη διατήρηση του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων: α) το κέρδος, β) η διαφθορά και γ) η ελλιπής εφαρμογή μέτρων δίωξης.

Οι συνεντευξιαζόμενοι ανέφεραν ως κύριο παράγοντα διατήρησης του εγκληματικού αυτού φαινομένου ,το κέρδος και μάλιστα μίλησαν για τα τεράστια κέρδη που έχουν οι εκμεταλλευτές από αυτή τη δραστηριότητα. Φυσικά, όταν αναφερόμαστε στο trafficking ως οργανωμένο εγκληματικό φαινόμενο, αυτό που οι συνεντευξιαζόμενοι σχολίασαν είναι ,ότι συχνά υπάρχουν κομμάτια του συστήματος που είναι εύκολο να διαφθαρούν και τέλος, αναφέρθηκαν στις αρχές επιβολής του νόμου ,που πολλές φορές παρεμποδίζονται τα καθήκοντά τους, άρα δεν υπάρχει εφαρμογή των μέτρων δίωξης προς τους δράστες.

(Σ2) «υπολογίζονται περισσότερα από 150 δισεκατομμύρια κέρδη ετησίως σε παγκόσμια κλίμακα, είναι η δεύτερη ταχύτερα αναπτυσσόμενη εγκληματική βιομηχανία» (Σ1) « Οπότε στα κρατητήρια γινότανε όλο αυτό το χάλι... να πιέζονται ,να εκβιάζονται (ενν.: τα θύματα) γιατί στο κύκλωμα ήταν και οι δικηγόροι και οι μάρτυρες, όλοι αυτοί» (Σ4) « είτε η αστυνομία που είτε δεν κάνει τη δουλειά της είτε μπορεί να μην την αφήνουν να κάνει τη δουλειά της»

6.1.1 Κέρδος

Όλοι σχεδόν οι συνεντευξιαζόμενοι συμφώνησαν ότι ο βασικός λόγος εμπλοκής σε αυτή την εγκληματική δραστηριότητα, άρα και διατήρησης του φαινομένου της σωματεμπορίας, είναι κατά κύριο λόγο το κέρδος.

Όπως αναφέρεται και στο θεωρητικό μέρος και όπως μας επιβεβαίωσαν και οι συνεντευξιαζόμενοι είναι ανάμεσα στα τρία πιο επικερδή εγκλήματα παγκοσμίως και παράλληλα, είναι η δεύτερη ταχύτερα αναπτυσσόμενη εγκληματική δραστηριότητα με κέρδη πάνω από 150 δισεκατομμύρια παγκοσμίως.

(Σ2) «Αυτό που γενικότερα αναφέρουμε για το trafficking είναι η σχέση προσφοράς και ζήτησης... Δυστυχώς παρόλο που αναφερόμαστε στο trafficking ως ένα έγκλημα, με όρους οικονομικούς και με όρους επιχείρησης είναι ένα εξαιρετικά κερδοφόρο επάγγελμα... υπολογίζονται περισσότερα από 150 δισεκατομμύρια κέρδη ετησίως σε παγκόσμια κλίμακα, είναι η δεύτερη ταχύτερα αναπτυσσόμενη εγκληματική βιομηχανία

και πέρα από το ότι τα κέρδη των ανθρώπων που εμπλέκονται σε αυτό είναι τεράστια, το ρίσκο που παίρνουν είναι πάρα πολύ χαμηλό. Κι έτσι με επιχειρηματικούς όρους... είναι ο τέλειος συνδυασμός.» (Σ3) «Ουσιαστικά είναι οικονομικοί λόγοι θεωρώ. Κάποιοι εκμεταλλεύονται και το έχουν κάνει εμπόριο ουσιαστικά αυτό που λέει η λέξη. Εκμεταλλεύονται τον άνθρωπο. Με διάφορους τρόπους και έχουν βρει αυτή τη μέθοδο να κερδίζουν χρήματα.» (Σ4) «Αυτό που γνωρίζω είναι ότι η εμπορία ανθρώπων, γενικότερα αλλά και πιο συγκεκριμένα των γυναικών, ότι το οικονομικό όφελος είναι στην ίδια κλίμακα με την εμπορία ναρκωτικών, το οικονομικό όφελος για τους ανθρώπους που εμπλέκονται σε όλα αυτά.» (Σ5) «Όπως ξέρουμε όλοι νομίζω είναι ένα από τα πιο κερδοφόρα εγκλήματα ..Δε νομίζω πως υπάρχει σημαντικότερος λόγος για τη διατήρηση του φαινομένου αυτού.» (Σ7) «Το trafficking είναι ένα οργανωμένο έγκλημα το οποίο βρίσκεται στα τρία πρώτα πιο επικερδή οργανωμένα εγκλήματα...η εμπορία έχει το χαρακτηριστικό του χρήματος, έχει το χαρακτηριστικό της δύναμης που σου δίνει το χρήμα»

6.1.2 Διαφθορά

Όπως έχει αναφερθεί και στο θεωρητικό μέρος, το οργανωμένο έγκλημα δεν μπορεί να ανθίσει εύκολα χωρίς την συμβολή διεφθαρμένων μερών του συστήματος. Αυτή την πληροφορία μας την επιβεβαίωσαν και κάποιοι από τους συνεντευξιαζόμενους. Μας ανέφεραν ότι τα εγκληματικά δίκτυα βρίσκονται πάντοτε ένα βήμα μπροστά, αφού έχουν τους πιο ακριβοπληρωμένους δικηγόρους. Επίσης , ανέφεραν ότι συχνά τα θύματα εκβιάζονταν στα κρατητήρια και ότι κάποιοι μάρτυρες και κάποιοι δικηγόροι ήταν και αυτοί κομμάτι των κυκλωμάτων.

Κάποιος άλλος επαγγελματίας φάνηκε περισσότερο δύσπιστος όσον αφορά τη διαφθορά ,χαρακτηρίζοντάς τη ως ‘αστικό μύθο’. Ωστόσο, ουκ ολίγες φορές έχουν βρεθεί τα ονόματα ευπόληπτων πολιτών στο φως της δημοσιότητας, λόγω της εμπλοκής τους σε οργανωμένα εγκληματικά δίκτυα ή στην υποβοήθηση και έμμεση στήριξή τους.

(Σ1) « Οπότε στα κρατητήρια γινότανε όλο αυτό το χάλι... να πιέζονται ,να εκβιάζονται (ενν.: τα θύματα) γιατί στο κύκλωμα ήταν και οι δικηγόροι και οι μάρτυρες, όλοι αυτοί»
(Σ2) «... προφανώς και οι άνθρωποι στις πιο υψηλές θέσεις των κυκλωμάτων έχουν επιρροή και εξουσία... Επομένως μιλάμε για μεγάλα κυκλώματα και ισχυρούς

ανθρώπους. Όταν το δεις από αυτή την πλευρά είναι κάτι τεράστιο, πολύ δυνατό και πολύ καλά οργανωμένο.» (Σ4) «είτε το σύστημα που μπορεί να είναι διεφθαρμένο... Τώρα εντάξει, ακούμε και όλους αυτούς τους αστικούς μύθους ότι από πίσω κρύβονται ευυπόληπτοι πολίτες, διακεκριμένοι άνθρωποι που έχουν μεγάλη εξουσία και μπορούν και τα καλύπτουν, αλλά δεν ξέρω τι ισχύει και αν όντως ισχύουν. Μπορεί να είναι άτομα που φαίνονται κοινωνικά ευυπόληπτοι, σοβαροί. » (Σ7) «Βλέπουμε δυστυχώς , ότι οι traffickers και τα κυκλώματα τα οποία εμπλέκονται θα είναι πάντα ένα βήμα μπροστά από εμάς. Θα είναι δηλαδή πιο μπροστά στο τι γίνεται. ...Γιατί θα δεις ότι οι traffickers έχουν τους πιο ακριβοπληρωμένους δικηγόρους. Θα δεις ότι υπάρχει ένα τέτοιο σύστημα από πίσω που είναι πάρα πολύ δυνατό.»

6.1.3 Ελλιπής εφαρμογή μέτρων δίωξης

Όπως έχει αναφερθεί και σε προηγούμενο άξονα η Ελλάδα δεν πάσχει όσον αφορά το νομικό πλαίσιο προστασίας των θυμάτων ,ούτε και τιμωρίας των δραστών, το ζήτημα που προκύπτει είναι η ελλιπής εφαρμογή των μέτρων δίωξης. Οι συνεντευξιαζόμενοι αναφέρθηκαν στην αστυνομία ,που ενδεχομένως κάποιои εξωτερικοί παράγοντες δεν την αφήνουν να δράσει με τον τρόπο που πρέπει και στο γεγονός, ότι οι δικογραφίες που συντάσσονται για το οργανωμένο έγκλημα, είναι πολύ δύσκολες και απαιτούν χρόνο, κάτι που στην περίπτωση του trafficking αποτελεί τροχοπέδη για τη δίωξη των δραστών.

Μάλιστα, αυτό που ειπώθηκε και τονίστηκε είναι ότι ,στην Ελλάδα δεν έχουμε τόσο συχνά υποθέσεις σωματεμπορίας που εμπλέκεται οργανωμένο κύκλωμα από πίσω, όχι όμως επειδή δεν είναι ευρεία η δράση των εγκληματικών δικτύων, αλλά γιατί οι δικογραφίες για το οργανωμένο έγκλημα είναι δύσκολες δικογραφίες που απαιτούν πολύπλευρη αστυνομική έρευνα.

(Σ4) «είτε η αστυνομία που είτε δεν κάνει τη δουλειά της είτε μπορεί να μην την αφήνουν να κάνει τη δουλειά της» (Σ6) «Οι παράγοντες που ευνοούν την διαίωσιση αυτού του τρόπου δράσης, έχουν να κάνουν με την ελλιπή εφαρμογή μέτρων δίωξης των δραστών με την ίδια τη δυσκολία εντοπισμού του εγκλήματος, γιατί όταν ένα έγκλημα διασπάται σε μικρά κομματάκια και το ίδιο το θύμα δεν έχει επίγνωση μέχρι να φτάσει ότι είναι

θύμα εκμετάλλευσης, δεν έχει επίγνωση (εκτός αν έχει απαχθεί) ότι είναι θύμα εμπορίας ,για να ζητήσει βοήθεια ή ακόμα και για να σου δώσει τις πληροφορίες ...έχουμε ελάχιστες περιπτώσεις που εμπλέκονταν οργανωμένο κύκλωμα από πίσω, δηλαδή είναι περισσότερο μεμονωμένοι δράστες. Όχι γιατί δεν είναι ευρεία η δράση των οργανωμένων εγκληματικών δικτύων αλλά γιατί μάλλον εντοπίζονται πιο δύσκολα. Οι δικογραφίες που σχηματίζονται για οργανωμένο έγκλημα είναι πιο δύσκολες δικογραφίες, να το πούμε έτσι. Θέλουν πολυεπίπεδη αστυνομική έρευνα κ.λπ.»

6.2 Προφίλ εκμεταλλευτών/τριών και μέθοδοι ελέγχου

Στον παρακάτω υποάξονα αναλύθηκε το προφίλ των δραστών-εκμεταλλευτών καθώς και οι μέθοδοι ελέγχου που χρησιμοποιούν εις βάρος των θυμάτων, ακόμη αναλύθηκε το φαινόμενο της εμπλοκής του θύματος στη στρατολόγηση νέων θυμάτων ,άρα του θύματος ως δράστη εγκλήματος πλέον.

(Σ5) «Και πάλι θα πω ότι δεν υπάρχουν συγκεκριμένα προφίλ, μπορούν να είναι είτε άντρες είτε γυναίκες ,είναι ενήλικες.. Αλλά δεν υπάρχει κάτι συγκεκριμένο.. Και Έλληνες και αλλοδαποί, και άντρες και γυναίκες..» (Σ8) «Έχουν καλλιεργήσει (ενν.: οι δράστες έχουν καλλιεργήσει στα θύματα) και μία άλλη αντίληψη το οτιδήποτε κάνεις θα το βρεις μπροστά σου. Δηλαδή ‘‘θα βρεθείς στη φυλακή ή θα κάνω κακό στους δικούς σου’’ ή πολλές φορές τους έχουν πάρει τα χαρτιά, τις έχουν με αλκοόλ και ναρκωτικά , γενικά είναι μία ομερτά να το πω έτσι. » (Σ5) «Μπορεί να μη θέλεις να στρατολογήσεις και άλλες κοπέλες αλλά να αναγκάζεσαι.. Δηλαδή όταν ο άλλος σου λέει ‘‘αν δεν μου φέρεις καινούριες κοπέλες εγώ θα σκοτώσω την οικογένειά σου’’ , αναγκάζεσαι να στρατολογήσεις.»

6.2.1 Προφίλ εκμεταλλευτών

Όπως φάνηκε από τις απόψεις των επαγγελματιών οι εκμεταλλευτές δεν έχουν συγκεκριμένα προφίλ, μπορεί να είναι άνδρες ή γυναίκες, μπορεί να είναι Έλληνες ή αλλοδαποί, μπορεί να είναι συγγενείς και φίλοι των θυμάτων ή άγνωστοι.

(Σ2) «(...) άνετα θα μπορούσε να είναι και άνδρας και γυναίκα και... μπορεί να είναι κάποια φίλη ή συγγενικό πρόσωπο , που σε βοηθάει και καλά να φτάσεις σε ένα άλλο μέρος ή σε μία άλλη χώρα, επειδή εκεί θα μπορούσε να δουλέψεις κι επειδή υπάρχει αυτή η σχέση συγγένειας ή φιλίας εμπιστεύεσαι το άτομο και βρίσκεσαι σε αυτή τη νέα

συνθήκη.» (Σ5) «Και πάλι θα πω ότι δεν υπάρχουν συγκεκριμένα προφίλ, μπορούν να είναι είτε άντρες είτε γυναίκες, είναι ενήλικες.. Αλλά δεν υπάρχει κάτι συγκεκριμένο.. Και Έλληνες και αλλοδαποί, και άντρες και γυναίκες..»

6.2.2 Μέθοδοι ελέγχου που χρησιμοποιούν οι εκμεταλλευτές στα θύματα

Σε αυτό το σημείο οι συνεντευξιαζόμενοι αναφέρθηκαν σε κάποιες από τις μεθόδους ελέγχου που χρησιμοποιούν οι διακινητές εις βάρος των θυμάτων. Οι επαγγελματίες συμφώνησαν στον εκβιασμό και γενικότερα στην καλλιέργεια φόβου που δημιουργούν οι δράστες προς τα θύματα. Ειπώθηκε επίσης ότι χρησιμοποιούν τεχνάσματα παριστάνοντας εργαζόμενους των αρχών ή της αστυνομίας, για να εκφοβίζουν τα θύματα και να τα εξαναγκάζουν να παραμένουν στην κατοχή τους (π.χ. ένδυση κάποιου μέλους του κυκλώματος με στολή αστυνομικού και παρουσίασή του στο θύμα ,ως πελάτη).

Ωστόσο, αναφέρθηκε επίσης και η παρακράτηση των νόμιμων εγγράφων των θυμάτων από τους δράστες ή ακόμη και η χορήγηση ναρκωτικών ουσιών και αλκοόλ για ευκολότερο έλεγχό τους.

(Σ1) «δηλαδή όλα αυτά τα κορίτσια ήταν παγιδευμένα σε δραστηριότητες που τις είχαν εγκλωβίσει. Δεν μπορούσε να το αντιληφθεί ο καθένας, όταν έβλεπε ότι αυτές οι κοπέλες είχανε μία συμπεριφορά φυσιολογική, διότι υπήρχε ο φόβος, υπήρχε ο εκβιασμός υπήρχε το οργανωμένο έγκλημα από πίσω.» (Σ5) «επίσης είναι πολύ μεγάλος ο φόβος τους διότι οι ίδιοι οι εκμεταλλευτές κατά τη διάρκεια αυτής της κατάστασης χρησιμοποιούν τις αρχές ώστε να εκφοβίζουν το θύμα και αυτό να μένει» (Σ6) «Μία συνήθης απειλή που χρησιμοποιούν οι δράστες είναι ότι ‘‘θα σε εντοπίσει η αστυνομία, θα κρατηθείς, θα απελαθείς, θα καταδικαστείς για παράνομη είσοδο ή οτιδήποτε. Γι’ αυτό παραμένουνε και πιο εύκολα υπό τον έλεγχο των δραστών και πολλές φορές έχουμε και παρακράτηση διαβατηρίου ή πλαστά έγγραφα νόμιμης διαμονής κ.λπ.» (Σ8) «Έχουν καλλιεργήσει (ενν.: οι δράστες έχουν καλλιεργήσει στα θύματα) και μία άλλη αντίληψη το οτιδήποτε κάνεις θα το βρεις μπροστά σου. Δηλαδή θα βρεθείς στη φυλακή ή θα κάνω κακό στους δικούς σου ή οι πολλές φορές τους έχουν πάρει τα χαρτιά, της έχουνε με αλκοόλ και ναρκωτικά, γενικά είναι μία ομερτά να το πω έτσι.»

Άλλος ένας τρόπος αποτελεσματικού ελέγχου των θυμάτων από τους δράστες είναι το να τα εξαναγκάσουν να στρατολογήσουν τα ίδια νέα θύματα. Βάζοντας τα θύματα σε αυτή τη θέση του διακινητή πλέον, οι εκμεταλλευτές έχουν την ασφάλεια ότι δεν μπορούν να τους εκθέσουν στη αστυνομία ,γιατί θα εκτεθούν και τα ίδια.

(Σ2) «ξεκινάνε οι διακινητές να αποσύρουν τις μεθόδους ελέγχου και βίας και αρχίζουν να δίνουν και κάποιες ελευθερίες. Μέσα σε όλο αυτό το σκηνικό, όσο η κοπέλα γίνεται πιο πειθήνια και ξέρουν(ενν.: οι διακινητές) ότι δεν υπάρχει περίπτωση να την χάσουν και να τους εκθέσει ,μέσα σε αυτό οι κοπέλες φτάνουν σε σημείο που να αρχίζουν να στρατολογούν άλλες κοπέλες. (...) αυτό είναι κάτι που συμβαίνει...» (Σ5) «Μπορεί να μη θέλεις να στρατολογήσεις και άλλες κοπέλες αλλά να αναγκάζεσαι.. Δηλαδή όταν ο άλλος σου λέει ‘αν δεν μου φέρεις καινούριες κοπέλες εγώ θα σκοτώσω την οικογένειά σου , αναγκάζεσαι να στρατολογήσεις. Και έχουν υπάρξει και περιπτώσεις που συνέλαβαν θύματα, κατηγορήθηκαν ως δράστες γιατί ακριβώς συμμετείχαν στη στρατολόγηση άλλων θυμάτων. (...) Τις συνέλαβαν ως δράστριες αλλά ήταν θύματα ... Είναι και ένας ρόλος που τους δίνουν γενικά από το κύκλωμα για να νιώθουν ότι συμμετέχουν και εκείνες σε όλο αυτό οπότε έμμεσα τις ελέγχουν για να μην τους καταγγείλουν. Γιατί σου λέει (ενν.: το θύμα)ότι ‘έχω μπει κι εγώ στην θέση του στρατολογητή πλέον ,αν πάω να καταγγείλω θα πιάσουν και εμένα..’ Είναι και αυτή μία μέθοδος ελέγχου.»

6.3 Ο ρόλος του διαδικτύου/ τεχνολογίας στη διατήρηση ή καταστολή του φαινομένου

Το διαδίκτυο και η χρήση νέων τεχνολογιών γενικότερα έχουν γίνει κομμάτι της καθημερινότητας του κοινωνικού συνόλου. Το ζήτημα είναι ότι αποτελούν από κοινού δίκωπο μαχαίρι ,διότι όσο εύκολη και αν κάνουν την καθημερινότητα των ανθρώπων ,άλλο τόσο μπορούν να αποτελέσουν κίνδυνο για τη σωματική ή ψυχολογική ακεραιότητά τους. Στον παρόν υποάξονα ζητήθηκε η άποψη των επαγγελματιών σχετικά με το εάν τελικά η χρήση νέων τεχνολογιών και του διαδικτύου παίζουν ρόλο στη διατήρηση του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων ή της καταστολής του.

Οι συνεντευξιαζόμενοι φάνηκε να συγκλίνουν στην άποψη πως η τεχνολογία και το διαδίκτυο αποτελούν δυναμικούς χώρους ανάπτυξης και για το trafficking και για το anti-trafficking. Από τη μία το διαδίκτυο και η τεχνολογία βοηθά τα εγκληματικά

δίκτυα να στρατολογούν πιο εύκολα θύματα και από την άλλη, οι ίδιοι χώροι μπορούν να βοηθήσουν στην καταστολή του με καμπάνιες ή διαφημιστικά spot κ.λπ.

(Σ2) « μέσα από το διαδίκτυο βλέπουμε μεγάλη εξάπλωση και αύξηση των περιστατικών . Η Αμερική είχε μία απίστευτη αύξηση των καταγγελιών μέσα από το διαδίκτυο κατά την περίοδο της καραντίνας και του κορονοϊού ...» (Σ3) «Σίγουρα υπάρχει τεχνολογία που τους βοηθάει πάρα πολύ. Είναι πολύ πιο οργανωμένα τα πράγματα και πολύ πιο εύκολα να γνωρίζει ο καθένας από μια χώρα στην άλλη τι ακριβώς συμβαίνει και να υπάρχει δικτύωση και η συνεργασία των ανθρώπων που μεταφέρουν από τη μια χώρα στην άλλη.» (Σ4) «Νομίζω γενικά ότι όσο εξελίσσεται το έγκλημα άλλο τόσο εξελίσσεται και η αντιμετώπισή του και το αντίστροφο.»(Σ5) «με την πανδημία, παρατηρήθηκε αύξηση των θυμάτων λόγω της εκτεταμένης χρήσης του ίντερνετ, γιατί πλέον ‘ψαρεύουν’ οι εκμεταλλευτές θύματα μέσω διαδικτύου.» (Σ7) «. Το διαδίκτυο είναι ένας πολύ δυναμικός χώρος, και για το καλό και για το κακό..» (Σ8) «Η τεχνολογία γενικά είναι δίκωπο μαχαίρι. Ευνοεί και το trafficking και το αντί- trafficking. Είναι μία ευκαιρία για εμάς να αναπτύξουμε νέες τεχνολογικές εφαρμογές σε σχέση με το διαδίκτυο ή σε σχέση με άλλους τρόπους ακόμα και η αστυνομία και η δικαιοσύνη μπορεί να είναι πιο ευέλικτοι μέσα από την τεχνολογία για να μπορεί να ανιχνεύει φαινόμενα trafficking..»

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ/ ΠΡΩΤΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ- ΣΧΟΛΙΑ ΑΞΟΝΑΣ 6: Η σωματεμπορία ως εγκληματικό φαινόμενο

Όσον αφορά τους παράγοντες διατήρησης του φαινομένου ,αυτό που μπορούμε να υποθέσουμε από τα λεγόμενα των συνεντευξιαζόμενων είναι, ότι ο δράστης εκμεταλλεύεται την σεξουαλικότητα του ατόμου για να κερδοσκοπήσει. Συνεπώς, μέσω του χρηματικού κέρδους, οι εκμεταλλευτές αποκτούν επιρροή και δύναμη που συμβάλλουν στη συνέχιση της εγκληματικής δραστηριότητας ,άρα και στη διατήρηση του φαινομένου του trafficking.

Άλλος ένας παράγοντας διατήρησης που αναφέρθηκε από τους συνεντευξιαζόμενους, είναι αυτός της διαφθοράς κρατικών λειτουργών ή καίριων μερών του συστήματος, σε ό,τι έχει να κάνει με το human trafficking. Η διαφθορά είναι ένα φαινόμενο που υπάρχει σίγουρα σε πολλά σημεία του κοινωνικού ιστού· σε κάποια

από αυτά, έχει επιπτώσεις μικρού -συγκριτικά- βεληνεκούς και σε άλλα έχει ως αποτέλεσμα εγκλωβισμένους ανθρώπους με στιγματισμένες προσωπικότητες, ταλαιπωρημένες ψυχές και κακοποιημένα σώματα. Το ζήτημα που μπορούμε να πιθανολογήσουμε ότι προκύπτει είναι ότι κανείς δεν μπορεί να μιλήσει με ασφάλεια και σιγουριά για το φαινόμενο της διαφθοράς: το πώς και με ποιους τρόπους λειτουργεί, ποια μέρη του συστήματος ή ποιοι άνθρωποι με εξουσία έχουν περισσότερες πιθανότητες να διαφθαρούν ,κ.λπ. Το σίγουρο είναι πως δεν είναι εύκολο ούτε να την εντοπίσει ,ούτε και να την καταδείξει κάποιος.

Η σωματεμπορία είναι ένα φαινόμενο που -όταν είναι οργανωμένο- όπως μας είπαν και οι συνεντευξιαζόμενοι, διασπάται σε πολλά μικρά κομμάτια και έτσι είναι πολύ δύσκολο να εντοπιστούν είτε οι εκμεταλλευτές ,είτε τα άτομα που παρέχουν κάλυψη και διευκόλυνση στους εκμεταλλευτές. Έτσι, μπορούμε να υποθέσουμε ότι η ελλιπής εφαρμογή μέτρων δίωξης από τις αρχές συχνά αποτελεί τροχοπέδη για την πάταξη του φαινομένου του trafficking, κάτι που τελικά ευνοεί την διατήρηση και εξάπλωση του φαινομένου.

Σύμφωνα με τα λεγόμενα των συνεντευξιαζόμενων μπορούμε να πούμε ότι δεν υπάρχει προφίλ εκμεταλλευτή, όπως δεν υπάρχει και προφίλ θύματος. Ωστόσο, όπως ανέφεραν οι συνεντευξιαζόμενοι, ο εκμεταλλευτής συνήθως είναι άτομο που εμπνέει εμπιστοσύνη στο θύμα στην αρχή, άρα μιλάμε για γνώριμους ανθρώπους στα θύματα φίλους/ες, γείτονες, ακόμα και συγγενείς. Αυτό πιθανολογούμε ότι συμβαίνει για να είναι πιο εύκολη η εξαπάτηση και ο έλεγχος του θύματος. Ακόμη μπορούμε να εικάσουμε ότι οι κύριοι μέθοδοι ελέγχου που χρησιμοποιούν οι εκμεταλλευτές έχουν ως επίκεντρο τον εκφοβισμό και εκβιασμό των θυμάτων. Άλλος ένας τρόπος αποτελεσματικού ελέγχου που αναφέρθηκε είναι το να χορηγούν ναρκωτικά και αλκοόλ στα θύματα, πιθανότατα με σκοπό να καλλιεργήσουν εθισμούς στους εκμεταλλευόμενους και έτσι ,εφόσον μπορούν να χειραγωγούν τους εθισμούς τους, να είναι πολύ πιο εύκολο να χειραγωγούν και τα ίδια τα άτομα. Τέλος, το να εξαναγκάζουν ή να χειραγωγούν τα θύματα στο να στρατολογούν νέα, είναι μία πολύ αποτελεσματική μέθοδος ελέγχου ,αφού το θύμα έχει μπει πλέον στη θέση του εκμεταλλευτή, άρα είναι δράστης εγκλήματος (ασχέτως εάν το ήθελε ή όχι) συνεπώς, εάν προσπαθήσει να ζητήσει βοήθεια από την αστυνομία, πρακτικά θα διωχθεί και το ίδιο το θύμα για το αδίκημα της στρατολόγησης ή διακίνησης ή εκμετάλλευσης τρίτου.

Οι απόψεις των επαγγελματιών για το ρόλο του διαδικτύου στην διατήρηση ή καταστολή του φαινομένου φάνηκε να κατευθύνονται και στις δύο απόψεις. Βάσει αυτού μπορούμε να πιθανολογήσουμε ότι όσο εξελίσσεται το έγκλημα του human trafficking μέσω της χρήσης του διαδικτύου και γενικότερα των νέων τεχνολογιών, με τον ίδιο τρόπο εξελίσσεται και η αντιμετώπισή του μέσα από τη χρήση των νέων τεχνολογιών από την αστυνομία και τις δικαστικές αρχές, αλλά και σε ότι έχει να κάνει με το φάσμα της ευαισθητοποίησης και πρόληψης μέσα από διαφημιστικά σποτ, και social media καμπάνιες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου

Στο κεφάλαιο 7 προσεγγίστηκαν οι προτάσεις των επαγγελματιών τόσο για την πρόληψη όσο και για την αντιμετώπιση του φαινομένου(πχ. ενημέρωση στην ευρύτερη κοινωνία αλλά και στους επαγγελματίες της πρώτης γραμμής κ.α) καθώς και κάποια προγράμματα που λειτουργούν στην Ελλάδα με στόχο την πρόληψη αλλά και την αντιμετώπιση της σωματεμπορίας.

7.1.1 Κοινωνία

Αρκετοί από τους επαγγελματίες που συμμετείχαν στην έρευνα, σύμφωνα πάντα με την γνώση και εμπειρία τους πάνω στο ζήτημα, παρέθεσαν τις απόψεις και τις προτάσεις τους σχετικά με το ρόλο των πολιτών και της ευρύτερης κοινωνίας απέναντι στο κομμάτι της πρόληψης αλλά και της αντιμετώπισης του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων.

Αρχικά, οι ειδικοί ανέφεραν ότι δεν απουσιάζουν δράσεις και εκστρατείες πρόληψης και ενημέρωσης από διάφορες καμπάνιες και οργανώσεις, που σχετίζονται με το ζήτημα. Ωστόσο, μερικοί ανέφεραν ότι γίνεται εσφαλμένη ή καθόλου δουλειά γύρω από το συγκεκριμένο κομμάτι.

(Σ1) «...ξέρω ότι υπάρχουν πάρα πολλές οργανώσεις και κυβερνητικές και μη , νομίζω ότι δεν γίνεται σωστή δουλειά στο θέμα αυτό.”(Σ3) «Είναι απαραίτητο αλλά δεν γίνεται. Θα μπορούσε να γίνεται, ίσως με κάποια σποτάκια στην τηλεόραση, επειδή πολύς κόσμος παρακολουθεί τηλεόραση”(Σ8) «Η αλήθεια είναι ότι αυτή η λεγόμενη αφύπνιση της

κοινής γνώμης και η ευαισθητοποίηση του κόσμου, οι καμπάνιες, οι εκστρατείες ενημέρωσης, δεν απουσιάζουν από το δημόσιο διάλογο.”

Επιπλέον, αναφέρουν πως είναι σημαντική η ενημέρωση της ευρύτερης κοινωνίας και των πολιτών αλλά και η ευαισθητοποίηση αυτών. Πάνω σε αυτό πρόσθεσαν ότι η ενημέρωση θα πρέπει να γίνεται ανεξαρτήτως ειδικότητας των πολιτών, και έτσι να γνωρίζουν, ότι κάτι που βλέπουν ενδεχομένως να είναι στοιχείο σωματεμπορίας. Εκτός αυτών, κάποιος επαγγελματίας τόνισε ότι πρώτα από όλα θα πρέπει να δίνεται βάση στην επίγνωση του φαινομένου και έπειτα στην ευαισθητοποίηση, καθώς πολλοί άνθρωποι δεν γνωρίζουν τι σημαίνει εμπορία ανθρώπων και τι συμβαίνει στα άτομα που διακινούνται.

(Σ1) «Ο κόσμος δεν έχει την ενημέρωση που χρειάζεται και δεν έχει δώσει το ανάλογο ενδιαφέρον.» (Σ2) «Από τη μία θα έπρεπε κάθε πολίτης να ενδιαφέρεται μεμονωμένα, δεν χρειάζεται να είσαι ειδικός στο ζήτημα για να πεις αυτό που είδα είναι ένα θύμα εμπορίας ανθρώπων.» (Σ3) «Είναι θέμα ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης.» Σ5: «Περισσότερη ευαισθητοποίηση και ενημέρωση του κοινού.» Σ7: «Το πρώτο κομμάτι ,πριν από την ευαισθητοποίηση είναι να γνωρίσει κάποιος.»

Κάτι ακόμη που εξέφρασαν οι επαγγελματίες και το οποίο θα μπορούσε σαφώς να λειτουργήσει προληπτικά απέναντι στο φαινόμενο της εμπορίας είναι να πραγματοποιούνται στοχευμένες καμπάνιες ενημέρωσης οι οποίες θα απευθύνονται σε συγκεκριμένο κοινό, ειδικότερα στις πιθανόν ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.

(Σ2) «το κομμάτι της ενημέρωσης τόσο του ευρύ κοινού, όσο και αυτών που ας πούμε ότι ορίζουμε ως περισσότερο ευάλωτων κοινωνικών ομάδων για τη χώρα μας.» (Σ3) «Θα μπορούσε να γίνεται, ίσως με κάποια σποτάκια στην τηλεόραση, επειδή πολύς κόσμος παρακολουθεί τηλεόραση, ίσως ένα τέτοιο μήνυμα κάποιες φορές.» (Σ7) «Από τα νούμερο ένα κομμάτια είναι οι καμπάνιες, ένα δεύτερο είναι οι στοχευμένες καμπάνιες, σε συγκεκριμένα κοινά.» (Σ8) «Εγώ έχω καταλήξει ότι πρέπει να είναι λίγο πιο στοχευμένα όλα αυτά.»

Εν κατακλείδι, μια ακόμη άποψη που παρατέθηκε ήταν για το κατά πόσο μπορούν να συζητούνται τέτοια θέματα, και να “επικοινωνούνται βαθύτερα νοήματα”. Πιο συγκεκριμένα αναφέρθηκε ότι πολλές φορές οι ίδιες οι εταιρίες αλλά και εξ

ολοκλήρου η οικονομία, βασίζονται σε τέτοιου είδους συμφέροντα (τα οποία σαφώς καταπατούν ανθρώπινα δικαιώματα), και δεν υπάρχει πάντα η διάθεση να γίνουν δραστικές και αποτελεσματικές αλλαγές (ακριβώς λόγω αυτού του οφέλους).

(Σ8) *«είναι δύσκολο να επικοινωνήσεις πιο βαθιά νοήματα και μηνύματα... υπάρχει ένα όριο στο πόσο πολύ μπορεί αυτό το πράγμα να το επικοινωνήσεις. Δηλαδή στηρίζεται λίγο-πολύ και στην οικονομία, το φθηνό.»*

7.1.2 Επαγγελματίες πρώτης γραμμής

Στα πλαίσια της συζήτησης με τους επαγγελματίες, για την πρόληψη του φαινομένου της εμπορίας, οι ίδιοι μίλησαν και για τη στάση που θα πρέπει να έχουν και οι επαγγελματίες πρώτης γραμμής (επαγγελματίες υγείας, αστυνομία, οδηγοί ταξί, πυροσβέστες κ.ά.). Θα πρέπει οι ίδιοι να έχουν το αντίστοιχο ενδιαφέρον έτσι ώστε να μπορούν να διακρίνουν και έπειτα να αναφέρουν τυχόν περιστατικά. Επιπλέον, κρίθηκε ιδιαίτερα σημαντική η ειδική αλλά και στοχευμένη εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση αυτών, για την σωστή και αποτελεσματική παροχή υπηρεσιών σε πιθανά θύματα που ενδέχεται να συναντήσουν στην πορεία της εργασίας τους.

(Σ3) *«Η κάθε χώρα θα πρέπει να ευαισθητοποιεί επαγγελματίες, αστυνομία, υγειονομικούς, σχολεία... Επίσης να γίνει και πιο γνωστό στις υπηρεσίες, ευαισθητοποίηση στα επείγοντα περιστατικά »* (Σ5) *«Αν είσαι επαγγελματίας που έχει σχέση με το φαινόμενο και κρατάς μία τέτοια θέση ,δεν μπορείς να βοηθήσεις το πιθανό θύμα. Αν όλοι είναι έστω και λίγο ενήμεροι και μπορούν να αντιληφθούν κάποια πράγματα να τους ταρακουνήσουν τότε ίσως μπορούμε να προλάβουμε κάποιες καταστάσεις.»* (Σ6) *«Την εκπαίδευση όλων των επαγγελματιών πρώτης γραμμής είτε είναι σε ελεγκτικούς μηχανισμούς (π.χ. επιθεώρηση εργασίας) είτε είναι η αστυνομία είτε είναι διωκτικοί, είτε είναι δικαστές , είτε είναι εκπαιδευτικοί, επαγγελματίες υγείας ,εάν δουν κάτι ύποπτο να μπορούν να το αναφέρουν.»* (Σ7) *«στοχευμένες εκπαιδεύσεις και σταθερές εκπαιδευτικές διεργασίες, σε όλους τους φορείς που εμπλέκονται...πχ στους δικαστές και σε εισαγγελίες. Υπάρχουν εξιδεικευμένοι άνθρωποι στο αντικείμενο, οπότε χρειάζονται στοχευμένα εκπαιδευτικά κομμάτια και σε αυτή την κατηγορία....Είναι*

λιμενικό, αστυνομία, πυροσβεστική αλλά είναι και άλλα κομμάτια όπως είναι λειτουργοί Δημόσιας Υγείας, νοσοκομεία κλπ.» (Σ8) «Οπότε θα μπορούσαμε να εκπαιδεύσουμε ανθρώπους οι οποίοι μπορούν μέσω του χώρου που εργάζονται.»

7.1.3 Παιδιά

Κάτι ακόμη που συζητήθηκε αρκετά από τους ειδικούς, είναι η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση της πιο νεαρής ηλικίας και συγκεκριμένα των παιδιών. Ειδικότερα, αναφέρθηκε η σημασία της διαπαιδαγώγησης στα σχολεία, έτσι ώστε και τα παιδιά από νεαρή ηλικία ακόμη, να έχουν κατανοήσει και υιοθετήσει τις έννοιες του ανθρωπισμού και της αλληλεγγύης και να μην μπαίνουν στο ρόλο του θύτη αλλά και να μπορούν να προστατεύονται από την οποιαδήποτε εκμετάλλευση.

(Σ1) «Στα σχολεία να υπάρχει σεξουαλική διαπαιδαγώγηση. Θεωρώ ότι είναι προληπτικό αυτό το έργο. Τα μικρά παιδιά να δεχτούν διαπαιδαγώγηση με αυτό τον τρόπο δεν θα έχεις θύτες που συνήθως είναι τα αγόρια. Και δεν θα έχεις θύματα, γιατί τα κορίτσια θα έχουν αυτοπροστατευτεί.» (Σ7) “Ένα πιθανό κοινό θα μπορούσε να είναι τα παιδιά που πάνε σχολείο...” (Σ8) «Να γίνουνε τα δικαιώματα του ανθρώπου μάθημα στα σχολεία. Ένα παιδί 18 χρόνων από το σχολείο και να ναι εμβολιασμένο στον ανθρωπισμό, στην αλληλεγγύη. Αν η νέα γενιά μέσα στο βάθος χρόνου είναι πιο υποψιασμένη και έχει μεγαλύτερες αντιστάσεις θα πάει αλλιώς το πράγμα.»

7.1.4 Εθελοντικά προγράμματα

Σε αυτό το σημείο, οι επαγγελματίες ανέφεραν και τα εθελοντικά προγράμματα, τα οποία θα μπορούσαν ενδεχομένως να βοηθήσουν απέναντι στο κομμάτι της σωματεμπορίας, ωστόσο οι ίδιοι πρόσθεσαν ότι ο εθελοντισμός είναι ένα ζήτημα που μπορεί να κρύβει δευτερογενή οφέλη.

(Σ1) «Το ‘παιχνίδι’ είναι προληπτικό για εμένα και να κάνουμε και εθελοντές στο κομμάτι της σωματεμπορίας.» (Σ3) «Οι ομάδες εθελοντισμού πάντα βοηθάνε αλλά ο εθελοντισμός έχει δύο όψεις. Υπάρχουν πάντα δευτερογενή οφέλη. Αλλά θα μπορούσαν

να υπάρξουν εθελοντικές ομάδες και να υποστηρίζουν άτομα ή να βοηθήσουν στην ενημέρωση.»

7.1.5 Πολιτικός σχεδιασμός

Μερικοί από τους ειδικούς μίλησαν για την ανάγκη να ληφθούν μέτρα από κάθε κράτος αλλά και την υπάρξει ένας κατάλληλος πολιτικός σχεδιασμός, ενεργειών και προγραμμάτων που να εφαρμόζονται στην κάθε χώρα προκειμένου να δρουν για την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση γύρω από την εμπορία.

(Σ1) «δεν έχουμε μπει στη διαδικασία σαν πολιτεία να λάβουμε αντίστοιχα μέτρα και όχι μόνο γι' αυτό για όλα τα θέματα που απασχολούν τον κοινωνικό ιστό.» (Σ2) «Το κράτος και οι φορείς οφείλουν να κάνουν ενέργειες προκειμένου να ενημερώσουν και να ευαισθητοποιήσουν.» (Σ3) «η κάθε χώρα θα πρέπει να το κάνει αυτό και να δημιουργεί προγράμματα.»

Πιο συγκεκριμένα, κρίθηκε σημαντική η ανάλυση των εκάστοτε παραγόντων κινδύνου, ώθησης και έλξης και παράλληλα με γνώμονα την προσπάθεια διασφάλισης της ίσης μεταχείρισης όλων των μελών, να παρθούν και τα αντίστοιχα κατάλληλα μέτρα. Επιπλέον, χρειάζεται να γίνει μια επανεξέταση για το πόσο πραγματικά προστατεύουν οι υπάρχουσες πολιτικές (πχ η μεταναστευτική πολιτική ή η πολιτική γύρω από την πορνεία), τα άτομα.

(Σ6) «...εάν δούμε τους παράγοντες κινδύνου και τους παράγοντες ώθησης και αντίστοιχα παράγοντες έλξης ,είναι μία καλή βάση για να δούμε_ποια μέτρα μπορεί να είναι αποτελεσματικά για την πρόληψη διασφάλιση του ελάχιστου επιπέδου αξιοπρεπούς διαβίωσης για κάθε άνθρωπο , αυτό είναι μία καλή βάση για να συζητάμε για την πρόληψη. Η διασφάλιση της ισότητας μεταχείρισης επίσης όλων των μελών της κοινωνίας είναι ένα αυτονόητο πεδίο για να αναπτύξεις πολιτικές για την πρόληψη.» (Σ7) «Αν προστατεύεις τις κοπέλες (ενν.: που έχουν επιλέξει να ασκούν την πορνεία), οποιαδήποτε μορφή βίας μπορεί να μειωθεί. Το ένα τροφοδοτεί το άλλο και μπορεί να δημιουργήσει το κατάλληλο περιβάλλον για να εξελιχθεί το έγκλημα της εμπορίας. Ένα τρίτο κομμάτι έχει να κάνει με το πως η μεταναστευτική πολιτική σε επίπεδο Ευρώπης, έρχεται και μετουσιώνεται σε επίπεδο κρατών – μελών. Η μεταναστευτική πολιτική και η νομοθεσία γύρω από αυτή, έρχεται να υποστηρίξει ή να μην υποστηρίξει. Στην παρούσα

φάση θεωρώ πως δεν έχουμε φτάσει σε ένα επίπεδο στο οποίο μπορούμε να προστατεύουμε. Όταν δεν έχεις τα δεδομένα, δεν έχεις και τη δυνατότητα να σχεδιάσεις σε πολιτικό επίπεδο... και τόσο δομημένα.»(Σ8) «Γιατί αν το πας μόνο συστημικά το θέμα της πρόληψης, έχεις ένα ταβάνι.. δεν πρόκειται να γίνει καμία επανάσταση.»

7.1.6 Μείωση της ζήτησης υπηρεσιών που πιθανό να σχετίζονται με εκμετάλλευση και εμπορία ανθρώπων

Μια ακόμη άποψη που μοιράστηκαν οι επαγγελματίες, είναι ότι η μείωση της ζήτησης των υπηρεσιών που σχετίζονται με την εκμετάλλευση και εμπορία ανθρώπων μπορεί να λειτουργήσει ως μέτρο πρόληψης. Από τα λεγόμενα των ειδικών, πρόκειται για μια διάσταση που σχετίζεται με την κουλτούρα και τη γενικότερη φιλοσοφία της εκάστοτε κοινωνίας. Ωστόσο, αν καταφέρει να “χτυπηθεί” , ξεκινώντας από την αλλαγή φιλοσοφίας των ίδιων των πελατών- χρηστών υπηρεσιών, τότε ίσως και να έχει επιτευχθεί η αντιμετώπιση μιας πλευράς του πολυδιάστατου αυτού προβλήματος.

(Σ6) «...την μείωση της ζήτησης τέτοιων υπηρεσιών.» (Σ7) «Πρώτον, είναι να δούμε τι γίνεται με τη “μείωση της ζήτησης”, ... έχει να κάνει και με τη φιλοσοφία της κάθε κοινωνίας. Αν “χτυπήσουμε” τη ζήτηση, θα καταφέρουμε να μειώσουμε ένα μέρος του φαινομένου, καθώς δεν είναι μόνο αυτό φυσικά, είναι πολυδιάστατο το φαινόμενο.»

7.2 Αντιμετώπιση

7.2.1 Ταυτοποίηση θυμάτων

Καθώς η συζήτηση πέρασε στο κομμάτι της αντιμετώπισης των περιστατικών αλλά και κατ’ επέκταση του trafficking, οι επαγγελματίες μίλησαν για το λεγόμενο “identify” δηλαδή την αναγνώριση και την ταυτοποίηση των θυμάτων (identify victims) από τα στελέχη πρώτης γραμμής, κάτι το οποίο, σύμφωνα με τα λεγόμενα των ειδικών, θα βοηθηθεί περισσότερο με το “άνοιγμα” των παρεμβάσεων (περισσότερες παρεμβάσεις άρα και περισσότερες καταγραφές θυμάτων).

(Σ7) «Όταν ανοίγεις τις παρεμβάσεις και έχεις περισσότερη δυναμική υποστήριξη αυτόματα θα έχεις και περισσότερη καταγραφή στοιχείων. Ένα κομμάτι που πρέπει να κάνεις είναι να υποστηρίζεις τα περιστατικά αλλά να τα κάνεις identify και μετά differentiate δηλαδή να διακρίνεις τη διαδικασία. Είναι συγκεκριμένες ορολογίες, identification, differentiation και referral pathway.»

7.2.2 Ενημέρωση στους πιθανούς χρήστες των υπηρεσιών

Όπως και στο κομμάτι της πρόληψης, έτσι και εδώ, μερικοί από τους ειδικούς συζήτησαν και για την στοχευμένη ενημέρωση των χρηστών υπηρεσιών trafficking, ως μέσο αντιμετώπισης, προκειμένου οι ίδιοι να μπορούν να αντιληφθούν πότε υπάρχει εξαναγκασμός πίσω από τη συνέντευξη και πότε τα άτομα είναι πιθανολογούμενα θύματα trafficking. Κάτι τέτοιο φυσικά για να λειτουργήσει σωστά, θα πρέπει να υπάρξουν στοχευμένες καμπάνιες μέσω των οποίων θα χρησιμοποιείται ένας συγκεκριμένος επικοινωνιακός τρόπος.

(Σ4) «...αυτοί που χρησιμοποιούν τέτοιου είδους υπηρεσίες, να ξέρουν ότι μπορούν να το κάνουν με γυναίκες που δεν το έχουν επιλέξει. Δηλαδή να ξέρεις ότι είναι η γυναίκα εκεί γιατί το επέλεξε η ίδια και όχι γιατί κάποιος την εκφοβίζει για τη ζωή της, ότι θα κάνει κακό στην οικογένεια που βρίσκεται στην άλλη χώρα.» (Σ7) «...στοχευμένες καμπάνιες είναι ένα ακόμα ζητούμενο που οφείλουν να κάνουν τα κράτη μέλη σε πιθανούς λήπτες. Όταν πρόκειται για καμπάνιες που απευθύνονται στοχευμένα σε ένα κοινό, για παράδειγμα στους λήπτες υπηρεσιών σεξ, θα πρέπει να το κάνουν με ένα συγκεκριμένο και ιδιαίτερο επικοινωνιακό τρόπο Έτσι ώστε να μπορέσεις να “αγγίζεις” το κοινό σου.»

7.2.3 Διακρατικές συνεργασίες και μεταφορά πληροφοριών

Οι διακρατικές συνεργασίες και η μεταφορά πληροφοριών (information sharing) μεταξύ των κρατών κρίθηκε επίσης ιδιαίτερα σημαντική στο κομμάτι της αντιμετώπισης. Μάλιστα, είναι κάτι το οποίο συνήθως όταν συμβαίνει είναι σε πολύ συγκεκριμένες περιπτώσεις. (πχ μέσω καταγγελιών). Σχετικά με τη μεταφορά πληροφοριών τα κράτη πρέπει να εξετάσουν τον τρόπο που θα μελετώνται οι υποθέσεις

αλλά και τον τρόπο με τον οποίο θα γίνεται η μεταφορά των πληροφοριών.

(Σ3) «με συνεργασία χωρών, με διεπιστημονικές ομάδες.. υπάρχουν τα όργανα που συνεργάζονται μεταξύ τους στα κράτη. » (Σ7) «Ένα κομμάτι που οφείλει να γίνεται, είναι οι διακρατικές συνεργασίες. Θεωρώ ότι υπάρχει κενό στα κομμάτια συνεργασιών και στο πως μπορεί να γίνει η μεταφορά της πληροφορίας όταν είναι σε ένα άλλο επίπεδο. Οπότε στο information sharing υπάρχει μια ολόκληρη σειρά από ζητήματα. Είναι ένα κομμάτι για το πως δουλεύουν οι υποθέσεις και ένα δεύτερο κομμάτι, το οποίο έχει να κάνει με την πληροφορία και το πως και αν πρέπει να μεταφέρεται, όταν έχει να κάνει παράλληλα με οργανισμούς που δουλεύουν το αντικείμενο.»

7.2.4 Προστασία θυμάτων

Στους πιθανούς τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου περιλαμβάνεται και η προστασία των θυμάτων. Η προστασία των θυμάτων και η παραπομπή τους σε προστατευμένα περιβάλλοντα συμβάλλει άμεσα στο να αναπτυχθεί μια αίσθηση ασφάλειας και σιγουριάς στα άτομα- θύματα. Έτσι, σύμφωνα με τους ειδικούς θα μπορέσει να υπάρξει “δυνατός μάρτυρας” στις δικαστικές υποθέσεις.

(Σ1) «που η πολιτεία έλαβε κάποια μέτρα με τους ξενώνες κ.λπ. » (Σ7) «Για να μπορέσεις να εξιχνιάσεις τις υποθέσεις, πρέπει να τις έχεις. Θα πρέπει αυτές οι υποθέσεις να “σταθούν”. Για να “σταθούν” θα πρέπει να έχεις μαρτυρίες. Άρα να δημιουργήσεις “δυνατούς μάρτυρες”. Ο δυνατός μάρτυρας στην προκειμένη περίπτωση είναι το θύμα. Εάν δεν προστατεύεται με ένα τέτοιο πλαίσιο που να μπορεί να νιώσει ασφάλεια τότε θα έχεις έναν “αδύναμο” μάρτυρα. Ένα άλλο κομμάτι επίσης είναι κατά πόσο η διαδικασία που ακολουθείται τελικά παραπέμπει το περιστατικό σε ένα περιβάλλον το οποίο είναι προστατευμένο. Δηλαδή αν το trafficking έχει γίνει σε μία άλλη χώρα και δεν είναι στην παρούσα φάση σε εξέλιξη, υπάρχουν διαφορετικές δυνατότητες υποστήριξης με το αν το trafficking είναι τώρα σε εξέλιξη, οπότε εκεί πρέπει να προσέξεις παραπάνω πράγματα.»

7.2.5 Μοντέλο ‘Follow the Money’

Τέλος, οι επαγγελματίες μίλησαν και για το “follow the money” ως άλλο ένα τρόπο με τον οποίο μπορεί ενδεχομένως να αντιμετωπιστεί το έγκλημα της εμπορίας.

Δηλαδή μέσω της διερεύνησης της πορείας των χρημάτων. Πρόκειται, για έρευνες οι οποίες πραγματοποιούνται, οι οποίες παρακολουθούν τη ροή των χρημάτων, και μπορούν να οδηγήσουν στην εύρεση και δίωξη συγκεκριμένων κυκλωμάτων. Ωστόσο, αναφέρθηκε επίσης ότι επρόκειτο για μια δύσκολη διαδικασία που δεν καταφέρνει να λειτουργήσει πάντα, μιας και μιλάμε για οργανωμένο έγκλημα, το οποίο έχει τεράστιες διαστάσεις.

(Σ7) «*“To “Follow the Money” είναι οι μελέτες και όλη η δουλειά προκειμένου, να δεις που πάνε τα χρήματα, να ακολουθήσεις τα χρήματα. Προτείνονται αρκετά να γίνονται πλέον και οικονομικές μελέτες, εάν ακολουθήσεις τη ροή των χρημάτων, το ζέπλυμα χρήματος και λοιπά, μπορεί να σε οδηγήσει πραγματικά στην εύρεση συγκεκριμένων κυκλωμάτων.»* (Σ8) «*Δηλαδή είναι μία μεγάλη συζήτηση η οποία μπορεί να έχει να κάνει ακόμα και με το οικονομικό έγκλημα δηλαδή έξυπνοι τρόποι, "to follow the money" γιατί και αυτό το πράγμα δυστυχώς δεν λειτουργεί καλά. Συνήθως όταν συλλαμβάνονται κάποιοι άνθρωποι, είναι πολύ δύσκολο να κυνηγήσεις το κέρδος που έχουν αποκομίσει. Αυτό ισχύει γενικά στο έγκλημα.»*

7.3 Προγράμματα/ Δράσεις στην Ελλάδα για την πρόληψη και αντιμετώπιση της σωματεμπορίας

Ζητήθηκε από τους ειδικούς να μοιραστούν με τις σπουδάστριες μερικά προγράμματα ή δράσεις που λειτουργούν στην Ελλάδα, τόσο για την πρόληψη όσο και για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων. Αναφέρθηκαν λοιπόν ο ΔΟΜ, οργανισμοί όπως η Α21 (η οποία δημιούργησε και το 1109 μια ανώνυμη γραμμή πληροφόρησης για την εμπορία ανθρώπων), αλλά και το Γραφείο του Εθνικού Εισηγητή, που πραγματοποιεί μια σειρά ενημερώσεων σε εκπαιδευτικούς στα σχολεία της χώρας.

Γενικότερα, κατά καιρούς από διάφορες οργανώσεις και κρατικούς φορείς πραγματοποιούνται καμπάνιες ευαισθητοποίησης, φεστιβάλ κ.λπ., αλλά και στο διήμερο στη παγκόσμια και την ευρωπαϊκή ημέρα για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, πραγματοποιούνται διάφορες εκδηλώσεις και δράσεις ενημέρωσης.

(Σ1) «*Υπάρχει ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης που ασχολείται με θέματα human trafficking.* » (Σ2) «*ο Οργανισμός δημιούργησε τη γραμμή πληροφόρησης για την*

εμπορία ανθρώπων 1109 , για να δώσει τη δυνατότητα στον οποιοδήποτε να πάρει τηλέφωνο, να αναφέρει αυτό που είδε. Η γραμμή είναι στον δεύτερο άξονα ο οποίος αναφέρεται ως αναγνώριση και ταυτοποίηση των θυμάτων σωματεμπορίας και ποινική δίωξη των διακινητών. Βασικό εργαλείο για την αναγνώριση των θυμάτων είναι η γραμμή 1109. Θυμάμαι μία καμπάνια η οποία μάλιστα βγήκε και σε αρκετές γλώσσες και θα ενημέρωνε για τα δικαιώματα. Πού μπορείς να απευθυνθείς και να ζητήσεις βοήθεια εάν είσαι θύμα εμπορίας ανθρώπων και να μάθεις για τα δικαιώματα που έχεις. Αυτό όμως δεν προχώρησε.» (Σ4) «Πέρα από αυτή την ΜΚΟ την Α21 που ασχολείται με το θέμα αυτό, δεν γνωρίζω κάποιον άλλον φορέα.» (Σ5) «Έχει ξεκινήσει μία ενημέρωση των εκπαιδευτικών στα σχολεία από το Γραφείο του Εθνικού Εισηγητή για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων. Γίνονται ήδη ενημερώσεις και υπάρχουν 2 μέρες που είναι η παγκόσμια και η ευρωπαϊκή ημέρα για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, πάντα γίνονται δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης. Υπάρχουν οργανώσεις και κρατικοί φορείς που δραστηριοποιούνται στο φαινόμενο του trafficking και προσπαθούν να οργανώσουν και δράσεις ανοιχτές στο κοινό.» (Σ6) «Περισσότερο είναι καμπάνιες ευαισθητοποίησης και κάποιες πρωτοβουλίες πιλοτικών προγραμμάτων για την επιχειρηματική ηθική, αυτή η κουβέντα που γίνεται για τις εφοδιαστικές αλυσίδες και το πώς μπορεί να διασφαλιστεί ότι μέσα σε μια εφοδιαστική αλυσίδα που έχει πολλές υπεργολαβίες ,ότι δεν θα υπάρχουν θύματα εργασιακής εκμετάλλευσης. Στην Ελλάδα οι καμπάνιες ευαισθητοποίησης που λαμβάνουν χώρα με κάποια φεστιβάλ κ.λπ. απευθύνονται σε ένα περιορισμένο κοινό . Άρα, γενικά είναι περιορισμένες οι δράσεις ,αυτές που γίνονται έχουν περιορισμένο αντίκτυπο.»

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ/ ΠΡΩΤΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ- ΣΧΟΛΙΑ ΑΞΟΝΑΣ 7: Πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου

Από τα παραπάνω διαπιστώνεται μία τάση ως προς την άποψη της αναγνώριση και προστασίας των ατόμων-θυμάτων. Σύμφωνα με αυτή υποθέτουμε ότι για να υπάρξει αποτελεσματική αντιμετώπιση, τα πρόσωπα στα οποία θα πρέπει να εστιάσουν οι επαγγελματίες είναι τα θύματα της εμπορίας, κάτι το οποίο μακροπρόθεσμα ενδέχεται να τους οδηγήσει και στους διακινητές. Αυτό θα συμβεί, με το να γίνονται περισσότερες ταυτοποιήσεις θυμάτων, αλλά και με τη φροντίδα και κατάλληλη στέγαση των θυμάτων σε προστατευμένα περιβάλλοντα.

Επίσης, δεν γίνονται διακρατικές συνεργασίες κάτι το οποίο θα πρέπει να κάνουν τα κράτη για την αντιμετώπιση του φαινομένου, και με τις κατάλληλες οικονομικές μελέτες για την εξέταση της ροής των χρημάτων (το λεγόμενο “follow the money”), που πάλι ενδέχεται να οδηγήσει στην εύρεση κυκλωμάτων εμπορίας.

Στο κομμάτι της πρόληψης, οι επαγγελματίες συμφωνούν πως είναι ιδιαίτερα σημαντική η ευαισθητοποίηση της ευρύτερης κοινωνίας (από παιδιά μέχρι ενήλικες πολίτες, επαγγελματίες αλλά και τα άτομα τα οποία είναι χρήστες των υπηρεσιών trafficking), για το εν λόγω έγκλημα. Επίσης, οι προτάσεις που παρατέθηκαν από τους επαγγελματίες, αφορούσαν τόσο κρατικές ενέργειες και προγράμματα, όσο και εθελοντισμό. Σύμφωνα με αυτό, εκτιμούμε ότι οι ενέργειες πρόληψης χρειάζεται να είναι πολύπλευρες και να κινητοποιηθούν όλοι, τόσο τα κράτη (ύπαρξη κατάλληλου πολιτικού σχεδιασμού), αλλά και διάφορες δομές, ή ενδεχομένως εθελοντικές ομάδες κ.α.

Επίσης, διαπιστώνεται ότι παρόλο που έγιναν κάποιες αναφορές σε οργανισμούς και δράσεις τις οποίες πραγματοποιούν οι ίδιοι, (πχ. η A21 και το Γ.ΕΘ.ΕΙΣ.), φαίνεται να υπερισχύει η άποψη ότι οι καμπάνιες και οι δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης απευθύνονται σε περιορισμένο κοινό και έχουν περιορισμένο αντίκτυπο.

Σύμφωνα με αυτή υποθέτουμε ότι ο λόγος που συμβαίνει αυτό, είναι διότι όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο, λόγω της φύσης του εγκλήματος (της εμπορίας ανθρώπων) είναι δύσκολο το έργο της ευαισθητοποίησης, και χρειάζεται να γίνουν οι ενημερώσεις και η ευαισθητοποίηση με πολύ συγκεκριμένο τρόπο, σε στοχευμένα κοινά.

7.5 Συζήτηση

Σε αυτό το σημείο κρίνεται σημαντικό να συζητηθούν τα αποτελέσματα της πραγματοποιηθείσας έρευνας σε σχέση με τις πληροφορίες της βιβλιογραφίας που χρησιμοποιήθηκε και να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν στο ερευνητικό πρωτόκολλο εκπόνησης της παρούσας εργασίας.

Σ' ένα πρώτο επίπεδο υπογραμμίστηκε ότι είναι δύσκολο να εκφράσει κανείς άποψη για την εικόνα που έχει για το φαινόμενο τη στιγμή που δεν υπάρχουν αρκετά

καταγεγραμμένα περιστατικά για να την υποδείξουν. Ωστόσο, αυτό που ειπώθηκε και έχει βάση να συζητηθεί είναι ότι το φαινόμενο της σωματεμπορίας δεν γινόταν αντιληπτό και συγγεόταν με αυτό της πορνείας.

Αυτό που συζητήθηκε από τους επαγγελματίες είναι ότι στα καταγεγραμμένα περιστατικά, αυτό που αποτυπώνεται είναι ότι η σωματεμπορία πλήττει κατά κύριο λόγο γυναίκες και κορίτσια ενώ η συχνότερη μορφή εκμετάλλευσης φαίνεται να είναι η σεξουαλική. Από την ετήσια έκθεση του Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς (2019) , επιβεβαιώνεται η εν λόγω πληροφορία ,αφού από τα 154 περιστατικά εμπορίας που καταγράφηκαν μέσα στο έτος 2019 ,τα 120 αφορούσαν γυναίκες και κορίτσια ,ενώ οι 96 από τις 154 υποθέσεις που καταγράφηκαν ,αφορούσαν σε σεξουαλική εκμετάλλευση. Βέβαια αυτό που υπογραμμίστηκε από τους επαγγελματίες όσον αφορά το προφίλ των θυμάτων εμπορίας και τα γενικότερα χαρακτηριστικά τους (όπως π.χ. η ηλικία, το μορφωτικό επίπεδο, ο σεξουαλικός προσανατολισμός κ.λπ.) , ήταν ότι δεν πρέπει να δημιουργείται σε καμία περίπτωση ένα προκαθορισμένο προφίλ θύματος ,καθώς υπάρχει ο κίνδυνος να παραβλεφθούν περιστατικά θυμάτων εμπορίας που δεν ταιριάζουν στο συγκεκριμένο προφίλ. Αποτελεσματικότερη κρίθηκε η δημιουργία μιας λίστας κάποιων παραγόντων που οξύνουν την ευαλοτότητα των ατόμων- θυμάτων. Τέτοιοι παράγοντες μπορούν να θεωρηθούν η φτώχεια, η ηλικία του θύματος και η έλλειψη εφαρμογής της νομοθεσίας.

Ένας ευάλωτος πληθυσμός κρίθηκε από τους επαγγελματίες ότι είναι και οι άνθρωποι που επιλέγουν να μετακινηθούν παράτυπα σε μία άλλη χώρα (παράτυπη μετανάστευση). Το παραπάνω είναι ενδεχομένως απόρροια του γεγονότος ότι η μεταναστευτική πολιτική σε ορισμένα κράτη της Ευρώπης έχει ιδιαίτερα αυστηρούς όρους νομιμοποίησης ή απαγορεύουν πλήρως την εγκατάσταση υπηκόων συγκεκριμένων χωρών (Δ.Ο.Μ.,2019) κι αυτό συχνά αναγκάζει ,τους ανθρώπους που επιθυμούν να μεταναστεύσουν, στο να επιλέγουν παράτυπους τρόπους για να εισέλθουν σε μία χώρα. Αυτοί οι παράνομοι τρόποι εισαγωγής μπορεί να συσχετίζονται με εγκληματικά δίκτυα μεταφοράς μεταναστών (smuggling) τα οποία, όπως αναφέρεται και στο θεωρητικό μέρος, συχνά συνδέονται και με το trafficking (Δ.Ο.Μ.,2019). Πέρα όμως από αυτό, το γεγονός ότι είναι άνθρωποι οι οποίοι βρίσκονται παράτυπα σε μία άλλη χώρα, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι είναι στην αφάνεια, έχει ως αποτέλεσμα το γεγονός ότι δεν μπορούν να διεκδικήσουν δικαιώματα και συμφέροντα , συνεπώς γίνονται ακόμη πιο ευάλωτοι στην εκμετάλλευση, άρα και

στο να πέσουν θύματα σωματεμπορίας. Συνεπώς, από τα λεγόμενα των συνεντευξιαζόμενων αντιλαμβανόμαστε ότι υπάρχει συσχέτιση του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων και της μετανάστευσης (μόνο στο μέτρο που αυτή διενεργείται με παράτυπους τρόπους) ή του προσφυγικού ζητήματος που οι άνθρωποι είναι απροστάτευτοι, καθώς αποτελούν παράγοντες που κάνουν τους ανθρώπους περισσότερο ευάλωτους στην εκμετάλλευση, άρα και στο trafficking.

Όσον αφορά τις απόψεις των επαγγελματιών για το νομικό πλαίσιο της σωματεμπορίας στην Ελλάδα αυτό που αποτυπώθηκε ήταν ότι πρόκειται για ένα επαρκές νομικό πλαίσιο που πάσχει στην εφαρμογή του. Από την άλλη μεριά, η άποψή τους σχετικά με το νομικό πλαίσιο της πορνείας στην Ελλάδα, στράφηκε προς την κατεύθυνση της τροποποίησης του νόμου του 1999 που καλύπτει το ζήτημα, καθώς όπως είπαν και οι ίδιοι, δημιουργεί το κατάλληλο πλαίσιο για την άνθιση του εγκλήματος της σωματεμπορίας. Στο νόμο 2734/1999 που ελέγχει το φαινόμενο της πορνείας στην Ελλάδα, δεν υπάρχουν διατάξεις για τα άτομα, που αποτελούν προϊόν εκμετάλλευσης και εξαναγκασμού από οργανωμένα δίκτυα σωματεμπορίας, όπως επίσης δεν προβλέπεται τίποτα για τους ‘πελάτες’, τα άτομα δηλαδή που κάνουν χρήση των υπηρεσιών των εξαναγκαστικά εκδιδόμενων. Ακόμη, δεν προβλέπεται από τον ίδιο νόμο, ούτε υπονοείται κάπου, το ζήτημα της διαφθοράς δημοσίων λειτουργών, που υποβοηθούν την οργανωμένη εγκληματική δραστηριότητα. (Λάζος, 2002)

Ένας από τους παράγοντες διατήρησης του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων, αναδείχθηκε από τους επαγγελματίες ότι είναι το κέρδος των διακινητών από την εκμετάλλευση του θύματος. Εξάλλου, το trafficking είναι μέσα στα τρία πιο επικερδή εγκλήματα παγκοσμίως μαζί με το εμπόριο ναρκωτικών και το εμπόριο όπλων. (Ποθουλάκη, 2012) Σύμφωνα με έρευνα του Γραφείου Μελέτης και Αντιμετώπισης του Trafficking (2019), τα έσοδα ετησίως από δραστηριότητες που σχετίζονται με την εμπορία ανθρώπων ανέρχονται σε 36 δισεκατομμύρια δολάρια παγκοσμίως. Ακόμη ένα ενδιαφέρον δεδομένο που παραθέτει η ίδια έρευνα είναι τα νούμερα των ποινικών διώξεων (5.808) που οδήγησαν σε καταδικαστική απόφαση (3.160), εγκλημάτων που σχετίζονταν με την εμπορία ανθρώπων για το έτος 2006 σε παγκόσμιο επίπεδο. Αυτό το ποσοστό σημαίνει πως για κάθε 800 άτομα που διακινούνται καταδικάζεται 1 σωματέμπορος, κάτι το οποίο δείχνει ολοφάνερα πως η εμπορία ανθρώπων αποτελεί μία εγκληματική δραστηριότητα με τεράστιο κέρδος και

πολύ χαμηλό ρίσκο. (Καραδήμα Σ, Παπαντωνίου Ε, Χρυσομάλλης Χ, 2019) Επίσης, η διαφθορά καίριων μερών του συστήματος αποτελεί παράγοντα για τη διαιώνιση του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων ,όπως επίσης και η ελλιπής εφαρμογή μέτρων δίωξης των δραστών από τις αρχές επιβολής του νόμου.

Όσον αφορά το προφίλ των εκμεταλλευτών οι επαγγελματίες τόνισαν πως δεν υπάρχει κανένα συγκεκριμένο χαρακτηριστικό ,ούτε πρέπει να δημιουργείται συγκεκριμένο προφίλ για τους εκμεταλλευτές (όπως και για τα θύματα).Οι μέθοδοι ελέγχου που χρησιμοποιούν οι εκμεταλλευτές εις βάρος των θυμάτων έχουν ως επίκεντρο την καλλιέργεια του φόβου και την καλλιέργεια εξαρτήσεων στα θύματα για τον ευκολότερο χειρισμό τους, όπως και την παρακράτηση των νόμιμων εγγράφων τους.

Άλλη μία μέθοδος που ανέφεραν οι επαγγελματίες ότι χρησιμοποιούν οι διακινητές για να ελέγχουν τα θύματα, είναι εξαναγκάζοντάς τα να στρατολογούν καινούρια θύματα. Συνεπώς, τα ίδια τα θύματα πράττουν πλέον, σύμφωνα με το γεγονός ότι ο μόνος τρόπος να διασφαλίσουν την ακεραιότητά τους, είναι να μουν στη θέση του ίδιου του διακινητή-σωματέμπορου. (Μπότση,2010)

Απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα

Πως κατανοούν την έννοια της σωματεμπορίας οι ειδικοί ;

Φάνηκε πως πολλοί από τους επαγγελματίες δίστασαν να εκφράσουν το πώς κατανοούν την έννοια της σωματεμπορίας, δηλαδή την εικόνα που έχουν για το εν λόγω φαινόμενο και αυτό δικαιολογήθηκε από τους ίδιους με τη βάση ότι τα στατιστικά του trafficking (δηλαδή τα διασωθέντα θύματα που καταγράφονται) τόσο στην Ελλάδα, όσο και παγκοσμίως, δεν αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα του φαινομένου. Άρα, το γεγονός ότι δεν αναγνωρίζονται αρκετά περιστατικά εμπορίας, σημαίνει ότι δεν μπορούν να είναι σε θέση να έχουν πλήρη και εμπειριστατωμένη εικόνα για το φαινόμενο.

Όντως η σωματεμπορία όπως έχει αποδειχθεί αποτελεί ένα σημαντικό μέρος του λεγόμενου ‘‘σκοτεινού’’ αριθμού της εγκληματικότητας. Παρά τις συνεχείς προσπάθειες των ερευνητών και των προγραμμάτων αντι- trafficking να καταγράψουν τα ποσοστά των ανθρώπων που διακινούνται τα νούμερα που προκύπτουν δεν έχουν αποτυπώνουν την πραγματικότητα του φαινομένου. (Μπότση,2010 Δ.Ο.Μ.,2019, κ.ά.)

Στην Ελλάδα, από στοιχεία που ανέλυσε η αστυνομία από το έτος 2016 έως το έτος 2018 φάνηκε ότι, σε 72 υποθέσεις που διερευνήθηκαν, αναγνωρίστηκαν 115 θύματα, όμως απ' ότι εκτιμήθηκε οι πραγματικοί αριθμοί των θυμάτων ήταν τουλάχιστον πενταπλάσιοι. (Ενημέρωση από τον Εθνικό Εισηγητή και την Ειδική Υποεπιτροπή για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων, Ημερομηνία Συνεδρίασης: 8 Οκτωβρίου 2019) Επιπλέον, στην ετήσια έκθεση του Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς της Ελλάδας για το έτος 2019 αποτυπώνεται ότι διασώθηκαν 154 άνθρωποι, κάτι που και πάλι φαίνεται να μην πλησιάζει στην πραγματικότητα των αριθμών του φαινομένου, αφού μιλάμε για τα άτομα που διασώθηκαν, ενώ κανένας δεν μπορεί να γνωρίζει πόσα βρισκόντουσαν ακόμη υπό το καθεστώς εκμετάλλευσης. (Ετήσια Έκθεση E.M.A.,2019)

□ Ποιες οι συνέπειες της σωματεμπορίας σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο σύμφωνα με την άποψη των ειδικών;

Οι συνέπειες σε οικονομικό επίπεδο σχετίζονται με το γεγονός ότι πρόκειται για ένα ζήτημα που αφορά σε μία παράτυπη οικονομία στην οποία εμπλέκονται και τακτικές “ξεπλύματος μαύρου χρήματος” που από μόνη της δημιουργεί πλήγμα στην οικονομία της χώρας. Επιπλέον, οι συνέπειες σε κοινωνικό επίπεδο βασίζονται στην ίδια τη φύση του φαινομένου, που στηρίζεται στην εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο και γενικότερα στο γεγονός ότι η εμπορία ανθρώπων αποτελεί μία μορφή οργανωμένου εγκλήματος, που λειτουργεί παρασιτικά στην κοινωνία και διαταράσσει το αίσθημα αλληλεγγύης και ανθρωπισμού μεταξύ των πολιτών.

□ Ποια μπορούν να είναι τα μέτρα πρόληψης και αντιμετώπισης της σωματεμπορίας κατά την άποψη των ειδικών.

Οι απόψεις των ειδικών για την αντιμετώπιση του φαινομένου φάνηκε ότι κατευθύνθηκαν προς την αναγνώριση και προστασία των θυμάτων. Εάν αυξηθεί η αναγνώριση θα έχει ως αποτέλεσμα την καταγραφή περισσότερων υποθέσεων, άρα και τη δημιουργία περισσότερης γνώσης για το φαινόμενο και τελικά, την ανάπτυξη αποτελεσματικότερων στρατηγικών για την αντιμετώπιση του φαινομένου.

Επιπλέον, προστατεύοντας τα θύματα και ενδυναμώνοντας τα, μπορούν να αποτελέσουν δυνατούς μάρτυρες για τη δίωξη των δραστών. Έτσι, η προστασία των θυμάτων αποτελεί προϋπόθεση προκειμένου να χτιστεί μια σχέση εμπιστοσύνης η οποία θα τους δώσει ένα αίσθημα ασφάλειας. Ωστόσο, κάτι τέτοιο δεν μπορεί να

θεωρηθεί απόλυτα ορθό μέτρο για την αντιμετώπιση του φαινομένου, καθώς θα πρέπει να τίθεται προτεραιότητα η ψυχική και σωματική υγεία τους, αλλά και η στήριξη όλων των θυμάτων, και όχι μόνο να αντιμετωπίζονται και να χρησιμοποιούνται ως “μέσο” που θα οδηγήσει τις αρχές στον εντοπισμό και την τιμωρία των θυτών. (Αντωνίου, 2018)

Τέλος, στο επίπεδο της πρόληψης αυτό που τονίστηκε ήταν ότι θα πρέπει να υπάρξουν με στοχευμένο τρόπο δράσεις πρόληψης και ευαισθητοποίησης ,τόσο της ευρύτερης κοινωνίας (ακόμη και στα σχολεία με ανάλογο τρόπο), όσο και των αρχών επιβολής του νόμου, του δικαστικού σώματος, των προσωπικών των κλινικών/νοσοκομείων και των επαγγελματιών που ήδη εργάζονται στο πεδίο της καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων.

Μάλιστα υπογραμμίστηκε η πληροφορία ότι επειδή η ζήτηση συντηρεί το φαινόμενο, συνίσταται ευαισθητοποίηση και στα άτομα-“πελάτες”, που αξιοποιούν τις σεξουαλικές υπηρεσίες που τους παρέχουν οι διακινητές <https://academic.oup.com/sw/article-abstract/53/2/143/1933000?redirectedFrom=fulltext>

7.6 Συμπεράσματα

Αρχικά, είδαμε ότι πολλοί επαγγελματίες δίστασαν να εκφράσουν την γενική τους εικόνα για το φαινόμενο, διότι -όπως περιέγραψαν- είναι ένα κρυφό έγκλημα, ένα αθέατο φαινόμενο ,του οποίου δεν μπορούμε να γνωρίζουμε όλες τις πτυχές. Παράλληλα, είναι ένα φαινόμενο που μπορεί να λάβει πολλών ειδών μορφές εκμετάλλευσης. Ωστόσο, αυτή που φαίνεται να συναντάται συχνότερα ,αποτυπώθηκε ότι είναι η σεξουαλική εκμετάλλευση γυναικών. Συνδυαστικά με τα προηγούμενα, τα θύματα του φαινομένου που εντοπίζονται, δηλαδή τα στατιστικά που καταγράφονται για τα θύματα trafficking στην Ελλάδα, δεν μπορούμε σε καμία περίπτωση να συμπεράνουμε ότι αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα του φαινομένου.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι το trafficking είναι ένα τόσο πολυσύνθετο ,πολυδιάστατο και αθέατο φαινόμενο ,που δεν μπορούμε να γνωρίζουμε όλα του τα σημεία ,διότι βλέπουμε μόνο την ‘‘κορυφή του παγόβουνου’’ από τα καταγεγραμμένα περιστατικά. Συνεπώς, δεν μπορούμε να γνωρίζουμε ποιους ανθρώπους να προστατεύσουμε ή σε ποιες περιοχές οι αρχές πρέπει να είναι σε

μεγαλύτερη επαγρύπνηση, ή να σχεδιαστούν αποτελεσματικές πολιτικές πρόληψης ,λόγω των ακανόνιστων χαρακτηριστικών και συνθηκών που έχει το trafficking ως φαινόμενο.

Όσον αφορά τις απόψεις των επαγγελματιών για το προφίλ των θυμάτων, μοιράστηκαν μαζί μας πως είναι ένα φαινόμενο που αφορά όλους τους ανθρώπους, όλες τις ηλικίες και μπορεί να συμβεί σε όλες τις περιοχές (είτε σε πόλεις, είτε σε χωριά). Ωστόσο, το σημαντικότερο εύρημα σε αυτό τον άξονα, ήταν η άποψη ότι δεν πρέπει να υπάρχει προφίλ θύματος κι αυτό γιατί ,δημιουργώντας μία λίστα με κάποια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που συνήθως έχουν τα θύματα, υπάρχει μεγάλος κίνδυνος να μην ταιριάζουν σε αυτό το προφίλ πολλές υποθέσεις θυμάτων. Οι παράγοντες που κάνουν πιο ευάλωτους τους ανθρώπους στην εκμετάλλευση, αποτυπώθηκαν από τους επαγγελματίες ότι είναι: η ηλικία του θύματος, η φτώχεια και η ανομία των αρχών στη χώρα που βρίσκεται το θύμα.

Από τα παραπάνω μπορεί να εισαχθεί το συμπέρασμα ότι δεν πρέπει να δημιουργούνται προφίλ θυμάτων, πρώτα απ' όλα γιατί δεν έχουμε ικανοποιητικό αριθμό περιπτώσεων ώστε να καταλήξουμε σε ένα συγκεκριμένο προφίλ θύματος και δεύτερον, γιατί κινδυνεύουμε να αποκλείσουμε από αυτό το προφίλ πολλούς ανθρώπους που είναι θύματα trafficking, όμως δεν συμπίπτουν στο προφίλ που σχεδιάστηκε εξ αρχής. Άρα, η εξατομίκευση κάθε περιστατικού συμπεραίνουμε ότι αποτελεί την πιο ακίνδυνη λύση.

Επιπλέον, μπορούμε να συμπεράνουμε από τις απόψεις που μοιράστηκαν οι επαγγελματίες ,ότι μάλλον αποτελεσματικότερο θα ήταν να αποτυπωθούν κάποιοι συγκεκριμένοι παράγοντες ευαλοτότητας που σχετίζονται πρώτα με τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες της χώρας που μελετάται, ότι δηλαδή για παράδειγμα, εάν ένα θύμα ζει στο όριο της φτώχειας είναι πολύ πιο ευάλωτο σε χειραγώγηση ή εξαπάτηση από διακινητές, ακριβώς γιατί προσπαθεί να επιβιώσει και πιθανότατα βρίσκεται σε απελπισία. Επιπλέον, σ' ένα πιο γενικό επίπεδο η ανομία και η διαφθορά καθιστούν πιο εύφορο το έδαφος στην ανάπτυξη τέτοιων εγκληματικών δράσεων και τα θύματα γίνονται ακόμη πιο ευάλωτα από την άποψη ότι ενδεχομένως να μην διωχθούν ποτέ οι δράστες. Τέλος, όπως είναι φυσικό, παράγοντα ευαλοτότητας πρέπει να θεωρούμε και την ηλικία διότι όσο πιο νεαρός είναι ένας άνθρωπος τόσο πιο εύκολα εξαπατάται.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η πιο συχνή μορφή εκμετάλλευσης είναι η σεξουαλική εκμετάλλευση γυναικών ή αλλιώς το sex trafficking. Έτσι, δεν θα μπορούσαμε να αφήσουμε εκτός τον τομέα της πορνείας, καθώς ο ίδιος ο τομέας λόγω εγγενών χαρακτηριστικών του, περιέχει αναμφίβολα περιπτώσεις εκμετάλλευσης, ιδίως με τον τρόπο που ασκείται το εν λόγω επάγγελμα στην Ελλάδα. Έτσι, θεωρήσαμε απαραίτητο να αναλυθεί τόσο το νομικό σύστημα της εμπορίας ανθρώπων, όσο και το νομικό σύστημα για την πορνεία στην Ελλάδα.

Βάσει λοιπόν το λεγόμενων των συνεντευξιαζόμενων, όσον αφορά το νομικό πλαίσιο για την σωματεμπορία, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι είναι επαρκές μόνο σε θεωρητικό επίπεδο. Υπάρχουν σημεία του νόμου (όπως είναι η προθεσμία περίσκεψης και οι τρόποι αναγνώρισης των θυμάτων εμπορίας) που δεν μπορούν να εφαρμοστούν με συνέπεια, κάτι που πιθανότατα έχει ως αποτέλεσμα το γεγονός ότι δεν μπορούν να προστατευθούν αποτελεσματικά τα θύματα. Συνεπώς, αυτό που πρέπει να συμβεί για να υπάρξει αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου του human trafficking, τόσο σε επίπεδο δίωξης των δραστών όσο και σε επίπεδο προστασίας των θυμάτων, είναι να υπάρχει πρακτική εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας.

Επιπλέον, όσον αφορά τον τομέα της πορνείας τα πράγματα στην Ελλάδα δυσκολεύουν πολύ. Από πολύ παλιά, υπάρχει η διάθεση να μπορέσει να ελεγχθεί ο τομέας της πορνείας, έτσι ώστε να αποφεύγονται καταστάσεις εκμετάλλευσης, όμως έχει γίνει φανερό -από τις απόψεις των επαγγελματιών- ότι αυτή η προσπάθεια έχει αποτύχει πλήρως μέχρι στιγμής. Τούτο υφίσταται, διότι η ισχύουσα νομοθεσία του 1999 για την πορνεία κρίθηκε από τους επαγγελματίες ότι είναι ελλιπής και αυτό έχει ως βασική συνέπεια την λειτουργία οίκων ανοχής που, στην μεγάλη πλειοψηφία τους, είναι πλήρως παράνομοι. Άρα, αναπόφευκτα θα βρούμε περιπτώσεις trafficking σε αυτούς τους παράνομους οίκους, όπως και εργαζόμενους που δεν έχουν υποστεί υγειονομικό έλεγχο, δεν ασφαρίζονται, δεν καταγράφονται, δεν εμπίπτουν στους όρους οργανωμένης εργασίας, άρα είναι παντελώς εκτεθειμένοι στην εκμετάλλευση. Επιπλέον, η άποψη των επαγγελματιών σχετικά με τη μορφή που έχει η πορνεία στην Ελλάδα ήταν ομόφωνη προς την κατεύθυνση ότι έτσι όπως είναι διαμορφωμένος ο τομέας της πορνείας αυτή τη στιγμή, ευνοεί και δημιουργεί τα κατάλληλα περιβάλλοντα για την άνθιση του εγκλήματος της σωματεμπορίας.

Άλλο ένα συμπέρασμα ωστόσο ,ήταν ότι η Ελλάδα δεν μπορεί να πράξει διαφορετικά από το να υιοθετήσει ένα μοντέλο αποποινικοποίησης/κανονικοποίησης της πορνείας (όπως αυτό που ήδη έχει) αλλά με τέτοιο τρόπο που να κατορθώσει να την ελέγξει ,αλλά και να δώσει εναλλακτικές επιλογές στα άτομα που την ασκούν. Όμως για να συμβεί αυτό, θα πρέπει να γίνουν ριζικές τροποποιήσεις στο νομοθετικό πλαίσιο που καλύπτει το ζήτημα αλλά θα πρέπει να μελετηθούν και άλλα κοινωνικά φαινόμενα που επηρεάζουν αυτό τον κλάδο, όπως είναι η φτώχεια και η ανεργία. Για παράδειγμα, όταν το ποσοστό ανεργίας στους νέους 25-34 ετών βρίσκεται στο 21,3%(Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2020) και το ποσοστό κινδύνου φτώχειας βρίσκεται στο 33,1% στους ανθρώπους 18-64 ετών (Ελληνική Στατιστική Αρχή, 2019) δεν μπορούμε να πούμε με σιγουριά ότι ένας άνθρωπος που ασκεί το επάγγελμα της πορνείας, το ασκεί με την θέλησή του και ότι δεν τον έχουν οδηγήσει εκεί οι οικονομικές συνθήκες και η ανέχεια. Συνεπώς, η φτώχεια και η ανεργία θα πρέπει να θεωρηθούν τροχοπέδη σε αυτό το έργο και να γίνει η προσπάθεια να καταπολεμηθούν.

Άρα ,πρέπει να δοθούν εναλλακτικές επιλογές στους ανθρώπους που ασκούν το επάγγελμα της πορνείας, δηλαδή επιλογές που να επιτρέπουν στους ανθρώπους αυτούς να αποχωρήσουν εάν θέλουν από τον τομέα της πορνείας ή να απασχοληθούν σε κάποιον άλλο τομέα και συνάμα να γίνει προσπάθεια να καταπολεμηθούν κοινωνικά φαινόμενα που οδηγούν τους ανθρώπους σε κλάδους/τομείς εργασίας στους οποίους κυριαρχεί η εκμετάλλευση.

Η εμπορία ανθρώπων επιβαρύνει σημαντικά την υγεία των ατόμων- θυμάτων που διακινούνται, τόσο σωματικά όσο και ψυχικά, προκαλώντας ανεπανόρθωτες βλάβες ακόμη και στο αναπαραγωγικό τους σύστημα. Οι διακινητές αναγκάζουν τα άτομα να έρχονται σε επαφή με μεγάλο αριθμό πελατών καθημερινά, και δεν φροντίζουν έτσι ώστε να κάνουν τις απαραίτητες ιατρικές εξετάσεις. Αυτό μας οδηγεί και στο κομμάτι των συνεπειών της εμπορίας σε οικονομικό επίπεδο, καθώς τα άτομα δεν εξετάζονται συστηματικά και δεν τους παρέχεται η απαραίτητη ιατρική περίθαλψη. Έτσι, οδηγούνται σε προχωρημένο στάδιο και σε κακή κατάσταση στα νοσοκομεία, με αποτέλεσμα να επιβαρύνεται το σύστημα υγείας. Ακόμη, φαίνεται ότι πρόκειται για μια γενικότερη πολιτική οικονομία που περιβάλλει το έγκλημα της εμπορίας ανθρώπων, στην οποία εμπλέκονται και τακτικές “ξεπλύματος μαύρου χρήματος”, και πίσω από την οποία κρύβονται μεγάλα συμφέροντα.

Σε κοινωνικό επίπεδο πλέον, καταλαβαίνουμε ότι δεν μιλάμε μόνο για μια μορφή οργανωμένου εγκλήματος που και από μόνη της λειτουργεί παρασιτικά στην κοινωνία, αλλά και για μια πράξη η οποία διχάζει τη κοινωνία και διαλύει το αίσθημα αλληλεγγύης και ανθρωπιάς. Αντιλαμβανόμαστε, ότι πρόκειται για ένα φαινόμενο, το οποίο έχει πάρει τεράστιες διαστάσεις, και που προσβάλλει πληθώρα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Πρόκειται για ένα έγκλημα το οποίο πηγάζει από πολλά σημεία και πολλές πλευρές της κοινωνίας, εμπλέκοντας διαφορετικές ομάδες ανθρώπων. Κάτι τέτοιο μας οδηγεί στο συμπέρασμα, ότι όλοι οι πολίτες έχουν την ίδια ατομική ευθύνη και χρειάζεται να υπάρξει κατανόηση και προσπάθεια από την ευρύτερη κοινωνία των πολιτών, για την καταπολέμηση του εν λόγω φαινομένου.

Όπως μας είπαν και οι επαγγελματίες, μία πληθυσμιακή ομάδα που αποτελεί την κυρίαρχη “δεξαμενή” θυμάτων trafficking, είναι οι μεταναστευτικοί και προσφυγικοί πληθυσμοί. Αυτό συμπεραίνουμε ότι πιθανότατα συμβαίνει λόγω της αυστηρής μεταναστευτικής πολιτικής που ακολουθούν ορισμένα κράτη, ιδίως σε ότι έχει να κάνει με την πολιτική μετανάστευση, που έχει πολύ λίγες διεξόδους νομιμοποίησης για τα άτομα που την επιλέγουν. Η αυστηρή μεταναστευτική πολιτική στην ουσία ωθεί τους ανθρώπους να μετακινηθούν με παράνομο τρόπο. Εφόσον λοιπόν ένας άνθρωπος επιλέγει να μετακινηθεί με παράνομο τρόπο είναι αόρατος, είναι στην αφάνεια και θεωρείται δράστης εγκλήματος. Συνεπώς, ακόμη και αν πέσει θύμα trafficking, δεν έχει τη δυνατότητα να ζητήσει βοήθεια γιατί φοβάται πως και ο ίδιος θα διωχθεί ποινικά επειδή εισήλθε με παράτυπο τρόπο σε μία χώρα.

Άρα, αυτό που συμπεραίνουμε είναι ότι υπάρχει σύνδεση των φαινομένων του trafficking με αυτό της μετανάστευσης, καθώς μία ομάδα που χρειάζεται να προστατευθεί από το φαινόμενο είναι αυτή των μεταναστών και των προσφύγων, σε συνδυασμό με την μελέτη και την πιθανή επικαιροποίηση της μεταναστευτικής πολιτικής, έτσι ώστε τα άτομα να μπορούν να μετακινούνται με ασφάλεια, χωρίς να κινδυνεύουν να πέσουν θύματα των εγκληματικών δικτύων.

Οι παράγοντες διατήρησης του φαινομένου, σύμφωνα με τις απόψεις που λάβαμε από τους επαγγελματίες, φάνηκαν ότι είναι: το κέρδος που έχουν οι traffickers από την εκμετάλλευση του θύματος, η διαφθορά καίριων μερών του συστήματος για τη διευκόλυνση αυτής της εγκληματικής δραστηριότητας και η ελλιπής εφαρμογή μέτρων δίωξης προς τους δράστες. Σε αυτό το σημείο πρέπει να υπογραμμιστεί ότι δεν

υπάρχει ούτε προφίλ δράστη, όπως δεν υπάρχει και προφίλ θύματος. Όμως αυτό που συμπεραίνουμε είναι ότι οι εκμεταλλευτές σχεδόν πάντα ,είναι άτομα που το θύμα στην αρχή εμπιστεύεται (π.χ. ένας γείτονας/ισσα, φίλος/η, ακόμη και συγγενείς). Μία από τις μεθόδους ελέγχου που χρησιμοποιούν οι traffickers εις βάρος των θυμάτων είναι να βάλουν το ίδιο το θύμα στη διαδικασία να στρατολογήσει, έτσι ώστε να το φέρουν σε θέση διακινητή και να μπορούν να το χειραγωγούν με το σκεπτικό ότι αν εκτεθούν οι εκμεταλλευτές θα εκτεθεί και το θύμα που μπήκε αναγκαστικά σε αυτή τη θέση και στρατολόγησε άλλα θύματα.

Όσον αφορά την αντιμετώπιση του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων, συμπεραίνουμε ότι οι όλες οι προσπάθειες αντιμετώπισης πρέπει να γίνουν με γνώμονα το συμφέρον και την προστασία των θυμάτων, διότι τα θύματα είναι αυτά που θα οδηγήσουν στους δράστες. Συχνά οι μοναδικές πληροφορίες που οι αρχές έχουν για τους δράστες είναι από τις καταθέσεις των θυμάτων. Συνεπώς, όσο πιο πολύ στηριχθεί και ενδυναμωθεί το θύμα, τόσο πιο έτοιμο θα αισθάνεται να καταθέσει χωρίς φόβο εις βάρος των εκμεταλλευτών του. Τέλος, στο μέτρο της πρόληψης, χρειάζεται να γίνονται ενημερώσεις σε στοχευμένα κοινά και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας των πολιτών. Αυτό δεν αποτελεί εύκολο έργο λόγω της φύσης του εγκλήματος εμπορίας και επειδή ο κόσμος το αντιλαμβάνεται ως ένα πρόβλημα που βρίσκεται πολύ μακριά του και πιστεύει πως δεν είναι σε θέση να κάνει κάτι για να βοηθήσει τα πιθανά θύματα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

1. Αμπατζή, Λ (2008) «*Προσεγγίζοντας το φαινόμενο του trafficking*» Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών
2. Αντωνίου, Α. (2018) «*Human Trafficking και καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων*» Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία. Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
3. Γκίνη, Σ (2018) «*Σωματεμπορία (Human trafficking for sexual exploitation): το φαινόμενο, ο τυπικός κοινωνικός έλεγχος και τα ζητήματα αποκατάστασης και αρωγής του θύματος*» Μεταπτυχιακή Διπλωματική Διατριβή. Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο
4. Ίσαρη, Φ., (2015) «*Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας, Εφαρμογές στην Ψυχολογία και στην Εκπαίδευση*» Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών: Αθήνα
5. Ιωσηφίδης, Θ (2008) «*Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*» Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική
6. Καραδήμα Σ, Παπαντωνίου Ε, Χρυσομάλλης Χ, (2019) «*Trafficking and Smuggling: Από τον ορισμό στην πράξη*» Γραφείο Μελέτης και Αντιμετώπισης Trafficking , Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας
7. Κηπουρίδου, Κ (2011) «*Εμπορία Ανθρώπινων Οργάνων ως Πρόβλημα του Ποινικού Δικαίου*» ,Διδακτορική Διατριβή, Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο
8. Λαζαρή, Ν & Λαλιώτου, Ι (2001) «*Σωματεμπορία γυναικών, πορνεία, σεξουαλική εκμετάλλευση*» Αθήνα: Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας
9. Λάζος, Γ (2001) «*Πορνεία και Διεθνική Σωματεμπορία στη Σύγχρονη Ελλάδα*» Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη
10. Λεντάκης, Α (1986) «*Είναι η Γυναίκα κατώτερη από τον Άνδρα; Ή πώς κατασκευάζεται η Γυναίκα*» Αθήνα: Εκδόσεις Δωρικός
11. Μονζίνι, Π (2007) «*Εμπόριο γυναικών, Πορνεία, Μαστροπεία και Εκμετάλλευση*» μτφρ. Ζερβού Φωτεινή, Αθήνα: Εκδόσεις Μελάρι

12. Μπαμπούνη, Ε. και Τζίμα, Κ (2017) «*Trafficking : Η διερεύνηση του φαινομένου στην Ελλάδα και στην Ευρώπη. Διαβάζοντας τα σημάδια*» Πτυχιακή εργασία. Πάτρα: Α.Τ.Ε.Ι Δυτικής Ελλάδας
13. Μπότση, Χ (2010) «*Παράνομη διακίνηση και εμπορία ανθρώπων: Πολιτικές και Κοινωνικές διαστάσεις*» Αθήνα: Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας
14. ΟΑΣΕ, (2018) «*Κατευθυντήριες Αρχές για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα κατά την Επιστροφή των παρανόμως Διακινηθέντων Ατόμων*» Βαρσοβία: Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του ΟΑΣΕ
15. Ούτσικα Χ, Βανικιώτη Ζ, Εμμανουήλ Λ, Φλέσσα Α. & Μίντζολη Κ. (2017) «*Η Εφαρμογή των Υποβοηθούμενων Εθελούσιων Επιστροφών Συμπεριλαμβανομένων Μέτρων Επανεξέταξης*» Αθήνα: Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης ,τεύχ. 1, Ιούνιος 2016 -Μάιος 2017
16. Παπαγιαννοπούλου, Μ.Χ. (2007) «*Το φαινόμενο της διεθνούς σωματεμπορίας στην Ελλάδα και Διεθνώς*» Αθήνα: Κέντρο Γυναικείων Ερευνών και Μελετών
17. Παπατσιότσου, Ε (2008) «*Το Πρωτόκολλο για την Πρόληψη, Καταστολή και Τιμωρία της Διακίνησης Προσώπων, Ιδιαίτερα Γυναικών και Παιδιών των Ηνωμένων Εθνών και η Υποδοχή του από την Ελλάδα: Έμφυλες Διαστάσεις ενός Νομοθετικού Κειμένου*» Μεταπτυχιακή Διπλωματική Διατριβή. Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Αιγαίου
18. Ποθουλάκη, Α (2012) «*Trafficking: Εμπόριο Λευκής Σαρκός και Ηθική*» Μεταπτυχιακή Διπλωματική Διατριβή. Καλαμάτα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο
19. Πολυχρονίου, Α (2019) «*Το ζήτημα της απαγόρευσης της πορνείας στην Ευρώπη: Τα δύο κυρίαρχα μοντέλα νομοθέτησης της πορνείας και οι ασυνέπειες της ελληνικής νομοθεσίας*» Βιοηθικά, 5 (1), σελ. 67 – 87
20. Πονηρού, Σ (2015) «*Trafficking και Μετανάστευση γυναικών*» Μεταπτυχιακή Διπλωματική εργασία. Κόρινθος: Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
21. Ρωμανιά, Σ.Μ. (2011) «*Σωματεμπορία*» Διπλωματική εργασία. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο

22. Στεντούμη , Ι (2017) «*Το φαινόμενο και η αντιμετώπιση εμπορίας ανθρώπων*» Διπλωματική Διατριβή. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.
23. Τριτάκη, Π. (2016) «*Ειρηνευτικές Δυνάμεις και διεθνική σωματεμπορία: Προσφορά και ζήτηση στο μεταπολεμικό Κοσσυφοπέδιο*» Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών (τεύχος 119) σ. 147 – 174.
24. Τσακάλου, Χ. (2017) «*Διαδικασίες Κοινωνικού Αποκλεισμού και Παροχή Υπηρεσιών των Μεταναστριών Θυμάτων Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης στην Ελλάδα*» Κοινωνική Πολιτική, τεύχ. 1, σ. 136-156 Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο
25. Τσακλαγκάνου, Γ (2001) «*Η διεθνική σωματεμπορία – Trafficking*» Αθήνα: Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας
26. Robson, C (2010) «*Η έρευνα του πραγματικού κόσμου*» μτφρ. Νταλάκου Β & Βασιλικού Κ Δεύτερη Αναθεωρημένη Έκδοση Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

1. Alvarez, M. B., & Alessi, E. J. (2012). ‘*Human trafficking is more than sex trafficking and prostitution: Implications for social work.*’ *Affilia*, 27, 142–152
2. Aronowitz, A. A. (2009) «*Human Trafficking, Human misery: The Global trade in human beings*» Westport, Connecticut London Graeme R. Newman, Series Editor.
3. Aronowitz, A. A., Theuermann G & Tyurykanova E (2010) «*Analyzing the Business Model of Human Trafficking*» Austria: OSCE
4. Beadle, D & Davison, L (2017) «*Precarious Journeys: Mapping vulnerabilities of victims of trafficking from Vietnam to Europe*» United Kingdom: UK Home Office Modern Slavery Innovation Fund
5. Carling, J. (2006) «*Migration, Human Smuggling and Trafficking from Nigeria to Europe*» Oslo: International Organization for Migration
6. CEPS (2016) «*Irregular Migration, Trafficking and Smuggling of Human Beings*» Brussels: Centre for European Policy Studies

7. Cole, H. (2009) *“Human trafficking: Implications for the role of the advanced practice forensic nurse.”* Journal of the American Psychiatric Nurses Association, 14, 462–470.
8. Emke-Poulopoulos, I. (2003) *«Trafficking in women and girls for the sex trade: the case of Greece»* Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, τεύχ. 110, σελ: 271-309
9. Hodge, David R. (2014) *“Assisting Victims of Human Trafficking: Strategies to Facilitate Identification, Exit from Trafficking, and the Restoration of Wellness.”* Social Work, Volume 59, Issue 2. p. 111-118
10. Hodge, David R. (2008) *“Sexual Trafficking in the United States: A Domestic Problem with Transnational Dimensions”*. Social Work, Volume 53, Issue 2, April 2008, Pages 143–152.
11. Howard, L. E. (2015) *« Social Worker Awareness of Sex-Trafficking Victims»* San Bernardino: California State University
12. Hughes, D. (2002) *«Trafficking for Sexual Exploitation: The Case of the Russian Federation»* Geneva: International Organization for Migration
13. I.O.M. (2019) *«Migrants and their vulnerability to human trafficking, modern slavery and forced labour»* Switzerland: International Organization for Migration
14. Johnson, S. L. (2006) *«Human Trafficking and The Common European Asylum System Victim Protection and Assistance in the European Union»* Massachusetts: Tufts University (Fletcher School)
15. Kelly, E. (2002) *«Journeys of Jeopardy: A Review of Research on Trafficking in Women and Children in Europe»* London: International Organization for Migration
16. Limanowska, B. (2002) *«Trafficking in Human Beings in Southeastern Europe»* UNICEF, UNHCHR & OSCE/ODIHR
17. Mahapatra N., Faulkner M. & Schatz M.C.S. (2015) *«Forefront of Human Rights Issues: Integrating Human Trafficking into the Social Work Curriculum»* University of Wyoming & University of Texas
18. Muco, E. (2017) *«Dynamics of Trafficking in Human Beings and the Role of the Social Worker (Albanian Case) »* Tirana: University of Tirana

19. O'Brien, E. (2016) "Human Trafficking Heroes and Villains: Representing the Problem in Anti-Trafficking Awareness Campaigns". *Social & Legal Studies*. Volume 25, Issue 2. p.206-224.
20. OSCE, (2012) «*Combating Trafficking as a Modern-day Slavery: A matter of non-Discrimination and Empowerment*» Vienna: Organization for Security and Co-operation in Europe
21. OSCE, (2014) «*Guiding Principles on Human Rights in the Return of Trafficked Person*» Warsaw: Organization for Security and Co-operation in Europe
22. Reinsberg, C. (1989) «*Ehe, Hetarentum und Knabenliebe im antiken Griechenland*» Munchen: Beck 1989 «*Γάμος, Εταίρες και Παιδεραστία στην Αρχαία Ελλάδα*» μτφρ. Δ.Γ. Γεωργοβασίλης και Μ. Pfreimter, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαδήμα Δεύτερη Αναθεωρημένη Έκδοση (1999)
23. UNODC (2009) «*Antihuman trafficking manual for criminal justice practitioners*» New York: United Nations Office on Drugs and Crime
24. Zhidkova, T. (2011) «*State's response to transnational human trafficking: The cases of Russia and Turkey*» Ankara: Bilkent University Department of International Relations İhsan Dođramacı

Διαδικτυακή Βιβλιογραφία

1. <https://www.praksis.gr/assets/YPOMNIMA.pdf> Πρόσβαση 11 Μαρτίου 2020
2. https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/greece_national_information_page_el_1.pdf Πρόσβαση 1 Απριλίου 2020
3. http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=217&Itemid=215&lang= Πρόσβαση 25 Μαρτίου 2020
4. <http://www.nath.gr/nostos/trafficking2.html> Πρόσβαση 8 Μαρτίου 2020
5. <https://diotima.org.gr/wp-content/uploads/2018/12/%CE%9D%CE%9F%CE%9C%CE%99%CE%9A%CE%9F->

[%CE%A0%CE%9B%CE%91%CE%99%CE%A3%CE%99%CE%9F-1.pdf](#)

Πρόσβαση 25 Απριλίου 2020

6. Κέντρο Γυναικείων Ερευνών και Μελετών <https://diotima.org.gr/> Πρόσβαση 25 Απριλίου 2020
7. <https://www.nato.int/docu/review/2006/issue2/greek/analysis.html> Πρόσβαση 15 Μαΐου 2020
8. <https://www.hrw.org/legacy/backgroundunder/wrd/trafficking-testim-april.pdf?fbclid=IwAR1ThWYUnJpV4jNKWDnbzNQ-Iv51--Sqj6FmckLZArI6GyjP8xwRx4bjwf4> Πρόσβαση 19 Ιουνίου
9. https://www.rferl.org/a/the_whistleblower_sex_trafficking_bosnia_un_kathryn_bolkovac/2302334.html?fbclid=IwAR0yPwJgH1erwrEdCjnhMIHlpYvkh33HnomRdP1KC0gDCU65FojwgR5TZQQ Πρόσβαση 20 Ιουνίου 2020
10. <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/ekke/article/view/9175/9407> Πρόσβαση 1 Οκτωβρίου 2020
11. <https://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2005-0405+0+DOC+XML+V0//EL> Πρόσβαση 6 Ιουλίου
12. http://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2017/04/Convention_violence-against-women_2011_el_edited.pdf Πρόσβαση 6 Ιουλίου 2020
13. <https://www.solidaritynow.org/istanbul/> Πρόσβαση 6 Ιουλίου 2020
14. <https://www.e-nomothesia.gr/oikogeneia/nomos-4531-2018-phek-62a-5-4-2018.html> Πρόσβαση 6 Ιουλίου 2020
15. <https://www.a21.org/content/greece/gnqxx4?permcode=gnqxx4&site=true> Πρόσβαση 29 Σεπτεμβρίου 2020
16. <http://breakthechain.gr/index.php/morfes-thb/> Πρόσβαση 29 Σεπτεμβρίου 2020
17. <https://1109.gr/> Εθνικός Αριθμός Πληροφόρησης για την Εμπορία Ανθρώπων Πρόσβαση 29 Σεπτεμβρίου 2020
18. <http://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2018/02/%CE%A0%CF%8C%CF%81%CE%B9%CF%83%>

[CE%BC%CE%B1-%CE%9F%CE%94%CE%95-%CE%93.%CE%93.%CE%99.%CE%A6.-%CE%A0%CE%BF%CF%81%CE%BD%CE%B5%CE%AF%CE%B1.pdf](#)

Πρόσβαση 12 Οκτωβρίου 2020

19. Κώδικας μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης Ν.4251/2014 (ΦΕΚ. Α' 80):

https://drive.google.com/file/d/0B7Jb_n_W6q6bdHdHczJsLXRGdGs/edit

Πρόσβαση 25 Οκτωβρίου 2020

20. Είσοδος, Διαμονή και Κοινωνική Ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια Ν.3386/2005 (ΦΕΚ. Α' 221):

<https://www.forin.gr/laws/law/2912/eisodos-diamonh-kai-koinwnikh-entaksh-uphkown-tritwn-xwrwn-sthn-ellhnikh-epikrateia>

Πρόσβαση 25 Οκτωβρίου 2020

21. <https://eko.upatras.gr/2020/07/27/emporια-ton-anthropon/> Πρόσβαση 14

Νοεμβρίου 2020

22. ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ,

(ΟΗΕ) <https://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/> Πρόσβαση

17 Νοεμβρίου 2020

23. ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΜΝΗΣΤΙΑ , Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

<https://www.amnesty.gr/universal-declaration-of-human-rights> Πρόσβαση 18

Νοεμβρίου 2020

24. ΕΝΩΜΕΝΟΙ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ (ΜΚΟ)

<https://gr.humanrights.com/what-are-human-rights/international-human-rights-law/international-human-rights-law-continued.html> Πρόσβαση 18 Νοεμβρίου

2020

25. ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ (ΟΗΕ)

<https://www.ohchr.org/en/hrbodies/ccpr/pages/ccprindex.aspx> Πρόσβαση

18/11/20

26. https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XV

[III-12-a&chapter=18](#) Πρόσβαση 16 Μαΐου 2020

27. Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης http://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2017/04/Convention_violence-against-women_2011_el_edited.pdf Πρόσβαση 16 Μαΐου 2020
28. Πρόγραμμα Daphne https://ec.europa.eu/anti-trafficking/programme/daphne-ii_en πρόσβαση 17 Μαΐου 2020
29. Κέντρο Γυναικείων Μελετών και Ερευνών (2018) Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ - ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΣ <https://diotima.org.gr/wp-content/uploads/2018/12/%CE%9D%CE%9F%CE%9C%CE%99%CE%9A%CE%9F-%CE%A0%CE%9B%CE%91%CE%99%CE%A3%CE%99%CE%9F-1.pdf> Πρόσβαση 15 Μαΐου 2020
30. <https://ohiostate.pressbooks.pub/humantrafficking/chapter/chapter-1-social-work-social-justice-human-rights-and-human-trafficking/> Πρόσβαση 19 Νοεμβρίου 2020
31. <https://socwork.net/sws/article/view/502/1006> Πρόσβαση 19 Νοεμβρίου 2020
32. <https://www.socialworktoday.com/archive/032216p10.shtml> Πρόσβαση 19 Νοεμβρίου 2020
33. <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/510129c4-d278-40e7-8009-e77fc230adef/11.%20%CE%95%CE%9A%CE%98%CE%95%CE%A3%CE%97%20%CE%99%CE%96'%20-%20%CE%93'%20-%20%CE%A5%CE%A0%CE%9F%CE%95%CE%A0%CE%99%CE%A4%CE%A1%CE%9F%CE%A0%CE%97%CE%A3%20%CE%93%CE%99%CE%91%20%CE%A4%CE%97%CE%9D%20%CE%9A%CE%91%CE%A4%CE%91%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%95%CE%9C%CE%97%CE%A3%CE%97%20%CE%A4%CE%97%CE%A3%20%CE%95%CE%9C%CE%A0%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%91%CE%A3%20%CE%9A%CE%91%CE%99%20%CE%A4%CE%97%CE%A3%20%CE%95%CE%9A%CE%9C%CE%95%CE%A4%CE%91%CE%9B%CE%9B%CE%95%CE%A5%CE%A3%CE%97%CE%A3%20%CE%91%CE%9D%CE%98%CE%A1%CE%A9%CE%A0%CE%A9%CE%9D.pdf> Πρόσβαση 19 Μαρτίου 2020

34. <https://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/pagkosmia-zitimata/paranomi-diakinisi-prosopon.html> (Πρόσβαση 23 Ιανουαρίου 2021)
35. <https://sway.office.com/FQFfWWBpChjuImzm> Ετήσια Έκθεση Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς για την Προστασία των Θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων για το έτος 2019 (Πρόσβαση 17 Δεκεμβρίου 2020)
36. <https://praksis.gr/> (Πρόσβαση 23 Ιανουαρίου 2021)
37. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0020872811425805ISW> (International Social Work, 2011) (Πρόσβαση 20 Ιανουαρίου 2021)
38. <http://www.socialworkers.org/pubs/code/code.asp> NASW (2008) (Πρόσβαση 22 Ιανουαρίου 2021)
39. https://scholarworks.smith.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1841&context=the_se Smith College (2014) (Πρόσβαση 22 Ιανουαρίου 2021)
40. <https://www.basw.co.uk/resources/trafficking-human-beings> The British association for Social Workers (2013) (Πρόσβαση 20 Ιανουαρίου 2021)
41. https://ec.europa.eu/anti-trafficking/member-states/greece_en Together Against Trafficking in Human Beings (Πρόσβαση 23 Ιανουαρίου 2021)
42. <https://www.scribd.com/document/402832955/SeventeenyearsofhumantraffickingresearchinsocialworkAreviewoftheliterature> (2017) (Πρόσβαση 22 Ιανουαρίου 2021)
43. <https://www.statistics.gr/documents/20181/14632616/%CE%9A%CE%AF%CE%BD%CE%B4%CF%85%CE%BD%CE%BF%CF%82+%CE%A6%CF%84%CF%8E%CF%87%CE%B5%CE%B9%CE%B1%CF%82+%28+2019+%29.pdf/30f0529c-ba53-e260-f1dc-cd35d6b6530a> (Πρόσβαση 20 Ιουνίου 2021)
44. <https://www.statistics.gr/documents/20181/b17db220-2a75-5e89-efcb-4eb03ddf7cca> (Πρόσβαση 20 Ιουνίου 2021)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Γενικές πληροφορίες για το φαινόμενο του human trafficking			
ΑΞΟΝΑΣ	ΥΠΟΑΞΟΝΑΣ	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ
1.1 Η γενική άποψη του επαγγελματία για το φαινόμενο	-	<p>Σ1: Είχε γεμίσει σωματεμπορία ...γιατί στην αρχή το βλέπαμε λίγο με την κακή έννοια του τύπου ‘ε, εντάξει, τι κάνουνε κι αυτές; είναι επαγγελματίες, οι οποίες έχουν έρθει...’ και δεν ξέραμε τι γίνεται στο χώρο των στριπτιζάδικων..... και μετά βρεθήκαμε σ’ ένα κόσμο που υπήρχε καθαρή σωματεμπορία,... όλα αυτά τα κορίτσια ήταν παγιδευμένα σε δραστηριότητες που τις είχαν εγκλωβίσει. και στα χωριά να φανταστείτε...έβλεπες σε κάθε γωνιά άνοιγε κι ένα μαγαζί...και δουλεύανε στο μπαρ κονσομασιόν και προσφέρανε υπηρεσίες ερωτικές κ.λπ..... τα μπαράκια γεμίσανε ...και είχανε μέσα κοπέλες οι οποίες προέρχονταν από υποθέσεις σωματεμπορίας...δεν μπορούσε να το αντιληφθεί ο καθένας!</p> <p>Σ2: Δυστυχώς αυτό που αναφέρουμε πάντα είναι ότι η σωματεμπορία είναι ένα κρυφό έγκλημα και αυτό δημιουργεί μεγάλη δυσκολία σε πολλά πράγματα...</p> <p>Σ3: Δεν είναι αρκετές οι περιπτώσεις δύο με τρία περιστατικά.Δεν είναι πολλά...ή δεν έχουν πέσει στην αντίληψή μας,</p> <p>Σ6: Εγώ πιστεύω ότι κανείς δεν πρέπει να έχει εμπειρισταωμένη και πλήρη εικόνα του φαινομένου, γιατί πάντα λειτουργούμε με την παραδοχή ότι βλέπουμε ένα πολύ μικρό μέρος του</p>	<p>Δεν ήταν αντιληπτό</p> <p>Κρυφό έγκλημα</p> <p>Λίγα περιστατικά</p> <p>Κορυφή του παγόβουνου</p>

		φαινομένου, την κορυφή του παγόβουνου... αλλά σε καμία περίπτωση δεν μπορούμε να πούμε ποια είναι η εικόνα ακριβώς.	
1.2 Μορφές σωματεμπορίας	1.2.1 Σεξουαλική εκμετάλλευση	<p>Σ2: Παρ' όλα αυτά στην Ελλάδα οι πιο συχνές μορφές, δηλαδή αυτές που συναντούμε πιο συχνά είναι αυτή της σεξουαλικής εκμετάλλευσης γυναικών...</p> <p>Σ2: Πολύ συνηθισμένο μπορεί να είναι μία προσφορά εργασίαςγια να μου τα ξεπληρώσεις θα μου κάνεις αυτή τη δουλειά, η οποία δουλειά στην περίπτωση γυναίκας ...είναι να εκδίδεται...</p> <p>Σ5: ...είναι κυρίως γυναίκες κλεισμένες σε ένα σπίτι που τις κακομεταχειρίζονται όλη μέρα και όλη νύχτα και τις εκμεταλλεύονται σεξουαλικά... συνηθέστερη μορφή η σεξουαλική εκμετάλλευση.</p> <p>Σ6: συνδέονται με την σεξουαλική εκμετάλλευση , δεν θα έλεγα όμως ότι αυτή είναι η πιο κυρίαρχη μορφή</p>	<p>Σεξουαλική εκμετάλλευση</p> <p>εξαπάτηση</p> <p>Κακομεταχείριση γυναικών</p> <p>Όχι η πιο κυρίαρχη μορφή</p>
	1.2.2 Εργασιακή εκμετάλλευση	<p>Σ2: η εργασιακή εκμετάλλευση, είναι αρκετά συχνό φαινόμενο... οι άνθρωποι (ενν.: τα θύματα) είναι απομονωμένοι...κάποιος από τους εργάτες κατάφερε να πηδήξει το φράχτη ,περπάτησε για πάρα πολλά χιλιόμετρα και μπόρεσε να φτάσει κάπου που να ζητήσει βοήθεια. Δύσκολα κάποιος πολίτης θα μπορέσει να δει κάτι και να πλησιάσει αυτούς τους ανθρώπους</p> <p>Σ2: άνδρες που δουλεύουν πάρα πολλές ώρες στον ήλιο κάθε μέρα και λαμβάνουν ελάχιστες θρεπτικές ουσίες με το φαγητό που τους προσφέρουν οι</p>	<p>Απομονωμένοι άνθρωποι</p> <p>Κακές συνθήκες</p>

		<p>σωματέμποροι, π.χ. μπορεί να τρώνε κάθε μέρα ένα μπουλ ρύζι και λίγο νερό.</p> <p>Σ6: και στην εργασιακή εκμετάλλευση είναι πολύ μεγάλος ο σκοτεινός αριθμός, δηλαδή οι περιπτώσεις που δεν καταγράφονται</p> <p>Σ8: ...εκμετάλλευση της εργασίας με φαινόμενα όπως οι εργάτες γης ,π.χ. η περίπτωση της Μανωλάδας</p>	<p>μεγάλος σκοτεινός αριθμός περίπτωση της Μανωλάδας</p>
	1.2.3 Εμπόριο σωματικών ιστών/ εμπόριο βρεφών	<p>Σ1: Δηλαδή αφαιρούσαν όργανα από παιδιά , από ανήλικους βασικά το οποίο το κάνανε με εκδικητικό σκοπό.</p> <p>Σ2: ή και με εμπόριο βρεφών</p> <p>Σ6: ...έφερναν γυναίκες από τη Βουλγαρία για να γεννήσουν σε νοσοκομεία της Θεσσαλονίκης και μετά να πουληθούν τα παιδιά κ.λπ. (...) Εμπόριο βρεφών ,δηλαδή.</p>	
	1.2.4 Παιδιά στρατιώτες	<p>Σ8: Σκεφτείτε σε άλλες χώρες για παράδειγμα, είναι παιδιά στρατιώτες πηγαίνουν και σκοτώνουν. Τα παίρνουνε 15 χρονών και τα κάνουνε φονικές μηχανές.</p>	Στρατολόγηση ανηλίκων
	1.2.5 Εξαναγκαστική εγκληματικότητα	<p>Σ2: ...έχει συμβεί και περίπτωση ανηλίκου που το εξανάγκαζαν σε εγκληματικές ενέργειες...Από το να κάνει smuggling άλλους μέχρι μικροκλοπές ή διακίνηση ναρκωτικών και ουσιαστικά όταν το παιδί αυτό πιαστεί από τις αστυνομικές αρχές ,θα κατηγορηθεί γι' αυτό που κάνει.</p> <p>Σ8: Μια άλλη μορφή είναι η εξαναγκαστική εγκληματικότητα δηλαδή το forced criminality.</p>	<p>Εγκληματικές ενέργειες</p> <p>Μικρό έγκλημα</p>

		<p>Πολλά από αυτά τα παιδιά στρατολογούνται στο μικρό έγκλημα. Δηλαδή γίνονται κλέφτες, συμμορίες του δρόμου ή βαποράκια ναρκωτικών... Εμάς είναι στο μικρό έγκλημα</p>	
	<p>1.2.6 Νέες μορφές σωματεμπορίας</p>	<p>Σ1: πατούσανε στο φυλετικό μίσος., εκεί οι δικογραφίες γινότανε σε επίπεδα πλέον ρατσιστικά, φυλετικά,... Ήτανε θύματα πολέμου αυτά, είχε να κάνει με μειονότητες, οι Σέρβοι στο Κόσσοβο.... ανάμεσα στις τρεις φυλές εκεί</p> <p>Σ5: Έχει αλλάξει η μορφή του από το πώς ήταν παλιότερα με το πώς είναι σήμερα.</p> <p>Σ5: Πλέον μιλάμε και για ‘happy trafficking’ που μπορεί τα θύματα να έχουν κάποιες ελευθερίες και έτσι οι εκμεταλλευτές τους μπορούν να τους ελέγχουν πιο εύκολα. Δηλαδή, δίνοντάς τους κάποιο μικρό αντίτιμο, ή παρέχοντας τους ένα σπίτι στο οποίο μπορούν να μπαίνουν και να βγαίνουν όποτε θέλουν να μην είναι δηλαδή κλειδωμένες μέσα. Έχει αλλάξει η μορφή του από το πώς ήταν παλιότερα με το πώς είναι σήμερα...</p>	<p>Φυλετικό μίσος</p> <p>Νέα μορφή σήμερα</p> <p>Happy trafficking</p>

<p>1.3 Στατιστικά στοιχεία για την εμπορία ανθρώπων</p>		<p>Σ2: Υπάρχουν έρευνες και εκτιμήσεις σε διεθνές επίπεδο που μιλάνε για 27.000.000 έως 40.200.000 ανθρώπους που ζούνε υπό το καθεστώς δουλείας ή υπό καθεστώς εμπορίας ανθρώπων</p> <p>Σ2: Ένα στατιστικό που αφορά σε παγκόσμια κλίμακα και είναι ο μέσος όρος της ηλικίας των θυμάτων που υπολογίζεται στα 14 έτη. Αυτό βέβαια είναι εξαιρετικά γενικό γιατί υπάρχουν περιοχές που πλήττονται κατά βάση ανήλικα</p> <p>Σ2: ...και δυστυχώς δεν έχουμε επίσημα στατιστικά για τη χώρα μας. Υπάρχει μία εκτίμηση στη χώρα μας για 89.000 ανθρώπους, αλλά δεν παύει να είναι μία εκτίμηση και κάτι που συνεχώς αλλάζει.</p>	<p>Εκατομμύρια θύματα</p> <p>Μέσος όρος 14 έτη</p> <p>Χιλιάδες θύματα</p>
<p>1.4 Άποψη των επαγγελματιών για τα στατιστικά της Ελλάδας</p>		<p>Σ2: δυστυχώς αυτό που αναφέρουμε πάντα είναι ότι η σωματεμπορία είναι ένα κρυφό έγκλημα και αυτό δημιουργεί μεγάλη δυσκολία σε πολλά πράγματα... Από το να έχουμε μία καλή εικόνα για το πόσοι άνθρωποι βρίσκονται υπό το καθεστώς δουλείας, πόσοι βρίσκονται σε αναμορφή...</p> <p>Σ6: ...τα στατιστικά στοιχεία του φαινομένου πάντα προσπαθούμε να τα παρουσιάζουμε ως ότι αυτό <u>καταγράφεται</u> κι όχι ως ότι αυτό <u>είναι</u>...Υπάρχουν διάφορα μοντέλα ανάλυσης που προσπαθούν να εικάσουν το σκοτεινό κομμάτι, αυτό που δεν φαίνεται και δεν καταγράφεται, αλλά σε καμία περίπτωση δεν μπορούμε να πούμε ποια είναι η εικόνα ακριβώς.</p> <p>Σ7: Τα στατιστικά λοιπόν που έχουν καταγραφεί αυτή τη στιγμή από τον Εθνικό Μηχανισμό Αναφοράς επουδενί δεν αντικατοπτρίζουν την</p>	<p>Κρυφό έγκλημα</p> <p>Σκοτεινό κομμάτι</p> <p>Καμία σχέση με την πραγματικότητα</p>

		<p>πραγματικότητα στην Ελλάδα. Τα στατιστικά που έχω εγώ σαν οργάνωση, που έχεις εσύ σαν οργάνωση, ή ο τρίτος, ή ο τέταρτος, δεν αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα και αυτό έχει να κάνει γιατί πάρα πολύ απλά δεν γίνονται identify πάρα πολλά περιστατικά.</p> <p>Σ8: Δηλαδή άμα στεκόμαστε μόνο περιμένοντας το έγκλημα να συντελεστεί και να εμφανιστεί λίγο-πολύ έχουμε αποτύχει, και βεβαίως έχουμε αποτύχει γιατί τελικά διασώζουμε 100 ανθρώπους το χρόνο που σίγουρα δεν είναι το πρόβλημα στους 100.... έχουνε μία εμμονή με τα στατιστικά. Δυστυχώς εμείς δεν μπορούμε να το υποστηρίξουμε αυτό διότι δεν έχουμε μεγάλα στατιστικά , δεν έχουμε μεγάλους αριθμούς.</p>	Εμμονή με τα στατιστικά
--	--	--	--------------------------------

Θύματα και τρόπος αντιμετώπισης των θυμάτων στους τομείς των συνεντευξιαζόμενων			
ΑΞΟΝΑΣ	ΥΠΟΑΞΟΝΑΣ	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ
2.1 Προφίλ και χαρακτηριστικά θυμάτων		<p>Σ1: Τα χαρακτηριστικά, κατ' αρχήν, το να μην μπορείς να διαθέσεις την προσωπικότητά σου , το άτομό σου με τον τρόπο που εσύ θέλεις. Στην ουσία είσαι ένας προσωρινός κρατούμενος και αφορούσε κυρίως κοπέλες. Μόνο ενήλικες και οι οποίες κατά βάση είχανε εξαπατηθεί, ξεγελαστεί στο πώς θα έρθουν στην Ελλάδα και τι ακριβώς θα κάνουν...</p> <p>Σ2: έχουν έρθει περιστατικά όλων των ηλικιών, από μικρά παιδιά μέχρι και 40+ και 50+. Έχουν</p>	<p>Μη διάθεση προσωπικότητας κατ' επιλογή</p> <p>Παντός ηλικίας και φύλου</p>

		<p>φτάσει πληροφορίες για περιστατικά που αφορούν και ανήλικα κορίτσια και αγόρια</p> <p>Σ4: Από 20 μέχρι 30, τουλάχιστον στη δική μου εμπειρία. Ο εξαναγκασμός τους σε πορνεία έγινε σε μικρότερη ηλικία, δηλαδή στην εφηβεία. Απλώς σε εμάς ήρθανε σε μια φάση που ήταν μεταξύ 20 και 30. Δηλαδή μπορεί ένα κοριτσάκι να το εξανάγκασαν σε πορνεία στα 15 αλλά σε εμάς να έχει φτάσει στα 22 της</p> <p>Σ5: Αφορά τους πάντες ,δεν έχει να κάνει ούτε με το φύλο ,ούτε με την ηλικία, ούτε με τη μόρφωση, ούτε με τον τόπο καταγωγής. Κανένα συγκεκριμένο κριτήριο δεν υπάρχει, μπορεί να συμβαίνει παντού. Θα έλεγα ότι δεν υπάρχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Δηλαδή από την ετήσια έκθεση που έχουμε βγάλει για το 2019, φαίνεται ότι υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός γυναικών και κοριτσιών σε σχέση με τους άντρες. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν και άντρες θύματα.</p> <p>Σ7: δεν έχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Είναι και από κοινότητα ΛΟΑΤΚΙ, και όχι από κοινότητα ΛΟΑΤΚΙ, έχουμε και τα δύο αυτά χαρακτηριστικά, συνήθως είναι πάνω από 20 μέχρι και 45 περίπου, σε αυτό το ηλικιακό φάσμα.</p> <p>Σ7: Σχετικά με τις χώρες προέλευσης, τα περιστατικά που είχαμε τα τελευταία χρόνια ήταν από Μολδαβία, από Πακιστάν, Αφγανιστάν, πολλά από αυτά τα περιστατικά είχαν περάσει μέσω Τουρκίας και είχαμε και από Αφρική. Στο</p>	<p>20 με 30 ετών</p> <p>Όχι συγκεκριμένα χαρακτηριστικά</p> <p>Άτομα όλων των ηλικιών και φύλων</p> <p>Συχνές χώρες προέλευσης</p>
--	--	--	--

		<p>πιο παρελθόν, τα κορίτσια τα οποία λαμβάναμε και υποστηρίζαμε ήταν και από Νιγηρία</p>	
<p>2.2 Αποψη για τη δημιουργία προφίλ θύματος</p>		<p>Σ6: Θα λέγαμε ότι εκ προοιμίου πρέπει να έχουμε επίγνωση του κινδύνου προσπαθώντας να σχηματίσουμε κάποια προφίλ, να έχουμε επίγνωση του κινδύνου ότι μπορεί να παράγουμε ή να αναπαραγάγουμε στερεότυπα. Οπότε το να πούμε ότι το προφίλ είναι φτωχοί άνθρωποι ,χαμηλού μορφωτικού επιπέδου ,αυτό μπορεί να ακουγότανε πάρα πολύ εύλογο. Δεν ισχύει όμως απαραίτητα και επανέρχομαι και στο αρχικό που ανέφερα ότι δεν θεωρώ ότι κανείς μπορεί να θεωρεί ότι έχει εικόνα του φαινομένου οπότε εγώ δεν θα έλεγα ότι υπάρχει προφίλ. Άρα, το να μιλήσει κανείς για προφίλ είναι παρακινδυνευμένο και γιατί μπορεί να παραβλέψουμε ανθρώπους που δεν ταιριάζουν σε αυτό το προφίλ. Άρα, τελικά να μην κάνουμε τη δουλειά που θέλουμε που είναι να αυξηθεί ο εντοπισμός</p>	<p>Κίνδυνος στη δημιουργία προφίλ</p>

<p>2.3 Παράγοντες ευαλοτότητας των θυμάτων</p>		<p>Σ2: Στο επίπεδο των ίδιων των θυμάτων είναι ο παράγοντας της ευαλοτότητας γιατί, για να βρεθήκανε σε αυτή τη συνθήκη είπανε “ναι” σε κάτι που τους προτάθηκε στην αρχή. Πολύ συνηθισμένο μπορεί να είναι μία προσφορά εργασίας, όπως ανέφερες κι εσύ πιο πριν, που είτε μπορεί να είναι η ίδια (ενν.: ο ίδιος τύπος εργασίας) που θα συναντήσουν αλλά με εντελώς διαφορετικές συνθήκες, πιο άσχημες συνθήκες, είτε να είναι μία άλλη δουλειά.</p> <p>Σ2: ...η ηλικία συνιστά παράγοντα ευαλοτότητας</p> <p>Σ6: Είναι κάποιοι παράγοντες κινδύνου που να είναι και συστημικής φύσης ,δηλαδή για παράδειγμα όταν έχεις ελλιπή εφαρμογή της νομοθεσίας, υψηλά επίπεδα διαφθοράς στις αρχές ,προβλήματα γενικά στην απονομή της δικαιοσύνης, και γενικά μία ανομία είναι πιο εύφορο το έδαφος. Άρα πιο πολύ θα έλεγα για τους παράγοντες κινδύνου που έχουν να κάνουν με το πλαίσιο που επηρεάζει τον άνθρωπο που ενδέχεται να πέσει θύμα εμπορίας... θα έλεγα όμως ότι υπάρχει και είναι καταγεγραμμένοι οι παράγοντες έλξης ,οι παράγοντες κινδύνου...</p> <p>Σ6: Δηλαδή είναι καταγεγραμμένο ότι η φτώχεια αποτελεί έναν παράγοντα κινδύνου και αυξάνεται η ευαλοτότητα του θύματος, πιο περιορισμένη πρόσβαση σε βοήθεια και έχει και πολύ λιγότερες εναλλακτικές επιλογές. Από εκεί και πέρα όταν έχει και άλλους παράγοντες που διευκολύνουν την απομόνωση και τον έλεγχό του , για παράδειγμα, είμαι σε μία χώρα που δεν γνωρίζω τη γλώσσα ,που δεν έχω νόμιμη παραμονή. Αυτοί</p>	<p>Προσφορά εργασίας</p> <p>Ηλικία</p> <p>Ανομία</p> <p>Φτώχεια</p>
---	--	--	---

		<p>είναι παράγοντες που επιτείνουν την ευαλοτότητά του σε έλεγχο... είναι ο κύριος παράγοντας (ενν.: η φτώχεια) για να πέσει κάποιος θύμα εκμετάλλευσης. Από εκεί και πέρα το πώς μπορεί να γίνει ευάλωτος και να εξαπατηθεί , τελικά βλέπεις από την εμπειρία τόσων υποθέσεων, ότι όλοι μας αν θέλαμε να βρούμε ελπίδα κάπου και ήμασταν σε μία κατάσταση απελπισίας, ναι θα θέλαμε να πιστέψουμε υποσχέσεις που είναι ψευδείς.</p> <p>Σ6: θα λέγαμε ότι δεν κουμπώνει το στερεότυπο του θύματος , υπό την έννοια του ότι μπορεί να μην είναι ένας ευάλωτος άνθρωπος με την έννοια της ευαλοτότητας όπως κυριαρχεί για τα θύματα εμπορίας.. Δηλαδή θα μπορούσε να είναι ένας single man νέος αρτιμελής, υγιής και η ευαλοτότητα να συνίσταται στη φτώχεια απλώς να μην εντοπίζεται αυτή η μορφή εκμετάλλευσης και σχετικοποιείται από άποψη περιοχής... Διότι σε περιοχές που είναι πολύ υποβαθμισμένες ,που είναι πολύ χαμηλά τα μεροκάματα, αλλάζει ο πήχης εκ των πραγμάτων...</p>	<p>Στερεότυπο του θύματος</p>
--	--	---	--------------------------------------

<p>2.3 Τρόπος αντιμετώπισης των θυμάτων στον τομέα του συνεντευξιαζόμενου</p>	<p>2.3.1 Αρχές του επιβολής νόμου/ απονομής της δικαιοσύνης</p>	<p>Σ1: Γινόντουσαν και οι ίδιες κομμάτι της δικογραφίας, δηλαδή ήταν εντελώς λανθασμένη η διαχείριση. Τα κορίτσια αυτά τα πηγαίναμε στα κρατητήρια κανονικά, λες και ήταν δράστες κι αυτές. Ωστόσο, σε κάθε περίπτωση, τα κορίτσια αυτά ήτανε μέρος των συλλήψεων και της δικογραφίας. Μετά που σχηματιζόταν η δικογραφία περνούσαν από εισαγγελέα κανονικά.</p> <p>Σ6: Τώρα στο κομμάτι της δικαιοσύνης, υπάρχει η διάσταση της δίωξης των δραστών</p> <p>Σ6: υπάρχει η διάσταση της εμπλοκής του θύματος ως μάρτυρα αλλά και ακόμη περισσότερο ως δικαιούχου αποζημίωσης. Εν γένει η εμπλοκή του θύματος ως φορέα δικαιωμάτων, άρα ένα κομμάτι είναι και η κατοχύρωση του σεβασμού των δικαιωμάτων των θυμάτων εμπορίας. Αυτά τα δικαιώματα μπορεί να συνίστανται στην πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, σε επαγγελματική αποκατάσταση, στέγαση... δηλαδή σε αυτά τα κοινωνικά δικαιώματα, αλλά και σε τυχόν αποζημίωση από το δράστη ή από το κράτος...</p>	<p>Αντιμετώπιση ως δράστες</p> <p>Δίωξη δραστών</p> <p>Εμπλοκή ως φορέας δικαιωμάτων</p>
	<p>2.3.2 Κοινωνικές υπηρεσίες και οργανώσεις για την προστασία θυμάτων</p>	<p>Σ2: ασχολούμαστε με τη φροντίδα των διασωθέντων θυμάτων και την παροχή προγραμμάτων αποκατάστασης... όπως ψυχολογική υποστήριξη, γίνονται μαθήματα ελληνικών, γίνονται δημιουργικά εργαστήρια, γίνονται μαθήματα μαγειρικής, εκμάθηση δεξιοτήτων. Φυσικά από την αρχή φροντίζουμε για ιατρικές εξετάσεις ,σίγουρα τα πιο βασικά είναι παθολόγος, οδοντίατρος, δερματολόγος, θα</p>	<p>Φροντίδα και επανένταξη</p>

		<p>γίνουν εξετάσεις αίματος κ.λπ. Από εκεί και πέρα μπορεί να υπάρχουν περισσότερες ανάγκες ανά περιστατικό</p> <p>Σ3: Όταν γίνει γνωστό έχουμε συνεργασία με υπηρεσίες στην Αθήνα, διότι έχουμε κάνει μια εκπαίδευση σχετική, και ειδοποιούνται και γίνεται μια συνεργασία με αυτές. Μετά γίνεται η παραπομπή και η παρακολούθηση των γυναικών. Εφόσον βέβαια το επιθυμούν</p> <p>Σ4: γίνεται υποστήριξη, ενδυνάμωση και η επανένταξη των θυμάτων trafficking</p> <p>Σ5: εμείς σαν ομάδα διαχείρισης παρακολουθούμε την πορεία της κάθε περίπτωσης. Εάν το θύμα λαμβάνει τις υπηρεσίες που χρειάζεται, αν απολαμβάνει τα δικαιώματά του ως θύμα και όπου βλέπουμε ότι υπάρχει κάποια δυσκολία ή κάποιο κενό προσπαθούμε να το ξεπεράσουμε. Αυτό σημαίνει ότι από συμβουλευτική υποστήριξη, ψυχολογική, ψυχοκοινωνική υπάρχουν ξενώνες για γυναίκες θύματα βίας όπου φιλοξενούνται και γυναίκες θύματα εμπορίας και γίνονται και παραπομπές για οποιαδήποτε άλλη υπηρεσία χρειάζεται το άτομο.</p> <p>Σ7: Μπορεί ένα πιθανολογούμενο θύμα ή ένας άνθρωπος που δεν ξέρουμε αν είναι πιθανολογούμενο θύμα, να πάει σε μια από τις δομές μας (πχ στο Community της Αθήνας, ή στο Κέντρο ημερήσιας φροντίδας αστέγων στην Αθήνα) και τα στελέχη από την κοινωνική υπηρεσία να υποδεχτούν το περιστατικό και να δούνε κάποια πρώτα χαρακτηριστικά. Όταν</p>	<p>Παραπομπή και παρακολούθηση</p> <p>Φροντίδα</p> <p>Παρακολούθηση όλων των περιστατικών</p> <p>Διερεύνηση περιστατικού</p>
--	--	--	--

		<p>υπάρχει πιθανολογούμενο θύμα εμπορίας, γίνεται την ίδια μέρα (στη χειρότερη την επόμενη). Ο επαγγελματίας βλέπει το περιστατικό, κάνει τη διερεύνηση, και από εκεί και πέρα ακολουθείται μια διαδικασία. Είναι το λεγόμενο referral pathway.</p> <p>Σ7: Έχει πολύ μεγάλη σημασία για έναν οργανισμό πως μπορεί να του έρθει ένα θύμα ή γενικά μια περίπτωση. Καθώς, μπορεί να έρθει είτε μέσω μιας δομής, είτε μέσω παραπομπής από άλλο φορέα, είτε μέσω κάποιου σημείου εισόδου. Εμείς είμαστε σε Σάμο, Χίο και Λέσβο οπότε εκεί μπορεί να υπάρξει περίπτωση, που να την δούνε οι ομάδες μας άρα εκεί υπάρχει αυτόματα υποστήριξη. Αυτό, πάντα με τη συνέργεια άλλων φορέων γιατί είναι πολύ συγκεκριμένοι φορείς που δραστηριοποιούνται σε αυτά τα περιβάλλοντα, προκειμένου να υποστηριχθεί το περιστατικό. Πάντα στην εμπορία η λέξη κλειδί είναι το “άμεσα”.</p>	<p>Συνέργεια πολλών φορέων</p>
	<p>2.3.3 Έμμεση αντιμετώπιση μέσω ερευνών και πολιτικού σχεδιασμού</p>	<p>Σ5: βάσει των αναφορών βγάζουμε και τα εθνικά στατιστικά. Ο Εθνικός Μηχανισμός λειτουργεί από το 2019. Οπότε από τότε τα στατιστικά που βγάζουμε σαν χώρα βγαίνουν από τον EMA.</p> <p>Σ6: Το άλλο κομμάτι (που ασχολείται ο εθνικός μηχανισμός) είναι η συλλογή στατιστικών και την συλλογή ,επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων ,έχει να κάνει με το να δημιουργεί μία εικόνα για το φαινόμενο ,με τρόπο που μπορεί να χτιστούν εκεί πρωτοβουλίες, πολιτικές παρέμβασης ,πρόληψης και προστασίας ,πάταξης ,δίωξης κ.λπ.</p>	<p>Καταγραφή στατιστικών</p> <p>Συλλογή και ανάλυση στατιστικών</p>

		<p>Σ8: Η δική μας αρμοδιότητα δεν είναι ακριβώς η άμεση επαφή με τα θύματα. Είναι ο πολιτικός σχεδιασμός. Δηλαδή έχουμε την εκπροσώπηση της χώρας στο εξωτερικό και προς την ανάγκη συντονισμού μεταξύ συναρμόδιων φορέων, υπουργείων, διεθνών οργανισμών και κοινωνίας των πολιτών, σε σχέση με την εφαρμογή του Νομικού πλαισίου και σε σχέση με καλές πρακτικές που βοηθούν την καλύτερη κατανόηση και του Νομικού πλαισίου και των προκλήσεων γύρω από αυτό.</p> <p>Σ8: Για να καταλάβετε ο Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς είναι δικό μας δημιούργημα, εμείς το σχεδιάσαμε, εμείς το συντονίζουμε, εμείς φροντίζουμε για τη χρηματοδότηση του με την έννοια ότι έχουμε και αυτή την αρμοδιότητα. Οπότε εμείς υποβάλλουμε προτάσεις για τη χρηματοδότηση από τα Ευρωπαϊκά ταμεία. Οπότε έχουμε λίγο-πολύ όλο το φάσμα του anti-trafficking... θα μπορούσα να σας πω ότι έχουμε δει όλα τα θύματα, γιατί όλα τα θύματα περιέρονται σε εμάς με την έννοια της στατιστικής.</p>	<p>Πολιτικός σχεδιασμός</p> <p>χρηματοδότηση του φάσματος anti-trafficking στην Ελλάδα</p>
	<p>2.3.4 Υποστήριξη επαγγελματιών που παρέχουν υπηρεσίες στα θύματα</p>	<p>Σ5: λαμβάνουμε αναφορές από όλη τη χώρα. Σε όποιο σημείο δηλαδή κάποιος επαγγελματίας εντοπίσει ένα θύμα και συνεργάζεται μαζί του ,το αναφέρει σε εμάς. Στον μηχανισμό υπάρχουν διάφοροι φορείς προστασίας στους οποίους μπορούν να γίνουν παραπομπές</p> <p>Σ6: δεν παρέχει υπηρεσίες στο πεδίο, άρα δεν παρέχει υπηρεσίες στα θύματα απευθείας ...Εμμεσα ενισχύει την προστασία των θυμάτων,</p>	<p>Συνεργασία με τους φορείς του πεδίου για παρακολούθηση περιστατικού</p>

		ενισχύοντας τους επαγγελματίες του πεδίου γιατί είμαστε κοντά τους και τους υποστηρίζουμε με τεχνογνωσία και με οποιοδήποτε τρόπο μπορούμε . Άρα το ένα κομμάτι που έχει να κάνει με την υποστήριξη των επαγγελματιών είναι μέσα στο ρόλο του...και της ομάδας ημών που υποστηρίζουμε τη λειτουργία του.	Ενίσχυση επαγγελματιών του πεδίου
--	--	--	--

Νομικό Πλαίσιο για την πορνεία και τη σωματεμπορία			
ΑΞΟΝΑΣ	ΥΠΟΑΞΟΝΑΣ	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ
3.1 Νομικό πλαίσιο της Ελλάδας για τη σωματεμπορία	3.1.1 Ευνοϊκά σημεία του Ν.Π.	<p>Σ2: Υπάρχουν κάποια πράγματα που έχουν θεσμοθετηθεί και σ' ένα θεωρητικό πλαίσιο είναι πολύ ευνοϊκά. Δύο απ' αυτά είναι η προθεσμία περίσκεψης ,όπως λέγεται, και ο τρόπος αναγνώρισης του θύματος.</p> <p>Σ2: Η προθεσμία περίσκεψης είναι ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, νομίζω είναι ένα 3μηνο, που έχει θεσμοθετήσει ο νομοθέτης, προκειμένου εφόσον έχει διασωθεί ένας άνθρωπος να έχει τη δυνατότητα να λάβει υποστήριξη ,να ηρεμήσει, να φροντιστεί, ώστε μετά να είναι ενδυναμωμένος για να καταθέσει.</p> <p>Σ2: ένα δεύτερο, είναι η διαδικασία αναγνώρισης του θύματος. Αναγνώριση παίρνει κάποιος μέσα από τον εισαγγελέα. Αυτό σημαίνει ότι ένας άνθρωπος θα διασωθεί, θα φτάσει στην αστυνομία, θα καταθέσει και θα προχωρήσει η υπόθεσή του στον εισαγγελέα από τον οποίο θα πάρει και τον χαρακτηρισμό. Όμως, μέσα στη νομοθεσία περιλαμβάνεται και η περίπτωση αναγνώρισης μέσα από δύο επιστήμονες, νομίζω 1 ψυχολόγος και 1 κοινωνικός λειτουργός ή 2 κοινωνικοί</p>	<p>Ευνοϊκά μέρη σε θεωρητικό επίπεδο</p> <p>Προθεσμία περίσκεψης</p> <p>Διαδικασία αναγνώρισης</p>

		<p>λειτουργοί , δεν είμαι απόλυτα σίγουρη, δύο επαγγελματίες αυτών των ειδικοτήτων μπορούν να αναγνωρίσουν μέσα από διαδικασία συνέντευξης επίσημα ως θύμα εμπορίας ανθρώπων.</p> <p>Σ5: Επίσης, μέσα στη νομοθεσία προβλέπονται συγκεκριμένα δικαιώματα για τα θύματα ως θύματα, τα οποία μπορούν για παράδειγμα να προστατευθούν από την απέλαση , έχουν δικαιώματα ως μάρτυρες. Όταν δηλαδή θα πάνε να καταθέσουν να υπάρχει παρουσία ψυχολόγου για την υποστήριξή τους.</p> <p>Σ5: Επίσης υπόκειται στις διατάξεις για θύματα εγκληματικών πράξεων στα οποία άρθρα προβλέπεται το να μάθει ο μάρτυρας -το θύμα δηλαδή -πότε αποφυλακίζεται ο δράστης.</p> <p>Σ5: Οπότε υπάρχουν και δικαιώματα για τα θύματα εμπορίας, αλλά το άρθρο της εμπορίας ανήκει και σε κατηγορίες άλλων άρθρων που μπορούν να απολαμβάνουν και δικαιώματα αυτών, γιατί σε αυτά τα άρθρα εμπίπτει στις κατηγορίες των εγκλημάτων και η εμπορία ανθρώπων.</p> <p>Σ5: Για να χαρακτηριστούν επισήμως τα θύματα εδώ στην Ελλάδα έχουμε δύο τρόπους, η επίσημη αρχή αναγνώρισης είναι η Εισαγγελία Πρωτοδικών μόνο από εκεί εκδίδονται οι χαρακτηρισμοί. Όμως το θύμα μπορεί να επιλέξει αν θέλει να συνεργαστεί με τις αρχές ή εάν θέλει να προχωρήσει στο χαρακτηρισμό χωρίς συνεργασία. Ο νόμος δηλαδή προβλέπει δύο τρόπους. Εάν συνεργαστεί με την αστυνομία καταθέτει , σχηματίζεται η δικογραφία , την μεταφέρουν στον εισαγγελέα και από εκεί κινούνται οι διαδικασίες. Ένα θύμα που δεν θέλει να συνεργαστεί με την αστυνομία</p>	<p>Δικαιώματα θυμάτων</p> <p>Αποφυλάκιση δράστη</p> <p>Δικαιώματα που εμπίπτουν και σε άλλα άρθρα</p> <p>Δύο τρόποι χαρακτηρισμού ως θύμα</p>
--	--	--	---

		<p>γίνεται με τη σύνταξη γνωμοδότησης δύο επιστημόνων: ψυχιάτρων, κοινωνικών λειτουργών ή ψυχολόγων. Έπειτα συντάσσονται οι γνωμοδοτήσεις οι οποίες κατατίθενται στην εισαγγελία και ο εισαγγελέας έχοντας μόνο τη γνωμοδότηση των επιστημόνων (σε κάποιες περιπτώσεις μπορεί να καλέσει και το θύμα για κατάθεση αν θέλει) αλλά δεν είναι απαραίτητο και τέλος αποφασίζει εάν θα εκδώσει χαρακτηρισμό ή όχι.</p> <p>Σ5: Λίγο καιρό πριν αν κάναμε αυτή την κουβέντα θα σας έλεγα ότι ο δεύτερος τρόπος της γνωμοδότησης δεν έχει εφαρμοστεί οπότε δεν ξέρουμε τι γίνεται σε αυτή την περίπτωση. Όμως μάθαμε ότι εκδόθηκε η πρώτη πράξη χαρακτηρισμού για θύμα μη συνεργαζόμενο με τις αρχές. Αυτό είναι κάτι πάρα πολύ θετικό... Και με μεγάλη χαρά βλέπουμε να εφαρμόζεται και αυτή η πρόβλεψη της νομοθεσίας.</p> <p>Σ5: τα θύματα για να προστατευθούν και να μην διωχθούν ποινικά για πράξεις που έγιναν στη διάρκεια της εμπορίας θα πρέπει να καταγγείλουν την δική τους συνθήκη ,ότι δηλαδή είναι θύματα και τότε αυτομάτως προστατεύονται από το νόμο για πράξεις που τελέστηκαν κατά τη διάρκεια της εμπορίας.</p> <p>Σ6: Σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο το θύμα προστατεύεται και έχει δικαιώματα από τη στιγμή που είναι θύμα του εγκλήματος της εμπορίας ανθρώπων. Άρα, ανεξαρτήτως αν έχει αναγνωριστεί επίσημα ως τέτοιο, μιλάμε λοιπόν για το πιθανό θύμα. Το θύμα που στο ιστορικό του συγκεντρώνονται τα στοιχεία της εμπορίας. Από τη στιγμή λοιπόν που είναι θύμα, έχει και τα δικαιώματα που απορρέουν από το νομικό μας πλαίσιο, κυρίως στο Π.Δ. 233/2003.</p>	<p>Εφαρμογή και του δεύτερου τρόπου</p> <p>Προστασία για πράξεις που έγιναν κατά την εμπορία</p> <p>Πιθανό θύμα</p>
--	--	---	--

		<p>Σ6: Και εφόσον λάβει την πράξη χαρακτηρισμού από τον εισαγγελέα, έχει πρόσβαση και σε άδεια διαμονής. Ουσιαστικά, αυτή είναι και η μεγάλη διαφορά, αλλά η έκδοση της πράξης χαρακτηρισμού επίσης προβλέπεται από το νόμο 4251/2014 άρθρο 1, στην περίπτωση ΙΑ' που ρυθμίζει την έκδοση πράξης χαρακτηρισμού. Η πράξη χαρακτηρισμού εκδίδεται ανεξαρτήτως του πότε ασκείται η ποινική δίωξη και του αν ασκείται ποινική δίωξη. Από εκεί προκύπτει ότι και το θύμα που δεν συνεργάζεται με τις αστυνομικές αρχές, έχει πρόσβαση σε αυτή τη διαδικασία... Η έκδοση πράξης χαρακτηρισμού διασφαλίζει την άσκηση αυτών των δικαιωμάτων στην πράξη ενώ σε μία αντίθετη περίπτωση που δεν υπάρχει πράξη χαρακτηρισμού θα χρειαζόταν μάλλον παρέμβαση επαγγελματία για να διασφαλιστεί η κατοχύρωση των δικαιωμάτων του.</p> <p>Σ6:Και ήδη έχει εκδοθεί στα ελληνικά χρονικά μία πράξη χαρακτηρισμού, πρόσφατα μάλιστα, που το θύμα δεν συνεργάστηκε με την αστυνομία (...)ο εναλλακτικός τρόπος που προβλέπεται στο νόμο (για την πράξη αναγνώρισης του θύματος), που αντί να σχηματιστεί δικογραφία από την αστυνομία ,παίρνει κατάθεση από το θύμα και τη διαβιβάζει στον εισαγγελέα κ.λπ. κ.λπ. Απευθείας στον εισαγγελέα υποβλήθηκαν οι δύο γνωμοδοτήσεις, μίας κοινωνικής λειτουργού και μίας ψυχολόγου στη συγκεκριμένη περίπτωση και με υποστήριξη από δικηγόρο οργάνωσης κ.λπ. όντως είχε θετικό αποτέλεσμα , δηλαδή εξέδωσε ο εισαγγελέας πράξη χαρακτηρισμού.</p> <p>Σ7: Έχει πλέον υιοθετηθεί η οδηγία, έχουμε πλέον το γραφείο του Εθνικού εισηγητή έχουμε τον Εθνικό</p>	<p>Εισαγγελική πράξη χαρακτηρισμού</p> <p>Μη συνεργαζόμενο θύμα και αναγνώριση</p>
--	--	--	--

		<p>μηχανισμό αναφοράς που έχει συσταθεί, έχουμε τη δυνατότητα να προχωρήσουμε σε διαδικασίες μέσω κοινωνικών εκθέσεων με την εισαγγελία χωρίς να γίνει απαραίτητα καταγγελία. Δηλαδή έχουν γίνει πάρα πολύ σημαντικά βήματα. Θεωρώ ότι έχουμε ένα πολύ σημαντικό οπλοστάσιο, για να είμαι ειλικρινής, που δεν είχαμε στο παρελθόν.</p> <p>Σ8: Είναι τρία βασικά νομικά εργαλεία. Το ένα είναι η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος, το οποίο έχει τρία συμπληρωματικά πρωτόκολλα . Ένα εκ των οποίων είναι και για το trafficking το άλλο είναι και για το smuggling, και το άλλο είναι η σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης η οποία μάλιστα έχει και μία ομάδα εργασίας, η οποία αξιολογεί τις χώρες για το πώς εφαρμόζουν τις συστάσεις τους, τη λεγόμενη ομάδα GRETA του Συμβουλίου της Ευρώπης.</p>	<p>Σημαντικά βήματα</p> <p>Βασικά νομικά εργαλεία</p>
	<p>3.1.2 Προβλήματα που προκύπτουν στην εφαρμογή του Ν.Π.</p>	<p>Σ1: (...)προστατεύαμε με το δικό μας τρόπο τα κορίτσια αυτά ούτως ώστε να μπορούν να φύγουν από την Ελλάδα χωρίς να υπάρχει κανένα πρόβλημα, αλλά αυτό σε νομοθετικό επίπεδο δεν είχε καμία πρόβλεψη τότε. Δηλαδή, ήταν στα πολύ αρχικά στάδια της σωματεμπορίας όλα αυτά τα σχεδιάζονταν.</p> <p>Σ2: Υπάρχουν κάποια πράγματα που έχουν θεσμοθετηθεί... αλλά στην πράξη, μέχρι στιγμής τουλάχιστον, δεν μπορούν να λειτουργήσουν ή δεν έχει βρεθεί τρόπος να λειτουργήσουν. Αυτό λοιπόν είναι ένα στοιχείο που είναι μέσα στη νομοθεσία αλλά δεν το βλέπουμε πολύ να εφαρμόζεται (...)</p> <p>Σ2: Η προθεσμία επίσκεψης... στην πράξη δεν μπορεί να λειτουργήσει ιδιαίτερα αποτελεσματικά, για πολλούς</p>	<p>Καμία νομική πρόβλεψη παλαιότερα</p> <p>Μη εφαρμογή σε πρακτικό επίπεδο</p>

		<p>και διάφορους λόγους... πάρα πολλές φορές μέσα σε αυτό το διάστημα (της προθεσμίας περίσκεψης) έχει συμβεί να χαθεί το περιστατικό, να φύγει. Ειδικά αν είναι σε κάποια δομή που είναι ανοιχτή ή ακριβώς επειδή ηρέμησε και κατάφερε να τακτοποιηθεί ή να σκεφτεί τα επόμενά του βήματα, δεν το ενδιαφέρει (ενν.: το θύμα) να μπει στη διαδικασία της αστυνομίας, θα πρέπει να ξαναδώσει κατάθεση, να τα ξαναπεί όλα αυτά δύο και τρεις φορές ,θέλει απλά να προχωρήσει.</p> <p>Σ2: Ιδιαίτερα στις περιπτώσεις του επαναπατρισμού που επιθυμούν να γυρίσουν πίσω στη χώρα τους, βιάζονται (ενν.: τα θύματα), δεν θέλουν να μπου σε μία τέτοια διαδικασία.</p> <p>Σ3: Πρέπει να ασχοληθείς για να το μάθεις (ενν.: το νομικό πλαίσιο). Δεν υπάρχουν κατευθυντήριες οδηγίες ουσιαστικά στις υπηρεσίες. Να υπάρχει ένας οδηγός με το τι κάνεις, τα βήματα που κάνεις ,όταν θα έρθει σε μια υπηρεσία ένα τέτοιο περιστατικό.</p> <p>Σ6: δεν εφαρμόζουμε με σωστό τρόπο το ήδη υπάρχον...Ας μάθουμε να εφαρμόζουμε την υπάρχουσα, δεν είναι κακή (ενν.: νομοθεσία)</p> <p>Σ6: Άρα τι να πούμε να αλλάξει ο ορισμός στον Ποινικό Κώδικα; Μα δεν ερμηνεύεται σωστά, οπότε υπάρχει μία σειρά περιπτώσεων που και επισήμως έχει επισημανθεί η ελλιπής εφαρμογή της υπάρχουσας νομοθεσίας</p> <p>Σ6: Και ήδη έχει εκδοθεί στα ελληνικά χρονικά μία πράξη χαρακτηρισμού ,πρόσφατα μάλιστα, που το θύμα δεν συνεργάστηκε με την αστυνομία ... Βέβαια, είχε μία ιδιομορφία η συγκεκριμένη περίπτωση, διότι επρόκειτο για παραγεγραμμένα αδικήματα, δηλαδή το αδίκημα της εμπορίας είχε λάβει χώρα πριν πάνω από 20 χρόνια. Γι'</p>	<p>Προθεσμία περίσκεψης</p> <p>Επαναπατρισμός</p> <p>Μη ύπαρξη κατευθυντήριων οδηγιών</p> <p>Μη εφαρμογή</p> <p>Λανθασμένη ερμηνεία</p> <p>Δύσκολη εφαρμογή</p>
--	--	---	---

		<p>αυτό και ο εισαγγελέας το είδε λίγο διαφορετικά. Δεν ξέρουμε τι θα γινόταν σε μία άλλη περίπτωση που είναι μη παραγεγραμμένο το αδίκημα...αλλά αυτό τι μας λέει;; ότι στην πράξη δεν εφαρμόζεται εύκολα αυτό το πλαίσιο.</p> <p>Σ7: ...ένα νομικό κομμάτι έτοιμο να μπορεί να υποστηριχτεί αλλά δεν υλοποιείται ουσιαστικά. Δηλαδή βάσει της νομοθεσίας θα έπρεπε να γίνονται συνέχεια εκπαιδεύσεις, θα έπρεπε να δίνονται αποζημιώσεις, θα έπρεπε να γίνονται μία σειρά από πράγματα. Αυτά όταν νομικά τα έχει κατοχυρωμένα, αλλά δεν έχει ούτε μία τέτοια περίπτωση που να έχει προχωρήσει, σημαίνει ότι υπάρχει πρόβλημα. Άρα θεωρώ ότι έχουμε μία καλή βάση νομικού οπλοστασίου όσον αφορά το sex trafficking σε αυτή τη φάση, αλλά δεν υλοποιείται.</p> <p>Σ7: Ενώ η νομοθεσία για το εργασιακό trafficking λέει ξεκάθαρα πράγματα υπάρχει και ένα άλλο κομμάτι που έχει να κάνει με την εργασιακή νομοθεσία όπου κάποια από αυτά έρχονται σε ρήξη... Οπότε εκεί έχουμε ακόμα κενό. Άρα ναι μεν έχουμε μία βάση, όμως έχουμε δουλειά ακόμα...</p> <p>Σ8: (...) υπάρχει μία μεγάλη αναντιστοιχία ανάμεσα στο νομικό πλαίσιο και στην εφαρμογή του.</p> <p>Σ8: είναι ένα φαινόμενο το οποίο έχει να κάνει πάρα πολύ και με τα πιθανά θύματα και με την εκμετάλλευση ανθρώπων η οποία δεν στοιχειοθετείται εύκολα ποινικά.</p> <p>Σ8: Αυτό όχι επειδή υπάρχει αδιαφορία, επειδή και τεχνικά είναι δύσκολο δηλαδή είναι αυτά τα νομικά κενά.</p>	<p>Μη εφαρμογή της νομοθεσίας</p> <p>Ρήξη ανάμεσα στο πλαίσιο για το εργασιακό trafficking και την εργασιακή νομοθεσία</p> <p>αναντιστοιχία</p> <p>δύσκολη ποινική στοιχειοθέτηση</p> <p>τεχνικά δύσκολο</p>
--	--	---	---

	<p>3.1.3 Αποψη των επαγγελματιών για το εάν το Ν.Π. της Ελλάδας είναι επαρκές</p>	<p>Σ3: Θα πρέπει να γίνει κάποια αναδιαμόρφωση στο σύστημα και να επικαιροποιηθούν κάποια πράγματα.</p> <p>Σ5: Σκεπτόμενη το πλαίσιο που υπάρχει εδώ, σίγουρα θα μπορούσαν να γίνουν κάποιες τροποποιήσεις ή όχι απαραίτητα τροποποιήσεις, αλλά να εξασφαλίζουμε ότι προβλέπεται γίνεται και στην πράξη γιατί μπορεί να υπάρχουνε νομοθετικές ρυθμίσεις αλλά να μην εφαρμόζονται απόλυτα.</p> <p>Σ6: ...πάντα υπάρχει χώρος για βελτιώσεις, δεν το συζητάω.. για πολλά θέματα όχι μόνο γι' αυτό. Συνηθίζουμε να λέμε στην Ελλάδα ότι πάσχουμε ως προς την εφαρμογή του νομικού πλαισίου..</p> <p>Σ6: Άρα ναι μπορούμε να σκεφτούμε βελτιώσεις. Φυσικά, εμείς σαν μηχανισμός κάνουμε προτάσεις για τη βελτίωση του νομικού πλαισίου και είχαμε μία σημαντική συμβολή και στην τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, το καλοκαίρι του 2019. Έγινε και ο ορισμός της εμπορίας του Ποινικού Κώδικα πλήρης, κ.λπ. Φυσικά, έχει νόημα όμως και να την αλλάξεις και να αποσαφηνίσεις κάποια πράγματα. Τώρα μικρές επιμέρους διορθώσεις και έχει νόημα να γίνουν και τις υποστηρίζουμε.</p> <p>Σ6: (...) οπότε πιο αποτελεσματική θα ήταν μία προσπάθεια προς την κατεύθυνση της εκπαίδευσης των επαγγελματιών, δηλαδή κυρίως της αστυνομίας και του δικαστικού σώματος. Το πώς πρέπει να ερμηνεύεται η υπάρχουσα νομοθεσία</p>	<p>Αναδιαμόρφωση</p> <p>Διασφάλιση της εφαρμογής</p> <p>Παθολογία στην εφαρμογή</p> <p>Χώρος για βελτιώσεις</p> <p>Σωστή ερμηνεία της νομοθεσίας</p>
<p>3.2 Νομικό πλαίσιο για την πορνεία στην</p>	<p>3.2.1 Νομικό Πλαίσιο για</p>	<p>Σ1: όπως γίνεται στην περίπτωση της πορνείας ,όπου οι εκδιδόμενες κοπέλες δύο φορές την εβδομάδα περνούσαν από υγειονομικό έλεγχο. ...που είχε οίκους</p>	<p>Υγειονομικός έλεγχος</p>

<p>Ελλάδα και την Ευρώπη</p>	<p>την πορνεία στην Ελλάδα</p>	<p>ανοχής τότε, εκείνη την εποχή, και που συνεχίζει να έχει μέχρι και σήμερα ,περνάνε δύο φορές την εβδομάδα (ενν.: από υγειονομικό έλεγχο).</p> <p>Σ2: ...η πορνεία επιτρέπεται και μάλιστα γίνονται προσπάθειες στο πώς θα προστατευθούν τα δικαιώματα των εργατών του σεξ όπως λέγονται</p> <p>Σ6: δεν αποτυπώνεται ως τέτοια (δηλ.: η τάση ταύτισης της σεξουαλικής εργασίας ,με την σεξουαλική εκμετάλλευση) στο δικό μας νομικό σύστημα και σε αρκετές άλλες χώρες. Δηλαδή, για παράδειγμα, στην Ελλάδα, υπάρχει η ρύθμιση της παροχής υπηρεσίας ιερόδουλου και υπάρχει και ΚΑΔ ,έναρξη στην εφορία κ.λπ. κ.λπ. Άρα στην ελληνική νομοθεσία η πορνεία αναγνωρίζεται ως εργασία.</p> <p>Σ6: Στην Ελλάδα , έχουμε νομοθεσία ρύθμισης της πορνείας...Σίγουρα όμως υπάρχει μία συναίνεση να μην φτάσει ποτέ το νομικό πλαίσιο σε αυτό το σημείο ,επειδή είναι υπό εξέταση τώρα και η μεταρρύθμιση αυτού του νόμου... Όντως δεν θα πάμε ποτέ προς την πλήρη κανονικοποίηση ότι είναι μία δουλειά σαν όλες τις άλλες...</p> <p>Σ6: Από εκεί και πέρα υπήρχε στον Ποινικό Κώδικα, μέχρι την τελευταία τροποποίηση το καλοκαίρι του 2019, το έγκλημα της μαστροπείας το οποίο ήταν η κερδοφορία από την εκπόρνευση γυναίκας, την προαγωγή γυναικών για να είμαι ακριβής , ο συγκεκριμένος νόμος μιλούσε μόνο για γυναίκες. Και με την τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα καταργήθηκε αυτό ως αδίκημα</p> <p>Σ6: (..) η αιτιολογική έκθεση του νόμου ,δηλαδή η σκέψη της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής ήταν ότι</p>	<p>Προστασία δικαιωμάτων</p> <p>Παροχή υπηρεσιών ιερόδουλου/ης</p> <p>Αδύνατη η πλήρη κανονικοποίηση</p> <p>Κατάργηση μαστροπείας</p>
-------------------------------------	---------------------------------------	--	---

		<p>εάν υπάρχει κάποιο στοιχείο παράνομης βίας ή απειλών ή οτιδήποτε στη σχέση μαστροπού με την ιερόδουλη ,τότε πάμε σε άλλα αδικήματα που καλύπτονται ήδη από τον Ποινικό Κώδικα. Άρα, θεώρησαν ότι δεν υπάρχει λόγος η μαστροπεία να είναι ένα ξεχωριστό αδίκημα μέσα στον Ποινικό Κώδικα .Αυτό έχει ως βάση το επιχείρημα ότι και κάποιες εργάτριες του σεξ και αυτές λένε ότι “σε μία κακόφημη περιοχή χρειάζομαι έναν προστάτη τον οποίο φυσικά, τον πληρώνω, γι’ αυτή την υπηρεσία που μου παρέχει δηλαδή την προστασία”.</p> <p>Άρα, δεν δικαιολογείται η ποινικοποίηση αυτής της σχέσης, είναι μία επαγγελματική συναλλαγή.</p> <p>Σ8: Προσπαθούμε να νομοθετήσουμε, σχετικά με την επαγγελματική κατοχύρωση αυτής της δραστηριότητας (ενν.: της πορνείας) και να μπορεί ένας εργαζόμενος του σεξ να προστατευθεί -όπου αυτό είναι ένα επάγγελμα-, αλλά βεβαίως επειδή είναι ένα ιδιαίτερο επάγγελμα υπάρχουν μεγάλες αντιφάσεις εκεί.</p>	<p>Αιτίες νομιμοποίησης μαστροπείας</p> <p>Επαγγελματική κατοχύρωση</p>
	<p>3.2.2 Προβλήματα στην εφαρμογή του Ν.Π της πορνείας</p>	<p>Σ2: Στην Αθήνα ειδικά, είναι πολύ τραγική η κατάσταση, μιλάμε για ένα εξαιρετικά μικρό ποσοστό (ενν.: νόμιμων οίκων ανοχής) ,νομίζω η αστυνομία υπολογίζει ότι υπάρχουν πάνω από 600 οίκοι και από αυτούς οι 30 είναι οι νόμιμοι! Δηλαδή μπορείς να καταλάβεις τι συμβαίνει σε όλους τους υπόλοιπους παράνομους οίκους ανοχής</p> <p>Σ2: περιστατικό που εργαζόταν σε νόμιμο οίκο ανοχής και ήταν θύμα και είχε νόμιμα και κανονικά όλα τα προαπαιτούμενα χαρτιά. Αυτό όμως δεν είναι κάτι που σημαίνει εν τέλει ότι ένας νόμιμος οίκος ανοχής μας εξασφαλίζει ότι όλες οι κοπέλες εκεί λειτουργούνε</p>	<p>Παράνομοι οίκοι</p> <p>Θύματα σε νόμιμους οίκους</p>

		<p>εκούσια. Αλλά παρ' όλα αυτά θα είναι περισσότερο βοηθητικό γιατί θα μπορέσουμε να ελέγξουμε περισσότερο τους οίκους και να μπορέσουν να κάνουν πιο διαφανείς και νόμιμες τις διαδικασίες.</p> <p>Σ6: Ωστόσο, δεν έχουμε εφαρμογή της νομοθεσίας μας υπό την έννοια ότι στην Αθήνα, για παράδειγμα, που λειτουργούσαν προ της πανδημίας , 300 οίκοι ανοχής δεν είχαμε ούτε έναν που να έχει άδεια λειτουργίας, άρα αρκεί να πούμε πως έχουμε ένα νομικό πλαίσιο που δεν εφαρμόζεται. Συνεπώς, τι να πω ότι είναι ρυθμισμένη; Δεν είναι ρυθμισμένη όταν έχεις οίκους ανοχής χωρίς άδεια και όταν τα πρόσωπα που έχουν άδεια ασκήσεως επαγγέλματος ουσιαστικά, πρέπει να κρύβονται... ή που για να πάρεις άδεια άσκησης επαγγέλματος πολλές φορές δεν μπορείς... Τέλος πάντων, από τη στιγμή που δεν εφαρμόζεται η νομοθεσία του '99 της Ελλάδας ,θα έλεγα ότι δεν μπορώ να μιλήσω για ρυθμισμένη πορνεία. Αυτό είναι το ένα πρόβλημα.</p> <p>Σ6: Επειδή ακριβώς δεν φτάνουμε σε αυτό, δεν θα έχουμε και ποτέ ένα πλαίσιο που θα κάνει πολύ εύκολη την εργασία στον τομέα του σεξ να το πούμε έτσι.</p> <p>Σ7: Στην Ελλάδα αυτή τη στιγμή η νομοθεσία που υπάρχει από το 1999 δεν έχει ακόμα τροποποιηθεί και λειτουργεί πάρα πολύ ωραία προκειμένου να δημιουργεί τα κατάλληλα περιβάλλοντα, για να ενισχύει και την εμπορία. (...)</p> <p>Σ7: (...) Όμως, υπάρχουν τεράστια κενά σε άλλα κομμάτια κατά τη δική μου τουλάχιστον άποψη δεν είμαι νομικός, δεν μπορώ και δεν πρέπει να είμαι εγώ σε θέση να το αναπτύξω παραπάνω. Ωστόσο, αυτό που βλέπω είναι ότι έχουμε ένα τεράστιο πρόβλημα όσον</p>	<p>Μη εφαρμογή του Ν.Π.</p> <p>Δύσκολη απασχόληση</p> <p>Ενίσχυση εμπορίας</p> <p>Νομικά κενά</p>
--	--	---	---

		<p>αφορά τη νομοθεσία στην Ελλάδα σχετικά με την πορνεία ή σεξουαλική εργασία. Δηλαδή, έτσι όπως είναι φτιαγμένο το σύστημα σε αυτό το κομμάτι νοσεί, έχει πρόβλημα και θα πρέπει να μελετηθεί. Έχουν ήδη γίνει κάποιες ενέργειες, έχουν ήδη συσταθεί κάποια πορίσματα, και συμμετείχαν διάφοροι επαγγελματίες ως ειδικοί επιστήμονες. Το γνωρίζω, γιατί και εγώ συμμετείχα σε κάποια από αυτά. Έχουνε γίνει κάποιες δουλειές δεν έχει όμως εξελιχθεί άρα έχουμε ένα προβληματικό θέμα στη νομοθεσία γύρω από τη σεξουαλική εργασία.</p> <p>Σ8: υπάρχει και μία συζήτηση όπως υπήρχε και στο παρελθόν για αλλαγή του Νομικού πλαισίου ώστε εφόσον μιλάμε για εργασία στο σεξ να μπορεί να γίνεται με έναν τρόπο που δεν θα υπάρχουν φαινόμενα εκμετάλλευσης. Γιατί έτσι όπως είναι τώρα επειδή είναι ουσιαστικά παράνομα όλα τα Studios και τα πορνεία, για λόγους οι οποίοι έχουν να κάνουν με το νόμο δηλαδή με τις αποστάσεις και διάφορα άλλα θέματα τα οποία είναι καθαρά διαδικαστικά. Δηλαδή με την έννοια ότι ο νομοθέτης είπε ότι πρέπει να έχει απόσταση και ουσιαστικά τα έκρινε παράνομα και με αυτήν την έννοια είναι μία παράνομη μαύρη εργασία ως ένα σημείο.(ενν.: εν μέσω πανδημίας)</p> <p>Σ8: Επειδή ακριβώς ισχύει αυτό μπορεί να γίνονται πιο εύκολα παρανομίες που σημαίνει και καταπάτηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων. Άρα με αυτή την έννοια το καθεστώς όπως είναι τώρα, ευνοεί την εκμετάλλευση ανθρώπων.</p>	<p>Συζητήσεις για Τροποποίηση</p> <p>Εύκολη παρανομία</p>
--	--	---	---

	<p>3.2.3 Απόψεις των επαγγελματιών για τα 2 κύρια νομοθετικά μοντέλα για την πορνεία στην Ευρώπη</p>	<p>Σ6: Δεν μπορώ να πω ότι έχω άποψη για το ποιο μοντέλο είναι πιο αποτελεσματικό ,υπάρχουν επιχειρήματα και προς τη μία και προς την άλλη κατεύθυνση, δηλαδή ότι το Σκανδιναβικό μοντέλο πάει προς την καταπάτηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων ... Αλλά βέβαια αυτό δεν είναι απαραίτητο...Υπάρχει μια κριτική ότι η ρύθμιση της πορνείας και το να έχεις νομικό πλαίσιο που να την ελέγχει, φέρνει στην ορατότητα τους ανθρώπους ως εργαζόμενους, άρα μπορούνε να διεκδικήσουνε όχι μόνο εργασιακά δικαιώματα κ.λπ. και ότι το Σκανδιναβικό μοντέλο ,σπρώχνει στην αφάνεια τους ανθρώπους που εκπορνεύονται.</p> <p>Σ6: Εγώ τα ακούω όλα αυτά και νομίζω ότι όλα έχουν τη βάση τους και το τι μοντέλο θα ακολουθήσει κάθε χώρα εξαρτάται από το κλειδί που αναφέραμε και πριν ,δηλαδή το να δίνεις εναλλακτικές επιλογές στους ανθρώπους ,δηλαδή να πας στο ένα βήμα πιο πίσω και δευτερευόντως, το πως ρυθμίζεις αυτόν τον τομέα αγοράς.</p> <p>Σ6: Διότι αν πούμε ότι η αγορά του σεξ παράγει φαινόμενα έμφυλης βίας ,που σημαίνει ότι δεν είναι να πιάσουμε μόνο την πορνογραφία ή την εκπόρνευση και όλα αυτά, θα πρέπει να πιάσουμε τους αισθησιακούς χορούς ,τα στριптиζάδικα, θα πιάσουμε τα καλλιστεία... Είναι πάρα πολλά..... Αν μας πειράζει πραγματικά η έμφυλη βία- ή να το πούμε διαφορετικά- η γυμνή αναπαράσταση του γυναικείου σώματος -θα πρέπει να μας πειράζει και σε πολλά άλλα. Άρα, θέλει μία επίγνωση του ποιο είναι το ζητούμενο και τι μπορεί να είναι και αποτελεσματικό.</p>	<p>Κύρια σημεία μοντέλων</p> <p>Εναλλακτικές επιλογές</p> <p>Φαινόμενα έμφυλης βίας</p>
--	---	---	--

		<p>Σ7: Υπάρχουν ρεύματα τα οποία υποστηρίζουν είτε την πορνεία είτε την σεξουαλική εργασία. Επίσης, ένα άλλο κομμάτι που συνδέεται με το sex trafficking, είναι λόγω του ότι υπάρχουν αυτά τα δυο ρεύματα (ενν.: Σκανδιναβικό μοντέλο για την πορνεία και Γερμανο-Ολλανδικό μοντέλο) τα οποία είναι σε μεγάλη ρήξη μεταξύ τους, σχετικά με το κατά πόσο πρέπει να υπάρχει πορνεία, ή όχι, αν υπάρχει αυτοδιάθεση ή όχι, και κατά πόσο η πορνεία είναι σεξουαλική εργασία και αν θα πρέπει αναγνωρίζεται ως δουλειά στην εκάστοτε χώρα.</p> <p>Σ7: Σε πρόσφατη δουλειά που είχε γίνει από την αστυνομία, αν δει κανείς το χάρτη των κρατών – μελών που το αναγνωρίζουν ως επάγγελμα, και το χάρτη των κρατών – μελών που δεν το αναγνωρίζουν ως επάγγελμα, θα δεις ότι χρειάζεται περισσότερη δουλειά και στη μια και στην άλλη πλευρά.</p> <p>Σ8: Αυτό όλο είναι μία τεράστια παγκόσμια κουβέντα η οποία έχει να κάνει με δύο σχολές και δύο φιλοσοφίες γύρω από αυτό το θέμα της πορνείας και του trafficking. Η μία είναι η λεγόμενη σκανδιναβική η οποία δεν δέχεται ότι η ανθρώπινη φύση και αξιοπρέπεια μπορεί να είναι παρεχόμενη υπηρεσία και στρέφεται εναντίον του πελάτη, εναντίον της ζήτησης προστατεύοντας οποιονδήποτε βρίσκεται σε κατάσταση εκδιδόμενου, αλλά βεβαίως έχουν και τα κονδύλια και τη φιλοσοφία γενικότερα να το κάνουν αυτό.</p>	<p>Ρήξη των δύο μοντέλων για την αυτοδιάθεση</p> <p>Περισσότερη μελέτη και των δύο μοντέλων</p> <p>Δύο διαφορετικές φιλοσοφίες</p>
	<p>3.2.4 Απόψεις των</p>	<p>Σ6: Τώρα συγκεκριμένα για την σεξουαλική εκμετάλλευση, είναι αδύνατο να μιλήσει κανείς είτε για</p>	<p>Ταύτιση σεξουαλικής</p>

	<p>επαγγελματιών για την πορνεία στην Ελλάδα</p>	<p>το πλαίσιο είτε για το κοινωνικό φαινόμενο του trafficking ,αφήνοντας απ' έξω την πορνεία. Αυτό γιατί, υπάρχει μία τάση που ταυτίζει την σεξουαλική εκμετάλλευση με την πορνεία, λέγοντας ότι εξ ορισμού η πορνεία δεν είναι σεξουαλικές υπηρεσίες υπό την έννοια ενός τομέα εργασίας ή μια ξεχωριστή αγορά του σεξ , ότι εξ αντικειμένου όλοι οι άνθρωποι που εμπλέκονται είναι θύματα εκμετάλλευσης . Δεν θα πω αν είναι μειοψηφική αυτή η τάση ή όχι, είναι όμως ισχυρή. Εν πάση περιπτώσει, όντως την πορνεία δεν μπορείς να την αφήσεις απ' έξω ,(...) Για την πορνεία λοιπόν, αυτό που θα λέγαμε είναι ότι εάν πληρούνται τα κριτήρια της εμπορίας ανθρώπων ,έχουμε σεξουαλική εκμετάλλευση.</p> <p>Σ6: Τώρα μιλώντας για την πορνεία ενηλίκων ,αυτό που σίγουρα ισχύει είναι ότι η αγορά του σεξ, αναπαράγει αυτό που λένε πατριαρχικές νόρμες ή την αντικειμενοποίηση του σώματος... κ.λπ.</p> <p>Σ6: Όντως είναι ένας τομέας που ενδημεί εκεί μέσα η σεξουαλική εκμετάλλευση και μάλλον τείνω να πιστέψω ότι σε αυτόν τον τομέα ,λόγω εγγενών χαρακτηριστικών του αναπόφευκτα θα βρίσκεις περιπτώσεις εκμετάλλευσης.</p> <p>Σ6: Το αντίθετο επιχείρημα βέβαια θα ήτανε ότι γενικά σε οποιοδήποτε τομέα εργασίας ,επειδή έχεις ανισότητα δυνάμεων, έχεις εργοδότη και εργαζόμενο, ότι και εκεί μπορεί να θεωρήσει κανείς ότι η εκμετάλλευση είναι ένας κίνδυνος που προέρχεται από την ίδια τη σχέση την εργασιακή. Το δέχομαι και αυτό.</p> <p>Σ6: Σίγουρα όμως υπάρχει μία συναίνεση να μην φτάσει ποτέ το νομικό πλαίσιο σε αυτό το σημείο(επειδή είναι υπό εξέταση τώρα και η μεταρρύθμιση αυτού του νόμου) .Όντως δεν θα πάμε ποτέ προς την πλήρη</p>	<p>εργασίας με την εκμετάλλευση</p> <p>Πατριαρχικές νόρμες</p> <p>Ενδημία εκμετάλλευσης</p> <p>Εκμετάλλευση λόγω ανισότητας δυνάμεων</p> <p>Συζήτηση για μεταρρύθμιση του νόμου</p>
--	---	---	--

		<p>κανονικοποίηση ότι είναι μία δουλειά σαν όλες τις άλλες, και θα λέγαμε στις κόρες μας ,μπορείς να αποφασίσεις αν θα γίνεις κομμώτρια ,δασκάλα ή ιερόδουλη ας πούμε.. Επειδή ακριβώς δεν φτάνουμε σε αυτό, δεν θα έχουμε και ποτέ ένα πλαίσιο που θα κάνει πολύ εύκολη της εργασία στον τομέα του σεξ να το πούμε έτσι.</p> <p>Σ6: (...) , η άποψή μου είναι ότι στα δεδομένα τα ελληνικά καλώς πρέπει να ρυθμιστεί αυτός ο τομέας με τρόπο που και να παίρνουν άδεια άσκησης επαγγέλματος οι άνθρωποι που το εξασκούν το επάγγελμα να αντιμετωπίζονται ως εργαζόμενοι, αλλά ταυτόχρονα να υπάρχει και προσπάθεια να έχουν εναλλακτικές επιλογές</p> <p>Σ6: Δηλαδή το να ρυθμίσω εγώ, ως νομοθέτης ας πούμε τον τομέα της πορνείας και αυτό να το “πουλήσω” λέγοντας ότι ορίστε εδώ γίνονται κατανοητά τα δικαιώματα των εργατών του σεξ, ενώ στην πραγματικότητα τους έχω στερήσει κάθε άλλη εναλλακτική επιλογή και είναι υποκριτικό, διότι παρουσιάζω ως επιλογή κάτι που οι συνθήκες διαβίωσης εξανάγκασαν τα άτομα να καταφύγουν σε αυτή τη δραστηριότητα(και δεν εννοώ κάποιος τρίτος τα εξανάγκασε, αυτό είναι άλλο πράγμα).</p> <p>Σ6: Άρα, καλά είναι να εφαρμόσουμε και εκεί την εργατική νομοθεσία αλλά όχι να το κανονικοποιούμε υπό την έννοια αποσιωπώντας ότι είναι τομείς εργασίας που εκεί οδηγούνται συγκεκριμένες κατηγορίες ανθρώπων.</p> <p>Σ6: (...) κάθε χώρα θα πρέπει για να νομοθετεί αποτελεσματικά θα πρέπει να εξετάζει το πώς μπορεί να εφαρμοστεί αυτή η νομοθεσία, όχι μόνο να εξετάζει το ποια είναι η στάση της κοινωνίας απέναντι γενικά σε ένα</p>	<p>Ρύθμιση πορνείας και εναλλακτικές επιλογές</p> <p>Ρύθμιση πορνείας με τρόπο που να ενισχύει την αυτοδιάθεση του ατόμου</p> <p>Εφαρμογή εργατικής νομοθεσίας</p> <p>Αποτελεσματική νομοθέτηση σύμφωνα με τη</p>
--	--	--	---

		<p>φαινόμενο αλλά και τη στάση των αστυνομικών ,των δικαστών κ.λπ. που σημαίνει ότι το να “φορέσεις” ένα ξενόφερτο μοντέλο σε μία οποιαδήποτε χώρα μπορεί να είναι και κακό, γιατί δεν θα είναι αποτελεσματικό ,γιατί μπορεί να οδηγήσει σε στρεβλώσεις χειρότερες από αυτές που θα είχες εάν εφαρμόζες ένα άλλο μοντέλο ,που δηλαδή θα ερχόταν σε αρμονία.</p> <p>Σ6: (..) το κλειδί είναι να δίνεις εναλλακτικές επιλογές, αν δίνεις εναλλακτικές επιλογές και κάποιος επιλέγει...Τότε μπορούμε να μιλάμε για επιλογή και μετά μιλάμε και για δικαιώματα. Αλλά στην Ελλάδα που δεν μπορούμε να εγγυηθούμε καμία εναλλακτική επιλογή σε ανθρώπους που εντάσσονται σε περιθωριοποιημένες ομάδες ή βρίσκονται σε κακή οικονομική κατάσταση κ.λπ.</p> <p>Σ7: (...)Όσον αφορά την Ελλάδα δεν μπορεί να λειτουργήσει, εάν δεν υιοθετήσει ένα μοντέλο αναγνώρισης της σεξουαλικής εργασίας ως επάγγελμα και άρα προστατεύοντας τον άνθρωπο που του ασκεί. Οπότε θα πρέπει να υπάρξει μία τέτοια εξέλιξη γρήγορα... σαν άτομο μπορεί να μην συμφωνώ απόλυτα (ενν.: με την εφαρμογή του ολλανδικού μοντέλου που αναγνωρίζει την πορνεία ως επάγγελμα) και τα ερευνητικά δεδομένα να μου δίνουν κάποια στοιχεία που να μπορώ να το πω αυτό... Ωστόσο πατώντας και ξεκαθαρίζοντας Και βλέποντας και αναγνωρίζοντας τι ισχύει στην Ελλάδα, στην παρούσα φάση ο μοναδικός τρόπος που μπορεί αυτό το πράγμα να υπάρξει και να λειτουργήσει, είναι αναγνωρίζοντάς το ως επάγγελμα και έτσι προστατεύοντας και τους ανθρώπους που το ασκούνε.</p>	<p>στάση της κοινωνίας</p> <p>Εναλλακτικές επιλογές</p> <p>Αναγνώριση σεξουαλικής εργασίας</p>
--	--	---	---

		<p>Σ8: Άρα με αυτή την έννοια το καθεστώς όπως είναι τώρα, ευνοεί την εκμετάλλευση ανθρώπων. Δεν θα την ευνοούσε αν μπορούσαμε να αξιολογήσουμε εντελώς το πλαίσιο, να γνωρίζουμε ότι οι άνθρωποι που είναι εκεί είναι σε πλήρη διαφάνεια έχουν δικαιώματα, υποχρεώσεις, είναι στο “φως” να το πω έτσι. Από την άλλη αν καταργούσαμε την πορνεία κατά κάποιο τρόπο, πιστεύοντας ότι η κοινωνία μας δεν μπορεί να ανεχτεί κάτι τέτοιο, όχι μόνο για λόγους ηθικούς ,αλλά για λόγους ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Νομίζω ότι εδώ που βρισκόμαστε αυτό που πρέπει να κάνουμε είναι διαχείριση του λιγότερο κακού και με δεδομένο το τι μπορεί να γίνει στην Ελλάδα και πώς μπορούμε να υπερασπιστούμε δικαιώματα νόμους και τα λοιπά.</p> <p>Σ8: ...αν τελικά νομοθετήσουμε υπέρ της εργασίας του σεξ και απελευθερωθεί λίγο-πολύ αυτό, θα δοθούν άδειες και τα λοιπά θεωρώ ότι πάλι ο σωματέμπορας θα θελήσει να κάνει αυτό που κάνει, γιατί ακριβώς είναι οικονομικοί λόγοι. Δεν συμφέρει να το κάνει ας πούμε με γυναίκες ή άνδρες οι οποίοι έχουν αξιοπρέπεια. Όσο πιο αναξιοπρεπής η δουλειά τόσο πιο μεγάλο το κέρδος. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, το πόσοι άνθρωποι μπορούν να πηγαίνουν με μία κοπέλα που είναι θύμα trafficking. Βλέπουμε περιπτώσεις όπου δεν μπορούν να πούνε όχι και ο εκμεταλλευτής τους θα τους αναγκάσει να πάνε με δεκάδες ανθρώπους την ημέρα και αυτό προφανώς φέρνει πιο πολύ κέρδος.</p>	<p>Διαχείριση του λιγότερο κακού σεναρίου</p> <p>Νομοθέτηση υπέρ της σεξουαλικής εργασίας</p>
<p>3.3 Στάση των αρχών επιβολής του νόμου</p>	<p>-</p>	<p>Σ1: ήταν πιο εύκολος τρόπος και πιο αφύλαχτα τα σύνορα και επίσης πέφτανε και τα “πακετάκια”... Εννοείται ότι πληρωνόντουσαν κάποιοι υπηρεσιακοί</p>	<p>Διαφθορά</p>

<p>απέναντι στο φαινόμενο</p>		<p>λειτουργοί για να γίνει αυτό. (...) το σύστημα να έχει πάρει και αυτό τη “μίζα” του...</p> <p>Σ1: Το κατασταλτικό είναι απαραίτητο, από ένα σημείο και μετά διότι αν δεν υπάρχει η αστυνόμευση , εάν δεν υπάρχει η καταστολή ,δεν σταματάει κάπου η εγκληματικότητα. Όταν ήμουν εδώ (...) και υπηρετούσα ήμουν εγώ ,η συνάδελφός μου και άλλους δύο αστυνομικούς που μας τους φέρνανε δύο φορές την εβδομάδα για να κάνουμε ελέγχους, κ.λπ. και την ίδια στιγμή η Δίωξη Ναρκωτικών είχε 12 άτομα προσωπικό. Δηλαδή, καταλαβαίνετε πόσο μεγάλη βαρύτητα δίνανε στο κομμάτι των ναρκωτικών και πόσο παραπεταμένο ήταν το κομμάτι της σωματεμπορίας, διότι είχαμε στην αρμοδιότητά μας όλα τα αδικήματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης, ήταν μέσα και η σωματεμπορία, είχαμε το τζόγο, την πορνεία, τους οίκους ανοχής και όλα αυτά, συν το γραφείο ανηλίκων. Δηλαδή τέσσερα αντικείμενα για έναν-δύο αστυνομικούς και αντίστοιχα η δίωξη Ναρκωτικών είχε 12 άτομα...</p> <p>Σ2: Φαίνεται να υπάρχει και μία διαφορετική έμφαση από την πλευρά των αστυνομικών αρχών. Δηλαδή, θα λέγαμε πως πιέζουν στο να είναι όσο το δυνατόν πιο άμεση η κατάθεση ,που απ’ τη δική τους οπτική γωνία έχουν δίκιο, στο πλαίσιο που το τοποθετούν...</p> <p>Σ2: κατά την προσεχή κρίση και μέσα σε αυτούς ανθρώπους που το trafficking έχει γίνει στην Τουρκία. Έτσι λοιπόν, σε αυτές τις περιπτώσεις ατόμων (ενν.: που διακινήθηκαν στην Τουρκία) δεν ανακατεύεται η αστυνομία... δεν στοιχειοθετείται εύκολα υπόθεση και δημιουργούνται προβλήματα αλλά και το πώς λειτουργεί η μία και η άλλη χώρα και το ότι δεν μπορεί να υπάρχει συνεργασία μεταξύ των δύο αστυνομιών.</p>	<p>Αδιαφορία για τον τομέα της εμπορίας ανθρώπων-έμφαση σε άλλα γραφεία</p> <p>Πίεση αρχών για άμεση κατάθεση</p> <p>Μη συνεργασία των αστυνομιών</p>
--------------------------------------	--	---	--

		<p>Σ6: Αλλά όταν βλέπουμε περίπτωση προς περίπτωση κακές πρακτικές των αρχών αλλά και παραβίαση της νομοθεσίας... γιατί κακή πρακτική είναι κάτι άλλο από την μη εφαρμογή της νομοθεσίας.(...) αν δούμε και τις καταδικαστικές αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο Στρασβούργο, έχει καταλογίσει στις ελληνικές αρχές, εσφαλμένη ερμηνεία των όρων, της εμπορίας για παράδειγμα...</p> <p>Σ6: Για παράδειγμα, η Αστυνομία έχει τα ειδικά Τμήματα Καταπολέμησης έγκρισης Εμπορίας Ανθρώπων που είναι εκπαιδευμένοι αστυνομικοί κ.λπ. ,ωστόσο το θύμα μπορεί να βρεθεί σε ένα χωριό που να είναι μακριά και να πρέπει να απευθυνθεί σε ένα τμήμα που να είναι τοπικό.... Δεν μπορούμε να έχουμε αυτή τη στιγμή την ασφάλεια ότι όλοι οι αστυνομικοί που υπηρετούν σε όλα τα Α.Τ ανά τη χώρα δεν θα έχει διαφύγει της προσοχής του μία περίπτωση που μπορεί να έχει από πίσω εμπορία ανθρώπων.</p> <p>Σ6: δεν είναι στο ίδιο επίπεδο η αστυνομική συνεργασία όλων των χωρών ,έτσι ώστε να έχεις μία γρήγορη ανταλλαγή πληροφοριών και συντονισμένη δράση</p> <p>Σ6: Ένα πρόσφατο παράδειγμα, φετινό νομίζω, ήταν η εξάρθρωση ενός κυκλώματος στη Βόρεια Ελλάδα με εμπορία ωαρίων ,παράνομες υιοθεσίες παιδιών κ.λπ. κ.λπ. που έφερναν γυναίκες από τη Βουλγαρία για να γεννήσουν σε νοσοκομεία της Θεσσαλονίκης και μετά να πουληθούν τα παιδιά κ.λπ. (...) Εμπόριο βρεφών ,δηλαδή. Ήταν η επιχείρηση “ΛΗΤΩ” του Τμήματος Καταπολέμησης της Εμπορίας Ανθρώπων στη Θεσσαλονίκη. Έγινε λοιπόν μία συντονισμένη προσπάθεια με συλλογή στοιχείων, σε συνεργασία με το προσωπικό των νοσοκομείων όπου αν δεν υπήρχε</p>	<p>Κακές πρακτικές των αρχών</p> <p>Ανασφάλεια για την αναγνώριση περιστατικών</p> <p>Αστυνομική συνεργασία μεταξύ χωρών</p> <p>Εξάρθρωση κυκλώματος με εμπόριο βρεφών</p>
--	--	---	--

		<p>συνεργασία του προσωπικού δεν θα μπορούσε η αστυνομία να έχει πρόσβαση στην πληροφορία ότι “ο ίδιος άνθρωπος συνοδεύει πολλές κοπέλες που είναι από τη Βουλγαρία, Ρομά, έγκυες και έρχονται και γεννάνε. Κάποιες πρώτες ενδείξεις που τις βλέπανε στις μαιευτικές κλινικές και δεν τις προσπεράσανε και που οδήγησαν τελικά και στην εξάρθρωση του κυκλώματος.</p> <p>Σ7: και μάλιστα έχουμε καταγγελθεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, για την υπόθεση της Μανωλάδας, και η ΕΔΑ έχει γράψει για το συγκεκριμένο κομμάτι ,και ανεξάρτητες αρχές.</p> <p>Σ7: Δεν θεωρώ ότι στην Ελλάδα αν δούνε ένα θύμα μπορούν να το αναγνωρίσουν. Εμείς είχαμε κληθεί κάποια στιγμή να πάμε στην Ακαδημία στην αστυνομία και να μιλήσουμε σε αστυνομικούς που μόλις είχανε ξεκινήσει, είναι πάρα πολύ σημαντική η πληροφορία που αντλείται και πως μετά αξιοποιείται. Όπου, έχει υπάρξει ειδική εκπαίδευση σε αστυνομικά τμήματα, φαίνεται να έχει καταγραφεί μετά και υπόθεση.</p> <p>Σ8: Η οποία έχει να κάνει με το ότι δεν είναι μόνο ένα έγκλημα το οποίο απαιτεί εγρήγορση από την αστυνομία από τις διωκτικές αρχές (...) Η Ελληνική αστυνομία έχει μάθει να λειτουργεί με έναν συμβατικό τρόπο, σου λέει “πάω αλλά για να πιάσω κάποιον πρέπει να τον πιάσω επ αυτοφώρω που σημαίνει ότι πρέπει να σπάσω μία πόρτα σε ένα ξενοδοχείο” και λοιπά. Αυτό απαιτεί μία επιχειρησιακή να το πω έτσι, ετοιμότητα, και δεν το κάνουν εύκολα... δεν το έχουν κάνει σχεδόν ποτέ.</p>	<p>Καταγγελία από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο</p> <p>Καταγραφή υποθέσεων μετά από εκπαίδευση αστυνομικών</p> <p>Συμβατικός τρόπος λειτουργίας της αστυνομίας</p>
--	--	--	---

Συνέπειες του φαινομένου και χρήστες υπηρεσιών trafficking			
ΑΞΟΝΑΣ	ΥΠΟΑΞΟΝΑΣ	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ
4.1 Συνέπειες του φαινομένου	4.1.1 Συνέπειες στο άτομο- θύμα	<p>Σ1: υπήρχανε και διάφορες συνέπειες ψυχολογικού χαρακτήρα</p> <p>Σ3: Καταρχήν είναι για την ίδια τη γυναίκα, σε ψυχολογικό και συναισθηματικό επίπεδο, η σωματική της υγεία, η συναισθηματική της φόρτιση κ.λπ. Δηλαδή υπάρχουν επιπτώσεις και στη γυναίκα την ίδια και που βρίσκεται σε μια τέτοια κατάσταση με όλες τις επιπτώσεις στη σωματική και ψυχική της υγεία, στην οικονομική της κατάσταση</p> <p>Σ4: νέοι άνθρωποι γίνονται αντικείμενο εκμετάλλευσης, τραυματίζονται σοβαρά, στιγματίζονται ψυχικά, αποδυναμώνονται.</p> <p>Σ5: ξέρουμε ότι στη σεξουαλική εκμετάλλευση τα θύματα υφίστανται συνέπειες και στην σεξουαλική και αναπαραγωγική τους υγεία</p>	<p>Ψυχολογικές συνέπειες</p> <p>Σωματική υγεία - συναισθηματική φόρτιση</p> <p>Αποδυνάμωση</p> <p>Σεξουαλική υγεία</p>
	4.1.2 Συνέπειες σε οικονομικό επίπεδο	<p>Σ3: ...το σύστημα υγείας φορτώνεται με περιπτώσεις οι οποίες δεν ανήκουν στο χώρο της Ελλάδας, τα οποία πρέπει να επωμιστεί το σύστημα υγείας, αν μιλάμε για το χώρο της υγείας. Επίσης είναι άτομα χωρίς ασφάλιση και το κράτος επωμίζεται έξοδα τα οποία δεν του ανήκουν αλλά και αντίστοιχα στο σύστημα υγείας.</p> <p>Σ5: Θα μπορούσαμε να πούμε ότι στις περιπτώσεις που υπάρχει οργανωμένο κύκλωμα πίσω από το έγκλημα της σωματεμπορίας, συνήθως το ίδιο κύκλωμα είναι μπλεγμένο και σε υποθέσεις</p>	<p>Υπερφόρτωση συστήματος υγείας</p> <p>Ξέπλυμα μαύρου χρήματος</p>

		<p>“ξεπλύματος μαύρου χρήματος”, αλλά αυτό στις περιπτώσεις που υπάρχει οργανωμένο δίκτυο από πίσω το τονίζω.</p> <p>Σ6: Σε οικονομικό επίπεδο θα λέγαμε ότι (...)κάποια στιγμή θα προσφύγουν σε υπηρεσίες υγείας (ενν.: τα θύματα) και συνήθως μάλιστα θα είναι και σε προχωρημένο στάδιο ,οπότε θα επιβαρυνθεί το σύστημα υγείας ,υπέμετρα. Διότι πρέπει να είναι πολύ σοβαρό το πρόβλημα που έχεις για να σε αφήσει από τον έλεγχο του ο δράστης ,ώστε να επισκεφτείς κάποια υπηρεσία υγείας</p> <p>Σ6: Όσο πιο εκτεταμένο είναι, διευρύνεται η ανομία που έχεις μέσα στην έννομη τάξη σου και μετά έχεις και διάφορα άλλα συμπαρομαρτούντα δηλαδή όταν έχεις ένα πεδίο παρανομίας αυτό σου διαταράσσει συνολικά και το αίσθημα ασφάλειας και συνήθως η σεξουαλική εκμετάλλευση πάει χέρι-χέρι και με άλλες μορφές εγκληματικότητας ,δηλαδή οι δράστες (είτε είναι μεμονωμένοι ,είτε έχουν οργανωθεί σε κυκλώματα ή οτιδήποτε) δεν μένουν μόνο στη σεξουαλική εκμετάλλευση γυναικών. Θα υπάρχουν και σειρά άλλων αδικημάτων που σχετίζονται με αυτό , για παράδειγμα την πλαστογράφηση εγγράφων, την παράνομη είσοδο ανθρώπων, είτε έχει να κάνει με τη διακίνηση ναρκωτικών, οπότε μιλάμε για μία πολυεπίπεδη εγκληματικότητα και μία σφαίρα που όσο διευρύνεται πλήττει συνολικά την έννομη τάξη.</p> <p>Σ8: Άρα ο αγώνας είναι κατά μιας οικονομίας και μιας πολιτικής οικονομίας και μιας νοοτροπίας, η</p>	<p>Επιβάρυνση συστήματος υγείας</p> <p>Ανομία στην έννομη τάξη</p>
--	--	---	--

		<p>οποία στηρίζεται στην εκμετάλλευση ανθρώπων για να μπορεί να εξυπηρετεί δικές μας ανάγκες οι οποίες όμως δεν μπορούν να εξυπηρετηθούν με νόμιμο τρόπο γιατί δεν είναι αποδεκτό.</p>	<p>πολιτική οικονομία εκμετάλλευσης ανθρώπων</p>
	<p>4.1.3 Συνέπειες σε κοινωνικό επίπεδο</p>	<p>Σ5: Δύσκολη ερώτηση...Μια βασική συνέπεια είναι ότι καταπατώνται βασικά ατομικά δικαιώματα.</p> <p>Σ6: Επίσης, να πούμε ότι και σε κοινωνικό επίπεδο ,έχει τις συνέπειες που έχει και κάθε άλλο έγκλημα υπό την έννοια ότι έχεις μια κατηγορία θυμάτων που περιθωριοποιείται που μένει στην αφάνεια, που καταπατώνται τα δικαιώματά τους κατάφορα ,συνεπώς αυτό σε πάει πίσω σε όλα τα επίπεδα και στην κατοχύρωση των δικαιωμάτων άρα και στην δημοκρατία και στο κομμάτι της ισότητας κ.λπ. κ.λπ.</p> <p>Σ8: Καταρχάς είναι μία μορφή οργανωμένου εγκλήματος. Το οργανωμένο έγκλημα λειτουργεί παρασιτικά σε σχέση και με την κοινωνία την ίδια, δηλαδή τις νόμιμες λειτουργίες της κοινωνίας και υποθάλπει αυτή τη διαφθορά πέρα από το ότι θύματα του είναι αθώοι άνθρωποι - συνάνθρωποι. Ένα είναι το θέμα της διαφθοράς...</p> <p>Σ8: Ένα άλλο είναι το θέμα της συμμετοχής του κόσμου δηλαδή και ο ίδιος ο κόσμος λίγο-πολύ πρέπει να έχει μία ανοχή και να είναι κάπως εκμαυλισμένος για να μπει σε αυτή τη διαδικασία. Δηλαδή διαβρώνει ,αν θέλετε, τις αξίες της αλληλεγγύης του ανθρωπισμού (...)Άρα είναι μία μάχη εναντίον της παρανομίας. Μία μάχη υπέρ της</p>	<p>Καταπάτηση δικαιωμάτων</p> <p>Πλήγμα στη δημοκρατία και στην ισότητα</p> <p>Παρασιτική λειτουργία εγκλήματος ως προς την κοινωνία</p> <p>Ανοχή της κοινής γνώμης</p>

		νόμιμης τάξης και των δικαιωμάτων του ανθρώπου.	
	4.1.4 Συνέπειες στη δημόσια υγεία	<p>Σ1: όταν μιλάμε για τα κορίτσια αυτά (ενν.: θύματα σωματεμπορίας) αμφιβάλλω αν γινότανε κάποιος ιατρικός έλεγχος. Τα κορίτσια αυτά δεν είχανε καμία ιατρική κάλυψη ,το κατανοείτε... Ίσως σε κάποιες περιπτώσεις απ' αυτές θυμάμαι ότι είχε υπάρξει και η μεσολάβηση χρήσης ναρκωτικών ουσιών ,ήταν κι αυτό μέσα στα δεδομένα πολλές φορές, είχαμε δηλαδή και άλλα αδικήματα μέσα στην σωματεμπορία, οπότε αυτό επηρέαζε την υγεία και από πλευράς πελατών.</p> <p>Σ1: Και πολλές φορές μάλιστα τις ανάγκαζαν τις κοπέλες να έρχονται σε επαφή και χωρίς προφυλακτικό , διότι έτσι το απαιτούσαν οι πελάτες, έτσι ήταν η διαστροφή, οπότε αυτό είχε και άλλες μορφές δηλαδή η υγεία ήταν ένα μεγάλο θέμα και πολλές φορές και λόγω διάδοσης των διαφόρων ιών μεταξύ αυτών και το AIDS είχαμε πάρα πολλές περιπτώσεις που για κάποια κοπέλα είχε βγει η φήμη ότι είναι φορέας του ιού</p> <p>Σ2: σίγουρα στην περίπτωση των γυναικών αλλά και των ανδρών ή παιδιών που εκδίδονται ότι είναι αυτονόητο κατευθείαν μπορούμε να σκεφτούμε το ενδεχόμενο των ΣΜΝ και το βασικό είναι ότι όταν μιλάμε για θύματα εμπορίας ανθρώπων συνηθέστερα δεν λαμβάνουν ιατρική φροντίδα, ακόμη και μετά από αποβολή μας είχε πει κάποια κοπέλα δεν της είχαν επιτρέψει να επισκεφθεί ιατρικό προσωπικό. Δεν υπάρχει μέριμνα καν για τους κοινούς ελέγχους, απλώς να τσεκάρουν ότι είναι καλά. Πόσο μάλλον το να</p>	<p>Καμία ιατρική κάλυψη θυμάτων</p> <p>Μεταδιδόμενα νοσήματα</p> <p>Σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα</p>

		<p>λάβουν φροντίδα μετά από κάποιο τραυματισμό ή μετά από κάτι σοβαρό που έχει συμβεί στο άτομο.</p> <p>Σ3: εάν δεν έρθουν στο νοσοκομείο και φέρουν κάποια μεταδοτικά νοσήματα πιθανόν αυτά να μεταδοθούν και στον υπόλοιπο πληθυσμό. Άρα θα πρέπει με κάποιο τρόπο αυτό να ελεγχτεί. Είναι δύσκολο, εάν δεν έρθουν στο χώρο της υγείας να ελεγχτεί αυτό.</p> <p>Σ5: Επειδή για τους εκμεταλλευτές τα θύματα είναι αναλώσιμα, δεν επενδύουν στην ιατροφαρμακευτική τους περίθαλψη οπότε λόγω του όγκου των πελατών που δέχονται καθημερινά, εάν κάποιο θύμα νοσήσει δεν θα το φροντίσουν με αποτέλεσμα να την χρησιμοποιούν για όσο αντέχει ακόμα σωματικά, ώσπου να την πετάξουν. Σε πολλές περιπτώσεις δεν τους ενδιαφέρει εάν παίρνουν τις κατάλληλες προφυλάξεις, οπότε έχει τύχει να μιλήσουμε με θύματα οι οποίες οι ίδιες προμηθεύονταν είτε αντισυλληπτικά ,είτε προφυλακτικά για να προστατευθούν από όλη αυτή την κατάσταση. Άρα, εφόσον δεν τηρούνται βασικά μέτρα προστασίας και δεν λαμβάνουν και τα θύματα την απαραίτητη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη είναι πολύ εύκολο να υπάρξει διασπορά σε ένα ενδεχόμενο αφορόδισιο νόσημα, οπότε επηρεάζεται αρκετά η δημόσια υγεία.</p> <p>Σ7: Δεν θεωρώ ότι υπάρχει θέμα με την προστασία της Δημόσιας Υγείας επειδή υπάρχει η εμπορία. Δεν έχω και τα δεδομένα για να κάνω μια τέτοια διασύνδεση. Από κει και πέρα, το κατά</p>	<p>Μεταδοτικά νοσήματα</p> <p>Αναλώσιμα θύματα</p> <p>Αμφιβολία επιβάρυνσης της δημόσιας υγείας</p>
--	--	--	--

		<p>πόσο στη διαδικασία της εμπορίας χρησιμοποιείται προφύλαξη, κατά πόσο επιβάλλεται κάτι άλλο στις κοπέλες ή στα αγόρια ή στους άντρες, ή στους ανθρώπους που προέρχονται από την κοινότητα ΛΟΑΤΚΙ, αυτό είναι κάτι το οποίο είναι προς μία τεράστια συζήτηση. Δεν υπάρχουν όμως εκείνα τα κατάλληλα ερευνητικά δεδομένα έτσι ώστε να το πάω προς τη μία ή προς την άλλη κατεύθυνση.</p>	
<p>4.2 Ρόλος χρηστών</p>	<p>4.2.1 Ρόλος χρηστών διαιώνιση φαινομένου</p>	<p>Σ1: Το κομμάτι αυτό είναι σαφώς πολύ μεγάλο και απροσδιόριστο, δηλαδή ποιοι είναι τελικά αυτοί που χρειάζονται αυτές τις υπηρεσίες; Γιατί ξέρετε ότι υπάρχει μια μεγάλη διαστροφή γύρω από αυτό. Δηλαδή ο πελάτης, έχει ήδη θέματα ψυχικής διαταραχής. Δεν είναι φυσιολογική ανάγκη αυτό... Είναι ο στόχος του (ενν.: του πελάτη) να είναι εκεί. Εμένα αυτή είναι η προσωπική μου εμπειρία, πως το έβλεπα εγώ με όλους αυτούς τους πελάτες που τότε ερχόμασταν σε επαφή.</p> <p>Σ1: (...) ο πελάτης δεν το ξέρει στις περισσότερες περιπτώσεις. Δηλαδή, εγώ μίλησα για τη διαστροφή, η οποία περιλαμβάνει και την πορνεία μέσα και τη σωματεμπορία και όλα. Το προφίλ του πελάτη είναι συγκεκριμένο. Δηλαδή, δεν είναι ότι δεν του αρέσει αυτό. Δε νομίζω πως δίνει σημασία στο αν είναι σωματεμπορία ή όχι, ή αν είναι πορνεία. Στο μυαλό του πελάτη, πιστεύω εγώ ότι είναι το να έχει πολύ καλύτερη ποιότητα υπηρεσιών, εχεμύθεια... Εδώ τώρα (ενν.: στη σωματεμπορία) περιέχονται κάποια άλλα στοιχεία μέσα. Υπάρχει μία αισθητή διαφορά στο κομμάτι του πως το έβλεπε ο πελάτης, εκεί δηλαδή</p>	<p>Διαστροφή</p> <p>Μη επίγνωση των πελατών</p>

		<p>“κακίζεται” ο πελάτης, αν ήξερε (ενν.: αν ήταν περίπτωση σωματεμπορίας). Εγώ ήξερα ότι δεν γνωρίζανε, εκτός και αν καταλαβαίνανε από κάποια στοιχεία, ότι ένα θύμα τέτοιο είναι τρομαγμένο, δεν μπορεί να μιλήσει.. εκτός εάν το καταλάβαινε ο ίδιος και δεν έδινε σημασία.</p> <p>Σ2: Άρα, περισσότερο υπεύθυνοι για αυτό θα έπρεπε να θεωρούνται οι πελάτες.</p> <p>Σ3: Ναι σίγουρα θεωρώ ότι έχουν ευθύνη. Τόσο όσοι χρησιμοποιούν αυτές τις γυναίκες πόσο μάλλον όταν είναι και παιδιά. Γιατί υπάρχουν και αυτές οι περιπτώσεις. Μπορεί να είναι και κάποια εκμετάλλευση παιδιών σε αυτή την ιστορία.</p> <p>Σ4: Προφανώς εννοείται. Η ζήτηση συντηρεί το φαινόμενο, ο τελικός αποδέκτης αυτός είναι για να εισπράξουν οι άνθρωποι που εκμεταλλεύονται τους ανθρώπους σαν αντικείμενα. Σίγουρα είναι ένας βασικός κρίκος σε όλη αυτή την αλυσίδα.</p> <p>Σ5: Βέβαια υπάρχει η δυσκολία στο να αναγνωρίσουν ότι πρόκειται για ένα θύμα εμπορίας και υπάρχει και νομική πρόβλεψη για αυτό . Δηλαδή πελάτες θυμάτων εμπορίας που εν γνώσει τους έκαναν χρήση των υπηρεσιών των θυμάτων διώκονται ποινικά, απλά εκεί θα πρέπει να αποδειχθεί ότι ο πελάτης γνώριζε ότι βρισκόταν με θύμα εμπορίας.(...) Μεγάλη κουβέντα πραγματικά, έχουν τύχει περιπτώσεις που τα θύματα ζήτησαν βοήθεια από τους πελάτες λέγοντάς τους τι ακριβώς συμβαίνει και ότι δεν βρίσκονται εκεί με τη θέλησή τους και ότι τις εκμεταλλεύονται και πελάτες δεν έδιναν σημασία. Υπάρχουν άλλες περιπτώσεις που τα θύματα</p>	<p>Ευθύνη</p> <p>Ευθύνη πελατών</p> <p>Συντήρηση του φαινομένου</p> <p>Δυσκολία στην αναγνώριση του θύματος</p>
--	--	---	---

		<p>φοβούνται τόσο πολύ και δεν μιλάνε ,οπότε και ο πελάτης δεν το εξετάζει και πολύ...πάει για ένα συγκεκριμένο σκοπό και φεύγει. Οπότε εκεί δεν μπορεί να γνωρίζει.</p> <p>Σ8: Βέβαια αν δείτε έρευνες και για τους πελάτες , μάλιστα πρόσφατα είδαμε ένα ξενόγλωσσο, συνήθως δεν είναι τόσο ευαίσθητοι. Δηλαδή σου λένε πλήρως, δεν με νοιάζει και γενικώς “ανωμαλία” να το πω πιο λαϊκά.</p>	Αναισθησία πελατών
	4.2.2 Ρόλος χρηστών στην καταστολή του φαινομένου	<p>Σ5: Μπορούν να βοηθήσουν στην καταστολή του φαινομένου με το να μην κάνουν χρήση των υπηρεσιών αυτών ! Νομίζω ότι ένα ιδανικό σενάριο θα ήταν αυτό.</p> <p>Σ5: Βέβαια έχουμε και αρκετές περιπτώσεις που πελάτες βοηθούν θύματα να ξεφύγουν, είναι κάπως μπερδεμένο.</p> <p>Σ6: δηλαδή έχουν υπάρξει περιπτώσεις που απέδρασαν με τη βοήθεια πελάτη ή έχει αναφερθεί επίσης ότι πελάτες έχουν τηλεφωνήσει στην αστυνομία για να ενημερώσουν για θύμα κ.λπ. Οπότε πράγματι, μπορούν να παίζουν και έχουν παίξει ρόλο στην απομάκρυνση θυμάτων από τη συνθήκη την εκμεταλλευτική. Λαμβάνοντας υπόψη και ότι η αστυνομία έχει κάνει μία πρόβλεψη άτυπα ότι το 80% των πελατών είναι οι συνήθεις άνθρωποι της διπλανής πόρτας , δηλαδή δεν είναι εγκληματικές προσωπικότητες ... Το οποίο σημαίνει ότι έχεις υψηλή πιθανότητα να εμπλακούν οι πελάτες στον εντοπισμό θυμάτων εμπορίας. Βέβαια έχουμε και πελάτες που παντρεύτηκαν θύματα... που η απόδραση δεν ήταν</p>	<p>Μη χρήση υπηρεσιών</p> <p>Βοήθεια στη διαφυγή</p> <p>Εντοπισμός και απομάκρυνση θυμάτων</p>

		<p>μόνο να βοηθήσουν, ήταν και μία πιο συναισθηματική σχέση και παντρεύτηκαν.</p> <p>Σ8: Με έναν τρόπο και οι ίδιοι οι πελάτες είναι και κομμάτι της διάσωσης δηλαδή σε ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό διασώσεων έχουν εμπλακεί πελάτες οι οποίοι κάτι είδαν και δεν τους άρεσε και καταλάβανε ότι πρόκειται για κάτι άσχημο και το κατήγγειλαν.</p>	<p>Κομμάτι της διάσωσης</p>
--	--	--	------------------------------------

Μετανάστευση και σωματεμπορία			
ΑΞΟΝΑΣ	ΥΠΟΑΞΟΝΑΣ	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ
5.1 Η μετανάστευση ως παράγοντας ευαλοτότητας	5.1.1 Μεταναστευτική πολιτική	<p>Σ6: Συσχετίζεται πάρα πολύ με την πολιτική μετανάστευση γιατί όσο πιο αυστηρή είναι και όσο λιγότερες διόδους νομιμοποίησης έχει, τόσο πιο πολλοί άνθρωποι μένουν στην αφάνεια και δουλεύουν με τα εργασιακά δικαιώματά τους υπό παραβίαση...</p> <p>Σ7: ...Ένα κομμάτι έχει να κάνει με το πως η μεταναστευτική πολιτική σε επίπεδο Ευρώπης, έρχεται και μετουσιώνεται σε επίπεδο κρατών – μελών. Τι ακριβώς συμβαίνει. Δεν συνδέω την μετανάστευση με την εμπορία, απλά λέω ότι η μεταναστευτική πολιτική και η νομοθεσία γύρω από αυτή, έρχεται να υποστηρίξει ή να μην υποστηρίξει (ενν.: την εμπορία ανθρώπων). Στην παρούσα φάση όπως γίνεται και όπως υλοποιείται, θεωρώ πως δεν έχουμε φτάσει σε ένα επίπεδο στο οποίο μπορούμε</p>	<p>Δίγες διόδοι νομιμοποίησης</p> <p>Μετουσίωση μεταναστευτικής πολιτικής Ε.Ε. σε επίπεδο κράτους</p>

		πραγματικά να προστατεύουμε (ενν.: τους μεταναστευτικούς/προσφυγικούς πληθυσμούς)	
	5.1.2 Εκτίμηση της δυσκολίας που θα αντιμετωπίσει ένα θύμα που είναι πρόσφυγας ή μετανάστης ώστε να κατορθώσει να ζητήσει βοήθεια	<p>Σ2: Γενικότερα όταν το έγκλημα έχει συμβεί στην αλλοδαπή δεν στοιχειοθετείται εύκολα υπόθεση και δημιουργούνται προβλήματα αλλά και το πώς λειτουργεί η μία και η άλλη χώρα και το ότι δεν μπορεί να υπάρχει συνεργασία μεταξύ των δύο αστυνομιών. Είναι απλά χαμένα περιστατικά.</p> <p>Σ2: Πρακτικά, οι άνθρωποι αυτοί βρίσκονται στη χώρα μας και κουβαλούνε όλο αυτό που τους έχει συμβεί και δεν μπορούν να έχουν τα προνόμια της αναγνώρισης</p> <p>Σ5: Καθόλου εύκολο, θα πω. Δηλαδή το τραύμα από όλη αυτή την κατάσταση που έχει ζήσει είναι πολύ μεγάλος ο φόβος τους (...).Οπότε είναι πολύ δύσκολο. Χρειάζονται πολλή υποστήριξη για να μπορέσουν να φτάσουν σε αυτό το σημείο.</p> <p>Σ6: Αν μιλάμε για την Ελλάδα έχουμε νομικό πλαίσιο που μπορεί να προστατευθεί. Ακόμα κι αν δεν έχει έγγραφα διαμονής. Μπορεί να εντοπιστεί ,να αναγνωριστεί, να προστατευθεί κ.λπ. Και νομίζω ότι και στην πράξη με μία στοιχειώδη υποστήριξη θα μπορούσε και να διαφύγει και να καταφέρει να λάβει προστασία. Σίγουρα όμως τα ίδια τα θύματα αισθάνονται τελείως εκτεθειμένα και ευάλωτα. Άρα, αυτό είναι ένα κομμάτι που καθιστά αρκετά ευάλωτα τα θύματα.</p> <p>Σ6: Υπάρχει μία παραπάνω ευαλοτότητα, είσαι αόρατος , είσαι δράστης εγκλήματος, διότι όταν μετακινείσαι παράνομα διαπράττεις παράνομη</p>	<p>Δύσκολη στοιχειοθέτηση</p> <p>Μη ύπαρξη προνομίων αναγνώρισης</p> <p>Φόβος</p> <p>Προστασία μέσω νομικού πλαισίου</p> <p>Παραπάνω ευαλοτότητα</p>

		<p>είσοδο στο έδαφος μιας χώρας, οπότε κατευθείαν πας ένα βήμα πιο πίσω σχετικά με το αν μπορείς να ζητήσεις βοήθεια από τις αρχές κ.λπ.</p> <p>Σ7: Δηλαδή μπορεί να είναι περιστατικό ..το οποίο έχει καταγραφεί, έχει αίτημα ασύλου και είναι πιθανολογούμενο θύμα. Εκεί πέρα η διαμονή θα πρέπει να πάει μέσω του Υπουργείου μεταναστευτικής. Αυτό δεν γίνεται αυτόματα, δεν γίνεται την ίδια μέρα, και αυτό είναι σημαντικό. Αν το περιστατικό δεν έχει καθόλου χαρτιά υπάρχει απίστευτα μεγάλο πρόβλημα. Δεν υπάρχει κάπου να ενταχθεί. Γίνονται διαφόρων ειδών προσπάθειες υποστήριξης, οι οποίες μπορεί να είναι με κάλυψη κόστους ξενοδοχείων, για τρεις μέρες από συγκεκριμένο οργανισμό..</p>	<p>Κωλύματα στις διαδικασίες για αίτημα ασύλου</p>
<p>5.2 Απόψεις των επαγγελματιών για τη σύνδεση της εμπορίας ανθρώπων και της μετανάστευσης</p>	<p>-</p>	<p>Σ1: αντιμετωπιζότανε σαν εμπορία γιατί στην ουσία είχαν βάλει τον εαυτό τους σε μία δέσμευση... ήταν κρατούμενοι (τα θύματα) για την ακρίβεια...</p> <p>Σ1: μπορούσε ένα ολόκληρο λεωφορείο να ήτανε μετανάστες οι οποίοι ταξιδεύανε , υπό κατάσταση κράτησης, υπό συνθήκες άθλιες και ένα λεωφορείο ολόκληρο πακεταρισμένο με μισθωμένους οδηγούς κ.λπ.</p> <p>Σ1: μία μετανάστευση όταν δεν βρεις αυτό που περιμένεις και έρχεσαι για να δουλέψεις στην Ελλάδα για παράδειγμα, και ξαφνικά βρεθείς σε ένα κύκλωμα μπλεγμένη... θα μπορούσε να συνδεθεί με αυτόν τον τρόπο...Αυτή τη σχέση μπορώ να δω μόνο εγώ... Έχει να κάνει βέβαια και με το κομμάτι της εξαθλίωσης, όταν δεν βρεθούνε οι κατάλληλες</p>	<p>Δέσμευση</p> <p>Κατάσταση κράτησης</p> <p>Εξαπάτηση</p>

		<p>συνθήκες... γιατί έχεις δώσει κάποια χρήματα (ενν.: για να ταξιδέψεις με λαθραίο τρόπο) και την άλλη στιγμή σε έχουν πουλήσει και δεν το έχεις καταλάβει. Δηλαδή, προσπαθείς να έρθεις στην Ελλάδα και σου λένε “έλα εσύ , εμείς θα σου πληρώσουμε τα εισιτήρια ...αλλά θα πρέπει να κάνεις αυτό σε αυτή την οικογένεια...” και ξαφνικά βρισκόσουν χωρίς διαβατήρια, χωρίς τίποτα...</p> <p>Σ2: Μπορεί να υπάρξει συσχετισμός αλλά συνεχίζουν να είναι δύο διαφορετικά πράγματα..., γιατί πολλές φορές υπάρχει σύγχυση ή ταύτιση, ότι δηλαδή σημαίνουν το ίδιο πράγμα. Υπάρχει συσχετισμός στο πλαίσιο ότι μπορεί μία υπόθεση να ξεκινήσει ως υπόθεση smuggling και καταλήγει σε trafficking,</p> <p>Σ2: Όμως, αυτό που και εμείς το παρατηρήσαμε, κυρίως μέσα από το προσφυγικό ήταν στα πλαίσια του smuggling δηλαδή :θα σε βοηθήσω να φτάσεις στην Ελλάδα, λίγο θολό το τοπίο για το πώς θα σε βοηθήσω και τι ακριβώς θα γίνει, περνάει (ενν.: το θύμα) στην Ελλάδα. Τώρα που εγώ όμως σε βοήθησα μου χρωστάς 5 χιλιάδες ευρώ... και για να μου τα ξεπληρώσεις θα μου κάνεις αυτή τη δουλειά, η οποία δουλειά στην περίπτωση γυναίκας που έρχεται μαζί με παιδιά ,να είναι να εκδίδεται...Επομένως, να είναι κάτι που μπορεί να ξεκινήσει ως λαθραία μετανάστευση και να καταλήξει ως trafficking. Σε καμία περίπτωση όμως δεν ταυτίζονται αυτά τα δύο.</p> <p>Σ3:Παίζει ρόλο και η εκάστοτε χώρα προέλευσης, το στάτους που ήταν εκεί, σε ποια κατάσταση βρισκόταν. Όλο το πακέτο. Δηλαδή μια κοπέλα αν</p>	<p>Από το smuggling στο trafficking</p> <p>Εξαπάτηση και δεσμός χρέους</p>
--	--	---	--

		<p>φύγει από πόλεμο θα προσπαθεί να φύγει για να γλυτώσει.</p> <p>Σ4: ...με αυτή την προοπτική είχε έρθει, ότι την έφερε ας πούμε ο φίλος της και ότι στην Ελλάδα θα ζήσουν καλύτερα, και κατέληξε να βρίσκεται σε νυχτερινό κέντρο που αναγκάστηκε να εκπορνευτεί. Η λαθραία μετανάστευση και η σωματεμπορία συνδέονται υπό την έννοια ότι όταν ταξιδεύεις με ένα τέτοιο τρόπο γίνεται πιο ευάλωτο το θύμα. Όταν μπαίνει στη διαδικασία να ταξιδέψει χωρίς χαρτιά, δε φαίνεται πουθενά, καθιστά τις ίδιες τις γυναίκες πιο ευάλωτες. Αντί να κάνουν δηλαδή μια κανονική διαδικασία είτε να βγάλουν Visa είτε οτιδήποτε.</p> <p>Σ5: Από ότι έχουμε παρατηρήσει και εμείς, η αλήθεια είναι ότι έχουν αυξηθεί οι περιπτώσεις εκμετάλλευσης με όλες αυτές τις μεταναστευτικές ροές. Μπορεί να ξεκινάνε ως παράτυπη μετακίνηση δηλαδή smuggling και στην πορεία να γίνει trafficking και ο ίδιος ο διακινητής όταν φτάσουν σε μια χώρα να εκμεταλλευτεί το θύμα ώστε να έχει κάποιο κέρδος από αυτό και μετά μπορεί να συνεχίσει και να πάει το θύμα στον τελικό προορισμό που ήταν το αρχικό πλάνο. Αλλά έχουν παρατηρηθεί αρκετές περιπτώσεις που ξεκινούν ως smuggling καταλήγει να γίνει trafficking.</p> <p>Σ6: Ναι ,η παράνομη μεταφορά ανθρώπων διασταυρώνεται πολλές φορές με την σεξουαλική εκμετάλλευσηΥπάρχει ένας σημαντικός αριθμός γυναικών που θα αναφέρει σεξουαλική εκμετάλλευση στη διαδρομή ,το οποίο σημαίνει ότι κάπου αυτά τα δίκτυα συναντώνται, απαντώνται ,δεν</p>	<p>Χώρα προέλευσης και στότους</p> <p>Εξαναγκασμός σε πορνεία</p> <p>Αύξηση περιστατικών trafficking λόγω μεταναστευτικών ροών</p> <p>Διασταύρωση σεξουαλικής εκμετάλλευσης και παράνομης</p>
--	--	---	---

		<p>ταυτίζονται απαραίτητα αλλά να είναι ένας κίνδυνος...</p> <p>Σ8: Είναι η κατεξοχήν δεξαμενή θυμάτων (ενν.: οι μεταναστευτικοί πληθυσμοί) είναι οι ευάλωτοι άνθρωποι οι οποίοι βρίσκονται εδώ σε μία κατάσταση εξαθλίωσης χωρίς προοπτική, χωρίς διέξοδο ,έχοντας κάνει και ένα τεράστιο άλμα ξεριζώματος από τις χώρες τους. Δηλαδή δεν έχουν να χάσουν και κάτι με αυτή την έννοια, δηλαδή είναι -αν θέλετε- πρόθυμοι να κάνουν ακραία πράγματα για να τα καταφέρουνε.</p>	<p>μεταφοράς ανθρώπων</p> <p>Δεξαμενή θυμάτων</p>
--	--	---	---

Η σωματεμπορία ως εγκληματικό φαινόμενο			
ΑΞΟΝΑΣ	ΥΠΟΑΞΟΝΑΣ	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ
6.1 Παράγοντες διατήρησης του φαινομένου	6.1.1 Κέρδος	<p>Σ2: Αυτό που γενικότερα αναφέρουμε για το trafficking είναι η σχέση προσφοράς και ζήτησης... Δυστυχώς παρόλο που αναφερόμαστε στο trafficking ως ένα έγκλημα, με όρους οικονομικούς και με όρους επιχείρησης είναι ένα εξαιρετικά κερδοφόρο επάγγελμα... υπολογίζονται περισσότερα από 150 δισεκατομμύρια κέρδη ετησίως σε παγκόσμια κλίμακα, είναι η δεύτερη ταχύτερα αναπτυσσόμενη εγκληματική βιομηχανία και πέρα από το ότι τα κέρδη των ανθρώπων που εμπλέκονται σε αυτό είναι τεράστια, το ρίσκο που παίρνουν είναι πάρα πολύ χαμηλό. Κι έτσι με επιχειρηματικούς όρους, όσο σκληρό και αν ακούγεται στη συγκεκριμένη περίπτωση το να ασχοληθεί κανείς με το trafficking</p>	<p>σχέση προσφοράς και ζήτησης</p>

		<p>του αποφέρει πολύ υψηλά κέρδη και πολύ χαμηλό ρίσκο κι αυτό στο χώρο των επιχειρήσεων είναι ο τέλειος συνδυασμός.</p> <p>Σ3: Ουσιαστικά είναι οικονομικοί λόγοι θεωρώ. Κάποιοι εκμεταλλεύονται και το έχουν κάνει εμπόριο ουσιαστικά αυτό που λέει η λέξη. Εκμεταλλεύονται τον άνθρωπο. Με διάφορους τρόπους και έχουν βρει αυτή τη μέθοδο να κερδίζουν χρήματα.</p> <p>Σ4: Αυτό που γνωρίζω είναι ότι η εμπορία ανθρώπων, γενικότερα αλλά και πιο συγκεκριμένα των γυναικών, ότι το οικονομικό όφελος είναι στην ίδια κλίμακα με την εμπορία ναρκωτικών, το οικονομικό όφελος για τους ανθρώπους που εμπλέκονται σε όλα αυτά.</p> <p>Σ5: Όπως ξέρουμε όλοι νομίζω είναι ένα από τα πιο κερδοφόρα εγκλήματα ,είναι μέσα στα 3 πιο επικερδή εγκλήματα παγκοσμίως . Μαζί με τα ναρκωτικά και τα όπλα είναι και η εμπορία ανθρώπων .</p> <p>Σ5: Το οικονομικό κέρδος που έχουν από αυτή την εγκληματική δραστηριότητα οι εκμεταλλευτές. Είναι τόσο μεγάλο το κέρδος που έχουν, μιλάμε για ασύλληπτα ποσά. Δεν νομίζω ότι υπάρχει καλύτερος λόγος για να το συνεχίσουν, με μηδενικό κόστος έχουν ένα απίστευτο κέρδος. Ακόμα και να χρειαστεί να πληρώσουν έξοδα για να ταξιδέψει το θύμα, μπροστά στα χρήματα που θα τους φέρει δεν είναι τίποτα. Δε νομίζω πως υπάρχει σημαντικότερος λόγος για τη διατήρηση του φαινομένου αυτού.</p>	<p>Κερδοφορία μέσω της εκμετάλλευσης</p> <p>Ίδια κλίμακα κέρδους με εμπόριο ναρκωτικών</p> <p>Στα 3 πιο επικερδή εγκλήματα</p> <p>Μηδενικό κόστος με τεράστιο κέρδος</p> <p>Δύναμη του χρήματος</p>
--	--	---	--

		<p>Σ7: Το trafficking είναι ένα οργανωμένο έγκλημα το οποίο βρίσκεται στα τρία πρώτα πιο επικερδή οργανωμένα εγκλήματα. Αλλάζει ανά καιρούς θέση αλλά βρίσκεται πάντα στα τρία πρώτα... Αυτό σημαίνει πρακτικά, ότι η εμπορία έχει το χαρακτηριστικό του χρήματος, έχει το χαρακτηριστικό της δύναμης που σου δίνει το χρήμα</p>	
	<p>6.1.2 Διαφθορά</p>	<p>Σ1: Οπότε στα κρατητήρια γινότανε όλο αυτό το χάλι... να πιέζονται ,να εκβιάζονται (ενν.: τα θύματα) γιατί στο κύκλωμα ήταν και οι δικηγόροι και οι μάρτυρες, όλοι αυτοί</p> <p>Σ2:... προφανώς και οι άνθρωποι στις πιο υψηλές θέσεις των κυκλωμάτων έχουν επιρροή και εξουσία... Επομένως μιλάμε για μεγάλα κυκλώματα και ισχυρούς ανθρώπους. Όταν το δεις από αυτή την πλευρά είναι κάτι τεράστιο, πολύ δυνατό και πολύ καλά οργανωμένο.</p> <p>Σ4: είτε το σύστημα που μπορεί να είναι διεφθαρμένο...Τώρα εντάξει, ακούμε και όλους αυτούς τους αστικούς μύθους ότι από πίσω κρύβονται ευυπόληπτοι πολίτες, διακεκριμένοι άνθρωποι που έχουν μεγάλη εξουσία και μπορούν και τα καλύπτουν, αλλά δεν ξέρω τι ισχύει και αν όντως ισχύουν. Μπορεί να είναι άτομα που φαίνονται κοινωνικά ευυπόληπτοι, σοβαροί.</p> <p>Σ7: Βλέπουμε δυστυχώς , ότι οι traffickers και τα κυκλώματα τα οποία εμπλέκονται θα είναι πάντα ένα βήμα μπροστά από εμάς. Θα είναι δηλαδή πιο μπροστά στο τι γίνεται. ...Γιατί θα δεις ότι οι traffickers έχουν τους πιο ακριβοπληρωμένους</p>	<p>Εκβιασμός θυμάτων</p> <p>Επιρροή και εξουσία</p> <p>Διακεκριμένοι άνθρωποι</p> <p>Ένα βήμα πιο μπροστά</p>

		δικηγόρους. Θα δεις ότι υπάρχει ένα τέτοιο σύστημα από πίσω που είναι πάρα πολύ δυνατό.	
	6.1.3 Ελλιπής εφαρμογή μέτρων δίωξης	<p>Σ4: είτε η αστυνομία που είτε δεν κάνει τη δουλειά της είτε μπορεί να μην την αφήνουν να κάνει τη δουλειά της</p> <p>Σ6: ...έχουμε ελάχιστες περιπτώσεις που εμπλέκονταν οργανωμένο κύκλωμα από πίσω, δηλαδή είναι περισσότερο μεμονωμένοι δράστες. Όχι γιατί δεν είναι ευρεία η δράση των οργανωμένων εγκληματικών δικτύων αλλά γιατί μάλλον εντοπίζονται πιο δύσκολα. Οι δικογραφίες που σχηματίζονται για οργανωμένο έγκλημα είναι πιο δύσκολες δικογραφίες, να το πούμε έτσι. Θέλουν πολυεπίπεδη αστυνομική έρευνα κ.λπ.</p> <p>Σ6: Οι παράγοντες που ευνοούν την διαιώνιση αυτού του τρόπου δράσης, έχουν να κάνουν με την ελλιπή εφαρμογή μέτρων δίωξης των δραστών με την ίδια τη δυσκολία εντοπισμού του εγκλήματος, γιατί όταν ένα έγκλημα διασπάται σε μικρά κομματάκια και το ίδιο το θύμα δεν έχει επίγνωση μέχρι να φτάσει να είναι θύμα εκμετάλλευσης, δεν έχει επίγνωση (εκτός αν έχει απαχθεί) ότι είναι θύμα εμπορίας, για να ζητήσει βοήθεια ή ακόμα και για να σου δώσει τις πληροφορίες.</p>	<p>Δύσκολος εντοπισμός και δικογραφίες οργανωμένου εγκλήματος</p> <p>Δυσκολία εντοπισμού</p>
6.2 Προφίλ εκμεταλλευτών/τριών και μέθοδοι ελέγχου	6.2.1 Προφίλ εκμεταλλευτών	Σ1: Το προφίλ του είμαι εγώ και τα θέλω όλα με τον τρόπο τον μαύρο, τον παράνομο και έχω μπλέξει γιατί έτσι μου πήγε στραβά η ζωή(...) και από εκεί και πέρα έχουμε βέβαια και τους εγκληματίες του λευκού κολλάρου οι οποίοι είναι άτομα τα οποία, έχουνε σκοπό το εύκολο χρήμα και περνάνε μία καλή ζωή επειδή βρέθηκαν σ' αυτό το χώρο. ... είναι άτομα τα οποία βρεθήκανε στο χώρο και πήρανε	άτομα που επιζητούν το εύκολο χρήμα

		<p>προαγωγή σιγά σιγά και γίνανε κάποιιοι και έγινε κι ο χαρακτήρας τους ένα κομμάτι μ' αυτά.</p> <p>Σ2: (...) άνετα θα μπορούσε να είναι και άνδρας και γυναίκα και... μπορεί να είναι κάποια φίλη ή συγγενικό πρόσωπο, που σε βοηθάει και καλά να φτάσεις σε ένα άλλο μέρος ή σε μία άλλη χώρα, επειδή εκεί θα μπορέσεις να δουλέψεις κι επειδή υπάρχει αυτή η σχέση συγγένειας ή φιλίας εμπιστεύεσαι το άτομο και βρίσκεσαι σε αυτή τη νέα συνθήκη.</p> <p>Σ2: ...το σενάριο boyfriend, όπου κάποιος, θα συνάψει σχέση με μία κοπέλα, θα της προτείνει να έρθουν στη χώρα μας γιατί εδώ τα πράγματα είναι καλύτερα... και ουσιαστικά μόλις φτάνουν στη χώρα, αυτός (ενν.: ο άνδρας) θα εξαφανιστεί και η κοπέλα θα βρεθεί με αυτόν που... είχε γνωρίσει ως ιδιοκτήτη του σπιτιού ή οτιδήποτε και θα μπορεί να της πει ότι τώρα μου χρωστάτε τόσα λεφτά για το ενοίκιο και για όλα αυτά που σας βοήθησα... Ο αρραβωνιαστικός σου δεν είναι εδώ επομένως θα δουλέψεις με αυτόν τον τρόπο για να με ξεπληρώσεις.</p> <p>Σ5: Και πάλι θα πω ότι δεν υπάρχουν συγκεκριμένα προφίλ, μπορούν να είναι είτε άντρες είτε γυναίκες, είναι ενήλικες.. Αλλά δεν υπάρχει κάτι συγκεκριμένο.. Και Έλληνες και αλλοδαποί, και άντρες και γυναίκες..</p>	<p>Οικείο πρόσωπο προς το θύμα</p> <p>Σενάριο boyfriend</p> <p>Όχι συγκεκριμένο προφίλ</p>
	<p>6.2.2 Μέθοδοι ελέγχου που χρησιμοποιούν οι</p>	<p>Σ1: δηλαδή όλα αυτά τα κορίτσια ήταν παγιδευμένα σε δραστηριότητες που τις είχαν εγκλωβίσει.</p> <p>Σ1: Δεν μπορούσε να το αντιληφθεί ο καθένας, όταν έβλεπε ότι αυτές οι κοπέλες είχανε μία συμπεριφορά</p>	<p>Εγκλωβισμός</p>

	<p>εκμεταλλευτές στα θύματα</p>	<p>φυσιολογική, διότι υπήρχε ο φόβος , υπήρχε ο εκβιασμός υπήρχε το οργανωμένο έγκλημα από πίσω.</p> <p>Σ2: ...ξεκινάνε οι διακινητές να αποσύρουνε τις μεθόδους ελέγχου και βίας και αρχίζουν να δίνουν και κάποιες ελευθερίες. Μέσα σε όλο αυτό το σκηνικό, όσο η κοπέλα γίνεται πιο πειθήνια και ξέρουν(ενν.: οι διακινητές) ότι δεν υπάρχει περίπτωση να την χάσουν και να τους εκθέσει ,μέσα σε αυτό οι κοπέλες φτάνουν σε σημείο που να αρχίζουν να στρατολογούν άλλες κοπέλες. (...) αυτό είναι κάτι που συμβαίνει...</p> <p>Σ5: Μπορεί να μη θέλεις να στρατολογήσεις και άλλες κοπέλες αλλά να αναγκάζεσαι.. Δηλαδή όταν ο άλλος σου λέει “αν δεν μου φέρεις καινούριες κοπέλες εγώ θα σκοτώσω την οικογένειά σου , αναγκάζεσαι να στρατολογήσεις. Και έχουν υπάρξει και περιπτώσεις που συνέλαβαν θύματα, κατηγορήθηκαν ως δράστες γιατί ακριβώς συμμετείχαν στη στρατολόγηση άλλων θυμάτων. (...) Τις συνέλαβαν ως δράστριες αλλά ήταν θύματα ...</p> <p>Σ5: επίσης είναι πολύ μεγάλος ο φόβος τους διότι οι ίδιοι οι εκμεταλλευτές κατά τη διάρκεια αυτής της κατάστασης χρησιμοποιούν τις αρχές ώστε να εκφοβίζουν το θύμα και αυτό να μένει .</p> <p>Σ5: Είναι και ένας ρόλος που τους δίνουν γενικά από το κύκλωμα για να νιώθουν ότι συμμετέχουν και εκείνες σε όλο αυτό οπότε έμμεσα τις ελέγχουν για να μην τους καταγγείλουν. Γιατί σου λέει (ενν.: το θύμα)ότι “έχω μπει κι εγώ στην θέση του στρατολογητή πλέον ,αν πάω να καταγγείλω θα</p>	<p>Φυσιολογική συμπεριφορά λόγω φόβου</p> <p>Απόσυρση μεθόδων ελέγχου με σκοπό το θύμα να στρατολογεί άλλα</p> <p>Εξαναγκασμός και απειλές</p> <p>Εκφοβισμός</p> <p>Θύμα ως δράστης για πιο</p>
--	--	--	--

		<p>πιάσουν και εμένα..’ Είμαι και αυτή μία μέθοδος ελέγχου.</p> <p>Σ6: Μία συνήθης απειλή που χρησιμοποιούν οι δράστες είναι ότι ‘‘θα σε εντοπίσει η αστυνομία, θα κρατηθείς ,θα απελαθείς ,θα καταδικαστείς για παράνομη είσοδο ή οτιδήποτε. Γι’ αυτό παραμένουνε και πιο εύκολα υπό τον έλεγχο των δραστών και πολλές φορές έχουμε και παρακράτηση διαβατηρίου ή πλαστά έγγραφα νόμιμης διαμονής κ.λπ.</p> <p>Σ8: Έχουν καλλιεργήσει (ενν.: οι δράστες έχουν καλλιεργήσει στα θύματα) και μία άλλη αντίληψη το οτιδήποτε κάνεις θα το βρεις μπροστά σου. Δηλαδή θα βρεθείς στη φυλακή ή θα κάνω κακό στους δικούς σου ή οι πολλές φορές τους έχουν πάρει τα χαρτιά, της έχουνε με αλκοόλ και ναρκωτικά , γενικά είναι μία ομερτά να το πω έτσι.</p>	<p>αποτελεσματικό έλεγχο</p> <p>Εκφοβισμός και κατακράτηση εγγράφων</p> <p>Καλλιέργεια φόβου</p>
	6.2.3 Το θύμα ως δράστης	<p>Σ1: ...να συμμετάσχει (ενν.: το θύμα) στην επιχείρηση μετά. Θυμάμαι κοπέλα, η οποία είχε ξεκινήσει από αυτό (ενν.: ως θύμα) και μετά ήταν το δεξί χέρι αυτουνού (ενν.: που την εξέδιδε)</p> <p>Σ2: εγώ θυμάμαι πάρα πολύ καλά μία περίπτωση ,διότι είχα συνοδέψει και το περιστατικό στο δικαστήριο, που ουσιαστικά η φίλη της την κάλεσε να πάει σε εκείνο το μέρος, το οποίο πέρασαν λίγες μέρες και από εκεί την πήρε και την πήγε κάπου αλλού κι εκεί την κοπέλα την κλείσανε σε ένα σπίτι, ξεκίνησαν να την κακοποιούν και να την εκδίδουν.</p> <p>Σ2: ...ξεκινάνε οι διακινητές να αποσύρουνε τις μεθόδους ελέγχου και βίας και αρχίζουν να δίνουν και κάποιες ελευθερίες. Μέσα σε όλο αυτό το</p>	<p>Συμμετοχή</p> <p>Στρατολόγηση της φίλης της</p> <p>Στρατολόγηση άλλων θυμάτων</p>

		<p>σκηνικό, όσο η κοπέλα γίνεται πιο πειθήνια και ξέρουν(ενν.: οι διακινητές) ότι δεν υπάρχει περίπτωση να την χάσουν και να τους εκθέσει ,μέσα σε αυτό οι κοπέλες φτάνουν σε σημείο που να αρχίζουν να στρατολογούν άλλες κοπέλες. (...) αυτό είναι κάτι που συμβαίνει...</p>	
<p>6.3 Ο ρόλος του διαδικτύου/ τεχνολογίας</p>	-	<p>Σ2: μέσα από το διαδίκτυο βλέπουμε μεγάλη εξάπλωση και αύξηση των περιστατικών . Η Αμερική είχε μία απίστευτη αύξηση των καταγγελιών μέσα από το διαδίκτυο κατά την περίοδο της καραντίνας και του κορονοϊού ...</p> <p>Σ3: Σίγουρα υπάρχει τεχνολογία που τους βοηθάει πάρα πολύ. Είναι πολύ πιο οργανωμένα τα πράγματα και πολύ πιο εύκολα να γνωρίζει ο καθένας από μια χώρα στην άλλη τι ακριβώς συμβαίνει και να υπάρχει δικτύωση και η συνεργασία των ανθρώπων που μεταφέρουν από τη μια χώρα στην άλλη. Η τεχνολογία σίγουρα συμβάλλει σε αυτό. Αλλά αντίστοιχα η τεχνολογία θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί από τις αρμόδιες αρχές για την καταστολή αυτής της κατάστασης.</p> <p>Σ4: Νομίζω γενικά ότι όσο εξελίσσεται το έγκλημα άλλο τόσο εξελίσσεται και η αντιμετώπισή του και το αντίστροφο. Ίσως σε κάποιους τομείς να το κάνει πιο δύσκολο αλλά φαντάζομαι ότι μπορεί κάπως να αξιοποιηθεί η τεχνολογία από τις αρμόδιες αρχές.</p> <p>Σ5: Ναι γιατί αποτελεί έναν εύκολο τρόπο προσέγγισης. Δηλαδή σε αρκετές περιπτώσεις η στρατολόγηση γίνεται μέσω διαδικτύου: είτε με ψεύτικες αγγελίες που λέει ζητείται νταντά ας πούμε</p>	<p>Εξάπλωση</p> <p>Διπλός ρόλος</p> <p>Όσο εξελίσσεται το έγκλημα τόσο εξελίσσεται η αντιμετώπιση</p> <p>Τρόπος προσέγγισης θυμάτων</p>

		<p>για παιδιά. Και όταν φτάνει η γυναίκα στο σπίτι είναι κάτι άλλο από αυτό που έγραφε η αγγελία. Και μάλιστα γίνανε πρόσφατα και κάποιες έρευνες και με την πανδημία, παρατηρήθηκε αύξηση των θυμάτων λόγω της εκτεταμένης χρήσης του ίντερνετ, γιατί πλέον “ψαρεύουν” οι εκμεταλλευτές θύματα μέσω διαδικτύου.</p> <p>Σ6: Ναι αυτό που έχει αποτυπωθεί είναι ότι η χρήση των νέων τεχνολογιών έχει επεκταθεί και σε αυτό το κομμάτι της εγκληματικότητας. Υπάρχει και το λεγόμενο “dark web” όπου ανθούν οι περιπτώσεις σεξουαλικής εκμετάλλευσης, που στην Ελλάδα ακόμα δεν έχει εντοπιστεί η χρήση του ,ευτυχώς. Ωστόσο δεν σημαίνει ότι κάποια στιγμή δεν θα το συναντήσουμε αυτό και εδώ. Από εκεί και πέρα γίνεται και χρήση και του τηλεφώνου κ.λπ. οπότε ναι εκεί είναι τόσο μεγάλη η πολυδιάσπαση της εγκληματικής δραστηριότητας και των τρόπων επικοινωνίας που μόνο αν στοχευμένα η αστυνομία παρακολουθεί ,μπορεί να αντλήσει στοιχεία. Δεν γίνεται δηλαδή με άλλο τρόπο.</p> <p>Σ7: Επίσης, συγκεκριμένα κομμάτια που αφορούν το διαδίκτυο. Το διαδίκτυο είναι ένας πολύ δυναμικός χώρος, και για το καλό και για το κακό. Ένα από τα νούμερα ένα είναι οτιδήποτε συνδέεται με πορνογραφία και οτιδήποτε συνδέεται και με εκμετάλλευση ανηλίκου και μέσω διαδικτύου.</p> <p>Σ8: Η τεχνολογία γενικά είναι δίκικο μαχαίρι. Ευνοεί και το trafficking και το αντί trafficking. Είναι μία ευκαιρία για εμάς να αναπτύξουμε νέες</p>	<p>Συμβολή στην διατήρηση</p> <p>Δυναμικός χώρος και προς το καλό και προς το κακό</p> <p>Δίκικο μαχαίρι</p>
--	--	--	---

		<p>τεχνολογικές εφαρμογές σε σχέση με το διαδίκτυο ή σε σχέση με άλλους τρόπους ακόμα και η αστυνομία και η δικαιοσύνη μπορεί να είναι πιο ευέλικτοι μέσα από την τεχνολογία για να μπορεί να ανιχνεύει φαινόμενα trafficking. Από την άλλη είναι και ένα εργαλείο στρατολόγησης δηλαδή το Internet για παράδειγμα τα Chat το Dark Web όλα αυτά είναι ένας τρόπος ειδικά τώρα μέσω του εγκλεισμού που πολύ εύκολα ή τέλος πάντων πολύ επιδέξια τα χειραγωγούν οι εκμεταλλευτές για να μπορούν να εκμεταλλευτούν ανθρώπους.</p> <p>Σ8: Αντίστοιχα όμως θεωρώ πάρα πολύ σημαντικό και είναι και κάτι που αναδεικνύεται από τους διεθνείς οργανισμούς το άνοιγμα μας σε μία καινοτομία η οποία συμπεριλαμβάνει τις νέες τεχνολογίες ,το διαδίκτυο σε ότι αφορά και την ανίχνευση θυμάτων αλλά και την ένταξη τους αλλά και την ευαισθητοποίηση του κόσμου μέσα από έξυπνους τρόπους μπορεί να περιλαμβάνει τα Social Media αλλά και καμπάνιες. Δηλαδή είναι μία μεγάλη συζήτηση γύρω από την τεχνολογία η οποία μπορεί να έχει να κάνει ακόμα και με το οικονομικό έγκλημα ...</p>	<p>Καταστολή νέων καινοτομιών μέσω</p>
--	--	--	---

Πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου			
ΑΞΟΝΑΣ	ΥΠΟΑΞΟΝΑΣ	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ
7.1 Πρόληψη	7.1.1 Κοινωνία	Σ1: Ο κόσμος δεν έχει την ενημέρωση που χρειάζεται και δεν έχει δώσει και το ανάλογο ενδιαφέρον...και	Ενημέρωση του κόσμου

		<p>επειδή ξέρω ότι υπάρχουν πάρα πολλές οργανώσεις και κυβερνητικές και μη ,νομίζω ότι δεν γίνεται σωστή δουλειά στο θέμα αυτό.</p> <p>Σ2: Από τη μία θα έπρεπε κάθε πολίτης να ενδιαφέρεται μεμονωμένα, επειδή ακριβώς είναι πολίτης του κράτους... το κομμάτι της ενημέρωσης τόσο του ευρύ κοινού ,όσο και αυτών που ας πούμε ότι ορίζουμε ως περισσότερο ευάλωτων κοινωνικών ομάδων για τη χώρα μας. Η ενημέρωση βέβαια περιλαμβάνει πραγματικά ,κάθε ομάδα και πρέπει να είναι σχεδιασμένη ανάλογα με τις ανάγκες της.</p> <p>Σ2: ...να επικοινωνήσουμε στον κόσμο ...ότι σαν πολίτης δεν χρειάζεται να είσαι ειδικός στο ζήτημα για να πεις “Αυτό που είδα είναι ένα θύμα εμπορίας ανθρώπων” το σημαντικό ως πολίτης και εδώ να σημειώσω ότι πολίτες είμαστε όλοι ανεξάρτητα από την ιδιότητά μας, είναι “ Εφόσον δω, ακούσω κάτι περίεργο ή κάτι που δεν κολλάει πρέπει να το αναφέρω.” Από εκεί και πέρα οι ειδικοί ξέρουν πώς να διαχειριστούν τις πληροφορίες και τι να κάνουν από εκεί και πέρα ...</p> <p>Σ3: Είναι απαραίτητο (ενν.: η ευαισθητοποίηση του κοινού) αλλά δεν γίνεται, όπως δεν γίνεται για πολλά άλλα θέματα. Θα μπορούσε να γίνεται, ίσως με κάποια σποτάκια στην τηλεόραση, επειδή πολύς κόσμος παρακολουθεί τηλεόραση, ίσως ένα τέτοιο μήνυμα κάποιες φορές. Όπως κάνουν με άλλα μηνύματα κατά καιρούς τα οποία περνάνε στον κόσμο...θα ήταν εύκολο. (...)είναι θέμα κουλτούρας το πώς θα αλλάξει αυτό, θέμα πολιτισμού, θέμα ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης.. πολλά παίζουνε</p>	<p>Ενημέρωση ανάλογα με τις ανάγκες του κοινού</p> <p>Ανεξαρτήτως ειδικότητας</p> <p>Τρόποι ευαισθητοποίησης του κοινού</p>
--	--	--	--

		<p>Σ5: Περισσότερη ευαισθητοποίηση και ενημέρωση του κοινού. (...)</p> <p>Σ7: Το πρώτο κομμάτι ,πριν από την ευαισθητοποίηση είναι να γνωρίσει κάποιος. Θεωρώ ότι έχουμε ένα τεράστιο κομμάτι ως προς αυτό. Άρα, γνωρίζοντας και μαθαίνοντας ότι υπάρχει..., να ενημερώνεται ο πληθυσμός για τη διαφορά μεταξύ του να “πωλείται” ένα προϊόν και να υπάρχει αυτή η εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο. Αν δεν γνωρίζεις, δεν μπορείς να το δεις και να το καταγγείλεις. Από τα νούμερο ένα κομμάτια είναι οι καμπάνιες, ένα δεύτερο είναι οι στοχευμένες καμπάνιες, δηλαδή σε συγκεκριμένα κοινά.</p> <p>Σ8: Η αλήθεια είναι ότι αυτή η λεγόμενη αφύπνιση της κοινής γνώμης και η ευαισθητοποίηση του κόσμου, οι καμπάνιες, οι εκστρατείες ενημέρωσης, δεν θα έλεγα ότι απουσιάζουν από το δημόσιο διάλογο. Γενικώς είναι δύσκολο να επικοινωνήσεις πιο βαθιά νοήματα και μηνύματα. Δηλαδή στηρίζεσαι σε σλόγκαν, σε τίτλους σε έναν τρόπο διατύπωσης ο οποίος δεν ευνοεί την κατανόηση των γενεσιουργών αιτιών σε σχέση με το trafficking.</p> <p>Σ8: Δηλαδή για παράδειγμα το CNN το οποίο είναι το μεγαλύτερο δημοσιογραφικό δίκτυο, έχει ένα Project που λέγεται Freedom Project που είναι ντοκιμαντέρ και είναι Awareness Raising. Επίσης, διάφοροι χολιγουντιανοί αστέρες έχουν κάνει καμπάνιες και λοιπά. Εγώ έχω καταλήξει ότι πρέπει να είναι λίγο πιο στοχευμένα όλα αυτά δηλαδή σίγουρα χρειάζεται η μεγάλη εικόνα, η αφύπνιση της κοινής γνώμης αλλά σίγουρα χρειάζεται και πιο</p>	<p>Γνώση ύπαρξης του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων</p> <p>Δύσκολο το έργο της ευαισθητοποίησης</p> <p>Καμπάνιες και παρεμβάσεις ευαισθητοποίησης</p>
--	--	---	--

		<p>media training παρεμβάσεις. Δηλαδή πώς μιλάς για αυτό. Υπάρχει το χαρακτηριστικό και η αντίφαση, το ότι πολλές φορές μας καλούν δημοσιογράφοι σε τηλεοράσεις σε οτιδήποτε και ο τρόπος που αντιμετωπίζουν το πρόβλημα είναι επιφανειακός και λίγο σαν να μην καταλαβαίνουν για το τι μιλάνε. Δηλαδή έχουνε μία εμμονή με τα στατιστικά. Δυστυχώς εμείς δεν μπορούμε να το υποστηρίξουμε αυτό διότι δεν έχουμε μεγάλα στατιστικά , δεν έχουμε μεγάλους αριθμούς.</p> <p>Σ8: Από την άλλη, μην ξεχνάμε ότι όλη αυτή η συζήτηση επειδή ακριβώς αγγίζει πολύ βαθιά νοήματα και η εκμετάλλευση είναι και λίγο δομική, υπάρχει ένα όριο στο πόσο πολύ μπορεί αυτό το πράγμα να το επικοινωνήσεις. Δηλαδή κακά τα ψέματα στηρίζεται λίγο-πολύ και στην οικονομία, το φθινό. Οπότε πολλές φορές βλέπεις γιατί φοβούνται και αυτοί ότι θα χαλάσει η δουλειά. Δηλαδή τώρα μιλάω για τις μεγάλες εταιρίες το ίδιο κάνουν και για το περιβάλλον ,δηλαδή τους λες ας πούμε να εφαρμόσουμε κάποια πράγματα και γυρνάνε αλλού την κουβέντα. Το ίδιο ισχύει και σε αυτά τα πιο ανθρωπιστικά θέματα.</p>	<p>Δύσκολη επικοινωνία νοημάτων λόγω άλλων συμφερόντων</p>
	<p>7.1.2 Επαγγελματίες πρώτης γραμμής</p>	<p>Σ3: Η κάθε χώρα θα πρέπει να το κάνει αυτό ...και να ευαισθητοποιεί επαγγελματίες, αστυνομία, υγειονομικούς, σχολεία... Επίσης να γίνει και πιο γνωστό στις υπηρεσίες, δε το ξέρουν... ευαισθητοποίηση στα επείγοντα περιστατικά που έρχονται από τους γιατρούς και γενικά τους επαγγελματίες υγείας. Γιατί για να φτάσει στον κοινωνικό λειτουργό ένα τέτοιο περιστατικό θα πρέπει να μας το παραπέμψουν, δεν έρχεται κατευθείαν</p>	<p>Ευαισθητοποίηση</p>

		<p>Σ5: ...υπάρχουν πολλοί και επαγγελματίες (όχι μόνο ο κόσμος που δεν έχει καμία σχέση με το φαινόμενο) που θα μπουν στη διαδικασία να πουν “έλα μωρέ τώρα , άμα ήθελε θα έφευγε..” “Για να κάθεται εκεί δεν θέλει να φύγει!”(...)Αν είσαι επαγγελματίας που έχει σχέση με το φαινόμενο και κρατάς μία τέτοια θέση ,δεν μπορείς να βοηθήσεις το πιθανό θύμα. Τι υπηρεσίες θα παρέχεις αν πιστεύεις ότι ήθελε και καθόταν ένα θύμα trafficking;</p> <p>Σ5: Δηλαδή από τους ταξιτζήδες, που μπορεί εν αγνοία τους να μεταφέρουν θύματα μέχρι τους πυροσβέστες που μπορεί να κληθούν για μία πυρκαγιά σε ένα σπίτι στο οποίο μπορεί να ζούνε θύματα. Αν όλοι είναι ενημερωμένοι και μπορούν να αναγνωρίσουν κάποιες βασικές ενδείξεις ότι κάτι δεν πάει καλά εδώ. Έστω να χτυπήσουν ένα καμπανάκι ενημερώνοντας τις αρμόδιες αρχές να το διερευνήσουν νομίζω ότι θα είναι μία μεγάλη επιτυχία. ...είναι από τους επαγγελματίες που θα μπορούσαν να λάβουν μία ενημέρωση. Είναι και άνθρωποι που μπαίνουν στα σπίτια τους (ενν.: πιθανών θυμάτων) δεν είναι από τις άλλες ειδικότητες που πρέπει το θύμα να “τους χτυπήσει την πόρτα” του γραφείου τους. Είναι δηλαδή από τις ειδικότητες που έχουν πρόσβαση οπότε μέσα στο σπίτι μπορεί να καταλάβουν κάποια πράγματα. Αν όλοι είναι έστω και λίγο ενήμεροι και μπορούν να αντιληφθούν κάποια πράγματα να τους ταρακουνήσουν τότε ίσως μπορούμε να προλάβουμε κάποιες καταστάσεις.</p> <p>Σ6: την εκπαίδευση όλων των επαγγελματιών πρώτης γραμμής είτε είναι σε ελεγκτικούς μηχανισμούς (π.χ. επιθεώρηση εργασίας) είτε είναι η αστυνομία είτε είναι διωκτικοί, είτε είναι δικαστές , είτε είναι εκπαιδευτικοί, επαγγελματίες υγείας ,έτσι εάν δουν</p>	<p>Κακή παροχή υπηρεσιών λόγω εκλογικευμένης άποψης</p> <p>Εστιασμένη ενημέρωση σε συγκεκριμένους επαγγελματίες</p> <p>Εκπαίδευση</p>
--	--	---	--

		<p>κάτι ύποπτο να μπορούν να το αναφέρουν ή στην περίπτωση της εκπαίδευσης να μεταλαμπαδεύσουν την ενημέρωση για το θέμα κ.λπ.</p> <p>Σ7: αυτό που θα μπορούσε ενδεχομένως να γίνει είναι στοχευμένες εκπαιδεύσεις και σταθερές εκπαιδευτικές διεργασίες, σε όλους τους φορείς που εμπλέκονται. Εδώ δεν αναφέρομαι ούτε στα σώματα ασφαλείας, ούτε στους οργανισμούς αλλά ούτε στους νομικούς. Αναφέρομαι, για παράδειγμα, στους δικαστές και σε εισαγγελίες. Υπάρχουν εξειδικευμένοι άνθρωποι στο αντικείμενο, αλλά μια υπόθεση μπορεί να περάσει μέσα από μια άλλη διαδικασία που δεν πάει σε εκείνον τον εισαγγελέα που εξειδικεύεται στο αντικείμενο, οπότε θεωρώ και τολμώ να πω ότι χρειάζονται στοχευμένα εκπαιδευτικά κομμάτια και σε αυτή την κατηγορία. Δεν το δέχονται εύκολα, γι' αυτό λέω "τολμώ να πω". Επίσης, όταν έχεις μία βάση γύρω από την εμπορία θα πρέπει και όλα τα υπόλοιπα περιβάλλοντα να έρχονται να συναινέσουν. Είναι λιμενικό, αστυνομία, πυροσβεστική αλλά είναι και άλλα κομμάτια όπως είναι λειτουργοί Δημόσιας Υγείας, νοσοκομεία κλπ. Δεν θεωρώ ότι στην Ελλάδα και στις κοινωνικές υπηρεσίες των δημόσιων νοσοκομείων και στην πρώτη γραμμή των γιατρών αν δούνε ένα θύμα μπορούν να το αναγνωρίσουν.</p> <p>Σ8: Οπότε θα μπορούσαμε να εκπαιδεύσουμε ανθρώπους οι οποίοι μπορούν μέσω του χώρου που εργάζονται...</p>	<p>Στοχευμένες εκπαιδεύσεις σε σχετιζόμενους φορείς</p>
	<p>7.1.3 Παιδιά</p>	<p>Σ1: ...όλο το κομμάτι της ζωής στηρίζετε στο πώς εκπαιδεύεις τα παιδιά... Άρα, 90% θεωρώ ότι είναι προληπτικό αυτό το έργο. Δηλαδή στα σχολεία να υπάρχει σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, να φύγουν οι</p>	<p>Καλλιέργεια κρητικής σκέψης για το φαινόμενο</p>

		<p>εκκλησίες και οι άλλοι σχετικοί φορείς από εκεί μέσα, δηλαδή επιβραδύνουν και αποτελούν τροχοπέδη στην εξέλιξη με τα απαρχαιωμένα συστήματα του τύπου όλα θα τα πάρετε από την οικογένεια, γιατί η οικογένεια μπορεί να συνεχίσει ένα κύκλο διαταραγμένο. Άρα, νομίζω ότι πρέπει το έργο να ξεκινήσει από το σχολείο. Τα μικρά παιδιά να δεχτούν διαπαιδαγώγηση σχετικά με το πώς να σεβόμαστε το άλλο φύλο, γιατί με αυτό τον τρόπο δεν θα έχεις θύτες που συνήθως είναι τα αγόρια. Και φυσικά δεν θα έχεις θύματα, γιατί τα κορίτσια θα έχουν αυτοπροστατευτεί στο βαθμό που θα μπορούν να αυτενεργήσουν.</p> <p>Σ2: ...με ενδιαφέρει πολύ η νέα γενιά και πιστεύω ότι μέσα στα σχολεία και μέσα στο χώρο της εκπαίδευσης διαμορφώνονται οι αξίες ,οι άνθρωποι, το πώς αντιλαμβάνομαι τον κόσμο, το πώς αντιλαμβάνομαι το ρόλο μου ως πολίτη.</p> <p>Σ3: Βασικό να γνωρίζουν τα παιδιά από πολύ νωρίς, τι μπορεί να συναντήσουν. (...)</p> <p>Σ4: μεγαλύτερη στήριξη των παιδιών στην εφηβεία, μεγαλύτερη επίβλεψη, όσον αφορά τα κορίτσια που είναι θύματα. Δηλαδή αυτές οι δύο που μπορώ εγώ να θυμηθώ και που ήταν στην εφηβεία, κάπως σαν να έμεναν χωρίς στήριξη από το οικογενειακό περιβάλλον</p> <p>Σ7: Ένα πιθανό κοινό θα μπορούσε να είναι τα παιδιά που πάνε σχολείο...</p> <p>Σ8: (...)εγώ πάντα υπερασπίζομαι την ανάγκη να γίνουνε τα δικαιώματα του ανθρώπου μάθημα στα σχολεία. Να βγαίνει ένα παιδί 18 χρόνων από το σχολείο και να ναι εμβολιασμένο στον ανθρωπισμό, στην αλληλεγγύη ,στα αυτονόητα. Γιατί είναι</p>	<p>Διαμόρφωση αξιών</p> <p>Στήριξη παιδιών στην εφηβεία</p> <p>Καλλιέργεια αξιών στα παιδιά</p>
--	--	---	--

		<p>διαφορετικό να μιλάμε σε ανθρώπους 30, 40 και 50 χρονών που λίγο-πολύ έχουν καταλήξει στην αντίληψή τους και στις βιοθεωρία τους κι αλλιώς ένα παιδί 15, 16 και 17 χρονών που τώρα διαμορφώνει συνείδηση να μάθει ένας άνθρωπος και να προστατεύει τον εαυτό του και να μάθει και ένας πελάτης ,ένα αγόρι, ότι η γυναίκα δεν είναι πορνογραφία... αν η νέα γενιά μέσα στο βάθος χρόνου είναι λίγο πιο υποψιασμένη και έχει μεγαλύτερες αντιστάσεις θα πάει αλλιώς το πράγμα.</p>	
	<p>7.1.4 Εθελοντικά προγράμματα</p>	<p>Σ1: Οι εθελοντικές δραστηριότητες (ενν.: στην Ελλάδα) είναι 100 χρόνια πίσω... Γι' αυτό λέω ότι το "παιχνίδι" είναι προληπτικό για εμένα και να κάνουμε και εθελοντές στο κομμάτι της σωματεμπορίας.</p> <p>Σ3: οι ομάδες εθελοντισμού πάντα βοηθάνε αλλά ο εθελοντισμός έχει δύο όψεις. Δεν είναι πάντα τόσο αγνά τα συναισθήματα του εθελοντισμού.</p> <p>Τουλάχιστον αυτή είναι η εμπειρία μου. Ναι μεν ο εθελοντής μπορεί να προσφέρει, για οτιδήποτε μπορεί να προσφέρει αλλά υπάρχουν και κάποια οφέλη για αυτόν τα οποία δεν τα προβάλλει και φαίνονται εκ των υστέρων. Δηλαδή δε μιλάμε πάντα για τη καθαρή έννοια του εθελοντισμού. (...) Κάτι θέλει από αυτό.</p> <p>Από τον εθελοντισμό, το οποίο δε φαίνεται εξ αρχής. Δηλαδή ο εθελοντής δεν είναι πάντα αυτό που θέλει να προσφέρει, από την εμπειρία μου μιλώντας πάντα έτσι... Υπάρχουν πάντα δευτερογενή οφέλη. Κάποιος το κάνει για να πάρει την εμπειρία, για να γνωρίσει κόσμο, για να έχει μια επαφή περισσότερη με το αντικείμενο που θα τον βοηθήσει σε κάτι άλλον. Αλλά ότι θα μπορούσαν να υπάρξουν εθελοντικές</p>	<p>Εθελοντές για το φαινόμενο</p> <p>Διφορούμενος σκοπός του εθελοντισμού</p>

		ομάδες και να υποστηρίξουν άτομα ή να βοηθήσουν στην ενημέρωση να, θα μπορούσαν.	
7.1.5 Πολιτικός σχεδιασμός	<p>Σ1: σίγουρα κάπου το σύστημα δεν ενημερώνει σωστά... δεν έχουμε μπει στη διαδικασία σαν πολιτεία να λάβουμε αντίστοιχα μέτρα με αυτά που λάβαμε τώρα με το γενικό lockdown λόγω πανδημίας και όχι μόνο γι' αυτό για όλα τα θέματα που απασχολούν τον κοινωνικό ιστό.</p> <p>Σ2: ...από την άλλη το κράτος και οι φορείς οφείλουν να κάνουν ενέργειες προκειμένου να ενημερώσουν και να ευαισθητοποιήσουν(...)</p> <p>Σ3: η κάθε χώρα θα πρέπει να το κάνει αυτό και να δημιουργεί προγράμματα...</p> <p>Σ6: Ξεκάθαρα εάν δούμε τους παράγοντες κινδύνου και τους παράγοντες ώθησης και αντίστοιχα παράγοντες έλξης ,μπορεί να πει κανείς ότι είναι μία καλή βάση για να δούμε ποια μέτρα μπορεί να είναι αποτελεσματικά για την πρόληψη. Και φυσικά, όταν θέλεις να καταπολεμήσεις την ευαλοτότητα ενός ανθρώπου κυρίως επειδή είναι σε κακή οικονομική κατάσταση και δεν έχει δουλειά, κ.λπ. είναι η διασφάλιση του ελάχιστου επιπέδου αξιοπρεπούς διαβίωσης για κάθε άνθρωπο ,ας πούμε ότι αυτό είναι μία καλή βάση για να συζητάμε για την πρόληψη. Η διασφάλιση της ισότητας μεταχείρισης επίσης όλων των μελών της κοινωνίας είναι ένα αυτονόητο πεδίο για να αναπτύξεις πολιτικές για την πρόληψη και γιατί όταν έχεις ομάδες περιθωριοποιημένες που υφίστανται συστηματικά διακρίσεις ,σημαίνει ότι έχεις ευάλωτους ανθρώπους προς την εκμετάλλευση.</p> <p>Σ6: Είναι δύσκολο να μιλήσουμε για ένα έγκλημα που έχει διεθνείς διαστάσεις και μια χώρα να προτείνει μια</p>	<p>Μέτρα για την πρόληψη από την πολιτεία</p> <p>Παρεμβάσεις και ενέργειες</p> <p>Προγράμματα</p> <p>Διασφάλιση αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης και ισότητα μεταχείρισης όλων</p>	

		<p>πολιτική -αυτοτελώς- που να είναι αποτελεσματική. Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει ότι δεν μπορεί να βελτιώσει την πολιτική για να γίνει πιο δύσκολος προορισμός ας πούμε για τα θύματα και τους δράστες.</p> <p>Σ7: Αν προστατεύεις τις κοπέλες (ενν.: που έχουν επιλέξει να ασκούν την πορνεία) , οποιαδήποτε μορφή βίας μπορεί να μειωθεί. Δεν συνδέω απόλυτα τα δύο θέματα, τα συνδέω όμως σε ένα μεγάλο βαθμό. Μέσα από εμπειρική έρευνα βλέπω ότι το ένα τροφοδοτεί το άλλο και μπορεί να δημιουργήσει το κατάλληλο περιβάλλον για να εξελιχθεί το έγκλημα της εμπορίας.</p> <p>Σ7: Ένα τρίτο κομμάτι έχει να κάνει με το πως η μεταναστευτική πολιτική σε επίπεδο Ευρώπης, έρχεται και μετουσιώνεται σε επίπεδο κρατών – μελών. Τι ακριβώς συμβαίνει...η μεταναστευτική πολιτική και η νομοθεσία γύρω από αυτή, έρχεται να υποστηρίξει ή να μην υποστηρίξει. Στην παρούσα φάση όπως γίνεται και όπως υλοποιείται, θεωρώ πως δεν έχουμε φτάσει σε ένα επίπεδο στο οποίο μπορούμε πραγματικά να προστατεύουμε.</p> <p>Σ7: Όταν δεν έχεις τα δεδομένα, δεν έχεις και τη δυνατότητα να σχεδιάσεις σε πολιτικό επίπεδο, σε τέτοιο βαθμό και τόσο δομημένα. Γι' αυτό λέω ότι είναι κεκτημένο το να μπορούν να κρατιούνται κεντρικά στατιστικά στοιχεία, να βλέπεις τι κενό υπάρχει στη χώρα, να βλέπεις που πρέπει να ενισχύσεις. Αυτό σημαίνει ότι δεν έχουμε πάντα τη δυνατότητα να σχεδιάζουμε σωστές πολιτικές.</p> <p>Σ8: Γιατί αν το πας μόνο συστημικά το θέμα της πρόληψης, έχεις ένα ταβάνι.. δεν πρόκειται να γίνει καμία επανάσταση.</p>	<p>“δύσκολος προορισμός “ για διακινητές ή θύματα</p> <p>Προστασία εργατών του σεξ</p> <p>Μεταναστευτική πολιτική</p> <p>Εστίαση στα στατιστικά για σχεδιασμό καλύτερων πολιτικών πρόληψης</p>
--	--	--	---

	<p>7.1.6 Μείωση της ζήτησης υπηρεσιών που πιθανό να σχετίζονται με εκμετάλλευση και εμπορία ανθρώπων</p>	<p>Σ6: ...την μείωση της ζήτησης τέτοιων υπηρεσιών, αυτό που λένε τον πελάτη ως παράγοντα προαγωγής του φαινομένου.</p> <p>Σ7: Πρώτον, είναι να δούμε τι γίνεται με τη ζήτηση άρα η “μείωση της ζήτησης”, σαν ορολογία... έχει να κάνει και με τη φιλοσοφία της κάθε κοινωνίας. Η φιλοσοφία σε μία κοινωνία συνδέεται με το βαθμό της ζήτησης τέτοιων υπηρεσιών...</p> <p>Σ7: Ένα φαινόμενο υπάρχει επειδή κάποιος το ζητάει. Λειτουργεί και πρέπει να λειτουργεί ως πάρα πολύ σημαντικό μέτρο πρόληψης, δηλαδή η μείωση της ζήτησης ουσιαστικά συνδέεται με αυτό που λέμε πρόληψη. Άρα αν “χτυπήσουμε” τη ζήτηση, θα καταφέρουμε να μειώσουμε ένα μέρος του φαινομένου, καθώς δεν είναι μόνο αυτό φυσικά, είναι πολυδιάστατο το φαινόμενο. Όμως εάν το δουλέψουμε αυτό, με συγκεκριμένες διαδικασίες, να δούμε τι ζητείται και πως ζητείται και να “χτυπήσουμε” αυτό το κομμάτι, θα ξεκινήσουμε πολύ νωρίς, με πολύ συγκεκριμένες διαδικασίες που αφορούν τον ίδιο τον “πελάτη”.</p>	<p>Πελάτης</p> <p>Φιλοσοφία κάθε κοινωνίας</p> <p>Ζήτηση</p>
<p>7.2 Αντιμετώπιση</p>	<p>7.2.1 Ταυτοποίηση θυμάτων</p>	<p>Σ7: Όμως θεωρώ ότι έχει να κάνει και με το γεγονός ότι έχουν γίνει στελέχη πρώτης γραμμής ως προς τη δυνατότητα να κάνουνε περισσότερο identify ένα περιστατικό... Άρα όταν ανοίγεις τις παρεμβάσεις και έχεις περισσότερη δυναμική υποστήριξη αυτόματα θα έχεις και περισσότερη καταγραφή στοιχείων...ένα κομμάτι που πρέπει να κάνεις είναι να υποστηρίξεις προφανώς τα περιστατικά αλλά να τα βρεις κιόλας να τα κάνεις identify, να τα εντοπίσεις και να τα κάνεις μετά differentiate δηλαδή να διακρίνεις τη διαδικασία. Είναι συγκεκριμένες ορολογίες, identification, differentiation και referral pathway.</p>	<p>Άνοιγμα παρεμβάσεων για identify περιστατικών</p>

	<p>7.2.2 Ενημέρωση στους πιθανούς χρήστες των υπηρεσιών</p>	<p>Σ4: ...αυτοί που χρησιμοποιούν τέτοιου είδους υπηρεσίες, να ξέρουν ότι μπορούν να το κάνουν με γυναίκες που δεν το έχουν επιλέξει. Είναι καλό να ξέρουν εάν μια γυναίκα το έχει επιλέξει ή εάν αναγκάζεται. Δηλαδή εάν είναι μεταξύ δυο ενηλίκων επιθυμία, τουλάχιστον να ξέρεις ότι είναι η γυναίκα εκεί γιατί το θέλει, το επέλεξε η ίδια και όχι γιατί κάποιος την εκφοβίζει για τη ζωή της, ότι θα κάνει κακό στην οικογένεια που βρίσκεται στην άλλη χώρα. Το θεωρώ ουτοπικό να εξαλειφθεί οριστικά οπότε θα ήταν ένας καλός τρόπος, δηλαδή να ξέρουν ότι πάνε με έναν άνθρωπο ενήλικα και που το έχει επιλέξει.</p> <p>Σ7: (...)αλλά το να κάνεις στοχευμένες καμπάνιες είναι ένα ακόμα ζητούμενο που οφείλουν να κάνουν τα κράτη μέλη. σε πιθανούς λήπτες. Όταν πρόκειται για καμπάνιες που απευθύνονται στοχευμένα σε ένα κοινό, για παράδειγμα στους λήπτες υπηρεσιών σεξ, θα πρέπει να το κάνουν με ένα συγκεκριμένο και ιδιαίτερο επικοινωνιακό τρόπο Έτσι ώστε να μπορέσεις να “αγγίξεις” το κοινό σου.</p>	<p>Ενημέρωση στους πιθανούς πελάτες</p> <p>Τρόπος ενημέρωσης πιθανών ληπτών</p>
	<p>7.2.3 Διακρατικές συνεργασίες και μεταφορά πληροφοριών</p>	<p>Σ3: με συνεργασία χωρών, με διεπιστημονικές ομάδες.. υπάρχουν τα όργανα που συνεργάζονται μεταξύ τους στα κράτη (...)</p> <p>Σ7: Το Α και το Ω είναι να βλέπεις τι συμβαίνει σε παγκόσμια κλίμακα. Ένα κομμάτι που οφείλει να γίνεται, είναι οι διακρατικές συνεργασίες. Γίνονται διάφορες διακρατικές συνεργασίες, μέσω συγκεκριμένων υποθέσεων, αλλά αυτό όταν πάει μέσω καταγγελιών μια υπόθεση και στοιχειοθετείται. Θεωρώ ότι υπάρχει κενό στα κομμάτια συνεργασιών και στο πως μπορεί να γίνει η μεταφορά της πληροφορίας όταν είναι σε ένα άλλο επίπεδο και όταν για παράδειγμα μια</p>	<p>Συνεργασία χωρών</p> <p>Ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ χωρών</p>

		<p>υπόθεση δεν έχει στοιχειοθετηθεί στην αστυνομία. Οπότε στο information sharing υπάρχει μια ολόκληρη σειρά από ζητήματα. Είναι ένα κομμάτι για το πως δουλεύουν οι υποθέσεις (από την αστυνομία, κράτη – μέλη, Europol, Interpol και λοιπά) και ένα δεύτερο κομμάτι, το οποίο έχει να κάνει με την πληροφορία και το πως και αν πρέπει να μεταφέρεται, με ποια διαδικασία, όταν έχει να κάνει παράλληλα με οργανισμούς που δουλεύουν το αντικείμενο. Δηλαδή, εάν υπάρχουν τυπικά ή άτυπα δίκτυα κάτι στο οποίο θεωρώ ότι υπάρχει πολλή δουλειά που πρέπει να γίνει.</p>	
	<p>7.2.4 Προστασία θυμάτων</p>	<p>Σ1: που η πολιτεία έλαβε κάποια μέτρα με τους ξενώνες κ.λπ.</p> <p>Σ7: Ένα άλλο κομμάτι έχει να κάνει με την προστασία του ίδιου του περιστατικού. Για να μπορέσεις να εξιχνιάσεις τις υποθέσεις, πρέπει να τις έχεις. Επομένως, όταν τις έχεις θα πρέπει αυτές οι υποθέσεις να “σταθούν”. Για να “σταθούν” θα πρέπει να έχεις μαρτυρίες. Άρα να δημιουργήσεις “δυνατούς μάρτυρες”. Ο δυνατός μάρτυρας στην προκειμένη περίπτωση είναι το θύμα. Εάν δεν προστατεύεται με ένα τέτοιο πλαίσιο που να μπορεί να νιώσει ασφάλεια τότε θα έχεις έναν “αδύναμο” μάρτυρα. Κατ’ επέκταση δεν θα μπορέσεις να κρατήσεις την υπόθεση νομικά και να την πας παρακάτω.</p> <p>Σ7: Ένα άλλο κομμάτι επίσης που πρέπει να είναι κάθε φορά προς περαιτέρω συζήτηση είναι κατά πόσο η διαδικασία που ακολουθείται τελικά παραπέμπει το περιστατικό σε ένα περιβάλλον το οποίο είναι προστατευμένο. Οπότε θα πρέπει να αξιολογείται κάθε φορά κατά πόσο το περιστατικό που έχεις χρήζει άμεσης φροντίδας αλλά και κατά πόσο υπάρχει</p>	<p>Ξενώνες</p> <p>Δυνατοί μάρτυρες</p> <p>Παραπομπή σε προστατευμένα περιβάλλοντα</p>

		<p>κάποιος κίνδυνος άμεσος. Δηλαδή αν το trafficking έχει γίνει σε μία άλλη χώρα και δεν είναι στην παρούσα φάση σε εξέλιξη, υπάρχουν διαφορετικές δυνατότητες υποστήριξης με το αν το trafficking είναι τώρα σε εξέλιξη, οπότε εκεί πρέπει να προσέξεις παραπάνω πράγματα. Αυτό το λέω και το επισημαίνω, γιατί μπορείς να πλαισιώσεις διαφορετικά. Επίσης, το να έχεις περιστατικά και να τα έχεις σε διαμερίσματα είναι ένας εύλογος τρόπος υποστήριξης. Ωστόσο τα διαμερίσματα δεν είναι προστατευόμενα περιβάλλοντα.</p>	
	<p>7.2.5 Μοντέλο “Follow the Money”</p>	<p>Σ7: Όταν κάτι φέρνει χρήματα δεν μπορείς με εύκολο τρόπο να το χτυπήσεις αν δεν ακολουθήσεις το πού πάνε τα χρήματα, το “follow the money”. Το “Follow the Money” είναι ουσιαστικά οι μελέτες και όλη η δουλειά που πρέπει να γίνει προκειμένου, να δεις που πάνε τα χρήματα, να ακολουθήσεις τα χρήματα. Αν διαβάσεις και σε επίπεδο Ευρωπαϊκό, θα δεις ότι προτείνονται αρκετά να γίνονται πλέον και οικονομικές μελέτες, εάν ακολουθήσεις τη ροή των χρημάτων, το ξέπλυμα χρήματος και λοιπά, μπορεί να σε οδηγήσει πραγματικά στην εύρεση συγκεκριμένων κυκλωμάτων.</p>	<p>Παρακολούθηση ροών χρήματος</p>
<p>7.3 Προγράμματα/ Δράσεις που λειτουργούν στην Ελλάδα για την πρόληψη και αντιμετώπιση της σωματεμπορίας</p>	-	<p>Σ1: Υπάρχει ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης που ασχολείται με θέματα human trafficking, από εκεί και πέρα πρέπει να είσαι πάρα πολύ ειδικός για να πέσει μπροστά σου ένα φυλλάδιο με τέτοιες πληροφορίες ή να σε έχουν συμπεριλάβει σ’ ένα κύκλο από e-mails και να σου στέλνουνε κάτι.</p> <p>Σ2: στα πλαίσια αυτά ο Οργανισμός δημιούργησε τη γραμμή πληροφόρησης για την εμπορία ανθρώπων 1109 , ακριβώς για να δώσει τη δυνατότητα στον οποιοδήποτε να πάρει τηλέφωνο, να αναφέρει αυτό</p>	<p>Δ.Ο.Μ.</p> <p>Γραμμή 1109</p>

		<p>που είδε. Βλέπουμε λοιπόν ότι η δυνατότητα ανωνυμίας λειτουργεί θετικά. Επομένως, η γραμμή είναι στον δεύτερο άξονα που δραστηριοποιούμαστε, ο οποίος αναφέρεται ως αναγνώριση και ταυτοποίηση των θυμάτων σωματεμπορίας και ποινική δίωξη των διακινητών. Βασικό εργαλείο για την αναγνώριση των θυμάτων είναι η γραμμή 1109.</p> <p>Σ2: Θυμάμαι μία καμπάνια η οποία δεν προχώρησε από το Υπουργείο Εξωτερικών που υπάρχει και το Γραφείο του Εθνικού εισηγητή για την εμπορία ανθρώπων, πέρυσι νομίζω το φθινόπωρο . Είχανε δημιουργήσει μία καμπάνια , η οποία μάλιστα βγήκε και σε αρκετές γλώσσες και θα ενημέρωνε για τα δικαιώματα. Πού μπορείς να απευθυνθείς και να ζητήσεις βοήθεια εάν είσαι θύμα εμπορίας ανθρώπων και να μάθεις για τα δικαιώματα που έχεις. Αυτό όμως δεν προχώρησε ώστε να βγει σε social media ,να βγει στην τηλεόραση, ξέρω πως υπήρχε μία συζήτηση για να δημοσιευτεί σε Μέσα Μαζικής Μεταφοράς ,αλλά δεν προχώρησε...</p> <p>Σ4: Πέρα από αυτή την ΜΚΟ την Α21 που ασχολείται με το θέμα αυτό, δεν γνωρίζω κάποιον άλλον φορέα.</p> <p>Σ5: Έχει ξεκινήσει φέτος μία ενημέρωση των εκπαιδευτικών στα σχολεία από το Γραφείο του Εθνικού Εισηγητή για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων ,έγινε μία τέτοια προσπάθεια για την ενημέρωση των εκπαιδευτικών. Τώρα κάτι άλλο για πρόληψη ,πέρα από εκπαιδεύσεις και ενημερώσεις που γίνονται δεν μου έρχεται κάτι άλλο στο μυαλό για πρόληψη πέρα και από τις καμπάνιες ευαισθητοποίησης, τα βίντεο και όλα αυτά που βγαίνουν κατά καιρούς.</p>	<p>Καμπάνια από το Γ.ΕΘ.ΕΙΣ.</p> <p>A21</p> <p>Ενημέρωση εκπαιδευτικών από το Γ.ΕΘ.ΕΙΣ.</p>
--	--	--	--

		<p>Σ5: Γίνονται ήδη ενημερώσεις και υπάρχουν 2 μέρες μέσα στο χρόνο (τον Ιούλιο και τον Οκτώβριο) που είναι η παγκόσμια και η ευρωπαϊκή ημέρα για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων ,αυτές τις μέρες πάντα γίνονται δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης. Υπάρχουν οργανώσεις και κρατικοί φορείς που δραστηριοποιούνται στο φαινόμενο του trafficking και προσπαθούν να οργανώσουν και δράσεις ανοιχτές στο κοινό.</p> <p>Σ6: Δεν γνωρίζω πολλά όχι, περισσότερο είναι καμπάνιες ευαισθητοποίησης και κάποιες πρωτοβουλίες πιλοτικών προγραμμάτων για την επιχειρηματική ηθική, αυτή η κουβέντα που γίνεται για τις εφοδιαστικές αλυσίδες και το πώς μπορεί να διασφαλιστεί ότι μέσα σε μια εφοδιαστική αλυσίδα που έχει πολλές υπεργολαβίες ,ότι δεν θα υπάρχουν θύματα εργασιακής εκμετάλλευσης για παράδειγμα...</p> <p>Σ6: Μετά είναι οι καμπάνιες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των χρηστών των υπηρεσιών που είναι λιγότερο πιθανόν να έχουν περιέλθει από συνθήκες εργασιακής εκμετάλλευσης. Στην Ελλάδα οι καμπάνιες ευαισθητοποίησης που λαμβάνουν χώρα με κάποια φεστιβάλ κ.λπ. απευθύνονται σε ένα περιορισμένο κοινό που δεν μπορούμε να μιλήσουμε για μεγάλο κοινωνικό αντίκτυπο. Άρα, γενικά είναι περιορισμένες οι δράσεις ,αυτές που γίνονται έχουν περιορισμένο αντίκτυπο ...γενικά σε αυτό το σημείο βρισκόμαστε σχετικά με την ευαισθητοποίηση και την ενημέρωση.</p>	<p>Ημέρες δράσης κατά της εμπορίας ανθρώπων</p> <p>Πιλοτικά προγράμματα για επιχειρησιακή ηθική</p> <p>Καμπάνιες ενημέρωσης ευαισθητοποίησης και φεστιβάλ</p>
--	--	--	--

